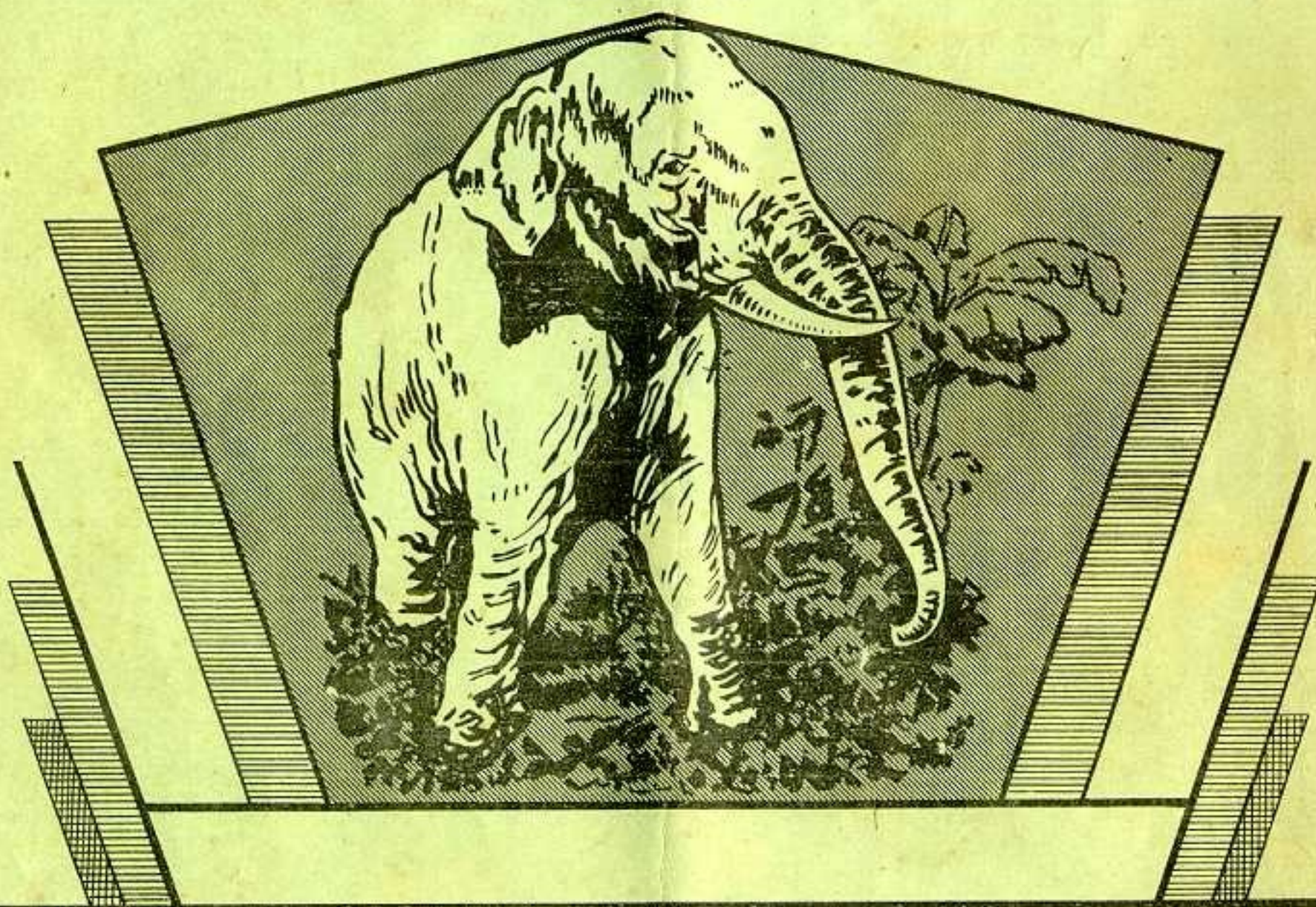

The **ELEPHANT** 12
EXERCISE BOOK
MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name कापी लक्ष्म्यालयाः १ Class _____
Subject सिद्धि रामायणा

स्व. कविवर सिद्धिदास माहाजुया

सिद्धि रामायणा

बाल काण्ड ॥

सिद्धि रामायण

बालकाण्ड

श्री गणेशाय नमः ॥ श्री सरस्वती^{ये} नमः ॥
श्री गुरुभ्यो नमः ॥ श्री रामचन्द्राय नमः ॥

सिद्धि रामायण ॥

बालकाण्ड ॥

॥ शिवरिणी दन्द ॥

रवनंका वस्पोलं सकल दिग भोगे फुक हनं ॥

तुती लाक्षां ध्यो फुक भन वयागू सहजनं ॥

दुका ईन्द्रीयनं न्हयपन व द्देलं ह्युतु हनं ॥

मदू का खालीगू उम्ह इश्वर दी धन अनं ॥ १ ॥

चराचरप्राणी नं शुभ अशुभ यागू श्वय धका ॥

दिलं साक्षी जूया फल विय जिनं माधन धका ॥

असारं संसारे चर अचर प्राणी फुक सिनं ॥

मयो~~पि~~ पीं देला दीन मन जिन याता मनमनं ॥ २ ॥

० ईन्द्रीयनं (मूल पाण्डुलिपी)

धुगुली संसारे सरस्वति विना नं भिन मद्रू ॥
 सयेकी सीकी धा धरम धक धापीं गनत दू ॥
 दिहे का थो संसामेदु दिन बिना आरवल हनं ॥
 सकू सोर्ये धापीं जनन दित यो का मन मनं ॥ ३ ॥
 सुमेरू ऊलावो वर दिन कया भाल घन जा ॥
 सिलंका नां दीगू गरापति धकावो घनस जा ॥
 बियेमालं सिद्धी मन हरष याना करमया ॥
 असिद्धी तंकावो बिव दिन कृपानं मन तया ॥ ४ ॥
 नमस्कारिभूया परहित धकावो मनतया ॥
 धुगुली संसारे जनम जुल वस्पोल मनुषया ॥
 अयोध्याया राजा दशरथजिया भक्ति बलनं ॥
 वया काये जूया रघुवरन जन्म जुल हनं ॥ ५ ॥
 नमस्कासीताया धरम दुम्ह मीसा जन जुया ॥
 बने स्वामी वंसां बन बन हिलावो दिल जुया ॥
 नयावो सीसा फल वलकलन तीया जक चवना ॥
 दिलं संपी वर्ष बनस जक सुमकं दुरप हना ॥ ६ ॥

हनुमान् माहावीरवतन होना हयकु का ॥
अहो धन्ये धन्ये फय समन वोनै फुम्ह वका ॥
अगोचरू लंका दयकल व गोचरून वना ॥
नमस्कार्योना वो पवन सुतयातं मन यना ॥ ७ ॥

॥ स्वर्गधरा दन्द ॥

नारद वो बालमीकी दन्दु मन लहडं यातका धर्म चर्चा ॥
राजा भूसू दनी हां अति धरम दुपीं ल्हा उम्ह सत्य वाचा ॥
धर्मोत्तमा न्या नितीसं खनम्ह जुजु सुदू कं धका धागुमेना ॥
आज्ञाजूलं मुनीनं आति मन हरषे बालमिकीं धागुमेना ॥ ८ ॥

॥ वसन्त तिलका दन्द ॥

इक्ष्वाकु वंसस दुम्हं उम्ह राम धाम्हं ॥
शानीव धार्मिक अती रूप खानलाम्हं ॥
बुद्धी दु का अति वया वचनं मधूर ॥
शत्रू फुक्य फुम्हं जुलका व शूर ॥ ९ ॥

॥ शिखरिणी दन्द ॥

परीपूरार्ति लक् देनम्हम्हि अधिक बांलाम्ह जुलका ॥
पुत्ररीतं पर्जा लहिय धक ज्ञानं दुम्ह वका ॥

x वरा (मूल पाण्डुलिपी शुद्ध याता लः गु मर्या)

अली सन्धे यौम्हं उम्हं अधिक किली थुम्ह का ॥

दको प्राणी यानं लहिय धक धार्ये पुम्ह व का ॥ १० ॥

धनुर्वेद वेदं स्यू गुलि दल व शास्त्रं पुक सल ॥

यया चोनं लोक्या करपिनिगु ज्या सं व कुशल ॥

सदाकालं उच्चै मिन मिन मनू संगत वया ॥

गुरां पूरा जूया अधिक यल माम्हं मन जया ॥ ११ ॥

॥ तोटक दन्द ॥

वरुणालय्ये अति गंभिर नं ॥

अतिधिर्ज्य व जा हिम वारा समं ॥

बल विष्णु समान व वा शास्त्री ॥

तम अग्नि समान दु वैष्य अली ॥ १२ ॥

॥ शिखरिणी दन्द ॥

कुप्ये र्ये त्यागी का धरम शम सत्ये दुम्ह व का ॥

पराक्रम वोया दू गुरा दु ~~व~~ वडे जा ~~स~~ सकल का ॥

प्रजाया हित याये धक मन दु का सौ मिन दिया ॥

धर्मीज्याम्हं काये रघुवरजि धाम्हं दुगु जिया ॥ १३ ॥

॥ हिमवारा ॥ (मूल पाण्डुलिपी)

॥ वसन्त तिलका ॥

श्री राम यात युवराज् बिय न्हं धकावो ॥

माको ज्वलं दयकलं हुकुमं बियावो ॥

मंत्रीपिसं फुक ज्वरे यात माल मान्गू ॥

राज्याभिषेक् बियत नं रवन ठिक्क यागू ॥ १४ ॥

॥ मालिनी दन्द ॥

दशरथ जुजुनं थो यागु ज्या रवं सियावो ॥

तमन तमन धालं जो जितं वंध्यकावो ॥

सुकसुक रव्वल केकै राम बन्दो धयावो ॥

भरत गन दु मालाराज व्यू न्हं धयावो ॥ १५ ॥

जुजु जुल अलि ज्ञानी सत्यवादी जुयावो ॥

सुमुक बनसँ दौतं रामयातं धयावो ॥

बनस वन वरामं वो पिताया हुकुमं ॥

रुशिं जुइ धक केकै वोन्य धागू सुमुकं ॥ १६ ॥

॥ शिरवारिणी दन्द ॥

सुमित्रा मां यातं बिइ फुक व आनंद अधिकं ॥

अली योम्हं लक्ष्मण बनसँ वय धालं वन चिकं ॥

✓ रवं (मूल पाण्डुलिपी) रवं (मूल पाण्डुलिपी)
+ वंध्यका " " " " शुभं (" " ")

थवो प्राण छै योम्हं जनक जुजुया म्हाय व सिता ॥
वनं रामया नापं बन बन हिला वो दुख सिया ॥ १७ ॥

॥ मालिनी छन्द ॥

ख | फुक वन उन फौजं शृंगबेर पुरीसं ॥
गुह खन नदि तीरे भीम्ह याइम्ह हीतं ॥ १८ ॥

क | वन फुक पुरवासी रामया नाप नापं ॥
दशरथ जुजु नं भ्रा दू खने जी धकानं ॥
दशरथ जुजुनं जा राम तोता व भालं ॥
लखस दिकल सोम्हं पारयाना ककालं ॥
अनन वन अपीजा दुर्ग बननं हिला का ॥
गन दिल व भरद्वाज् च्यो कलं बन हिला का ॥ १९ ॥

दिशैं दिशैं धक धालं वो भरद्वाज वोया ॥
अधिक दिसि दु चाये चित्रकूटं चसोया ॥
मजिल गनन वाने मेगु चासं थनं हे ॥
अरति थुलि भरद्वाज् यागु नेना अनं हे ॥ २० ॥
दिल अनं रामं परी शाला दयेका ॥
स्वय नप अति बाला हे बनेशं दयेका ॥

✓ दिशैं दिशैं (मूल पाण्डुलिपी) • बनेशं (मूल पाण्डुलिपी)
+ अनश (" ")

सुमुक दिल वरामें लक्ष्मणा को सिता नं ॥

आधिक दत व तेजें देवतायें उद्यानं ॥ २१ ॥

रघुकुल मारी दीलं चित्रकुटे सुखं का ॥

नुगल अधिक दालं मन्मनं राम खंका ॥

विरह न्हिन दि याना शोक रोगं कया का ॥

सित जुजु दशरथ न्हां पुत्र शोकं कया का ॥ २२ ॥

॥ शिखरिणी दृन्द ॥

जुजू सीये धुंका वल अन वसिष्ठादि ऋषितं ॥

मया राज्ये इच्छा भरल जुल ज्ञानी व अधिकुं ॥

रघूनाथया सेवक वन बनसं सोया सुमुकनं ॥

वनं नेना नेना गन वन जि दाजू धक हनं ॥ २३ ॥

वनावो दाजूया सैनिक अन चोनं सुमुकनं ॥

गद्ये याना दाजू बनसं दिन भाया सुमुकनं ॥

चकाली लोतायो जित गन दु राज्ये स्व मननं ॥

वये धासां रामं मन मतल राज्येस व हनं ॥ २४ ॥

अनली क्षी रामं बिल भरल यानं स्व बलनं ॥

रवराक बीयावो रघुवरन आज्ञा जुल हनं ॥

* वनश (मूल पाण्डु लिपी)

x शक्तिक (॥ ॥)

५ स्व (॥ ॥)

५ राज्ये (मूल पाण्डु लिपी)

किंजाल दू चो योंका जुजु धक लया ती मन मन ॥

यथे देका दीलं भरल वन लयाहो सुमुकनं ॥ २५ ॥

निपा लाकां यातं भरलन निदानं लल हनं ॥

कयावो आशा नं वड धक व रामजी मन मन ॥

अजुर्ध्या लोलावो चवन भरल नंदी नगरसं ॥

अती सेवायातं निहंदि मन होया धरमसं ॥ २६ ॥

॥ मालिनी दन्द ॥

भरल जक वनेवं रामया मन यथे वं ॥

वड धनन हानं वो पुजातं अथेनं ॥

मखुल धनस चोने देडकारण्य वने ॥

खाने मखु अन वेसा जी मचों का न्होने ॥ २७ ॥

॥ सगंधरा दन्द ॥

धर्मात्मा रामचंद्रं वन अन वनसं स्वान होया मनैसं⁺ ॥

स्याना वीलं व रामं द्यु त्रिधु कयकावो बिराधं वनेसं^x ॥

नापं लातं उद्योसं उम्ह मुनि सरगडू रामजून नमोया ॥

नापं लातं सुतीक्ष्णा अति मन हूरं रामजू वोगु सोया ॥ २८ ॥

+ मनैसं
x वनेसं
✓ उद्योसं

॥ हरसं

निगा ३५५
३५५

रामे स्पेका अनेकं मुनि गणाल अनं वो अगस्त्यादि व्याकं ॥
वोया हे वाक्यनेना रघुवरजुन जों इन्द्रया रवड्कापं ॥
बन्या जंतू ससर्ग जुल बनसं हिला हिल का रामजू नं ॥
श्री राम बन वासू भागु सिया वल अन मुनितं प्रेमयाना वमूनं ॥ ३१ ॥
॥ लोटक दन्द ॥

रवर दूशन वोच कबंध जुलं ॥ फुकि धा वल का गुलिदू असुरं ॥
तलका मनसं उम्ह रामजु नं ॥ फुक जिंखै फुके चन दैत्य जुलं ॥ ३० ॥
॥ शिरवरिणी दन्द ॥

प्रतीक्षा यातंका मुनि फुक तयावो अन अले ॥
जिनंलवाना स्याये गुलि दु धन राक्षेसत अले ॥
बुगू दंडकरण्ये बहु रुपित राक्षेस सकलं ॥
धुली आशा जूया फुकल रघुनाथं नूपलकं ॥ ३१ ॥

॥ शार्दूल विक्रिडित दन्द ॥

वालं सुपनखा व राक्षसि दम्हं श्री रामया पासं नं ॥
यातंका वरूवरूप दकलंधेनाव न्हायेपनं ॥
न्हायेनं ध्यानका वयागु अनसं रवोरवो वना दे कनं ॥

रवर्दधरा वलका व लवायल अनं रामं फुकावू दनं ॥ ३२ ॥

+ वनडा (मूली पाण्डुलिपी)

x इव (" ")

✓ राक्ष (" ")

x याश (मूल पाण्डुलिपी)

वोलंका त्रिशिरा व दूधरा नपं वोया अनुवर्दको ॥
 हानं वो वनसं दको निशि चरं रामं फुका वू वको ॥
 स्थाना वील हनं व दंडक वनें न्हें दो निची राक्षस ॥
 खव दूधरा त्रिजटा ख सीगु सियका फुछं जन स्थानस ॥ ३३ ॥
 तंभेका च्वनका व रावरा अनं पक्षे कया मारिच ॥
 धालं मारिचनं सने मयु चुकी अती वियाजी दित ॥
 श्रीरामया अपमान् मते दिन सने जोगे मजू न्हं खज्या ॥
 कालं सोमह जुया व रावरा अती वोनं सने चो मज्या ॥ ३४ ॥
 मारिच यागु वचन वत्रेस जुतका वो रावरां ज्या सने ॥
 मारिच रावरा निम्हं अन वलं श्रीरामया घासनं ॥
 श्रीरामया कुटिया जवो ~~रव~~ रवव जुया चोनं लुयामं चला ॥
 वोजा मारिच राक्षसं रूपहिला जुया व चोनं चला ॥ ३५ ॥
 आहा वां दु धका चला मन वना स्याये धका घात का ॥
 लीना वो यन का व राघव जिनें वारां कया लात का ॥
 प्राणां वोन वयां चुरवे दलन सं रावरा वया वो कुटी ॥
 सीतायात वुया व यनका खोरवो वनं वो दुती ॥ ३६ ॥

+ वनशं (मूलपाण्डुलिपी)
 x स्थानश (")
 v शाने (")

x शामह (मूलपाण्डुलिपी) शानं (मूलपाण्डुलिपी)
 □ हानं (") न कुले (")
 v वनेश (") ० श (")

सीता योंकु रवना लज्जैस पनका गृध्रं वरावरा ज्वना ॥
 स्थाना गृध्र अनं सितालि यनका आकाश मार्ग वना ॥
 ल्याहा काल बनं व राम सुमुकं लक्ष्मणा सहिते घना ॥
 मरिच यात बने फुकाव हरथं कालं बलानं ज्वना ॥ ३७ ॥
 सीता जा मयु का कुटीसं स्वतनं माला जुलं चौपटं ॥
 रवोरवों मा जुलका बने सकभनं चित्त नलं रामनं ॥
 गृध्रं सीगु रवनं लं अं अनसजा शोकं जुलं व्याकुल ॥
 रामं मी तलका चित्त सतु तथा वो गृध्र भस्म जुल ॥ ३८ ॥
 सीता मा जुलका बनं वन हिला श्री राम लक्ष्मणा निम्हं ॥
 ज्योना पूम्ह कबंध राक्षस रवनं स्यातं वराघराजिनं ॥
 वैतं स्वर्ग दूतं वनं कन अनं वोगू दुभन्नी दम्हं ॥
 मां वौया शकरी धका व सियका कालं व रामं अनं ॥ ३९ ॥
 ॥ सगंधरा दन्द ॥

हानं कालं व रामं शकरी गन चवनं भक्ति सोया वयानं ॥
 हानं रामं रवनं का पवन सुत अनं लंस वौना वयानं ॥
 न्योका खीलं व फुक्कं अन पवन सुतं जूग सुगी वयागू ॥
 वौना वो रामजूनं कन चवगु रवनं न्योनिसेया रव मागू ॥ ४० ॥

+ कुलीश (मूल पाण्डु लिपी)
 x श्वत (" ")
 ✓ ज्ञानाप्र (" ")

पोंका बिलं चवोगू गुलितक रवं दुका सुगिवं रामयाते ॥
 अग्नी साक्षी लयावो रघुकुल मारीनं सुगिवं त्वाय याते ॥
 बालीं यागू रवं पुढुं कन अनस पिया सुगिवं रामयाते ॥
 बाली स्याये धका वो रघुकुल मारीनं यात सत्ये वयाते ॥ ४१ ॥
 बालीया बल कनावो न्हिनदि व सु ^{प्री}वं रामया बल न्नाचो ॥
 फैला फैला व स्याये बल अति दु वया त्वाय राम न्हो धयाचो ॥
 रामया बल सीक्य भापा परवत सम दू दुंदुभीन्हो धयाचो ॥
 केने येनं वयागू शगिर गन दुका त्वाय यो का धयाचो ॥ ४२ ॥
 धवाना दोतं कि जोजत नुतिसिकु पाचिनं बल भतीने मनुते ॥
 फैला त्वाए सुकी नं बल अति दु वया सुगिवं धा म्हुनूने ॥
 ताल्या वृष्टे न्हयेमा दकलन कयका वोन पर्वतन सेना ॥
 रामया बल एव स्वयावो मनमन्नासिलं रपा ^व वारा केना ॥ ४३ ॥
 बाली रामं पुकीगू मनमन रवनका सुगिवं का उयासं ॥
 कि किन्धासं व वोनं रघुकुल मारी वना सुगिवं धा ^उयासं ॥
 त्वावा बाली जि नापं दन बल दतसा हांकयाना वयाका ॥
 धागू लाया व बाली वल हसपतं त्वावने जी धका का ॥ ४४ ॥

④ वारा (मूल पाण्डुलिपी)
 ⑤ दसशा (" ")

तारां भाये मते धा गुलि गन नपं लवा वनं होंक याना ॥
 लवाये भापाव चोनं तमनं कुरु कुरुं वा न्ह्येया को धयाना ॥
 सुग्रीव वो ~~का~~ बालि लवातं पिचनतु फयका बालि स्यातं स्वरामं ॥
 स्याये धुंकाव बाली रघुकुल मगोनं राज्य वीलं वरामं ॥ ४५ ॥
 सुग्रीवं फौज दौतं थव जन गुलि दू भाकलं का द फौलं ॥
 माला ही जानकी धा गन दु अन वना सो प्रजातं थव फौजं ॥
 वोनं का कोरि कोटी मरकट गरातं जानकी माल्य भापा ॥
 वोनं फौजं वोनं मरकट लुक्कं मा वनेनू धका का ॥ ४६ ॥
 सागरा तीर द्योका बूल गुलि दु धका जौच यातं अनंका ॥
 फौजेसं सुं मदुका पवन सुत समं बल दुम्हं सुं मरवंका ॥
 संपातीं अति वीया रवं न अन लं वनं देश लंका पुरीका ॥
 तीगा न्हूया वनंका जलाधि फुक पुला सोल लंका पुरीका ॥ ४७ ॥
 श्रीराम्या ध्यान याना वनम्ह अन सिला रवं अशोक वनेसं ॥
 अंगू केना बिलंका ध्वरवनि धुगु धका सीक्य भापा मनेसं ॥
 स्योका वीलं व फुक्कं चलमल जुयका जौति धूला हिमातं ॥
 रावराया वीर धाको दकलन फुतका वं अन नाश यातं ॥ ४८ ॥

ब्रम्हाया मानयाना थव मलि दुख सां ब्रम्ह पाशं चिका चों ॥
 योयो ये सातुसासं खलन व मसनं धिर्ज याभा वजा चों ॥
 खाकीयातं दुरा धेँ गनदिल व सित मेगु मीं फुकु च्याका ॥
 सीता लूलं धिकाको रववर बियतनं वोन्यतं आश याका ॥ ४९ ॥
 ल्याहां कोना इनुमान् रघुवरजिया दं वनं न्ह्योन्य लावं ॥
 सीता दीग्न हियेका जिन धनस वया वैगनं धाय लाखें ॥
 धायेवं राम सुग्रीव वन अनन दना जानकी सोय भाषा ॥
 सागरा लीर ध्योका कयकल अन वारा सागरेसं स्वयाका ॥ ५० ॥
 व्याकुल्याना समुद्रं थव रूप उलका सागरं राम यातं ॥
 वं हे धाचें धुतं तां प्रकट निलनं रवुहिया राम यातं ॥
 कोदे तां राम काया लक्ष्मण नपं लवा वनं हां कयाना ॥
 लंकासं जुधयाना निशि चरत फुका रावरां नाशयाना ॥ ५१ ॥
 सीता बोना ह्याको मनसन धमनं लाजये ता मनं का ॥
 ककरी धेँ वास शम्हं जिन हल मसिसें लोकनं धाव नं का ॥
 सत्ये चोने फुईला गन फुइव च्ये धागु जालं रवं नं का ॥
 देवतां लहागु रवं लाया मन मन सितं जी मदीं धा अनं का ॥ ५२ ॥

धाधं मीसं कछातं मपुल मिन दती मीनपं चोन ज्योना ॥
सीता पापो मखं का मिन अन मपुना देवतां मान याका ॥
पूजायाका उचासं सुरगणापिसं रामयातं प्रसन्नं ॥
धर्मिमा रामचंद्रं गुलि कुरमसैना देवलोक वों प्रसन्नं ॥ ५३ ॥
त्रैलोक्येसं गुली दु चर अचर फुकं प्रशितं रघू सुरवीका ॥
लंकाया राज्य बीलं रघुवरनं वो विभीषण ह्याका ॥
लेतीस कोटी वद्योनं जयजय जुड धा रामयातं स्वयाका ॥
कर्कट वो भालु दकं बिल अनस हनं म्वातका वो लिपा का ॥ ५४ ॥

॥ मालिनी दन्द ॥

गुलि दल अन फौजं राम आदीं विभीषण ॥
गल अनस विमान पुष्पकं धागुनं भरु ॥
अनस विमाने पुष्पकं जा हनका ॥
रघुवर अननं का कौशल देशसं का ॥ ५५ ॥

॥ शिरकरिणी दन्द ॥

अनं काया राम वन फुक अजुध्या जफ स्वया ॥
भरद्वज्या आश्रम शक्ति अनजूया अनस का ॥
- शाका इन्मान् दोतं का भरत गन बोंगू अनस का ॥
विमाने योनावो अनन वन नंदी नगर का ॥ ५६ ॥

यातंका व ~~स~~ वेरुप दडलं देना व न्दियपन
 SSS IIS IIS IIS SSI SSI S

अमनस

भा

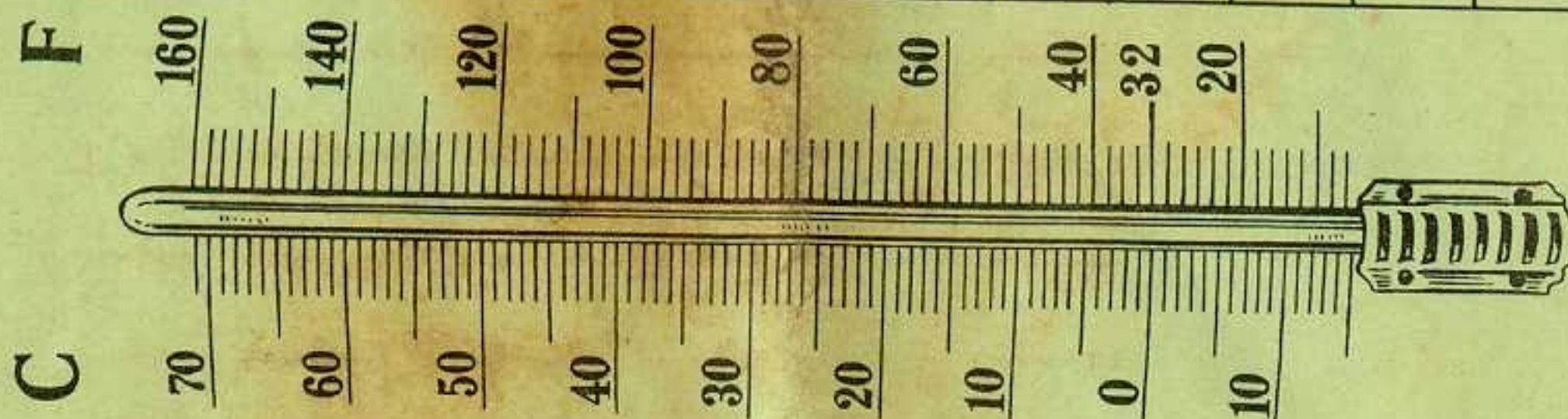
भलि वैक्ये सकल का

SSS SII SII III ISS ISS ISS
 श्री राम वर वासका रेसि व वल अनजे मया ना मुनी नं 1/2e

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

CONVERSION FACTORS

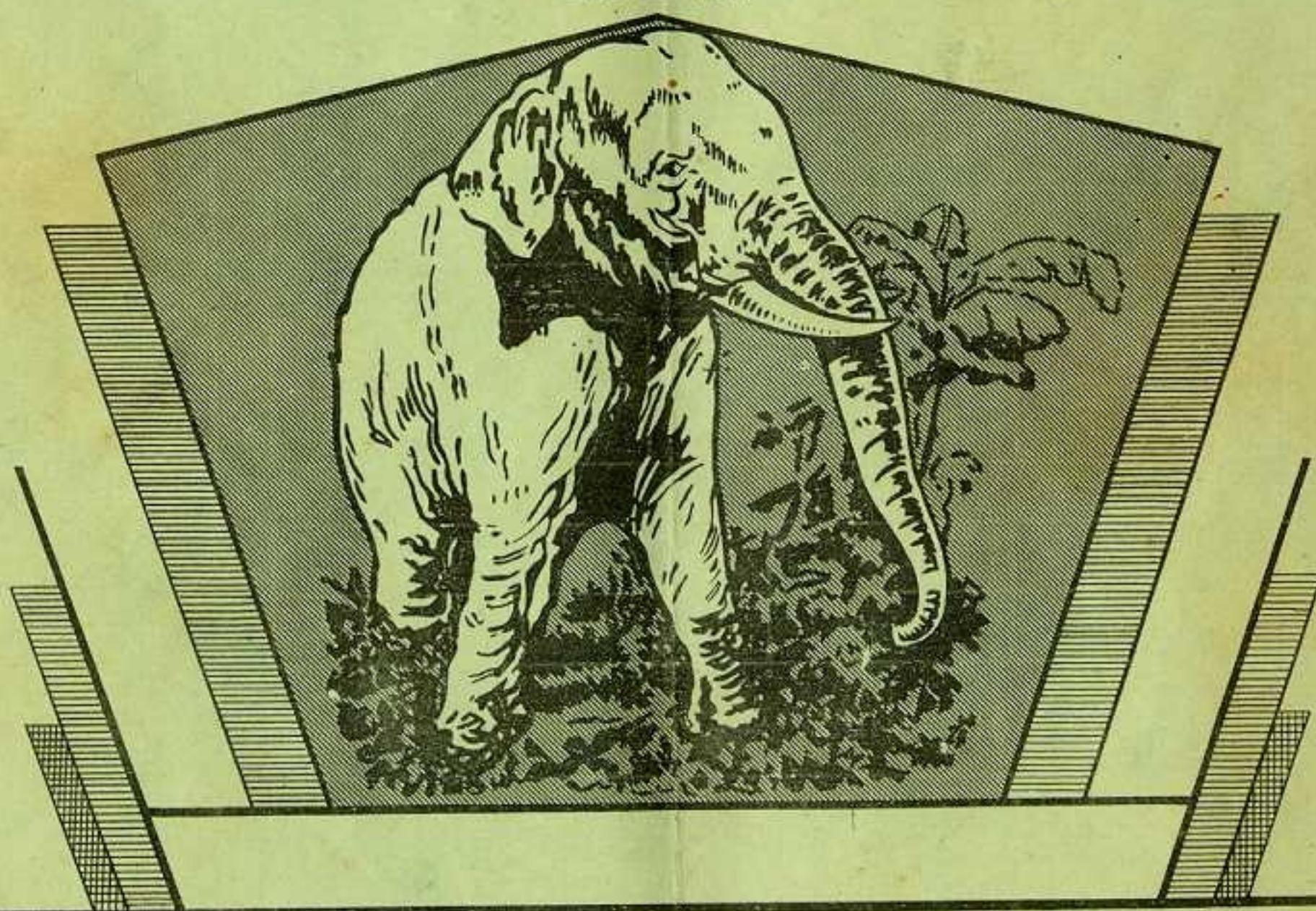
TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

The ELEPHANT

2

EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name लक्ष्म्या ल्या 2 Class

Subject सिद्धि रामायणा

जहा खाना कालं रघुवरन नंदी नगरसं ॥
 मुना दाजू कीजा वल अनन सीता सहितनं ॥
 अर्ध अजुध्या कालं का मन हरष याना सकसिनं ॥
 खुशी का देशं दीं निरभ्य जुयावो सकसितं ॥ ५७ ॥
 सुभिक्षे जुयावो सकल जन संतोष जुल का ॥
 निरोगी देशं दीं गलि दु व मिसा वो मिजन का ॥
 महु ल्वापूया हें मनमन मिले जू सकल यो ॥
 स्वये नं बाला का शीर अति पुष्टं सकलयो ॥ ५८ ॥
 स्वये म्बाली वौम्हं सिशु यव कार्ये गनन का ॥
 नये म्बाली शोकं प्रियतम सिकावो वनस का ॥
 चवनी सत्तेसं का वनि मखु स्व मेले वन मिसा ॥ ५९ ॥
 यवो भातं धाये लजिलजिडा वौनी वन मिसा ॥ ५९ ॥

॥ मालिनी छन्द ॥

दइ मखु भय मीया गो फयेया वव्यासं ॥
 जवर वनय पित्यागू खुं खुईगू वव आशं ॥
 दइ मखु वन न्हं सो सुं दरिद्रं वव चासं ॥
 धन आधिक घुलावो लोक वौनी वव चासं ॥ ६० ॥
 (+) स्वये (मूल पाण्डु-लिपी) (०) स्त्रं (मूल पाण्डुलिपी शुद्धमाना लंग वच्य)

अधिक धर्मया ई अश्वमेधादि नं का ॥
लुंजक ^{विड} ~~बी~~ स्व दानं रामचंद्रं चनेका ॥
करवल किगुली सा दानया ई स्व रामे ॥
रघुवर वनि न्हं सो ब्रम्ह लोकं तु हानं ॥ ५७ ॥
चतुरजुइ वराज्ये राजयाई अपाले ॥
धवगु धरम याकी प्येगुली जातयातं ॥
किडल वरध याई रामचंद्रं स्व रा^{ज्य} ॥
मुरपुर वनि रामं याय धुंका व राज्य ॥ ५८ ॥
धुगु वारवं न्योसा दई आधिक पुण्ये सकसितं ॥
प्रमारां वेदयागू गुम्ह जनन वोनी स्व वसितं ॥
पुनीका धर्मजा फुइ गुलि दु पापं वडगु का ॥ ५९ ॥
जुईका पूरणीयू दय दुइ रवनीका वडगु का ॥ ६० ॥
सिना वंसां वैतं स्वर्गस लई मान आधिकं ॥
दुनागू रामायरा द्विज जनन ~~न~~ बोसा आधिकनं ॥
जुईका पण्डितनं फुक सफुलि सोम्हं जुइ हनं ॥
हनं देवीं स्पोसा जुजु सम जुईका वन हनं ॥ ६४ ॥

७
शुभ पाठं वैश्यै ब्रजन वयातं फल विई ॥
पवो धं जी इन्द्र अधिक सनमानं फल विई ॥
थली बारवं नेना अति खुशी जुगवो मनमनं ॥
पुजा यातं नारद मुनि अन ~~सखे~~ सखीनं सुमुकुनं ॥ इष्टा ॥
॥ मालिनी दृढ ॥

विधि न पुजन याका बालिकिं वो मुनीया ॥
उलि रवं रिं अन लहाना काल का वो मुनी जा ॥
गमन अनन यातं ब्रह्मलोक स्वयानं ॥
सुमुकु अति चवनाको बालिकीजी वना ने ॥ इई ॥
चवन अन तमसाया तीरसं जुं वना ने ॥
निरमल खुषि रवंका धाय बाला धकावो ॥
किचल धन मद्रुका सो भरद्वाज दगूका ॥
अधिक बिन मनूया वित्तये चो धुगूका ॥ इई ॥
कलश व बलकल ही मोलूये धा जिनं का ॥
जम तिरय जूया धो मती वं जिनं का ॥
वन अन भरद्वाजं वो गुरुं धागु नेना ॥
वलकल बिल शिखे धागु मात्रं जु नेना ॥ इई ॥

॥ घोखीणी छन्द ॥

कयावो वलकल में सुमुक चव दिखें हवग का ॥
मुनी वो वाल्मीकी खुसि सिचास चोगू चनस का ॥
हुले या जा वोनं अति हिसि दया^{का} उगु बने ॥
उरवे चुरवे जुया हिड जुल बनेसं दकभनं ॥ ६९ ॥
खनं का चक्वाया निम्ह तिपुलि चोगू अतिरसं ॥
अपी हासुस्सोरं खन अन बनेसं मुनिखरं ॥
उजोगू हे काले धिखर दम्ह वोया कयकलं ॥
अनं इ वाल्मीकी अमित अन सौसों वदकलं ॥ ७० ॥
कयेका स्यातं का अन उम्ह चक्वा मिजनम्हं ॥
जुतं का भूमीसं धिदिधिदि चवनावो हि दु दम्हं ॥
मिजंम्हं सी सोया बिरह अति यातं अनमिसां ॥
दुयाये न्हिं न्हिं सो घडाई नमवासैं चवनमिसा ॥ ७१ ॥
कयावो वारां जा सित अनस च्वाकं दकलनं ॥
गये मन् चोनी का पुहष मनु वेया चन हनं ॥
खनं का वाल्मीकी धाम अति धाम्हं मुनि जुया ॥ ७२ ॥
कयेका योंकूगू सुमुक अन वारां व चकुवा ॥ ७२ ॥

खनाश्रापं बीलं तमन अन व्याधा जक स्वया ॥
चवेनेमा बाया द्द दन उम्ह कलातं जिन धया ॥
थुलीश्रापं वीया चवन अन मद्दिका नुगल नं ॥
अती पापी व्याधा हितिकुन व स्याना यन घनं ॥ ७३ ॥

॥ स्वगधरा द्दन्द ॥

वोया-वोनं मनेसं धुकु धुकु मिनकं कौञ्च पंदी व सीगू ॥
कोलं का सो मती जी उलुउलु मिनकं श्लोक देके व सीगू ॥
भसी ब्यूमं भूदाजू ज्यु धक अनसं वाल्मिकी जू खुशी का ॥
मोलं लूया वलं का अमि निम्ह सुमुक ल्याहं कोलं रुपसिं का ॥ ७४ ॥
मनमन अति हर्ष श्लोक देके धका का ॥
वल अन सुमुकं तुं द्विष्यनं लः ज्वना का ॥
दिल अन थव द्दं सं वित्त आनन्द याना ॥
दम्ह ग्हा दम्ह द्विष्ये हीतया खं कना का ॥ ७५ ॥
सुमुक चवनगु खेले च्वाक कालं बिरंची ॥
स्वयधक अन कालं वाल्मिकी वो बिरंची ॥
विनाति अनस यातं वाल्मिकी वो विधीया ॥
आधिद भगति सध्यां यात पूजा विधीया ॥ ७६ ॥

॥ शिखरिणी चन्द ॥

अनी माना नेन कुशल दित जूला धक मृषी ॥
 बिलं लासा लाया दित दित धका बालिके मृषी ॥ १६
 दिलं का ब्रम्हाजी कुशल दन जूल धक अनं ॥
 चं का धालं ब्रम्हां मृषिन नुन पेकं अनं ॥ १७ ॥
 ब्रम्हां धागु न्यनाव बालिके मुनी लासा फेकतुनं ॥
 लूमेका चवन का व कौंच सिङ्गु सितिकनं को फुतं ॥
 माहापापि वजा अनी मन्निन का पापं पुनी वैत जा ॥
 माहाकं सितका व पंदि दम्ह जा धाधां लुमेकू वजा ॥ १८ ॥
 श्लोकं ज्याय धका वया रवं फुकनं यायेत चेनं मनं ॥
 लोपूया मननं व शोक म्हुवगू ब्रम्हां सिया न्ह्यू वनं ॥
 म्वा म्वा बालिके दं दयेकि चनसं श्लोकं मती वोगुनं ॥
 धंदा काये मते सुकी दन चनं संदेह तंका फुकं ॥ १९ ॥
 न्यो न्हं बालिके दं जिगू मनस जा इन्दा भती दू दण ॥
 वागवाणी च्वनिका व दंगु मुनुसं आनंद यमा वया ॥
 धर्मत्मा मृषि दयेकि चनसं श्री राम लीला फुकं ॥
 नारदया मुनुनं गुली न्यन दनं या न्हं प्रकाशं फुकं ॥ २० ॥

लीला रामजुया दुद्दु दन मखं खं कै फईका इनं ॥
 दैगू युक्ति फुकुं वनी मखु गनं व्यर्थ ^१ दता हे धनं ॥
 दै दैकी रघुनाथया फुकु लिला श्लोकं चिनावो इनं ॥
 प्रख्यातं जुइका ख लोक फुकुसं ^२ तूनी रवी चन्द्र नं ॥ ८१ ॥
 लीला रामजुया गुलीत च्वनिका यो लोकसं धीरनं ॥
 वेने दै उलितं तवेधन जुया जीगुलि लोके दनं ॥
 श्रमहा काल अनं चुली अन धया अन्तर्जुया ध्याननं ॥
 आशज्य जुलका अमी फुकुसयां जूगू खना खं अनं ॥ ८२ ॥
 भगवान् वाल्मिकिनं दयेकल अनं ही हीं दिया श्लोक नं ॥
 श्लोकं नीगु खनाव वाल्मिकि ऋषीं दीष्येत्तन्मन्त्रं ॥
 श्लोकं हा म्य धकाव राग अमिसं न्ही न्ही अती ^३ हर्षनं ॥
 उच्ये चोक् पदं दयेकल अनं रागं म्य हालं वनं ॥ ८३ ॥
 माहात्मा ऋषि वाल्मिकीं दयकलं श्लोकं व रामायणां ॥
 बोने चाकु मजू समान पदया श्लोकं दयेका वनं ॥
^४ कावे दैकल वं अधीक बिनकं दूदं भती हे महुं ॥
 ध्यानं वं स्वत का गुली दत लिला श्रीरामयागू दकं ॥ ८४ ॥

① स्तुती २ कावे (मूल पाण्डुलिपी)
 ३. हृदं (" ")

चोयाको बिलका व वाल्मिकि मुनीं तोन मदीसें फुवें ॥
 श्लोकं नीप्यद्वलं दयेकल वनं अध्याय न्हैगू फुवें ॥
 चोयाको तलका फुवें व सफुलीसिद्धं ज्येका वनं ॥
 होचं यात मने सुपात के व्वनका योके प्रकाशं धरें ॥ १५ ॥
 यो हे ओसरसं वलं लवकुशं नेधं मुनीया कया ॥
 वेवं जा अमिसं कदूत अति या पालीनिपासं वया ॥
 तेजं इ निम्हस्यां स्वभाव आति भीं धर्म दुकान्हां अमी ॥
 स्वरं स्यू अमिसं म्यहागु ओधिकं आसम दुका से अमी ॥
 वाल्मीकीं स्वतका अवश्य धर्मितं कवे स्यते ज्यू धका ॥
 बुद्धीं इ धर्मिके इ वेद वैनैगू सीका अपीं भीं धका ॥
 वोंका वो विलका व काव्य मृषिनं ॥ फुवें सपु चोवलं
 श्रीराम चंद्रजयां लिला गुलित दू ॥ १६ ॥
 सुस्सोरं अति बालकं लय तथा ताले सलाका हनं ॥
 शृङ्गा आदि फुवें गुगू रस दुगू वोंका विलंका अनं ॥
 हलंका निम्ह्यां म्ययागुतरहं रागं कयां वो हनं ॥
 माहा चंख अपिं / म्ययात अधिकं स्यूका अती स्वरनं ॥ १७ ॥

7पी

x काव्य ।

हीं हीं पाठ कया अमी निम्हसयां बोन व रामायरां ॥
 तेज दु अमिका गुली ^{व्यन} ~~व्यन~~ हन ~~बोना बिल~~ बोना बिलं पुकन ॥
 मे हला अमिसं खुशी जुयकलं मृषी व मे पीतनं ॥
 लक्ष्मणं परिपूर्ण पीं निम्हसिनं बोना व रामायरां ॥ ८९ ॥
 हला बील लिला व राघव जुया मृषी समजे वना ॥
 नेना मे अमिगू न्यको फुकसयां खोमी मिरवासं दना ॥
 बोलं का बिरहं उघासं फुकयां नेना मधूर मनं ॥
 धन्ये ^{बालक} ~~बाल~~ का व धन्य कविता धालं स्वया चो कन ॥ ९० ॥
 सो सो का धमिसं मय हागु धनसं धाव्ये स्वनाये लुका ॥
 मे हलं अमिसं अती मनतया सोया चवकं देलुका ॥
 यानंका अमिसं बयान अनसं चोंका मृषी पीं मुना ॥
 हला चोन अपीं अती सुरकया आनंदनं देनुना ॥ ९१ ॥
 खुशी जूल स्वया चवकं ^{अनं} ~~मृषी~~ मे हागु ताया रसं ॥
 बीलंका अमिनं कमंडलु हया जूया व मोहं वहां ॥
 श्रद्धा बोध्य बिलं अनेक विजविज मृषी पिसं जा अनं ॥
 कल्ल्यारार जनी दिमि धागुलीं मृषे पिसं दिघायु जी धा हनं ॥

वीलंका वरदान स्वयच्छक म्हाषिं हर्षं वयावो मने ॥
 मानंका अनसं वयान अधिकं आनंद वैया मने ॥
 धालंका ऋषिपीं दण्वा मुनु जुया आशर्ज्य चाया मने ॥
 स्यावास् वाल्मीकि का हनं लवकुशं फूका लुमंके मने ॥ १३ ॥
 आधाकश्चि कवीं च्चशास्त्र अधिकं वारवं दुका चोनिसें ॥
 काव्ये अद्भुतगू सैकल घनं रामया लिला चोनिसें ॥
 लीला रामजुया म्य हागु श्वकया ब्रैकाव यो मनु अनं ॥
 दीप्ती मे न्यनपीं गुलीत दइका हर्षं जुयाज्वी हनं ॥ १४ ॥
 ॥ मालिनी दन्द ॥
 लव कुश निम्हयातं मानयाना अनेकं ॥
 ऋषिगणत मुनावो वेलि यायेकयेकं ॥
 हरषण ऋषिपीं चो ज्वा अमीगू खनावो ॥
 गन वन उन हालं बालकं राग कयावो ॥ १५ ॥
 लव कुश जुल हाला घास घासं वनावो ॥
 सकुमन हिल देशं राग हालाहिलावो ॥
 दन्दु जुल व अयोध्या देशयागू लत्रे का ॥
 अमीगु मुनुन हागू रामया वं मने का ॥ १६ ॥

① दूल पाण्डुलिपी दुधयाना तःगु धय्य — व्य ।

क्या न जीगू घो आति रस दूर का छुगु तु ये ॥ १०० ॥

जुईर कल्यारां दितिसन चनी न्यो मन तथा ॥
 दिजा पीतं न्योका पुलिखें रघुनाथं अनसका ॥
 म्य हा पालं रामं लवकुहा स्वयावो अनसका ॥
 रघुनाथ्या आशां लवकुहा न हलं म्य अनका ॥ १०१ ॥
 अमीगू मैनेना रघुवराजे खूही अधिदु का ॥
 मन् आदीनीसें गुलिजुल जुजुपिं भुसिसका ॥
 सगराजिं चाना दमकल व सागरसकुल का ॥
 जुलं यो रामायरा नृपति कुल इस्वाकु जुल का ॥ १०२ ॥

॥ मालिनी दन्द ॥

धरम अरथ कामं मोक्ष दैगू लिला यो ॥
 जिन धनस केका चो निसें हे पियावो ॥
 हरथ मनस वेका न्यो मैने हा स्व याये ॥
 धिरजन मन बीना न्यो जिमीगू म्य हाले ॥ १०३ ॥
 सरजु खुति सिधे दू कैशलं देश धागू ॥
 मगर दु व अयो ध्या राजधानी वयागू ॥
 जुजु मनुन दयेका वंगु जूलं थव देश ॥
 डाव महिल पजानं सुंदरं हे व लेश ॥ १०४ ॥

ॐ 'हा हा' धका देता यायेगु !

॥ स्वाध्यास धन ॥

75.

जा ताहा देश निजो जन् आति दिति दु हनं व्याजुलं का स्वयोजन ॥
देशां दी दु स्व^{का} लं आति वधनकं दु ^{जा} श्वमानं शडक् भन ॥
राजा इन्द्र चवनी ये चवनगु पुरिस^{जा} वो जुज् दहरयं का ॥
धाका दूका प्य दीत्रे उगु पुरिस हनं तोरणां दु अनंका ॥ १०५ ॥
दूका हनं हथीया केल दु अनं अनेक दु व कालीगं का ॥
सोये ह्येया चवनी ये चवन आधिपन का बानलात ^{चव} धीतं का ॥
दें दें दूका अराली बल फरफरकं दें पतीकं व धोजं ॥
दिल्ला रसा जुईला धकतल अनसं तोपनं का दूमोलं ॥ १०६ ॥
मीसापीं हे दुईगु अन^{गु} दु व गन प्यावनं बानलागु ॥
चाये चाये दु केवं फलफल सइगु दु व अंमा व सागु ॥
केरामानं दु हानं आति भिनभिनगु माल वसे दु हानं ॥
देशं पीने दूचालं पुरुषालि धलतया दंक दू लंख हानं ॥ १०७ ॥
वाचू पीं जा वने नं पइमरु अनसं खुं खुयावो अनंका ॥
हानं बीनातलं का गनन किति सलं ऊं श्वचर्गनं ^{का} ॥
वेलं दूका वसानं अनस तल त्रिना सोयनं हे हिली दू ॥
धोजं मूना गनं जा अन नृपति हनं बानलाकाव दीगु ॥ १०८ ॥

॥ शिखरीणी हन् ॥

वजारे वेपारी नियधक वस्तु चवन हनं ॥

अतीवाला द्वास्वयनप हिस्ती दू चटकनं ॥

चवनं मानू स्वर्ग इगु पुगि स्वयं जा आचिकनं ॥

तुमी जा सम्मं का मदु अनस गा गी मानी हनं ॥ १०९ ॥

अपालं वु नं दू अति भिनगु वा सैगु अनसं ॥

लखं दू निर्मल गू फटकिगि समानं स्व अनसं ॥

मृदगादि वाजा न्हि नदि अन^{था} यास सकभनं ॥

वयावो सार्धनं तप अनस याई अतिसनं ॥ ११० ॥

गुणी के शानीपीं उफष अन शोभा दत्त हनं ॥

किस्ती धुं सीहादी निशिचर फुके पू अतिसनं ॥

अनेकं योद्धा दू उगु पुगिस चोना चवनगु का ॥

अधिज्यागू पूरे दहाच जुजूनं दिलागु का ॥ १११ ॥

दु का सत्यवादीं मृषि मुनि वेदांत सिद्धीं ॥

अनेगू विज्रविज्या गा॥ घुलि दु धाये फुक पुपीं ॥

अधीकं अविज्र ~~दम्~~ अकिल दार्डगु पुगिस चोना चवनदुका

व राजा दहाच या नगरस सदानं घुलि दु का ॥ ११२ ॥

दु का वेदं स्यूपीं द्विज जन अपालं अनस का ॥
सुरां दू इह वक् कुलस आधिकं हे अनस का ॥
गुली दू पजति धन जनन पूा अनस का ॥
मदू डाकू खूंनं कुहमुट सुयाकें मदु अनं ॥ ११३ ॥
चवना चो बाम्हरा नं चव नियम जोना अन हनं ॥
मका का बाम्हरा नं धन मदु धका दान गन नं ॥
मबोपीं पिद्या नं अन गन मदू का स्व दम्ह नं ॥
मदू मूर्खी सुं हे कनु फुक देहां दि अन का ॥ ११४ ॥
खुगू अंगं वेदं फुकसिन व बोका अनस का ॥
मदू का पागल्पीं उगु पीस सुं हे दम्ह धका ॥
अती बाला सुंदर वयनप ययापू आधिक का ॥ ११५ ॥
मिसा के मीजंतं हिसिहिसि दुपीं हे अनस का ॥ ११६ ॥
स्वयेनं चच्चैपू धुम्ह दम्ह धका के मदु अनं ॥
जुजूया भक्ती या उगु पीस चोपीं फुक जनं ॥
प्यगूली करां हे अनस अति भक्तिं चवन व का ॥
पुजा या देवताया अतिचिजनयातं आधिक का ॥ ११७ ॥

॥ मालिनी छंद ॥

अधिक धर्म धा का सत्यसं चों प्रजातं ॥
मासित अन अकाले म्हाय काये सुयानं ॥
दय दुइतक सोया सीय पूका मन्तं ॥
दावमदु अन दुं हे रोग व्याधी मज्जलं ॥ ११७ ॥
न्यन क्षत्रिपिसं द्विजया वचन ॥
वनिकं न्यन क्षेत्रि वचन अनसं ॥
न्यन शुद्धन भं स्वम्ह्या वचनं ॥
पुगुजोगु गितं वचन का जनतं ॥ ११८ ॥

७गु

मनुनं ~~अ~~गु रीतन यात अर्थे ॥
दहाष्ट जुजुनं हित या स्व उधे ॥
मल नं अनदू अति तेज दुपी ॥
द्विस्तिनं दु हनं अति वान दुपी ॥ ११९ ॥

॥ मालिनी छंद ॥

द्विस्ति ~~दु~~ अनसं योक्कं तदाधे स्वयां ला ॥
परवत सम मत्तादू अधीदु व वंला ॥
मवल अनसं सुं हे ल्वायतं मन् तया का ॥
उदिन दुत स्व नामं चो अपोध्या धका का ॥ १२० ॥

x इव (मूल जाणु लिपी)

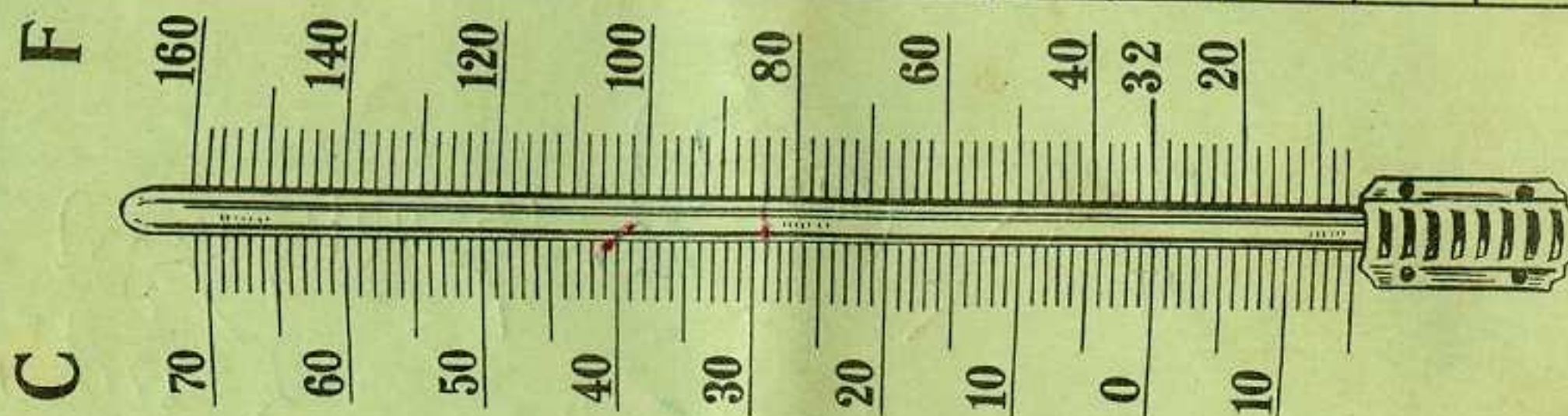
ॐ नमः, श्री (॥) स्व, दां (॥) म वेदं
न न न य

महाव्यूहं महाव्यूहं ज्य धक अगुं वाविकी
म र भ १ य य
मूरुदलीका
य

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

The ELEPHANT 2

EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name _____ Class _____

Subject महिद्ध रामायणा (लहय्याल्ला ३)

मुमिदुगलि योजन देदायागु जुलं का ॥

सहज अनस बोया लवा मवो सुं अनंका ॥

दहाथ जुजुनं या देदाया पालनं का ॥

x मजगुन अति बाला लोरणे जा अनंका ॥ १२१ ॥

स्वयन अधिष्ठ बाला दें फुकुं देदाया का ॥

दहाथ जुजुनं या देदाया पालना का ॥

गुणि व अधिष्ठ शानी च्याम्ह मंत्री दया का ॥

दहाथ जुजुया ज्यू मंत्रि बीपीं जुया का ॥ १२२ ॥

अधित अनस दूका बुद्धि बीपीं जुजुया ॥

विनादि यज्ञ माकी दियो व अन्नादि दूया ॥

अधिमुनि फुकुयागु संगतं दू जुजुया ॥

उदिन अधिष्ठ बीगू दू स्वभावें जुजुया ॥ १२३ ॥

रूपन अधिष्ठ बाला तेज नं दू अमी नं ॥

मुसुहुं मुसुहुं न्ह्युका को जुजु जा सदानं ॥

तमन वन मदीका चौदिनं का सदानं ॥

मयल वइत हूं, सत्यया रवं सदानं ॥ १२४ ॥

गुलित ववत स्याथें कपेनी स्या क्याके ।

विषय सकल यागू दू जिथें का क्याके ॥

गुलि दत्त उलि वातं दूत द्वारं खनंका ।

जुजु व आधिष्ठ वंरं व्येवहारे हनं का ॥ १२५ ॥

कसुर खनंतु धासा काय यातं मतोत्त ।

* जरूर इंदया ई वैत मायां मतोत्त ॥

धव रिपु जुल धासां सेंक्य धाई मरधूका ।

दधारध जुजु यागू ^{जा} स्वभावं धुगू का ॥ १२६ ॥

मत जुल धगुली हे देहा दीया अनं का ।

भैवलन गुगु लालं योकि स्वांया रसं का ॥

दुरव वन मविलंका प्येगुली वरायातं ।

धुकरि धनि जुजूनं दुरवख दुं हे मज्जीकं ॥ १२७ ॥

मदु वनगरसं जा रुं व डाकू गनंका ।

मदु स्व चलन हेक्या मया का धलां का ॥

अनस मदु स्व दुखं सैल्लिनं सूं मदू का ।

कपेनि ~~गुह~~ गुहणीया आई यापि हनं का ॥ १२८ ॥

नरम सकल लोकं भी स्वभावं जुलं का ।
कृष्ण मृगनं हे दे पतीकं हनं का ॥
मजिलजि फुक्या दू देशया पिं पजाया ।
हुकुम गोरमयाको ज्या अमीसं न्हिला या ॥ १२९ ॥
आधिक हिसिदु मंत्री च्याम्ह स्वेनं ययापू ।
न्हिनादि हित स्वयाचों च्याम्हसे राज्ययागू ॥
आमिसन अन या का न्याय सोया निसापे ।
आधिक गुरी धकावो लोकसं जू प्रकाशं ॥ १३० ॥
न्हिनादि खवर मेनी मेगु देशावरया ।
आधिक गुरी फुकं का शास्त्र स्मू पाडितं का ॥
स्वगुलि गुरा दु प्रीतिं दु भती पा मवं का ।
दकलन अन लवाना मेल नं जूयपू का ॥ १३१ ॥
मल अति निति शास्त्रं बोलि नं जा मधूर ।
दम्ह मृदु भति पापी मंत्री दक्को व शूर ॥
थुगुलि तरह्यापिं मंत्री यासं तया का ।
दहारथ जुजुनं या राज्यया पालना का ॥ १३२ ॥

लहित फुक व पर्जा काय बौ वो समानं ।
धरम जक ह्मावो त्याग मा पाप हानं ॥
दशरथ जुजु दाता लोकनं स्थू स्वंगूली ।
मन्विल वन पला ली ल्वायतं जा दगूली ॥ १३३ ॥
स्वरागस गुगु तालं इन्द्रनं राज्य गतं ।
उगुलितरह यानावो जुजुं राज्य गतं ॥
यमन कर मपूस्ये मैपिनी कर्क यावो ।
दशरथ जुजु या चो राज्यया कं फुकावो ॥ १३४ ॥
अधिक धरम धाम्द तेजिलो वो जुजू जा ।
स्वयनप अति खाला मन्त्रि पी चंख जूया ॥
दशरथ जुजु नं धा काय दैला धका का ।
धरम तप वनं या ज्यान बीया सना का ॥ १३५ ॥
मदु दम्ह जल दाता वंशयाम्द धका का ।
मनन वन दको जा वित नाया खना का ॥
जिनदुधन याये अश्वमैधं धका का ।
ददु दम्ह जित काये चो कुलैसं धका का ॥ १३६ ॥

कन अन जुजुनं जा मंत्रि पीतं ^७ सता का ।
 मद्युजित दम्ह काये यक्ष ~~याये~~ धका का ॥
 मनसुव निगु वोलं मंत्रि ज्यूला धका का ।
 पुरहित गुरुयातं दो खवर्नं विया का ॥ १३७ ॥
 व हुकुम उलि नेना मंत्रि खानं वनं का ।
 पुरहित गुरु धोना न्ह्योने वोनं हनं का ॥
 वल अन म्हाधितं जा कश्यपादी मुनावो ।
 दद्याथ जुजुनं जा मान यातं वनावो ॥ १३८ ॥
 जीनं काये दैगु भापा मनं का ।
 जीनं याये अश्वमेधं वनं का ॥
 शास्त्रे धाये ~~याये~~ इच्छा जिके का ।
 धू जीं यासा जूइ इच्छा पुरे का ॥ १३९ ॥
 राजां धागू खै/फुकं जा न्यना का ।
 ज्यूका धालं वो मुनीपीं मुना का ॥
 राजा — याकी का ज्वरेनं वनं का ।
 तोता द्दमा ह्याय करा सलं का ॥ १४० ॥

७ वना (मूल पाण्डुलिपी)

सूर्य तीरे यज्ञ कुंडं दैयका । यज्ञे याता काय दैजी स्वयेजा ॥
 राजा शंका काय दिं म्ना युकीका । धर्म वोगू बुद्धि श्रीगू थलीका ॥ १४१ ॥
 ब्राम्हण यणू वाक्य नेना उलीका । राजां धालं मंत्रिपीतं युयीका ।
 जोरे याता कीकु गुरुं धागुनं का । मुंकी मागू मागु मालं चनं का ॥ १४२ ॥
 तोता दो श्याम करीं सल दम्ह यननं वोन्य पू वानलाम्हं ।
 वैतं तैव्यू जवालं आधेक भिनम्हं अलसी दुं हं मचाम्हं ॥
 सूर्य तीरे दैयकी अग्नि हिासे दयकं यज्ञ कुण्डं अनं का ।
 याये मा का विधीनं किइसन यनसं अश्वमेधं यनं का ॥ १४३ ॥
 याये पूगू मरवू का सकल जुजुपिसं अश्वमेधं धयागू ।
 विधनं ज्वी यो अपालं निरीचरत वया दोष माज्वी वयागू ॥
 कर्ता सेना वनी का अग्निधे जुयवजा याय मा का विधीनं ।
 थूली आज्ञा जुलं का दहाय जुजुनं मंत्रिपीतं युईका ॥ १४४ ॥
 राजाया खं न्यना वो ऋषि मुनि पिसनं आशिखं जा बिलं का ।
 सलहा याता थुलीतं दन फुक अनूनं वं ऋषीपी अनं का ॥
 हानं हुकुम जुलं का दहाय जुजुनं मंत्रिपीतं यये का ।
 जोरे याकी गुली मा विजं विज दिमिसं पूरा याता सयेका ॥

हुकुम अलि बिलं का मंत्रि पीतं जुजूनं ।
आमित अनस दोया दोत कालं जुजूनं ॥
कन अन अमि हर्षं रानि पीतं वनावो ।
मदु जित द्दम् काये काय दैला धकावो ॥ १४६ ॥
मनस जिन तथा का यज्ञ याये धकावो ।
दद्याथ जुजुयागू भीगु वाक्य न्यनावो ॥
मनमन फुक ~~हिल~~ लहागू ताया खै योगू ।
दद्याथ जुजुनं जा यज्ञ याई व योगू ॥ १४७ ॥
मनस अलि तथावो मंत्रि वोलं सुमंत्रि ।
दद्याथ जुजुयातं धाल लाका यकान्तं ॥
जुजु चन जिन धाये जी मती नं खनागू ।
विधन ह्मयाना सिद्धि लायेगु मागू ॥ १४८ ॥
जुजु जिन अलि नेना यज्ञया खं पुरारो ।
उगुदित जिन नेके दी वनी ला वयाने ॥
अधिपिले मन जा धो काय दैगू धकावो ।
विषय दगुलि मेगू जी न्यनाजा तथा यो ॥ १४९ ॥

सनत कुमारं कनका युगं खं ।
 व्यनाचनं का मृषिणीं सुमूकं ॥
 कश्यप मृषीया दम्हजा दु काये ।
 विभीण्डु नां जा जुल का वया हे ॥ १५० ॥
 मृष्यशृंगं धका नाम काये दैका वया दम्ह ।
 वबूया टहले चोना वने सं काल हं उम्ह ॥ १५१ ॥
 सिवाये वबूया आशां ज्या वनं मेगु हुं मया ।
 श्रमचर्म दितो वोनं धारणं याइका सदा ॥ १५२ ॥
 अग्नि सेव पिता सेवा धो निता ज्या स्व दैवया ।
 कालं हनि धये चोना मृष्यशृंगं उधास जा ॥ १५३ ॥
 रोम पाद धका नाम जुजू दै अंग देशया ।
 जुजूया दोषनं देशो अनिकालं जुया वया ॥ १५४ ॥
 दुखं सीया प्रजा लोकं चोनि का आकुलं जुया ।
 अनादृष्टि जुया राजां याइ चिन्ता अनेगुया ॥ १५५ ॥
 जुजुनं अनस नेनं शास्त्र स्यू जी च्चतावो ।
 दु जुल जि यन देशो वा मवो ई जुयावो ॥ १५६ ॥
 जिगुजक दन ला हुं पापया गूर फलं का ।
 अनस जुजुन धाम्म पण्डितं जा व्यनं का ॥ १५७ ॥

विनति अनस यातं हे जुजू न्यों धका का ।
हृदि दिन यन हेका सृष्ट्यश्रुंगं कयावो ॥
जिल दिन दयकी वो मस्यायसां तावियावो ।
जुइयन सहकालं बोलकं वा वयावो ॥ १५७ ॥
अमिसन उलि धागू वो जुजूनं न्यनावो ।
हुकुम बिल व मंत्री बौक्य नं जा दूयावो ॥
पुरहित हल बोना मंत्रि बोना हथासं ।
बिल वन अन बुद्धी ज्वीगु मालव युथासं ॥ १५८ ॥
वनि मखु दमरु सुं हे ज्या विभादुं खनावो ।
मनस इर दयावो सृष्ट्यश्रुंगं तयावो ॥
सहज अनस सुं हे वोन्य दानं मदू का ।
फुकसिन कन हानं भीगु युक्ती युगू का ॥ १५९ ॥
जिमिसन लुइका सो सृष्ट्यश्रुंगं वईगू ।
उदिसन मुदु सो दोखं म्येगु हुं जुईगू ॥
मुनकल अन वेइया अंगनाथं अपालं ।
~~नमो नमो~~

नकलि दिहि दुपीं का रूप बांला अंपालं ॥ १५० ॥

दुहन आधिक पोचीं वैस जाया वयानं ।

स्वस्व बिबि सुक बांला याय पैला वयानं ॥

सकल जुइ व मोहं ल्यायम्हें चा मयानं ।

यमित वनस दोया बोक्यनं जा दू धालं ॥ १५१ ॥

अमितन न्यन रेका रेका अक्यें वयातं ।

मुलि खं अनस मेना पाण्डितं धातु वातं ॥

बिल व जुमुन ज्यायाभार प्रोहीतयातं ।

वन अन पुरहीतं चवीकनं मंत्रियातं ॥ १५२ ॥

वनस वन व वैश्या मंत्रिया खं न्यनानं ।

जव खव जुल वैश्या वो ऋषीया द्यं नापं ॥

नकल अतिक यावो सोय भापा जुया का ।

अधिक तिन खभावें वो ऋषीया जुया का ॥ १५३ ॥

गानन मवन वोनं आश्रमं मेगु यासं ।

आधिक यल पितानं बुद्धिमानं जुयानं ॥

जनम भी मरवें का वं मिता वो निजंतं ।

मरवन वन व अन्तू वो मन्तू आदि अन्नं ॥ १५४ ॥

X कपालं - मूल पाण्डुलिपी ।

पिरति आधेक या का बौम्हसें वैत जा का ।

दुन्दु व मृषि व शृंगं आरामं जा दना का ॥

वणस हितु हिलावो कोगु नं वो खनावो ।

गुलि दु अनस वैश्यावो फुवं वो मुनावो ॥ १६५ ॥

आधेक सल पिकावो हाल मेतं दनावो ।

मृषि सुत गन वोनं न्ह्योन्य धेवं वनावो ॥

अमिसन अति हर्ष नौनतूलं वनावो ।

गनन दिथन काया पाय दू दीं न्येनावो ॥ १६६ ॥

शुगुलि वनस दीनं दाय होला जुया का ।

धनस जिमित दीनं बांलकं धा कना का ॥

उलि अन अमिसं जा बहागु खें जा न्येना का ।

आधेक खुशी जुलंका वो मिसातं खना का ॥ १६७ ॥

जनम वन मखं पीं ल्याख्य पीं खानलापी ।

आधेक मनन येया नाम धालं वया का ॥

बबु जुल मुनिजा छि जी ना विभाण्डं धका का ।

सुत जुल उम्हया जी मृष्य शृंगं धका का ॥ १६८ ॥

तप जुल जिगु जा ज्या लोकनं हे तिलं का ।
स्वयन आधिक बांला हे मिसापी यनं का ॥
भाते ज ४ वन धासा आशमं जा ध्यनी नं ।
अन त द्विमित योंका याय सन्मान जीनं ॥ १६९॥
वचन उलित नेना वों मृषीया समीपं ।
सुमुक वन व वेश्या फोज मूना खुशीनं ॥
अमित अनस योंका मानयातं अनेगू ।
फलफुल हि हयावो न्ह्यो न्ये वीलं नयेगू ॥ १७०॥
अतिवि अमित भापा यातका वोन मानं ॥
खुशी जुल व मिसातं वों मृषीयागू मानं ॥
अथमित वल शानं वों विभांण्डं खनानं ।
इतपत अनयातं नू वनै नू धका नं ॥ १७१॥
आमितन अन धालं वीय बेला जुसेली ।
मृषि सुत दलपौलं नू विज्याहुं लिसें जी ॥
नकल अनस वेतं सागुसागू मधीनं ।
मधुर वचन लहना हेकलं का अधीकं ॥ १७२॥

माधेनाधे अन वीलंसागु येया पुगूनं ।
 नल अन मृषि पुत्रं सागु तालं तुभूलं ॥
 मनन जिन नयेनं जन्म कादिं ख जूलं ।
 नममफु थुगु फूलनं ये वेनसं जि जूलं ॥ १७३॥
 अनलि उम्ह मर्या वो विभाण्डं खनावो ।
 मयभिन अनज्या वो मिसातं दनावो ॥
 वल अनन विदानं काय धुंका लिपानं ।
 लिफुल अन मसोया आसमं वो पुलानं ॥ १७४॥
 नुगलमदिन हानं मृष्य शृंगं मृषीया ।
 विरहने मन बोलं वंगु वेष्ट्यात सोया ॥
 रूप गुन आमि दातं ध्यान वेका मनेसं ।
 गन लुल व मिसातं वोनका वो वेनसं ॥ १७५॥
 खन अन व मिसातं वं हनं का कन्हैसं ।
 खुदि जुल मन वोया वो मिसातं खनेवं ॥
 विनाते अनस यातं वो मिसा फौज नं का ।
 मृषि सुत जिमे देसं काय लाला दिनं का ॥ १७६॥

आभेवु रस दु सागुदुफल का अपावत ।
 क्षीतिवि दित धकावो मान यायेगु मालं ॥
 ववन उलि व नेना ~~खे~~ वर नारी पिनीगु ।
 वय धक मनयातं मान सोया अमीगु ॥ १७७ ॥
 वल अन व वनं जा वो मिसातं लिखा का ।
 नगास वल दूने हर्ष याना गिला का ॥
 युगुलि तरह यानावो सृषीया कुमारं ।
 नगास जव वोलं वा वलं का अपारं ॥ १७८ ॥
 खुदि जुल पुक पर्जा रौमपादं खनावो ।
 वयव सृषि कुमारं वा न वोगु खनावो ॥
 नुतिस पुल व भोकं ^x उंडवोतं धयावो ।
 विधिने अनस मातं वैत हानं पुजा वो ॥ १७९ ॥
 दियमदु तमनं दी जी दलं ~~पेख~~ वोगु भापा ।
 जिमिसन खन दी के न्हंयनं गूण आपा ॥
 विय दित जिमि म्हाये दान कन्या चनं का ।
 पुलि धक अन ~~खिल~~ वीलं म्हाय शान्ता वनं का ॥

खुधोजुल अनसं जा वो ~~मम~~ मृषीया कुमारं ।

जुजु वन अन शाब्ता नाप वो तातकालं ॥

गन दत व कलातं दे जलं का मनूया ।

सुरवन अनस वोनं वो मृषी मोर जूया ॥ १८१ ॥

सनत्कुमारं कनका गुगु खं । जुजु स्व दशरथ दिनन्यो गुगु खं

जुई दितं जा आधिकं गुणं का । दु का स्व धागु धुगु खं इनं का ॥ १८२ ॥

इक्ष्वाकु वंशसं जा दद्याथ धुगु नां बूइ राजा थ धाम् ।

त्वाये वीनी वनं जा जुजु उम्ह हरथ अंगराज धयाम् ॥

वोया कोये दुका सो अति गुनि जनम्ह रोम पादं धयाम् ।

मित्रं याई वयातं दशरथ जुजुनं विन्तियानाव मानं ॥ १८३ ॥

राजा वो अंग नाथं सनमुखस वना फोनि राजा धकावो ।

काये जी जा म दूनी मनस वल जिके काय देला धकावो ॥

फोने जीनं दिके जा दिम्ह जिल दम्ह तं यज्ञ याये जिनं का ।

पक्षे दी जूगु जूसा कइ जिन धनसं याय रक्षा कुलं का ॥ १८४ ॥

त्वायेया खं न्यनावो अन जुजुन बिलं म्हायवो जीलनं का ।

खूशी जूया जुजुनं अति तन मननं याइ पुत्रेष्टिनं का ॥

x जिलाजं ।

सन्तान दैला 'यकावो' मन आधिक दुम्हं ^{दशरथ} दशरथ या मनी नं ।
 धरा घाना विई ^{का} मनस गुगु तलं सृष्य सृगं सृषीनं ॥ १८२ ॥
 काये पेम्हं ईका आधिक बल दुपी सौंगुली लोक सीकं ।
 न्हापा सौये जुगेसं सृषि मुनिपिसं ^न धागु दू का चुकीसं ॥
 राजा क्विं दिनं जा सृषि मुनि सकले कायके दो यैये का ।
 विद्वान् मंत्री समिन्त्र मुनित्रां उलि अनस कनखो जुजुं या अयेका ॥ १८३ ॥
 राजा मंत्री वशिष्ठ थामे स्वम्ह सिगुनं मतलवं वं जुजू जा ।
 राजा रानी सवाली जुल अन सुखकं दासिदासं जुजूया ॥
 वं वं ये ^{ने} दन्हु का दहाथ जुजुनं रोमपादं दु घासं ।
 दहनि यातं जुजुनं सृषिस्वर दि धका वं विधीनं उपासं ॥ १८४ ॥
 खुशी जूका व राजा दहाथ खन का रोमपादं उचासं ।
 धालं हानं जुजुनं मन आति हरषं लायया मान यातं ॥
 यो रवं सीयाव ^न हानं सृषि मुन खुशीका सृष्यसृगं अनं का ।
 यातं हानं व मानं दहाथ जुजुया वं पुथे जा हनं का ॥ १८५ ॥
 गेन्हु न्याम्हू दियावो दहाथ जुजुनं विन्तियातं अनं का ।
 राजा यौं जा जितं ^न अति मन हरषं ^{बील} म्हाये जिलं का ॥
 बलं का म्हा जिके हुं जिगु मनस लुया ^{युज} यामेगुनं का ।
 + सुमान्त्रि बोया बीया दितं हीं निम्ह तिपुलि हनं जी लिसें जा दिनं का ॥ १८६ ॥

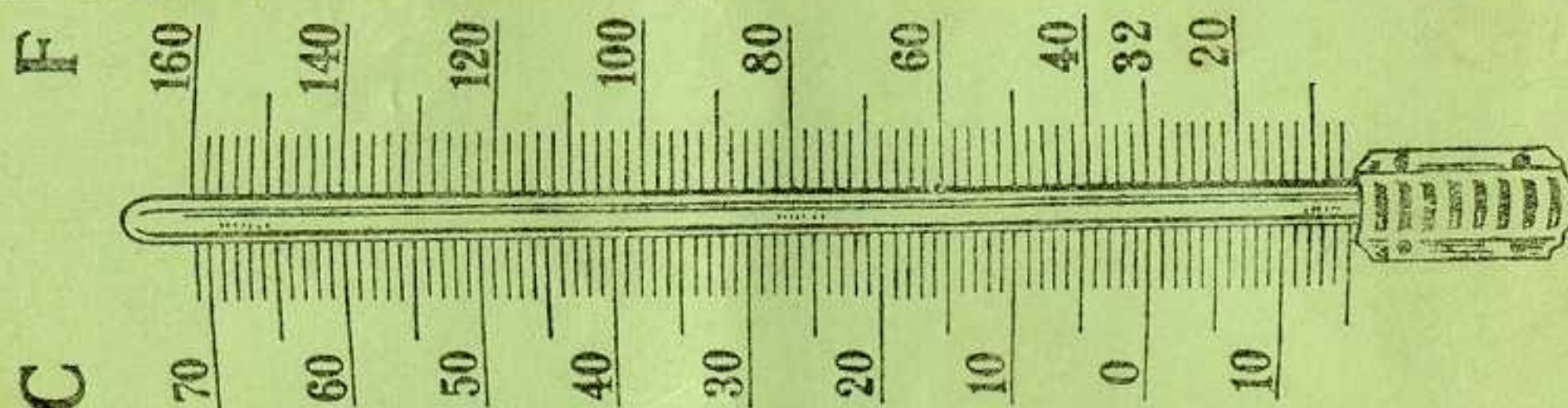
Handwritten text in a script, likely Hebrew, on a lined page. The text is written in dark ink and includes several lines of prose. There are some red markings, including a small red '1' and a red 'F' or similar symbol, interspersed within the text. The page is aged and shows some wear.

A blank, aged, light green page, possibly a flyleaf or endpaper, showing signs of wear and discoloration. There are a few small red marks on the page.

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

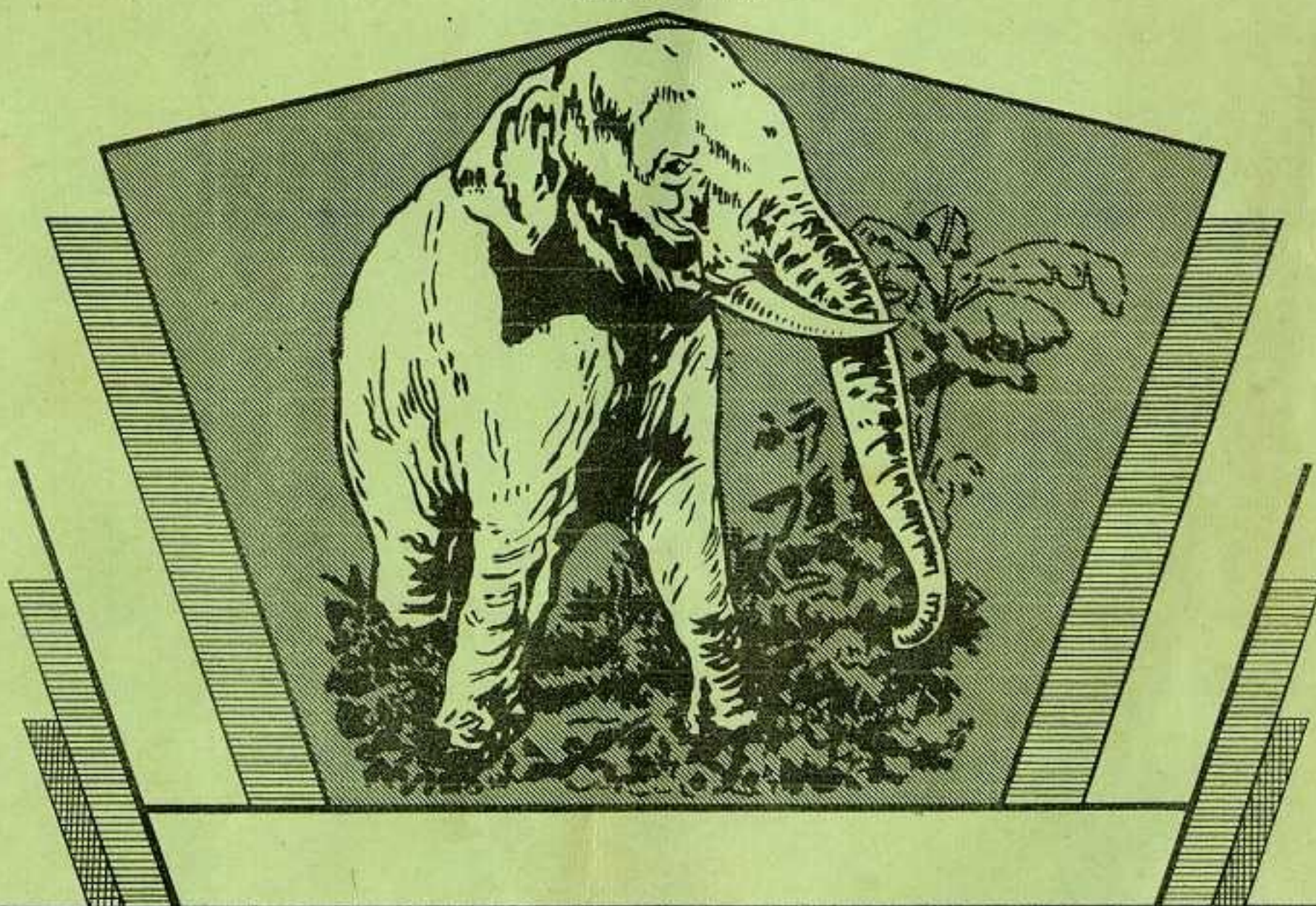
LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

The ELEPHANT EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name _____ Class _____

Subject हिंदी व्याकरण व्याख्या व्याकरण ४.

वायेया मन् सीयाको बिल हुकुम जुजुं म्हाययातं अनेका ।
शान्ता मैयां द्दुनं हुं द्दुनपाते नपुं वाय वूवा नपं का ॥
धूली धागू न्यनाको वन म्हायिसुतनं वो कलातं द्दुनानं ।
कोनेका वो अमोघ्या आतिमन हरथं फुकु फोजं मुनानां ॥१९०॥
न्वायेया ल्हा ज्वनाको द्दुधाध जुजुया रप्पाल याना सनाको ।
कोलांका रोमपादं मन म्हाति हरथं मंत्रियाक्य न्यनाको ॥
द्दुतं ह्मं द्दुधाध जुजुनं द्दुतयातं ननानं ।
वानं लाको व देहां सडक पाते कनबंघु की बानलाकं ॥१९१॥
द्दुधा हुं हे मवेकं सडक पाते कनं लूयमा धा लखं का ।
चाये चाये ति धोजां सडक पाते कनं बानलाकी द्दुनानं का ॥
द्दुं द्दुं पत्ती यनाती 'धुप' अगुर ह्मं उर्दिव्यू धा वलं का ।
ह्मं मंत्री पिसनं हुकुम गुलि जुलं या तयारं फुकं का ॥१९२॥
वानं लाका तलेका गुलि फुल उलितं काल जुजुं अनेका ।
वाजं धाका अनेगू सगुनगु अनसं इरख मेरी हलं का ॥
द्दुं पीने वन का लं स्वयम अनसं मंत्रि को भारदारं ।
राजायागू प्रतापं हिसिरत अनसं म्हाय द्दुगं अपारं ॥१९३॥

दर्परेसं यनावो अति मन हरखं मान यात ~~अम्बिकं~~ अधीकं।
शान्ता बोगू खनावो निम्हतिपुलिनं ^अस्वाही जू रानिपीनं॥
भीता रानी सहेली पिये म्हुतु वचनं ~~चोने~~ ^अधालं अनं का।
चोतं शान्ता अनं जा निम्हतिपुलिनं ^अपर्म आनंदनं का॥१९४॥
गूली कालं वसैली कल अन ~~चतुनं~~ वो वसन्नं अनं का।
जज्ञेया ज्या लुमंका दहाप जुजुनं विन्नियातं अनं का॥
याये बेला जुलं का जिगु मनस दुगू कीसनं यज्ञ जा का।
आशा जूलं मृषीनं दहाप जुजुया न्ह्योन्यासं के धका का॥१९५॥
यज्ञे यायेत नं का गुगु विज गुलि मा के फुकं का ज्वरे या।
लोसा हूमा सलं जा सरजुरुपति सिधे यज्ञ भूमी अले या॥
धागू नेना मृषीनं दहाप जुजुनं यज्ञ यायेत मागू।
जोरे याकी धकावो कुकुम बिल जुजुं मंत्रियातं व मागू॥१९६॥
मंत्री बोंके हूतं का मृषि मुनि अनसं वेद नं पार वं पीं।
जावाली ~~कश्यप~~ कश्यपादी हल अन मृषितं यज्ञ यायेतुनं पीं॥
वोलं का वो मृषीपीं फुड अन हुडुमं वो जुजूया यना का।
वेवं यातं पुजा का दहाप जुजुनं फुक मान्ये तया का॥१९७॥

धर्मात्मा के जुजूनं अन अति मधुरं विन्तिधाना चनं का ।
काये देला धकावो जिन मनस तथा यज्ञयायेत नं का ॥
यज्ञो थाके जिनं जा ऋषि मुनि पिसनं शास्त्रयाग विधीनं ॥
बिरवासं दू जिके जा सिधइ सहजनं खं जिरू जा मनी नं ॥ १९८ ॥
दहाय जुजुयागू थो हुकुमं नयनावो ।
गुलिदु अनस शान्द ॥ जू धका थो धयावो ॥
ऋषिसुत अमिसं जा न्हयोन्यलाकं तयावो ।
विनाते अनसयातं वो ऋषीपीं मुनावो ॥ १९९ ॥
उजु दिन सल तोली इयाम करीं कयावो ।
सरजु रगतिसिधे संहिं कयाये कयावो ॥
दिगुलि मनस कोलं धर्म याय धका का ।
सिधइ गुरुबुन्दु थो ज्या बालकं सिधिलाका ॥ २०० ॥
आधिक बल दुपीं वो काय देका ज्यम्हं का ।
धुलि धक जुजुयातं धाल वो शान्दरां का ॥
पवन डलित न मैना जू प्रसन्नं जुजू का ।
हुकुम बिल अले जा मंत्रीयातं युगू का ॥ २०१ ॥

गुरुजुन दुहु धालं याकि का दं ज्वरे नं ।
 ननु अपि क बल्ला बां दुम्हं का स्वयेनं ॥
 मण्ड दम्ह लुईकी वो सलं जैम्ह हानं ।
 व सल मृषिपिसं जा सोधनं याइ हानं ॥ 202 ॥
 पिपत व फुक पेना तौति का वो सलं का ।
 विधन अपि क याइ बम्ह राइसुनं का ॥
 विधन मसुन धासा मसुन जूई जिनं का ।
 उकिन मन तयावो याक्य मा यजनं का ॥ 203 ॥
 हुकुम बिल जुजूनं मंत्रिया न्ह्योन्यसं का ।
 हवस अन धयावो ज्यास जूलं अनं का ॥
 गुलि दु अनस कोपीं को मृषी पीं मुनानं ।
 दहाथ जुजु यागू स्तोत्रयातं दनानं ॥ 204 ॥
 मृषित वन व दंसं को विदानं कयावो ।
 मृषित जक वनेवं मंत्रि दं हुं धयावो ॥
 दहाथ जुजुनं जा काल दवरसं का ।
 वल अनस वसुनं दच्छि पूला वनं का ॥ 205 ॥

दशाय जुजुनं जा यज्ञयायेत नं का ।

हुहुम अनसयातं वो मुने मुनी पीणतनं का ॥

वेनति गुहुजु दीदे यज्ञयायेतनं का ।

जतन आधेव या न्हो विधन ~~ये~~ वेई यनं का ॥ २०६ ॥

जिगुहित दलपौलं मायमा का आपालं ।

गुलि दु यनस या ज्या भा द्दी काय मालं ॥

दशाय जुजुयागू थो हुहुमं न्यनावे ।

गुहुजुन अन धालं सिधई ज्या खना थो ॥ २०७ ॥

गुलित बुकिम दू ज्या याय जीनं दिगू का ।

युलि अनस धयावो वो गुहु ज्यास जू का ॥

हल पुक अन माला जेतिथी ज्यामितं का ।

आकिल अति हुहुपी शात्र स्यूपी हनं का ॥ २०८ ॥

० हल अनस बोना कर्म कालीगां का ।

अमित अनस धालं बालकं खीकनं का ॥

हुहुम जुल जुजुनं यज्ञयायेतनं का ।

गुगुविज गुलि मागू दें देतं यनं का ॥ २०९ ॥

आधेव हिसि द्येवं वानलाग्र द्ये दे की ।
 आधेव सुधर याना रंग रोगन लयेकी ॥
 धनस गुलि जुजु वै चोन्यतं वीत लाकं ।
 मृष्टिमुनि जुजु पीतं भोजनं यागु मालं ॥ २९० ॥
 तयननदयकी दें वान लाकं व मेगू ।
 तल व छिति लयेतं चाय दैका ति मेगू ॥ २९० ॥
 थुगु जक मयु धाये म्हालकं जा तथाती ।
 वइ धनस मन्तं यज्ञ सोयेगु मापी ॥
 धमित न दयकावो वो अलगं तथाती ।
 नाम अति जुयावो मान यानव मा ती ॥ २९१ ॥
 गुम्हसित गुगु तालं आदां याय मालं ।
 अमित उगुलि तालं याय माका व मानं ॥
 नयागु दियगु चाये वीय मा भीसनं का ।
 आधेव मनसयावो याय मा ज्या धनं का ॥ २९२ ॥
 जुपुन डलि व धाग्र खै न्यनानं अनंका ।
 दयकल अनसं जा कर्मि डालीगां का ॥
 आधेव हिसि द्येवं पात का रंगनं का ।
 उहन हकन धालं मंत्रियातं खै ख खं का ॥ २९३ ॥

गुलि दु भान खण्डे धर्म दूरीं नृपे का ।

जनक जुजु वयालं निम्न व्यूई दिनं का ॥

● गुलि दु जुजुत कीसं निम्न बीमा यने का ।

खव विचकि क्षनं केडई राजनं का ॥ २१४ ॥

धनकल धनसं दो त्वाय वो रोमपादं ।

गुलित सिल व देशं वो फुकं देशयातं ॥

चिठिस खवा बीया बोक्य दो धायमापी ।

थव यिथे इन पासामाडू बंधू व मापी ॥ २१५ ॥

खव अमिन बीया बोनके दो धनं का ।

उत्तुन डलि धागू न्यो सुमेतं अने का ॥

बनु (अधिक) बल्ला धाईपी दो धिया का ॥

अनन वन व मंत्री याकनं व्यो वना का ॥ २१६ ॥

जनक जुजु वयातं बोन्य भापा मतं का ।

दन व गुत्तुयातं कर्म डालीगां का ॥

सिधिल फुक धियावो न्ह्योन्य वेलं हसं का ।

द्वन्दु निन्दु कुबले जा वेल राजातनं का ॥ २१७ ॥

(X) दुये

(X) धव दुते धन जोनाचोन वोया वया का ।
गुह्य शय जूलं वो जुजूपी वया का ॥
दशाथ जुजुयानं धाल राजा धका का ।
दिगुलि हुकुम नं जा काल राजा धया का ॥
मुसु कल धक सोया धालकं जी वना का ।
गन गन चवन ~~वे~~ना सोय धुंका वया का ॥ २१८ ॥
आमेत जिन वनावो मान याना वया का ।
मिइत गुलित मागू बीजवीजं हया का ॥
गला अनस मयां धीम्ह बाक वया का # ।
जुजु दिन अन कासं यज्ञ योये वना का ॥ २१९ ॥
जुजु अन परि प्रीतिं भीगु वस्तु कनं का ।
अनस नज्ज यासा धीं सिई वस्तु नं का ॥
गुलि अनस धयावो भीगु नक्षत्रसं का ।
मृषिसुत गुह्यु वो वो जुजू ~~ध~~ ⁺धम्ह का ॥ २२० ॥
गमन अनस यातं यज्ञ योयेत नं का ।
सकल विधि व शास्त्रे धाव्य यातं अनं का ॥
धुगुलि राहनं जा यज्ञ याना चवनं का ।
दशाथ जुजु ~~व~~ ^{के सनी} आदी रात्रिपी नं दिलं का ॥ २२१ ॥

+थो

दधिन अन दयावो ल्याह कोलं सलं का ।

गुण्य व अथिष्टेनं यज्ञ यातं च्वना का ॥

द्वितन अभिसं जा वेद मंत्रं च्वना का ।

दद्याथ खुशि जूका यज्ञ यागु रचना का ॥ २२२ ॥

रवन अनस यातं यज्ञसं जा हवी का ।

वल अन जुजु इन्द्रं देवता दू गुली का ॥

ग्रहण अनस यातं यज्ञसं जा हवी का ।

व्याथ मवन दुं हे आहुतीनं अनं का ॥ २२३ ॥

द्विनदि उगुलि यज्ञे यातका अन्न दानं ।

गीप नकल शनं को बुदापीं मन्त्रातं ॥

नयगु दुदुदुश्चदा धाच्य याना नकूका ।

द्विनदि स्वरच यातां अन्न दुं हे मपूका ॥ २२४ ॥

वसत भिनगु तीया वान यानं दुगू का ।

अनस देहल यापीं दू यदों हे मन्तूका ॥

जुजुन तल व ब्राम्हण वेद स्यू पीति माला ।

आधेदु द्विसि दयेदं दायपा यज्ञ शाला ॥ २२५ ॥

* तहल (मूल पाण्डुलिपी)

दुल अन सल स्याना यज्ञसं जा इनं का ।
 बिघिन पुरण याना आहुती आहुती नं बिलं का ॥
 दद्याप जुजु नं जा भूमि दानं बिलं का ।
 गुह्यु रुपुधि जुलं का दाननं जा मनं का ॥ २२६ ॥
 दद्याप जुजु धीसं श्रीं गु यातं यनं का ।
 भूमि मदु जित रवेले का लितं तु दिनें का ॥
 मदु जुजु जिन जा सो यो भुमी जी ज्वनेगू ।
 हिनदि जिन जुये मा वेद बोना उयेतू ॥ २२७ ॥
 भति भति धन व्यसा ज्यू व्य वों का मनं का ।
 रतन माणी सुवर्णां साहि व्यसां जिलं का ॥
 जिमित भूमि विधानं दूरथले दू यनं का ।
 वचन डलि व नेनार्वा गुह्या इनं का ॥ २२८ ॥
 दद्याप जुजु नं जा लाप सानं बिलं का ।
 कावल किगुली नं लुं म्वहले बिलं का ॥
 म्वह बिल इकनं का पेदुगंदी उकीया ।
 उलि धन बिल लहानी मृष्य मृगं मृषीया ॥ २२९ ॥

विल अन गुर्यातं दाम जा सो उयें दे ।
मृषिस्त्र निह्यातं भागयातं उयें दे ॥
आदिक् शुद्धि जुयावो धाल धाम्हा पिसं का ।
जुजु दिन निमिनं का यात संतोष न का ॥ २३० ॥
आतिथि गुलि दु वैनं धाक् धन व्यु दिन का ।

॥ २३० ॥

बुकि लुं विल व भीगू दह्यातं अनं का ॥
खाव अनस यातं कोरि कोटी धनं का ।
सकल मृषिपिसं का आशिवं जा विलं का ॥ २३१ ॥
भुगुलि सारनं जा सिद्ध या यज्ञ नं का ।
उलिजक सि धयेवं धाल राजां हनं का ॥
गुगुलि जतन याता काय दैका जिनं का ।
उगुलि काम या का मृष्य श्रंगं दिनं का ॥ २३२ ॥
जुजु जिन यन याये काय दैगू वृया का ।
प्यम्ह दशदित काये लेज वैनं जुया का ॥
दिशु जिन यन याये यज्ञ पुत्रेष्टिनं का ।
भुलि अनस धयावो यज्ञ यातं हनं का ॥ २३३ ॥

वल अन फुड देवं तिध गंधर्व नाग।
नयधव मन याना वोल का यज्ञ नाग॥
भरति भरति अन कालं यज्ञ ~~भरति~~ भाग नं का।
मुन अन फुड देवं स्त्रीस्वकोटी दवं का॥ २३४॥

विनाति अनस यातं देवलोकं मुना का।
विधि दिन वादानं व्युम्ह तसेसया का॥
गाव क्षति वयावो रूप मचे जू वनं का। २३५

मपु मपु जिमिसं जा ल्वायगू को नपं का॥ २३६
आधिउ खुधि जुयावो वरिलं का दिनं का।

जिमिसन स्र यानाकोन दुषावं विवं का॥
था था फुड लाका यो जिलोके दवं का।

मपुत मपुत दोषं वैगु ल्हाये थनं का॥ २३७

जुल वन मनयाना इन्द्र जूयगुनं का।
अधि मुनि फुड देवं यक्ष गंधर्व नं का॥

फुडसित वन दाया जूल वोनं हलं का।
दिगुलि वन स्वैतं गिन्ति याला वनं का॥ २३८॥

युगाति दिन दयेदी स्यायगु रावां का ।

⊗ वचन जलित मेना देवलोक्या अनं का ॥

विधिन अनसु धालं देवलोकं स्वया का ।

युगाति जिन लुयेका रावरां हीगुया का ॥ २३९

वा वन पुगु फोनं देवतादी असूरं ।

वलन जित मयेमा स्याय सूरं असूरं ॥

मगुष वन मधाका याइ दू वंधका का ।

मगुषन वइतं जा स्याइ दिमसं स्वया का ॥ २४० ॥

विधिन उलि रवें डंगू नेन्य धुंका अनंली ।

सुगाण पुड हवें जू वनं का थनंली ॥

हीजु अनसु कालं यो व्यलासं उचासं ।

अधिड हिसि दयेका वानलाका अकाशं ॥ २४१ ॥

जोनवे शोव वक्रं अतिहिसि दयवें पञ्चस्वीनं गदानं ।

महासूग पातयागू वसतन व पुना वानथानं कयानं ॥

⊗ सूपजिेया योनेसंगहउ अन गया सूर्यातेज वेका ।

⊗ वाजू न्यानावे व लहती अतिभिन्नु लुंया सूर्ययेचो स्वयेका ॥ २४२ ॥

लक्ष्मीया स्वामि आगुदुवासिन रवन का स्तोत्र यात अनं का ।
देवतुना दिलं का सुमुड व हीजूं आसेनेसं अनं का ॥
विन्ती या स्वीस्वकोटी अधिद मन तयाको हरीयात नं का ।
भगवान् विष्णु धनेजा लिमिसन हितनं गम्य ज्या दुं दंतं का ॥२४३॥
मंगल ज्वीरू वने ज्या कपिनि हितनं जू वनीरू व हानं ।
देहां दूका ज्येध्या उडित दमरु जुजु दू अती दानि हानं ॥
नं जा वोया जुलं का दहाथ जुजुका जेसस्वी का व हानं ।
हिती वो लक्ष्मी नं जा पीपुण जुया चोन वोया स्व हानं ॥२४४॥
काये जूया दिसं न्हां दिन जनम कयावो जुजुया छयसं का ।
जन्म जूया मरूया अधिद मभिनमं ताणां स्या दिनं का ॥
स्याये देवं मरूका मृषि मुनि पिसनं सिद्धि धर्वनं का ।
ब्रह्माया कर्कयावो अधिद **गर्व** नं यात के राणां का ॥२४५॥
इर्षि रवेका जुलंका मृषि मुनि सडने सिद्ध गंधर्वनं का ।
स्वर्गे नंदन वधैचा स्वयनप मजिलं दू विया ताणां का ॥
वोया इर्षां लिपिं जा हीजु सुमुडनं डाक चैवा दिनं का ।
घोया वैरी व राणा मगुध दिन जुया स्याय मालं दिनं का ॥

यातं श्रोणीं मुनयो स्तुतिं युलि अनसं विष्णु भगवानयातं ।
आताजूलं हीनं कतिमन हासं देवलोकं स्वयानं ॥
यदा दामे मते न्हां दिमिसन यनसं जीन योये उपाये ।
स्याना वीये भस्रां निमुल जुयवं लोक्या हीत योये ॥ २४७ ॥
चोने जी की निदोदं मनुष्यजुन जुया लोक्या हीत याना ।
वर्दान् वीलं युजोग्र सुगगा पिनितं विष्णुनं प्रेम याना ॥
भूलोकं जन्मनं जा जुइ हरिजु धदा देवलोकं खुदी का ।
देवतां यातं खुदी का भगवत हीया स्तोत्रयाना हीया ॥ २४८ ॥
वान गाव बोया यद्य जूम्हं हने का ।
मृषिमुनि लपसीया वं जुया चोनम्हं का ॥
उल सहित पुका व्यू एवाणं का दितं का ।
निमिसन युलि दाना यादनं जा यने का ॥ २४९ ॥
विनति उलि वनेना देवताया अने का ।
हीजुन अन ह्युसां एवाणं सीगुनं का ॥
महिल दुलन नेनं देवता प्रीत्य नं का ।
सुगगा दिमिसं धा दुं उपाये यने का ॥ २५० ॥

⊗ स्वगुलिसन व लोके वं जुलं दुख विद्या का ॥ २५३ ॥

चुरण भुगत याना रावरां स्यायगू का ।
अमर गणन धालं विष्णुयातं चुरका ॥
मगुरवजनम जूया स्यायगू रावरां का ।
शीजु उम्ह असूरं यात कष्टं नपं का ॥ २५१ ॥
गुडि जुल अन ब्रम्हा रावरां जा खना का ।
वर बिल पडतं जा सो चये नं धया का ॥
मनुष्य दम्ह व वाहेक देवता दैत्यनं का ।
दुनत दुख मबी मा ग्यायनं म्या दूनं का ॥ २५२ ॥
~~निगति मनुष्य मापा रावरां गव या का ।~~
~~स्वगुलि लोकसं जा दुखं विद्या का ॥ २५३ ॥~~
निगति मनुष्य मापा रावरां यो मफों का ।
मगुयम जित स्याई का धकुं नो मचों का ॥
विधि न वर विद्यावो रावरां गव या का ।

⊗ स्वगुलि लोकसं जा जुल दुखं विद्या का ॥ २५३ ॥
गन गन दत माला ल्यासेपीं बानलापी ।
करापेने भउ म्हाये बल करं वो मिसापी ॥
मल वन स्व द्यावो यायतं का कुलातं ।
मन पारि सन वेनं लात ब्यू वेत वानं ॥ २५४ ॥

॥ ४५४ ॥ तं मनी त्रुड मनु ३ सुभासु ३ मीनिपुसु ३

॥ तं सुभासु ३ त्रुड मनु ३ सुभासु ३

॥ तं सुभासु ३ त्रुड मनु ३ सुभासु ३

॥ तं सुभासु ३ त्रुड मनु ३ सुभासु ३

॥ ४५५ ॥ तं मनी त्रुड मनु ३ सुभासु ३ मीनिपुसु ३

॥ तं सुभासु ३ त्रुड मनु ३ सुभासु ३

॥ तं सुभासु ३ त्रुड मनु ३ सुभासु ३

॥ तं सुभासु ३ त्रुड मनु ३ सुभासु ३

॥ ४५६ ॥ तं मनी त्रुड मनु ३ सुभासु ३ मीनिपुसु ३

॥ तं सुभासु ३ त्रुड मनु ३ सुभासु ३

॥ ४५७ ॥ तं मनी त्रुड मनु ३ सुभासु ३ मीनिपुसु ३

॥ तं सुभासु ३ त्रुड मनु ३ सुभासु ३

॥ तं सुभासु ३ त्रुड मनु ३ सुभासु ३

॥ तं सुभासु ३ त्रुड मनु ३ सुभासु ३

॥ ४५८ ॥ तं मनी त्रुड मनु ३ सुभासु ३ मीनिपुसु ३ (४)

॥ तं सुभासु ३ त्रुड मनु ३ सुभासु ३

॥ तं सुभासु ३ त्रुड मनु ३ सुभासु ३

॥ तं सुभासु ३ त्रुड मनु ३ सुभासु ३

॥ ४५९ ॥ तं मनी त्रुड मनु ३ सुभासु ३ मीनिपुसु ३

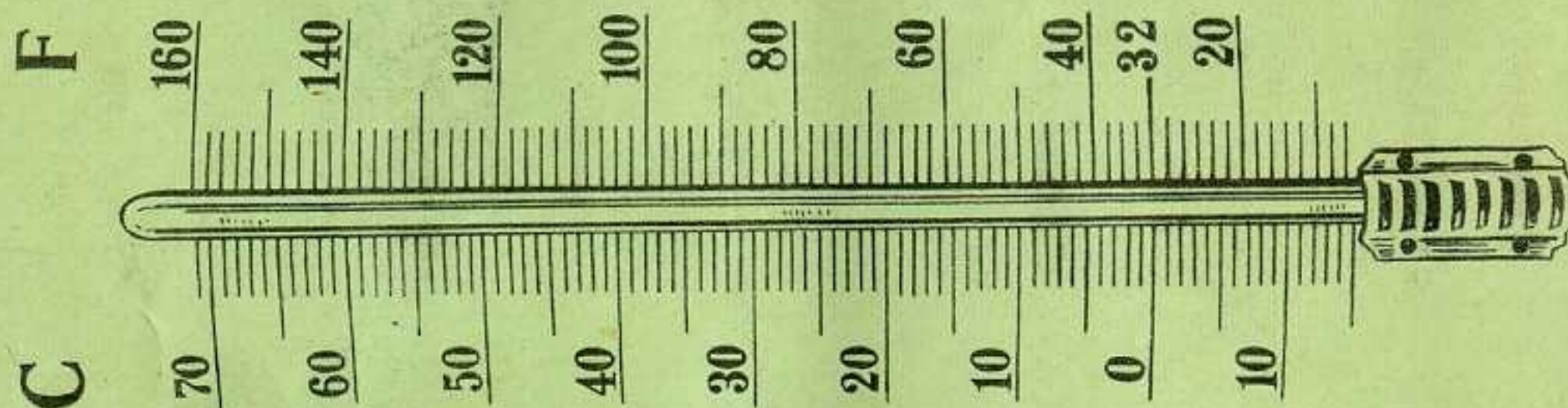
वं वं वं

॥ १६७ ॥

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

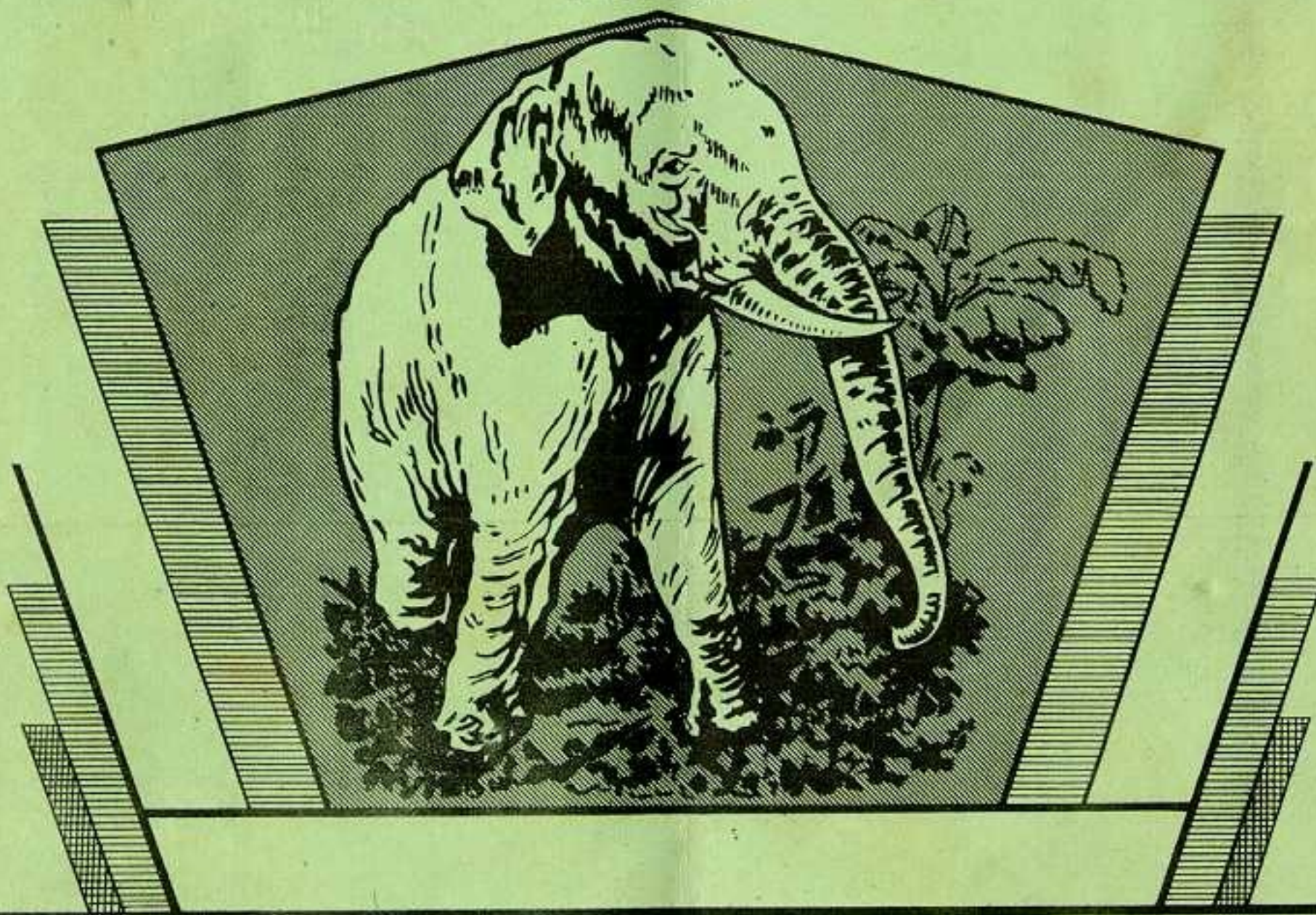
CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

The ELEPHANT

EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name _____ Class _____

Subject हिंदी समाज में व्यवस्था क्या है ?

स्वगुलितन व लोके ^{वं} जुलं ^{वं} ५७ ~~५७~~ विथा का ॥ २५३ ॥

पुत्रेष्टि नं का
॥ २३३ ॥

ब्राम्हणपेसं
सलोव नका ॥ २३० ॥

श्री
सिद्धि राताय ॥

हो जुन धुलि नेनं देवताया खनं का ।

दहाय जु जु याम्हं काय जूये मनं का ॥

दिल अन भगवानं निश्चयेनं इनं का ।

दहाय जु जु या नं काय दैगू मनं का ॥ २५५ ॥

आधिक मन सुवानं यज्ञ पुत्रेष्टिया का ।

धुलि अन छुक देया साहुती यौये गा का ॥

शीजु अलम जूलं देवतां मान या का ।

दहाय जु जु यागू यज्ञ छुण्डं वया का ॥ २५६ ॥

पुहय दमरु दनं का ह्याड लं फ्यूमरु नं का ।

आधिक दत व तेजं पुष्ट ज्यूने इनं का ॥

ह्यगुलि मगुलि च्याका ख्वा जुलं का वया का ।

वरण आधिक हाकू सं जुलं सी ह्या का ॥ २५७ ॥

मुनुस दत व ज्वाये दाघिनं जा वया का ।

रम आधिक सं जा सो स्वकी स्वे मगा का ॥

वन वल अन ती या लक्षणांगू निसा का ।

स्वयन आधिक बांला सीह ये का व जा ॥ २५८ ॥

॥ १ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ २ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ३ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ४ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ५ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ६ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ७ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ८ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ९ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १० ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ११ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १२ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १३ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १४ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १५ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १६ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १७ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १८ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १९ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ २० ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

आधेक दत्त व तेजं वस्त्रया वे तिसा या ।
 मिस लुँ हुयव वोये वोल् तेजं वया का ॥
 वल अन धिक्किहीनं लहातिनं भूज्वना का ।
 धयपुईगुगु लालं योम्ह भातं कुलातं ॥ २५९ ॥
 वल वल डगु लालं रवीर भूसं तया का ।
 दहाय जुजु सोया धाल राजा धका का ॥
 धनस जिन वयागू देवलोकं धया का ।
 धुलि वन अन धागू वे जुजूनं न्यना का ॥ २६० ॥
 दहाय जुजुनं या विन्ति या लहा जया का ।
 भावन जिगु देसं भाल का जी यया का ॥
 दिन धनस जितं का व्यू हुकुमं धनं का ।
 जिन धनस धु याये माल का ज्या धनं का ॥ २६१ ॥
 अन व पुहय वोम्हं धाल राजा धका का ।
 अमर गरा पिनीतं निम्त याना तया का ॥
 दित दत्त धुगु रवीरं वंश दैगू दितं का ।
 आधेक गुगा दईगू रवीर यो जा दिन का ॥ २६२ ॥

श्री सिद्धि रामायण

॥ १ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ २ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ४ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ५ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ६ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ७ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ८ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ९ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ १० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ११ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ १२ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ १३ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ १४ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ १५ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ १६ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ १७ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ १८ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ १९ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ २० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

नकि दिन युगु खीरं रानिपीतं यना का ।
 दइ दित वन काये तेजवन्तं जुया का ॥
 उगुले निमतिनं हीं यज्ञ यागू चनं का ।
 ववन डलि वनेना काल राजां अनं का ॥ २५३ ॥
 खिर भु आनिन याना काल का वो जुजूनं ।
 मनस हरष वेका काल लुंया भुजूलं ॥
 आधिकन दुम्ह तेजं दिव्यम्हं वो मन्त्रया ।
 मनन नमन याना चाडलं का जुजुजा ॥ २५४ ॥
 धन मदुम्ह मन्त्रया धन दया सुरवरव जूये ।
 दशाथ खुद्दि जूलं मन मनं खीर दूये ॥
 खिर डले विय धुंका अदभुतं रूप जा का ।
 अलप जुल हनं जा आग्नि कुण्डं वना का ॥ २५५ ॥
 शोभा देंगू ग्रथैका शब्द ऋतुसनं पुरागु चन्द्रमा का ।
 वो ये शोभा दनं का दशाथ जुजुया रानिपीं खिदया का ॥
 कौशल्या यात्र धालं दशाथ जुजुनं ना न खीरं युगुका ।
 काये दें निम्नवयेनं युगु खिर नयवं हेक्खगूजी मरवू का ॥ २५६ ॥

[illegible]

पायस ती जित नं धका व अनसं चोनं सुमित्रा क्या।
 कोशाल्या दम्ह कैकई निम्हसयां भागं भती को क्या॥
 दैर्गभाग धका बिलां अन जुजूं कालं सुमित्रां क्या।
 पायस जा नल का व रानि स्वम्हसें कोये दईगू धया ॥२६७॥
 को रानी स्वम्हयां दतं गरभसं वानं अतीला अपीं।
 राजा आदि फुकं व देश कतकं रवूशी जुलं का मतीं॥
 कोशाल्यान अले बुयेकल फिलां विष्णू जुलं गर्भनं।
 उर्जोगू समयेस उत्सव जुलं श्री विष्णुया दर्शनं ॥२६८॥
 लाहातं विनती वनं अन जुलं यातं मनं खुप्स्तुती।
 सोये धून जिनं दि विष्णु भगवान् बूगू धका जी डलीं॥
 सेवक जन झूलपोलनं सुख विद्या आनन्द याकी अली।
 विष्णु दी जिगुली ख्व गर्भस दिलं लोकेत जित्तं गती ॥२६९॥
 सोये धून थनं दया दिगुलि जा हे नाथ शाण्का जिनं।
 भक्ती क्यों जित्तं दया भोले मया रवूशी जुया का दिनं॥
 आयो दिव्य शरीर हीं थन फुका ह्याडं मन्त्राजू दिनं।
 केना दीसैं अले दि बालरवू जुया लीला जित्तं दिनं ॥२७०॥

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥

[illegible]

धी बालक भगवान् यात लहिना कालं हनेका जिनं ।
 लाहा वो तुतिनं जिवं दिगुलि जीं याये दितं भक्तिनं ॥
 मांयागू थुलि रू न्यना व भगवान् रूही जुयावो हनं ।
 धालं माम जिनं मनं व वचनं याये दिगू हीत नं ॥ २७१ ॥
 निम्हतिपुलि जुयावो या तपस्या जिगूका ।
 सपुतम्ह द्दम्ह काये दैगु आशा थुगू का ॥ २७२ ॥
 दोदाल्या व लिसे थुली हीजुनं वार्ता कनामन्धिया ।
 बालक रूप जुया रव्वलं अन हनं मांया दुहनं थिया ॥
 काये दूगु थियाव दद्याथ जुजुं सोये धका भाल का ।
 लक्षणनं परिपूरा जूमह व खना रूही जुया दील का ॥ २७३ ॥
 धुम् धामं अन जा अती हाथनं जात कर्म यातं गुहं ।
 केवैयां लल का मचा अदिडनं बालाम्ह गा का दुहं ॥
 सुमित्रांन वियेकलं द्दुलनं काये मचा जा निम्हं ।
 काये पैम्ह दया रूही जुल जुजुं थोका स्वम्हं रानिनं ॥ २७४ ॥
 रानी सोम्ह सयां कुलं जम्ह मचा युक्तं जुया लक्षरां ।
 दानं वील जुजुं व मेदिनि धनं कंगालयातं अनं ॥
 नामं बुरो अनं पद्मिष्ठ गुहनं यातं स्वया सायतं ।
 कोशलया सुतयागु नाम दुत का श्री राम धकावो अनं ॥ २७५ ॥

सिद्धि रामायण

देवैया सुतया दुतं भ्रातृ नो मृषी वीरोषं अनं ।
 सुमित्रा सुतया निम्हं दु द्दय्या नामं दुतं लक्ष्मणं ॥
 शत्रूधनं दुतं का हनं द्दय्या नामं वीरोषं ज्यामापिदं ।
 पायसूया अनुरागनं अमि पुदं प्रेमं जुलंका चिकं ॥ २७८ ॥
 नापंतुं म्दिति का व राम लक्ष्मण प्रेमं सदानं मुना ।
 बालक काल पुतं अले व प्यम्यां वीनं व शास्त्रं सुना ॥
 श्री राम आदि पुदं व शास्त्रं सल का दाजूदिजा जा प्यमं ।
 यातं का व्रतवंधनं उज्जुनं शास्त्रेस धाये प्यमं ॥ २७९ ॥
 म्दितिगु अमि सिद्धां राम आदी मुना का ।
 सहजन अमिसं स्या जंतु जा मातुना का ॥
 मवन मवन शानं पेम्ह बाया गनं का ।
 अमिगु धाम सौया रूस जू लोकनं का ॥ २८० ॥
 वो रामजू सो भगवान् हरी का ।
 यो लोकसं या उपकारु लीला ॥
 पक्षे जुईला जिगु वं शुकी का ।
 शानं रवनाको मृषिया मनी का ॥ २८१ ॥

॥ २७८ ॥
 ॥ २७९ ॥
 ॥ २८० ॥
 ॥ २८१ ॥
 ॥ २८२ ॥
 ॥ २८३ ॥
 ॥ २८४ ॥
 ॥ २८५ ॥
 ॥ २८६ ॥
 ॥ २८७ ॥
 ॥ २८८ ॥
 ॥ २८९ ॥
 ॥ २९० ॥
 ॥ २९१ ॥
 ॥ २९२ ॥
 ॥ २९३ ॥
 ॥ २९४ ॥
 ॥ २९५ ॥
 ॥ २९६ ॥
 ॥ २९७ ॥
 ॥ २९८ ॥
 ॥ २९९ ॥
 ॥ ३०० ॥

[illegible]

वर्धनं बिल का दिमीगु तपनं जूये जिकये जुया ।
 कालं का पृथिवी तले व भगवान् काण युगुली जुया ॥
 डोष जा लक्ष्मणाजी व हांव भातं हात्रु दन चक्रावताए
 पाजा भेद युगु जिनं धन कना लीला प्रभूया अपाए ॥२८८॥
 शानं पूर्ण व जा अनन्त गुणिमं रूपं दुका न्हां क्या ।
 मूयाये जन्म क्या चक्रं जन दुया सीता धका नां क्या ॥
 सीतागाम् निम्हया विवाह विचिनं संयोग मोके धका ।
 विश्वामित्रजिया बलं एव मनसं ओ कागुनं ज्या एव का ॥२८९॥
 बी हे मा दलपोलनं धन धका धालं गुहनं अनं ।
 श्री राम लक्ष्मणाजी बिलं व जुजुनं वेकाव धिर्जं मनं ॥
 विश्वामित्र मुनी खुधी जुल आती श्रीराम लक्ष्मण दया ।
 भाशि वदि तथा आती हरमनं वीनं व वीदा क्या ॥२९०॥
 श्री राम लक्ष्मणाजी वना दिल अनं कंका मृषीं शान नै ।
 यो शानं गबले मबोइ अलसी पेवा पित्या का जनं ॥
 त्यात्रु गबले दई मगु धया रामं व शां काल का ।
 गंगाया तिरहं दुका वन दगु येनै मृषीं धाल का ॥

1125911

[illegible]

बौलागू रखन का व पाल दगुली वासं चवन का अनं ॥
दानं रामवनं व मङ्गल विया सिद्धाशमे का अनं ॥
के सिद्धाशमसं अनैक मृष्टि दू पूजा अभीसं विलंबिलं ।
मार्चि वो दूयनं सुवाहु अनसं पूके धका न्हेचिलं ॥ २९५ ॥
विश्वामित्रजुयात धाल अनजा मार्चि सुवाहु गर्रां ।
यशो आधन दगू मृष्टि दिन ओईगु सोयें इनं ॥
नापेलाय मद्रु गनं पुइ अपीं मर्जीजुलं रामया ।
विश्वामित्र जिनं अती खुशि जुया होम् यात पास तया ॥ २९६ ॥
काहीजागु इले अपीं अन वया न्हापा सनाये सनं ।
स्योईगू मसियाव राक्षसमसें होम् नाश याये त्यनं ॥
कोंजे ही कुतिका सनं अमिसनं यशोस आकाशनं ।
उगजोगू अमिसं अती कपट या सोयाव जा रामनं ॥ २९७ ॥
वाणां जा कयडा विलं रघुपती लप्ते फसं पूगुये ।
सागपरि नकं वनं द्दकशनं मारीच एक्षस अव्ये ॥
सूवाहु द्दकलं व आग्नि शर नं भस्मं जुयेका विलं ।
ओया फौज अनं व लक्ष्मणा जिनं स्याता व पुहुं विलं ॥
॥ २९८ ॥

1182

X मूल पाण्डुलिपी ३८८ पन्ना पति

॥ १ ॥ गौतमजी अती गुणिष्ठम् नाम अहल्या वया ।
 मूयाये वो विधिया अती गुण दया रक्षणी लुक् ज्यो वया ॥
 गौतमजी दन्तु दं वं कार्यवशनं प्याहां वं दूरे वनं ।
 इन्दुं गौतमयागु ये रूप जुया गौतमजिया दं वनं ॥ ३०४ ॥
 कामं आगु जा जुयाव अधिपं धालं अहल्या स्वया ।
 स्वामी दीं दुधिया दुचाल जुल दी यो शुद्धे दीं दूकया ॥
 ज्ञानीनं दिनसं रती गन सनी ज्ञानी दिजा जी सिनं ।
 धासां वं बलनं रती अनसनं वंगा जुया मंनमिनं ॥ ३०५ ॥
 गौतमनं रवनकाव गौतम इनं आश्चर्य बालं अनं ।
 प्रोयाको चवथेगु रूप अन जा यानं अती कौधनं ॥
 नैनं ओ मृधिनं द सू यन वया धालं जि यो धा धका ।
 गौतम भेष व इन्दु नं अन कन मृथी जि इन्दुं धका ॥ ३०६ ॥
 कर्क्यागू धन चा रवने सकभनं कर्क्या कला मां रवने ।
 कर्क्याज्यू चवथे रवनीव सकले रवेका धका वं रवने ॥
 ज्ञानं यो मदुसा व कांद् जुल का ओयामिका दूदनी ।
 कां का इन्दु दजा मिरवा मदु दनं कानं दु वस्तु रवनी ॥ ३०७ ॥

नारी गौतमया अती गुणिष्ठम् नाम अहल्या वया ।
 मूयाये वो विधिया अती गुण दया रक्षणी लुक् ज्यो वया ॥
 गौतमजी दन्तु दं वं कार्यवशनं प्याहां वं दूरे वनं ।
 इन्दुं गौतमयागु ये रूप जुया गौतमजिया दं वनं ॥ ३०४ ॥
 कामं आगु जा जुयाव अधिपं धालं अहल्या स्वया ।
 स्वामी दीं दुधिया दुचाल जुल दी यो शुद्धे दीं दूकया ॥
 ज्ञानीनं दिनसं रती गन सनी ज्ञानी दिजा जी सिनं ।
 धासां वं बलनं रती अनसनं वंगा जुया मंनमिनं ॥ ३०५ ॥
 गौतमनं रवनकाव गौतम इनं आश्चर्य बालं अनं ।
 प्रोयाको चवथेगु रूप अन जा यानं अती कौधनं ॥
 नैनं ओ मृधिनं द सू यन वया धालं जि यो धा धका ।
 गौतम भेष व इन्दु नं अन कन मृथी जि इन्दुं धका ॥ ३०६ ॥
 कर्क्यागू धन चा रवने सकभनं कर्क्या कला मां रवने ।
 कर्क्याज्यू चवथे रवनीव सकले रवेका धका वं रवने ॥
 ज्ञानं यो मदुसा व कांद् जुल का ओयामिका दूदनी ।
 कां का इन्दु दजा मिरवा मदु दनं कानं दु वस्तु रवनी ॥ ३०७ ॥

॥ ३०३ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३०४ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३०५ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३०६ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३०७ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३०८ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३०९ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३१० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३११ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३१२ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३१३ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३१४ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३१५ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३१६ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३१७ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३१८ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३१९ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३२० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रापं विलं तमनं गौतमनं उवाच ॥
 लोहं जुया दनयनं चवनी चवथासं ॥
 जन्तुं दम्भं यन गनं मदई दनापं ।
 स्वामिनं जिनं गुलित लोहं जुई चव श्रापं ॥ ३१२ ॥
 मुगीति जुइगु बेला गौतमं जा कनं का ।
 गुरुबुद्ध हरीजुनं ज्वी रामया जन्मनं का ॥
 तुतिन विश्व रामं दंगु म्हंसं वया का ।
 दवजिव अन धौद्वी श्राप मुक्तं जुया का ॥ ३१३ ॥
 श्रापं लोहं जुयावो सुमुक्त व अनसं वो अहल्या चवनं का ।
 हेतुम् आयादिसं हीं अतिमन हायं आशया वं दितं का ॥
 * गौतमयागू वचन दूगु रघुबुद्ध दिनं पापनं मुक्ति जुई *
 मुक्तीयाये अहल्या धव मनस तथा भासं ही मुक्ति जुई ॥ ३१४ ॥
 विनति बुलि मृषीया रामचन्द्रं नयना का ।
 गुगुलि मुमिस चोनं लोहं वो जा जुया का ॥
 नुल अन रघुनाथं वो वना जा अहल्या ।
 स्वयनं दिसि दु बोला न्ह्योन्य वोलं व रामया ॥ ३१५ ॥

* गौतमयागू वचन दू गुरुबुद्ध दिनं पापनं मुक्ति याई *

॥ ३१३ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३१४ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३१५ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३१६ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३१७ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३१८ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३१९ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३२० ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३२१ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३२२ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३२३ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३२४ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३२५ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३२६ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३२७ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३२८ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३२९ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम
 ॥ ३३० ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम

रघुकुल भागिनं या ब्राम्हणीया पराणामं ।
 रघुहि जुल व अहल्या राम स्वया धूमधामं ॥
 रघुहि अति अनयातं रामयातं अहल्यां ।
 मनस हाथ वेका देस वोन अहल्या ॥ ३५६ ॥
 गंगाजिया तिस रामजु कहे व्वातं ।
 माळीं व राम भगवान् धक मान यातं ॥
 दीगू लुलीं धियव लोह मनुष्य जूगू ।
 पाली दिगू अति असल खन जी स्व जूगू ॥ ३५७ ॥
 ओथे चनं जिगू ख नां नुतिनं धिया दीं ।
 खोलागू रूप जुयका विरका ख जा दीं ॥
 सोया जिनं दिगुलि ^{जा} पुरुषारथं थों ।
 पाऊ दिगू दिदि जिगू दिसं दिन थों ॥ ३५८ ॥
 चूली खेनं वन दि जा म्म चन पा गङ्गा ।
 पाऊ ह्या प्रभु जिया मननं खु चंगा ॥
 माळीं लावं नुतिस चाल व राम यागू ।
 पीया व काल अनसं म्हा लावं वयागू ॥ ३५९ ॥

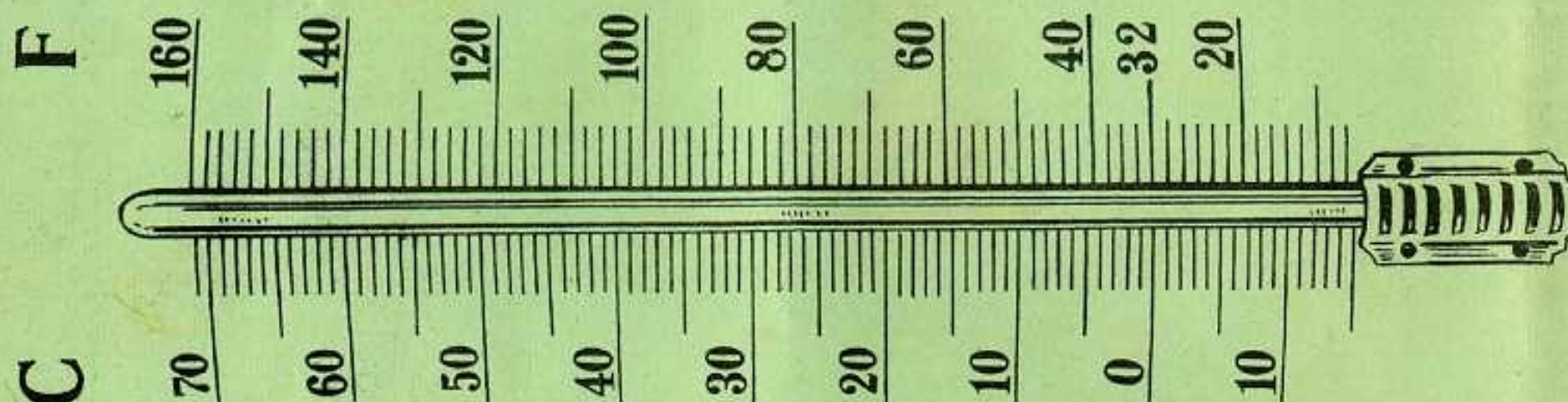
॥ ३३१ ॥ राम कृष्ण राम कृष्ण राम कृष्ण राम

[illegible]

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

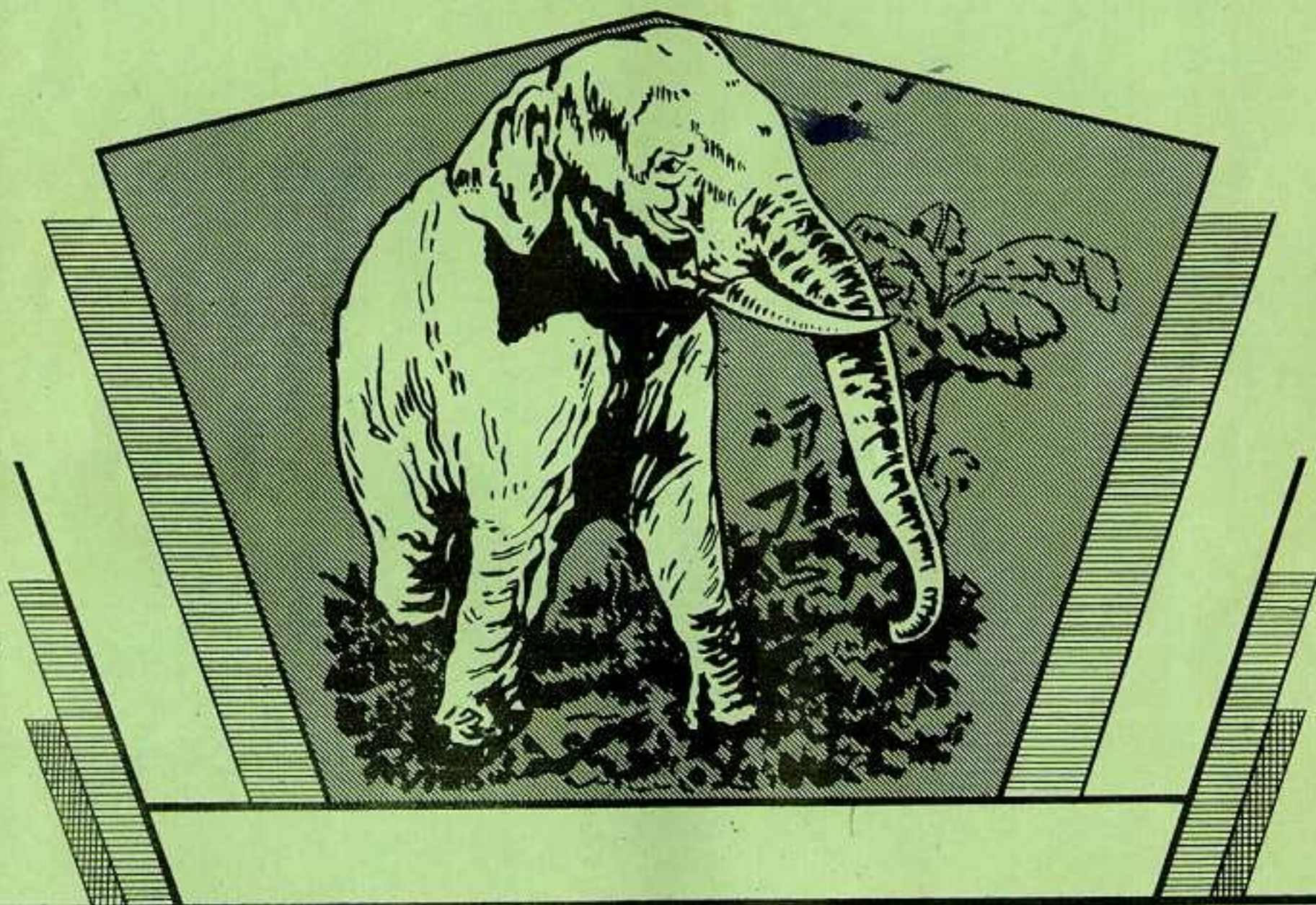
LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

2326

CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

The **ELEPHANT**
EXERCISE BOOK
MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name _____ Class _____

Subject हिंदी भाषा का अध्ययन ५

SSS SI* III SSI SSI SS मन्त्राकारा

SSS SII III SSI SSI SS मन्त्राकारा

धुगजोग्ग माहं व राम अननं गंगालिया पार्वनं ।
श्रीराम लक्ष्मणा ओ अती हृषनं सोमं जनकपुर्वनं ॥
विश्वामित्र वनं अती खुदि युया श्रीराम लक्ष्मणा वना ।
मृषी काल धका शियाव वल सो राजा जनकजी दना ॥ ३२० ॥
तुषी भोकपुया जनकजिन अनं नेनं अला कूहालं ।
माहादित्य स्वरूप थापे सु जुइका ओये निम्ह उज्ज्वलं ॥
मन मननं शिउसां जनकजिन अनं मृषी थपीं सू धका ।
न्योग्ग ओ मृषिनं शिया कन अनं श्रीराम लक्ष्मणा धका ॥ ३२१ ॥
सूया काय मचा थपीं निम्ह अहे बांला गनं हीं हया ।
जीगू मन्थामिसं थवौगु हपनं बोये कलं ओ स्वया ॥
विश्वामित्र मृषिं कनं जनकया न्होने फुके खं हया ।
धुगजोपीं स्व धका वया गुगा फुके मृषिं कनं मन्तया ॥ ३२२ ॥
हे राजन दहाप्य युया सुत थपीं नो राम लक्ष्मणा जुलं ।
थाये फू थामिसं पाक्रम अती मेवं मफूको जुलं ॥
भावि धाम्द हम्द सुवाहु हम्द का स्याये मफू मेव नं ।
रामे भावि वां ह्दतं दिग्वलयें स्यातं सुवाहु ह्दं ॥ ३२३ ॥

जकालं दत्तका व पाप व सने लोहं जुया चोम्ह का ।
पत्नी गौतमया पुका बिल वनं न्ह्यानुती पाप का ॥
न्हापायागु हपं वनं व अननं गौतमजिया आत्तमं ।
केनं का जित जा पराक्रम चुली पत्येस सोया चमं ॥ ३२४ ॥
त्वमधिक वल तामं दीगु नेना वयानं ।
गतदिन वतया का हांमुनं ब्यूगु वाणां ॥
जुजु दिन चन वंका दू चनं जा धका का ।
रघुकुलमणि लक्ष्मणा भाइ वाणां स्वया का ॥ ३२५ ॥
चमिंत व्यों अहं जनक जुजु दीं गौ धनुष का ।
जुजु भाशा वीलं चन इकि हूं मंत्री धनुष का ॥
मृषीया न्ह्योने जा युगु वचन वहातं जनकनं ।
सिता वीया होये धनुष वन व्होंका जिन चनं ॥ ३२६ ॥
धुली वार्ता यातं जनक जुजु नापं मृषिन का ।
धनू ल्होना लोकं इमुलि बिलि है वें हल व का ॥
मन्तू दोलं दोलं घस घस पुनावो हल अनं ।
अले रामं सौतं सतिव अन वौनाव चमनं ॥ ३२७ ॥

लखना दीलें रामें उगु धगु कयावो हकननं ।
 लयावो लीगेनं सुमुक अन ~~सा~~ ^{सा} खन हनं ॥
 धनू लो धू त्वाकं कचि द्यु निता दैद्य दल का ।
 खुशी जू लोके का जनकपुरयापी सकल का ॥ १२८ ॥
 जनक जुजु खुशी का राम चन्दे खना का ।
 अधिक खुशवु योगु खानमाला खना का ॥
 बिल अनस वनावो रामयातं करवाका ।
 वन अनन व सीता रामजू वाउला का ॥ १२९ ॥
 स्वयंवर्यानावो वन अन व सीता हरयन ।
 जनकपुर्या लोके खुशी जुल व स्वोया अधिकनं ॥
 जनक राजां यातं हुकुम अन दूतं फुक मुना ।
 खना हीं राजाजी दहाय स्वयंम्वर्धन धुना ॥ १३० ॥
 अती भाउये मानी दहाय / दिजा जीं खन यनं ।
 मरू दोलं दोलं मपुगु सनके लो धेगु यनं ॥
 दकोलं तोयूलं बन जिन खुशीं जिं वर विया ।
 जि यो सीता हाये वइत यन दोये जिन बिया ॥

॥ १३१ ॥

दहाथ जुजु दीतं विन्ति याना दया का।
 जिगुचिठि स्वयवं दीं कायमालं स्वना दना का॥
 हतपत जुल का ज्या सन्ति सायते का।
 रघुकुलमगीयागू व्याहयायैतनं का॥ ३३२॥
 रवका धुलि बियावो दूत होतं अनं का।
 वन अन हुकुमं का फोजपूना दनं का॥
 जनकप्रास चौंकी वोन का वो प्रजातं।
 जनक जुजु रघुही का व्याह जूया उद्यातं॥ ३३३॥
 धिल अन चिठि दूतं विन्ति याना दना का।
 दहाथ रघुही जूलं चिठि बोना स्वया का॥
 हुकुम जुल जुजुया वे जिपीं धा धका का।
 रघुकुल मगीयागू व्याहयातं धका का॥ ३३४॥
 दहाथ जुजु मालं व्याहयायै धका का।
 जनकप्रास सौया लहकरं जा व्वना का॥
 शरष अधिक याना येन स राजा प्रजातं।
 रघुही जुल जुजुया मर रामयागू प्रतापं॥ ३३५॥

[illegible]

अधिक लगन भीगू खूगुका वो पादियं ।
 गुहन अनसयातं होम् वेदयागु रीतं ॥
 जनक जुजुन हानं प्रोहितं वेद बोका ।
 बिल अन उम्ह सीता सायतं भीगु धवो का ॥ ३४० ॥
 भान व रघुनाथ वो हनुधन लक्ष्मणाया ।
 बिल जनक जुजूनं व्याह याना प्यम्हं या ॥
 मनमन खुदि जूलं माम वो जानकीया ।
 जनक पास वो पीं रघुश का चो खें सीया ॥ ३४१ ॥
 श्रीराम लक्ष्मणा वो धपीं निम्हसितं म्हाये बिलं का निम्हं ।
 दीजा पद्मे पाद्वि वियेकलं भान वो हनुधन वो चो निम्हं ॥
 सीताया पति राम लक्ष्मणाजिजा श्री उर्मिलाया पती ।
 पत्नी वो श्रुत किर्ति का भानया हनुधनया भाणुवी ॥ ३४२ ॥
 दहाय जुजुया म्हं काय जा वो प्यम्हं या ।
 वरणन म्हु याये हान वो गुण पुढं या ॥
 जनक नृपति पुत्री रूप गूरा दया का ।
 वरण अधिक बोला खेम्ह जा मोह या का ॥
 पुत्री पुत्री ॥ ३४३ ॥

७ जुयकलं

श्रीरामं जा वयेवं धनुष वन कथा लहोन वं जा दकोलं ।
 यौनें जीगू प्रतिज्ञा पुण जुयकलं वीधायै थव मालं ॥
 न्यौंका दीनें जिनं स्थू वापन अमिगू हान गुण्या पुकुं का ।
 न्ह्यौने बोना मृषीया जनक जुजुन जा विन्तियाना दिलं का ॥ ३४८ ॥
 जनक जुजु खुशीका राम वंदं रवना का ।
 कसल बिल अधीकं म्हाययातं धका का ॥
 मल किमि धन एतं लाव लाव हया का ।
 बिल इन जुजुनें जा दास दासी हया का ॥ ३४९ ॥
 पूजायातं अधीकं जनक जुजुन जा श्रीभ्रात वो वधिष्ठं ।
 यातं पूजा व लक्ष्मणा मन अधिक् खुशिं हानुघन वेद रीतं ॥
 धाले राम वनेनू दहाथ सहितं लोक पुकुं अयो ध्या ।
 सीया राजा जनकुनें सकल जन अनं रघूरा यानाव दौ का ॥ ३५० ॥
 सीताजीनं डाले जा गनदिल अनसं मामयावे वनावो ।
 मांया न्ह्यौने व सीतां मन अति विरवुशं रयोल वं मांयावो ॥
 मामं हाने कनं का मन अति हरथं माजुवाज्ज वभातं ।
 यायेमा म्हाय दंसो अमिगू टहलनं न्ह्यौनदो आमलहतं ॥

॥ ३५१ ॥

मों बौनें ब्यूगु यासं विर मन जुयका भिन्नकं चों वना का ।
 भीसाया धर्म पूली थव पुष्ट रवनी विष्टुधे भालपा का ॥
 पूली ~~अति~~ ^{अती} वयासं वन मन हरषं न्ह्यायया रव्वा स्वया का ।
 वीदा कालं वसीतां सुमुक अन हनं वोन्य न्हं मां धया का ॥ ३५३ ॥
 बाज्य यासं उवासं जनरु पास जा रामय गमन यागू ।
 स्वर्गसं मानु हरषं प्रभु वनिन धका देवलो कं स्व यागू ॥
 वोनं श्रीराम लक्ष्मण दद्याय सहितं येन का कीनिकोसं ।
 जूलं माहा भयेगू तवधन उलका फोजयागू कोसं ॥ ३५४ ॥
 क्षेत्री स्थना वलं का पृथिवि भा फुकं गव याना इगूलं ।
 नेना वोलं वनं जा दद्याय जुनुया काय बूगू वजूलं ॥
 वोनं जा क्षेत्री क्षेत्री हे का थुलि मनस तया वोल का पश्ररामं ।
 भूमी जा कंप जूलं सकल जन अनं ज्ञातका धूमधामं ॥ ३५५ ॥
 पूली जगू खगाको दद्याय जुनुनें भालपावो भयेनं ।
 येज्यागू जू स्वयाको जानिगा जेमिनं स्थाय धायेमते दं ॥
 जी काये थो प्यमहं दू शाण थमिगु का पश्रराम दिं धका नं ।
 विन्ती यासं जुजूनं तमन वल वजा काल अग्नी समानं ॥

पूके सेरवी व रामया धन जिन स्वधका वोल का पट्टा राम।
 धालं रामयात वीना दून धन जित कं काय सूया दू राम।
 नौ चूला दं पुलंगू धनु मनस दून से विधाना व वोल।
 ब्यूगू थो वागा हरीनं चुकिस ति दून यों का लिंगेनं दकोलं ॥ ३५४ ॥
 धायां वं जा गिस ~~अति~~ ^{अति} कया जैनका पट्टा राम।
 फूसा छिनी दं धनुष जिगुली का लिंगेनं दू राम।
 यों जा जीनं सुर अति कया ल्वाय सो जी दूनापं।
 स्याये जीनं मफुगु खनसा को जनं सो दूनापं ॥ ३५५ ॥
 धालं वूली वचन ~~मफुगु~~ पट्टा राम अनं का।
 पृथी कं पं जुल अन अती लोक ज्याना जुलं का॥
 न्ह्योने कालं ~~रघुवर~~ ^{रघुवर} जिनं पट्टा रामयाग यासं।
 कालं लाका धनुष ~~वडू~~ ^{वडू} राम चन्द्र उचासं ॥ ३५६ ॥
 दू लंका जा धनुकस अनं वं दकोलं उचासं।
 बल्ला धालं कतक गुलि ~~दू~~ ^{दू} रामयातं उचासं ॥
 राम नेनं ~~मफुगु~~ ^{मफुगु} वचनं पट्टा राम मूठ याके।
 तारा क्यो ~~दू~~ ^{दू} ~~मफुगु~~ ^{मफुगु} दुधन का बोलकं न्यो वयाके ॥ ३५७ ॥

~~कालक~~ ^{गुरवे}

का का दं धा वनस दकलं यो दनं जा कयेकी ।
 लाए दं दूं माबिल वनसा दं तुतीसुं कयेकी ॥
 आशा धूली मधुर वचनं रामनं धागु नेना ।
 उद्यातं का को अनस दकलं पधुतामूनं रवं नेना ॥ ३६० ॥
 सीलं वंजा मनन अनसं तत्वरामया उद्यातं ।
 भगवान् विष्णू जनम जुवगू आ सिलं जीं युचासं ॥
 याना सेरवी जिन मखु धनं बालपा जीं लिपा का ।
 जीनं याना भजनं मनं विष्णुयागू चवना का ॥ ३६१ ॥
 बीलं हाकी धवगु अनसं बील का वं धनूनं ।
 पापी जूया जुल वन अती कार्त वीर्य अज्ञानं ॥
 इच्छा पूर्णी धन जुइ धका विष्णु आशा दया का ।
 न्हापां जीनं सुर अति जुया कार्त वीर्य फुका का ॥ ३६२ ॥
 स्यास्यां वीया वनस जिनजा क्षेत्रि धाको ल्यया का ।
 क्षेत्री फू का युगु पृथिविलै धागु दू ब्यू धका का ॥
 कश्मे प्यातं दन बिउ धुली क्षत्रि धून्यगु भूमी ।
 धूली ज्या जा दन अनस नानामि न्हं सो दजरी ॥

॥ ३६३ ॥

11. 2. 1881

काई का अवतार्युग जगतसं त्रेतायुगे विष्णुया ।
 राजा दशरथया कुलसे बुइका श्रीराम धका नां जुया ॥
 नापे लाइ दनं वयांत अनसं दंगू स्यरवीनं वनी ।
 हात्कीं दंगु वनी अले अनस जा शानं दनं जा रवनी ॥३४॥
 ब्रम्हाजीया अनलि तप या बानंदिं दं धका का ।
 धूमी आर्ति जित अन बिया विष्णु वैकुण्ठ का का ॥
 जीजा शानं सकल सिधल रामनं नापलात ।
 हात्की जीगू बल पुत थनं जीं दिगू सील तत्वं ॥३५॥
 आजा जीगू जनम सुफलं जूल का सौ थनं जा ।
 सीलं जीनं दशाद्य सुतं निश्चये विष्णुने जा ॥
 नत्की दीगू गुम्ह जन जुई लायमा संग का वौ ।
 दीगू लीला जिगु मनस जा थीर याकी धियावौ ॥३६॥
 पधु रामज्य शरण वन का रामजू यागु थासं ।
 रामं बीलं मन रुहि जुया ववैयातं उधासं ॥
 वाचा जूला अन रघुपती विष्णु भापा नमो या ।
 रामं धालं मधु वचनं पधु रामयात सोया ॥३७॥

[illegible]

वीरन को अनन महेन्द्र गिरिस आज्ञा वरमया कथा ।
 श्रीरामया स्वत का वनेज बलनं दहाथ जुजुं मनतया ॥
 कायेया गुलाया अपाखन का रघुही वया मनमनं ।
 को ये चो मनुष्यं युगू जगतसं गूणी जुयेका मन ॥ ३६८ ॥
 गुरी गुरी जक माजूर लोकनं जा सदानं ।
 सकल विषय तोता माल्यमाका व ज्ञानं ॥
 जनम धनस गूगू विष्णुनं जा युकी का ।
 सन वन युगु लोके लोकहित जी गुरी का ॥ ३६९ ॥
 अवता कीला हरीं अती मनतया लोक हीत याये धका ।
 जुजु को दहाथ राजिया कुलस का श्रीराम धका धाय का ॥
 वीरन का रघुनाथ लक्ष्मणाजि का राजा प्रजालोक फुकं ।
 आनंद अनस अती हरयनं येनं अयोध्या फुकं ॥ ३७० ॥
 जुजु व फुक प्रजातं लीधनं रघू सुखं का ।
 दहाथ जुजुनं या न्यायनं राज्यनं का ॥
 अधिक मन मिले जू दाजु कीजा प्यमहेया ।
 रघुकरजि रवनायो रघूदा लोकं दकं का ॥ ३७१ ॥

॥ ११७० ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११७१ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११७२ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११७३ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११७४ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११७५ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११७६ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११७७ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११७८ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११७९ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११८० ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११८१ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११८२ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११८३ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११८४ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११८५ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११८६ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११८७ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११८८ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११८९ ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥
 ॥ ११९० ॥ अथ राजा भोजनं कुरुष्व ॥

बोल का खुशिनं सुधाजित दूको भीयायनेका धका ।
 धालं वं अनजा भानु दनु निनु गोंके जिदेंहां धका ॥
 राजा श्री दशरथ भानु जिन येन वीदा दिनं बू धका ।
 नैनायो धुलि खं जुजुं बिल विदा हुंहां दिपीनं धका ॥ ३७२ ॥
 जुल अनस तयारं पाजुया दें वनेनं ।
 भानु व दानुधन वौ नाप चोव वनेनं ॥
 वचन अनस कालं बौम्हयके अमीसं ।
 न्यन अन रघुनाथया न्ह्यो **नै** केना उकीसं ॥ ३७३ ॥
 वरणस अनियाना मामयातं अनं का ।
 भानु व दानुधन चो योंकलं पाजुनं का ॥
 अधेक खुशि व पाजू वौ सुधाजित अनं का ।
 अनन गमन याना येनं देशं हनं का ॥ ३७४ ॥
 भानु व दानुधन वौ पाजुया दें वनेनं का ।
 रघुवरजि व लक्ष्मणा मेल जूया च्वनं का ॥
 आधेक मन तया वौं यात सेवा बुवाया ।
 रघुवरजिन या का बौम्हसें पाथ्य ज्या का ॥ ३७५ ॥

अधिक मनमिले जू राम सीता निम्हया ।
 रघुवशजेन धावें दील सीताजिन का ॥
 रघुकुलमशी सीता चौदि बाया मदीका ।
 निम्हतिपुलि मिलेजू स्नेहयाना अमी का ॥ ३८० ॥
 दिलअन उम्ह सीता देवकन्या समान ।
 अधिक रूप दयावो लक्ष्मिधै बानलात ॥
 अधिक खुदि व राम जानकीजी दयान ।
 अमिनिम्ह दुगु होभा लहाय पैला वयान ॥ ३८१ ॥

इती श्री अमात्य सिद्धिरास विरचित सिद्धि
 रामायणो बालकाण्ड नाम पचमो अध्याय ॥ १ ॥

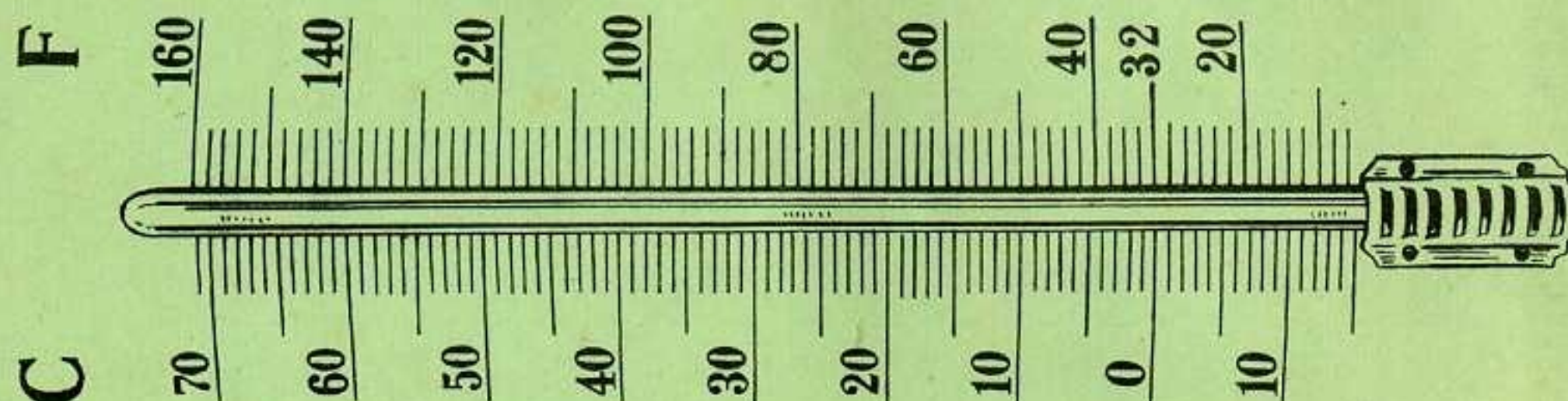
1
॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

2326

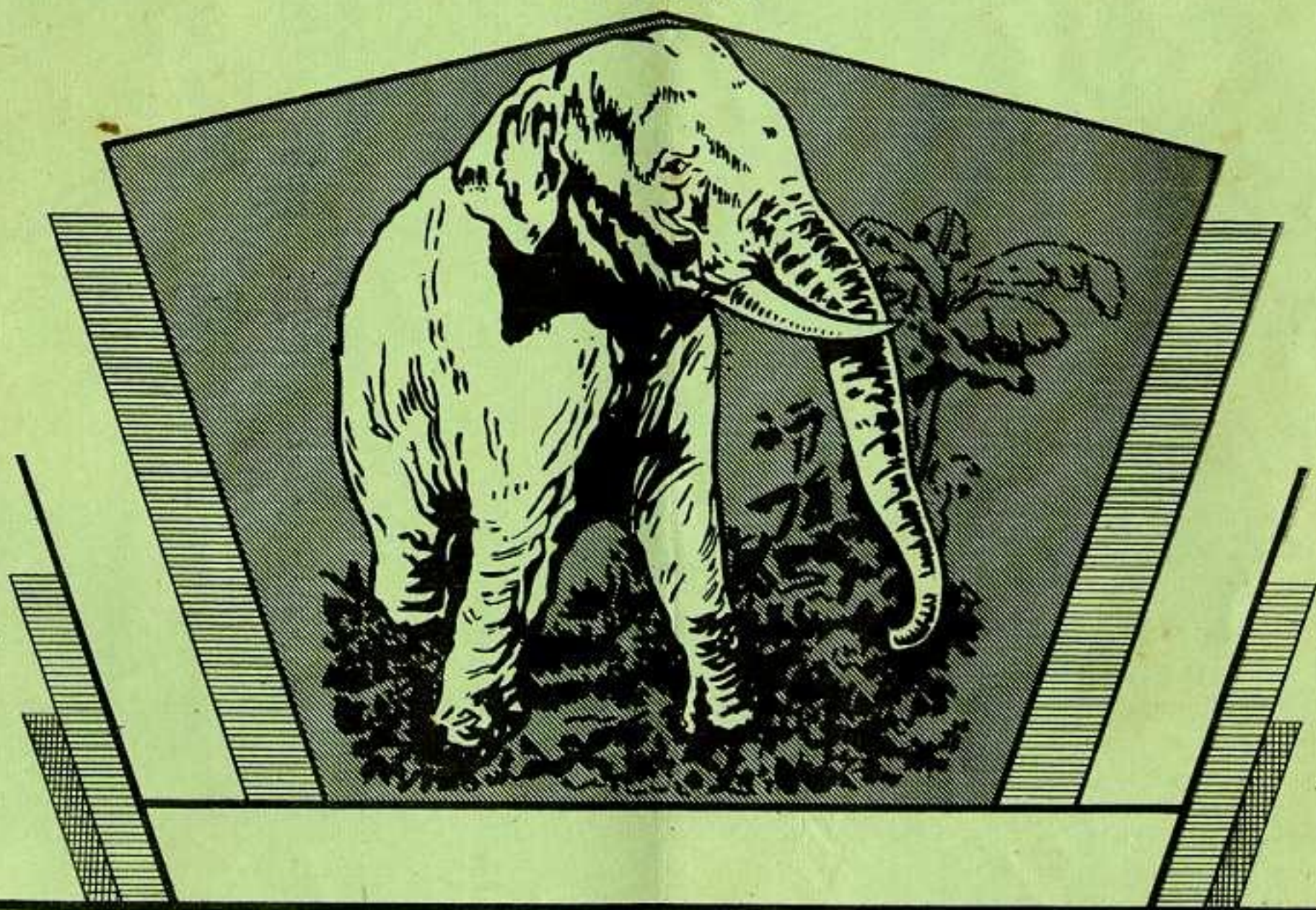
CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

D.S.

The ELEPHANT EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name _____ Class _____
Subject सिद्धिरामायण (अथर्वशास्त्र) लक्ष्म्या ल्या ७

श्री गणेशाय नमः ।
श्व सिद्धि रामायण अयोध्या काण्ड
॥ शारूल वि कीडि दन्द ॥

रुकान्त स्वल्पं सितापति रितं सीता अनं तु दुका ।
लक्ष्मिं गाल अनं व नामर सिता श्रीराम स्वामी धका ॥
आकाश मार्ग जुया उग्र समयं कालं व नारद अनं ।
नारद वोगु खना अती खुदि भुग यातं प्रणाम रामनं ॥ १ ॥
संसारी जि जुलं दिग्न द्दशनं चों जा दतं का जितं ।
जीग्न पुण्य बलं दि कागु घन का सोयाव सीका दितं ॥
आशा वृ जित दिं दु याय घन माः ज्याजी जिनं दू दिग्न ।
वो ज्या जिं दकलं वनाव जुयके धा का मुनी दिग्न ॥ २ ॥
श्रीराम यागु वचन धुली अन न्यनं अनं नारद जिनं मन्तया ।
यातं स्तूति व नारद अन अती श्रीरामया ध्यान कया ॥
लहायेमा गुगुगु दुका उग्र फुकं विन्ती अनं यात का ।
कम्हाया विन्ती कयाव घन जी वीया दिघासं जि का ॥ ३ ॥

भूमी भार फुटे व दुष्ट फुटका लोक हीत याये धका ।
आग्न दी यन जा वचन पुलि तथा बोने अयेध्या धका ॥

मन्सुप यातें दिनं जुजू दहाप्यं बीये धका राज्य का ।
देराम दिंयन सो व राज्य फयवं नोदीन ज्या मेगु का ॥४॥

नारदयागु वचन न्यना मन तथा उत्तबिलं रामजुनं ।
बोने नारदजी दिगू व वचनं लोक हित यायेतनं ॥
कोये जा मरुका व राज्य धन जिं बोने वनेसं जिनं ।

नेना रामजुया वचन पुलि अनं नारदजि खुष्टिं वनं ॥५॥
कोये राम रवना अती खुष्टि जुलं दहारथु लिया मन्मनं ।

श्रीरामयात धनं बीये सगुरासं राज्येतिहक सो जिनं ॥
थंज्यागू मनसं तथाव जुजुनं आज्ञा जुलं का थुगू ।

बीये राज्य जिनं कन्दे शुभ दिनं श्रीरामयातं जित् ॥६॥
मन्त्रीयात हुकुम बिलं दहाप्यं बोना हिं धालं गुरा ।

बोनं धागु फुलं तयार जुयकी माझी ज्वलं सुसुत् ॥
मन्त्रीनं जुजुया हुकुम शीर फया नेनं गृहज् हया ।

माः माःगू सदां कना बिल अनं वरुन वशिष्ठं वया ॥७॥

મેત્રીયાત ડલી ધયા ગુહજુનં શ્રીરામ દુષાસં વનં ।
 ન્દાપાં શ્રી રઘુનાથનં ગુહ રવના સન્માન યાતે અનં ॥
 સોંગૂ લોક પતી ખુયા દિ જિત કા ધાલં ધનં દિં ગુહ ।
 જોગે જૂ વહ સો દિ ધાય ગુહ કા ધાયે મલો જી ગુહ ॥ ૮ ॥
 દ્વીગૂ દર્શન ધાયગૂ મનજુયા યોદિત જિનં જૂ વમા ।
 મેવં સી ધનસં દિગૂ ગુપતયા લ્હાયે મરૂ રવં રુયા ॥
 ત્રીકે જા મરુ જિં રવં મેવ જનનં સ્પૂસાં જિનં તોપુયે ।
 તિં સ્પૂસાં જિ વયા દિ ધાસ ધન તો મેગૂ રવં જીનં દુયે ॥ ૯ ॥

॥ દ્વન્દ દોરજીરાણી ॥

તિલક બીગૂ રામજી દશાથ ખુજૂનં દિત કન્દે ।
 ગુલી ચિજ્ વિજ્ માગૂ સકલ દયકાવો હલ સ્વરે ॥
 ખુમીસં દેનાઓ ડરવુનુ ઉપવાસં રિસં દિનં ।
 ચિના ઇન્દ્રીયેનં છુક દે વ સિતા વો નિમ્હસિનં ॥ ૧૦ ॥
 દિનં આજા બ્રૂસા જિન અન વને જ્યાસ સ્વયેતં ।
 પુલી વિન્તી યાના વન અન વદિષ્ઠં હતપતં ॥
 અલે રામં ધાલં લક્ષ્મરાજુયાતં ડુગુ ઘરી ।
 જિજા ધન્દા જૂલં માનજિ મદૂ કા પુગુ ઘરી ॥ ૧૧ ॥

वनं रामया अशां लक्ष्मणाजिनं जा अन रना ।
 तिलं दौशल्यानं लक्ष्मणाजिनं धूगु रवै कन्दा ॥
 पितां रामजीयातं तिलकं चन बीगु जुल कुन्दे ।
 चमा मां कैकेयं दुदु विघन है धै वरु कुन्दे ॥ १२ ॥
 धूगु ज्यासं सिद्धी भगवति व लक्ष्मी निम्हासिन ।
 बिये माः का धाल लक्ष्मणाजिया जा मनमनं ॥
 पुजा दौशल्यानं अति मन खुष्टिं यात अनसं ।
 भवानी द्योयातं फलफुल तथा शुद्ध मननं ॥ १३ ॥
 ॥ हा इल विक्रीडित ॥

धूगु ज्यासं चन जा तिलकं दहायं श्रीराम काये धका ।
 देवमा लो कपिनी मबीगु मतलय दहारयजिया राज का ॥
 ज्या जा बोल अनं व देवगाणं वागीस्वरीयात का ।
 धुष्टी स्यो/के दिनं चनाव मुनुसं ओ मन्थायागु का ॥ १४ ॥
 श्रीरामयात मबी दि राज्य तिलकं दहाय जुजूनं दिन ।
 देवतायागु वचन शिरोसनु फया श्री हादा जा वन ॥
 कैकेया मुनुसं वनाव चनका वो मन्थायागु न ।
 वो दासीं कनका वराने पिनिगु बुद्धी रवै लहायेतनं ॥ १५ ॥

॥ छिखीणी दन्द ॥

खुशी देवैयातं कुटिल मनया शान् जक बिया ।

मबीदी रामयातं दहापुजुनं दिन धया ॥

भात यातं बीड़ी तिलक धन जान्हं जिन धया ।

निगू वरति फों न्हं दहापुजि याके मनतया ॥ १५ ॥

देवैया मननं युगु गवत अनं दोये बने रामने ।

राजायात धयाव राज्य बियेके कार भात यात नं ॥

वरति चो निगुली जितं दयव सो दन्तं बिये गां दगू ।

देवैया पुलि र्वं न्यनाव अननं प्याहों वनं मन्या ॥ १६ ॥

तमं देवै चोनं वसत भिन तोता फुक तिसा ।

वनेसं गौतूला अति हउने चोनं उम्ह मिसा ॥

गये दुर्जनसंगं सुजन जुलसो दुर्जन जुया ।

सनी कालालाये चनस क्ये देवै उम्ह जुया ॥ १७ ॥

पिने वेवं नेनं गन वन व देवै घडं धका ।

जुजू दहा रघुजीनं अनसरुलयाके गन धका ॥

कनं वाकुनीनं नमन व दिल येँ आधिकन ।

तमं चोगू काण मासिल जिमिसं जा युगु र्वं नं ॥ १८ ॥

कनं दाहीनं जा बुलि वचन नेना दहायें ।
अती ज्याना धालें तमन यत दायें चवन हने ॥
बिये केवें दन्तं दन मुतुन धागू जिन घनी ।
धुलीं सत्ये या का अनस जुजुया के फवन खनी ॥ २० ॥
भात यातं राज्ये तिलक उगु बीया दिसें दिन ।
बनेसं दो रामजी लक्ष्मणा व सीता स्वम्ह यन ॥
मयासा दिं ज्याचो यनस जिन हीम्ह जुल हने ।
मयासे चो चवसा विष गुगु नयाओ सिय जिन ॥ २१ ॥
धुली रवं दयाया दहाय जुजून नयर अले ।
दता म्वाकं राजा दुवन अन मूढ्यां कल अले ॥
गद्यै माहात वृसे फसन कयवें गोलनुलिका ।
अये राजा दहाय भुमिस अनजा गोलनुलका ॥ २२ ॥
अचेर जूले चव्हीं दहाय जुजुजा अन हने ।
दयाजा ओया चेर नसनिगु इले जा जुजु दन ॥
वलं मंत्री न्हापां त्रिजविज मान्म फुके मागु दयका ।
खव ब्यूजा ओलें तिलक विषगुजा यनि धका ॥ २३ ॥

सगुणया चिह्न धाकू जिन वन ह्याओ तय धुनं ।
अयोध्या देशं दि' सुचुक सुचुकानं तय धुनं ॥
इनं पजलोक्य मन मन खुदी का चुगु रवें नं ।
उली मंत्री धालं जुजु तिलक बीया दिसें दिनं ॥ २४ ॥
अले दधारय राजां अति मन विखूरां कन अनं ।
दुयाये मंत्री न्यौं जित वनस लानं कपटनं ॥
वव पापी वे देनं तमन जित देना वन धका ।
जिनं सत्ये याना इन मुजुन धागू बिय धका ॥ २५ ॥
बने रामजी होया तिलक वन बीगू गतया ।
दुयाये मंत्री सो जितु करम कट्या वन जुया ॥
सुमित्रा ओ रामजी वन हकि डुं मंत्री छन ववना ।
हुकुम नेना मंत्री दधारय जुजूया अनस का ॥ २६ ॥
सुमित्रा ओ रामजी अन हल ^वना हकलनं ।
अले ओ वे देनं रघुवरजियातं कन अनं ॥
बने वनं होया तिलक वन बी जिं गतया ।
वनं देके काण सुरव व डल जूगू जुजु जुया ॥ २७ ॥

⊖ भती चाये पै का करपिनिगु उपकारन हन ।

धुली खं रामजीनं वन तमन धागू न्यन भले ।

वचन कुली नेना रघुवाने आशा जुल भले ॥

वने मां देवे सो जुजुन जक धासा लिन बने ।

जितं परदेश दोसा कति मन खुशीनं जितं वने ॥ २८ ॥

विदेश वंसा शान्त दे सकल चिजविज्जा खानि वने ।

⊖ भती चाये पै का करपिनिगु उपकारन हन ॥

दया पै का मित्रं परम हितकारी अन क्या ।

दुखीने देंसुतं सुरमन मज्जसे सुत जुया ॥ २९ ॥

पिताया आशा सं खनमह जन जूई उम्ह गुण ।

वयातं जा धाई सपुत जिम्ह काये दुलमरागी ॥

पिता मातो धागू वचन तन की सो गुम्ह जन ।

वजा जूई पापी नाकस वनी का उम्ह हन ॥ ३० ॥

॥ शार्ङ्गल विकीडित ॥

यादू जिं चन जा मन्वस्य जिवने आशा पिताया दुसा ।

नेनाओ प्रभुया रव दहाव जितं धाले स्व राम दे न्यंसा ॥

होम नन्द जितं बिनाव चनिमा राज्ये हनं या चनी ।

पाप हनत पुनी मरवु युक्तिन जा सत्येलही नामन ॥ ३१ ॥

राजानं थुलि रवं कना अन लिपा याना दिलें होक लिपा ।
 श्रीराम-वन्द्यजुनें सिलं अन मनं काण फुक् जा हने ॥
 आया दील व रामजू अनस सौ मामं दुधासं वने ।
 कौशल्यां आते भात्रेनं होजुया चागू व्यलासं वने ॥३२॥
 श्रीरामयात मिरवां मसोस्य अन जा नेत्रं तिहाया दिलें ।
 कौशल्यां अन धाल का मधुनं सोया मिरवानं वने ॥
 रामजीयात खना अती मन खुशीं धालें द्वादये वया ।
 भोजन द्दं दुहु यो नया हुं घनसं मामं दिलें का धया ॥३३॥
 जीं जा मां नयगू वने घन जितं बरयागु राज्ये बिलें ।
 बीगू का घनयागु राज्य जुजुनें श्री भूतयातं जुलें ॥
 बीदा हीं घन जा बिया दिसें जितं ओने बरुधिं जी बने ।
 ल्याहां वे जे चलाकनं घन हने हीने मर्त जी गने ॥३४॥
 नेनाओ उलि रवं वजा अन जुलं मुह्यो कयाओ वने ।
 कौशल्यानं हने सचेत जुयका धालं वने जा अनं ॥
 तोत जा मरु सौ द्द काय जिन जा होये मरु जिं बने ।
 आशा जा जुजुया जुलं द्दयधका धालं जिनं जा गने ॥३५॥

● सूत्रां (मूल पाण्डु लिपी) ⊕ जितं (मूल पाण्डु लिपी)

नापं दं जित नं वनाव यनकी वीने गुगू भूवने ।
 बीदा हन्त बिया जिनं यन च्वना दुषख दु सोया च्वने ॥
 सीसां ज्यू वह सो वनाव यमया देशं ह्वया च्वने ।
 कौशल्यं पुलिनं विलाप खं कना वेलं दया जा मने ॥३६॥
 लक्ष्मणजिं अन जा अधीक रिसनं सोतं अले राम हनं ।
 श्रीराम चन्द्रयात धाल अन जा लक्ष्मणजिनं जा अनं ॥
 ल्वाये नू प भूत लिसे ह्व व जिडो कर्इन राज्ये वनं ।
 दीगू राज्य सुनां मबीत सली का स्याये प्रमाली जिनं ॥३७॥
 न्हापां स्याय जिनं पिता दहायं स्याये भूत जा लिपा ।
 गद्दी दी दिसें का रिपू पुकसिगुं ह्वयाये जिनं जा कपा ॥
 कौशल्यं चुगु रवं अती खुशि भुई शौकं वया जा तनी ।
 लक्ष्मणया पुलि रवं न्यना रघुवरं रवं का किजानं खुशी ॥३८॥
 विस्मां रवं कना व लक्ष्मणजिया गेस मं क्यगू रवं कनं ।
 न्योला लक्ष्मण दं चुगू जगतसं चीरं दुगू ह्व रवनं ॥
 आज्या अनुसारनं जन फुवं भोग प्रयाओ च्वनं ।
 काका हनं मननं विचा दयकी ज्ञानं खना सो यनं ॥३९॥

• वीने (मूल पाण्डुलिपी)

दुखलिया बल जा जुलं सद् धनं श्रृंखरा वलीया सद् ।
 लौडु वश्ये^१ जुई क्षमा गन दतं सिध्दी वनं ला उद् ।
 प्राणीयात सदां पुकेत सनिका योयेगु गिर राग मरवू ।
 सेनी का गेसनं चवो जक सदां मेपिं स्यनी जा मरवू ॥ ४० ॥
 चाई जा मरु का वयान मनुषं टैढी जुया च्वंम्ह्या ।
 चुल्ली याम्द मनू यई मरु सुयां हात्रु जुई फुकुया ॥
 इन्दी हीनम्ह्या दई मरु कुलं धर्म विना दगमनं ।
 विशाया फूल जा दई मरु वया ठड्डां जुयानं हनं ॥ ४१ ॥
 याये मा सम का व मान अपमान हात्रु व मित्रं निम्हं ।
 दुखखं सुखख नितां वराक् रक्ने हानी वलाभ ज्ञान दुम्हं ॥
 निन्दा स्तूति नितां समान व रक्ने की यो^२ मयो यो निम्हं ।
 ज्ञान काई थलि सौ सुनां मनतया मोक्षे जुई का उम्ह ॥ ४२ ॥
 संजोगं दन्दु जा तुथी कुटि वनं लोभम्ह प्राणी दम्हं ।
 माया जाल मिसा दम्हं अन दु का संसार्धका नां दुम्हं ॥
 कस्ती हा उकिनं सदां तिदिनिक्के उद्योग नां जा वया ।
 ओ लोभी च्वन का अनं मनतया कस्ती नयेगू दया ॥ ४३ ॥

बामं हा न्हिनदी पयाव अनसं हाक्क नुय्हुं निम्हं ।
 प्रालब्धं मद्युया तुची छुटि मवं घातं रिमा हास म्हे ॥
 सर्प न्याय धका मया नि च्वनं तुंची फरी वं कया ।
 ताम्पर्म च्व कना घनं जगत्तं प्राणी जुया च्चौकया ॥४४॥
 सर्प व्यां नुन का व काल वशनं बामं नुने धुंकलं ।
 यो व्यानं ह्कनं भुजिं नय धका आशा कयाओ जुलं ॥
 यो चें का धुगुली जगत् च्वनपि प्राणी पिनी चाल का ।
 माया जालस लाम्हा प्राणी सुकया दिस्तान्त बीया च्वका ॥४५॥

॥ स्वधरा दन्द ॥

देश देश यापि मुनाओ दून घन सियकी वास चोनी लजेसं ।
 प्राप्त पुक्कं मुनाओ अति मन हरयं चच्छि ल्हाई खं मुंका ॥
 रवा हाईले दनाओ अनन पुक वनी दस दिशासंनु हानं ।
 बंधूया संग योचें सुख व दुःख नितां ज्ञान दुर्हया समानं ॥४६॥

॥ शार्दूल विक्री डित दन्द ॥

लक्ष्मी जा अति चंचलं धी मद्र योवन रुपो न्ह्यागु ये ।
 आयूजा लखया गुली सम जुलं जीवन जुलं पैक ये ॥
 धाई सो विषये व स्वप्न सुख का धान्येनु यो खं धका ।
 स्थितां यो मनुखं व मोह पशनं अज्ञानं तया ज्ञान मका ॥४७॥

पुण्ड्रजो गुरु व शरीरया निमित्तं गिरयात यौ सौ दनं ।
 ह्युला दं यनयो शरीर दुगु जा ओया फुव भेदनं ॥
 ला ही ह्येव स्वता मुनाव दुगु का यो देह जिव दुह्या ।
 जूई भस्म दन्धू च्वने मयु सदां कालं यनी सौ पिया ॥ ४८ ॥
 नशा वैतरणी धकाव गियकी यमराज जुलं कोपका ।
 सन्तोष यात सदां मनं खनकि-न्दां ओ काम धेनू धका ॥
 गिरयायेगु मभिं वने वनस भिं यों कैवमागु गनं ॥ ४९ ॥
 योये माः जननं वओ करमया भोग निश्चयेनं फुव ।
 न्यादो चरवमहनं व पुमविशनं लानाव चोनं फुव ॥
 उओगं वइकावकर्म फुलया माफीक यो जीवया ।
 निमोहं लिमितं विदा यन बिया द्योगदिसं मां धया ॥ ५० ॥

॥ शिखीणी दन्द ॥

मुती भौदं पूया धुलि विनतियातं रघुवरं ।
 खना दौशलयातं अनखिल विदा जा कर करं ॥
 बिलं आहिर्विदं गनगन लिकाये वन अनं ।
 जुर्येमाः मंगल सौ जिन यन धया का सुवचनं ॥ ५१ ॥

વને ચાક્રાં જ્યુલા વનસ મદુ પાસા અન દમ્હં ।
 વને રામ નિસ્સેનં અન વનસ દીવો જિવ નિમ્હં ॥
 વને પાગૂ લક્ષ્મણ અન વ રઘુનાથં ન્યન હનં ।
 વેયેસા ઓના ચ્વં જિન ગનદુ સીતા સ્વય અનં ॥ ૫૨ ॥
 ધયા રામૂજી સીતા ગનદુ અન ઓના ચ્વન હનં ।
 સીતા ન્ચેં દેસંતૂ જિજક વનવાસં જુય થનં ॥
 ધુલી રામયા આજ્ઞા મધુન ^વ સીતાં ન્યન અલે ।
 વેવર પેરવા દુત્રં મદુગુ સ્વન સંરવા જુલ મને ॥ ૫૩ ॥

॥ વસન્ત તિલકા દ્વન્દ ॥

કાળ્પ સ્વના ન્યન ડલે અન ઓ સિતાનં ।
 સંરવા સ્વના રઘુવરં કન પ્રેમ જુયાનં ॥
 સીતા દુત્રં થન ચ્વના જિમિ મામયાગૂ ।
 સેવા ટહુલ દુન થનં હિત યા સ્વ માઃત ॥ ૫૪ ॥

॥ શાઈલ વિશ્વેશ્વર દ્વન્દ ॥

કિં પેગૂ પ્રાતિ વર્ષસં અન ચ્વને ઓનાવ જીનં વને ।
 શૂભાયાગુ વચર દિોસનુ દયા વોને પ્રિયે જી વને ॥
 વોયે જી થન જા ફુકાવ અનસં સમ્વત્સરં કિં પ્યંગૂ ।
 ચાક્રનં જી થન વે અનં મરુ વને વ્યાહં જિ ઓયગૂ ॥ ૫૫ ॥

श्रीराम चन्द्रजुया मृतून घन यो धागू खनाओ हिला ।
 मुर्ध्या जू वन का अती दुखमनं वातं वझेसं वला ॥
 दानं धिज्व जुया वनं अन हिला ज्यो तीयनं धागुजा ।
 दीतोले मरु का जिनं दद्यानिं ओये दिनापं जिजा ॥ ५६ ॥
 सीताया पुलिखं न्यनाव खुदिनं सीता जि नापं वनं ।
 बाम्हाए यात बिलं रघूवाजिनं दीलतं ल्याओ अनं ॥
 कोहाल्या गन दु वनाव अनसं लक्ष्मणजिनं धाल का ।
 पीछ्या जीन तथा व मामजिम्हनं दीके सुमित्रा चक्का ॥ ५७ ॥
 ॥ शिवाणी छन्द ॥

पुली ज्या मानाओ वन अन व लक्ष्मण सुमुकनं ।
 हिला लक्ष्मण जोना अन वन व रामं सहितनं ॥
 विदा जू जाओनं दद्यानिं यावे स्वहं मुना ।
 अती होवुं यातं अनस पाजातं फुड मुना ॥ ५८ ॥
 अती दुशवं सीलं रघुवा व सीता निम्हासिनं ।
 व पापी देवेंनं दुख विल चमीतं चमीतं मरुमनं ॥
 गये सीता देवी वनस वनि न्याया वनि लुति ।
 अयोध्या देशं दीं सखल पाजाया दुख माते ॥ ५९ ॥

थये सल्ल यातं सकल पञ्चाया मनमनं ।

धुली अन्या सोया थन मरुत चोने दिइतनं ॥

वने रामयल्लोसें वनस फुकलोकं लिडलिइ ।

मरुत तोने कीसं रघुवरजियातं स्व द्यइ ॥ ६० ॥

धुलीतं पञ्चाया मन आति विरंजूइं जुल धका ।

मृषी ओ वामदेवं फुक ~~अ~~ कन अमीतं धुगु धका ॥

मने याये शोकं मनन आति धिज्ये जुयइ सो ।

वजा साक्षात् विष्णू रघुवरजि सीकी थनस सों ॥ ६१ ॥

भुमी भार ल्होनेतं उम्ह नवल थूया धुगु डुले ।

लहीना धर्मिआ दुरजन फुकाओ वनि अले ॥

दिमीतं ज्ञान वीया असत थन जीनं मरुत धया ।

अती शोक थानान भिनि मरुत भतीचा धिरज या ॥ ६२ ॥

धुरे पञ्चा लोक्या मन उम्ह मृषीनं चवन मया ।

उवे रामजी कालं दहाथ व केके निम्ह स्वया ॥

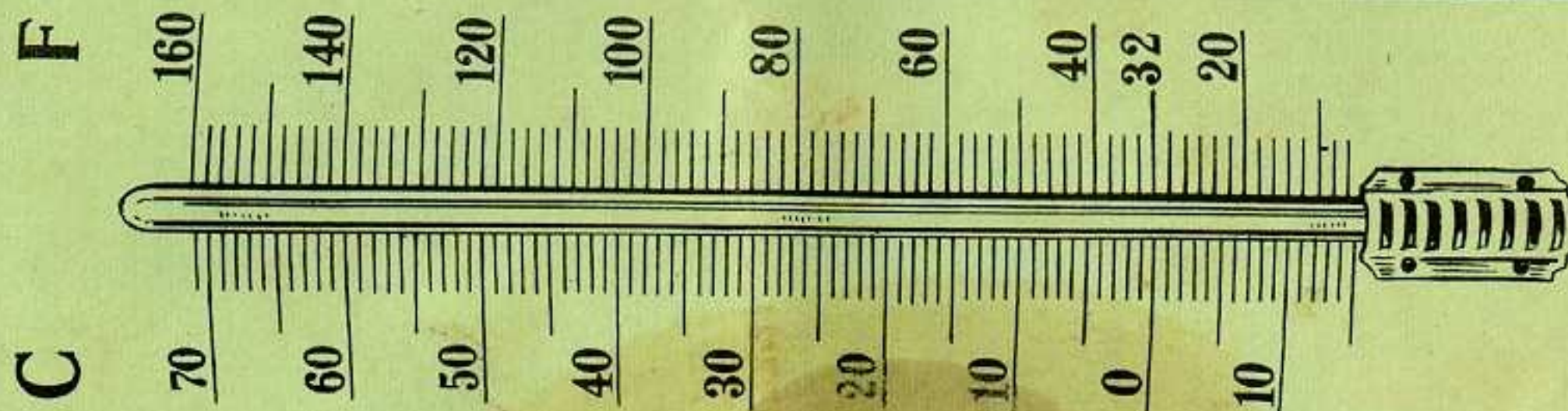
वना धालं राम जिमि स्वम्ह वनेतं थन वया ।

विदा दिं व्यूसा का वनस जिन ओने सुमुकुका ॥ ६३ ॥

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

2326

CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

Raj

Note Book

MADE FROM FINEST PAPER

Name _____

Class _____

Sec. वसुधाय्या लया २

Subject _____

मिथि रामायणा (अथोद्योगावली)

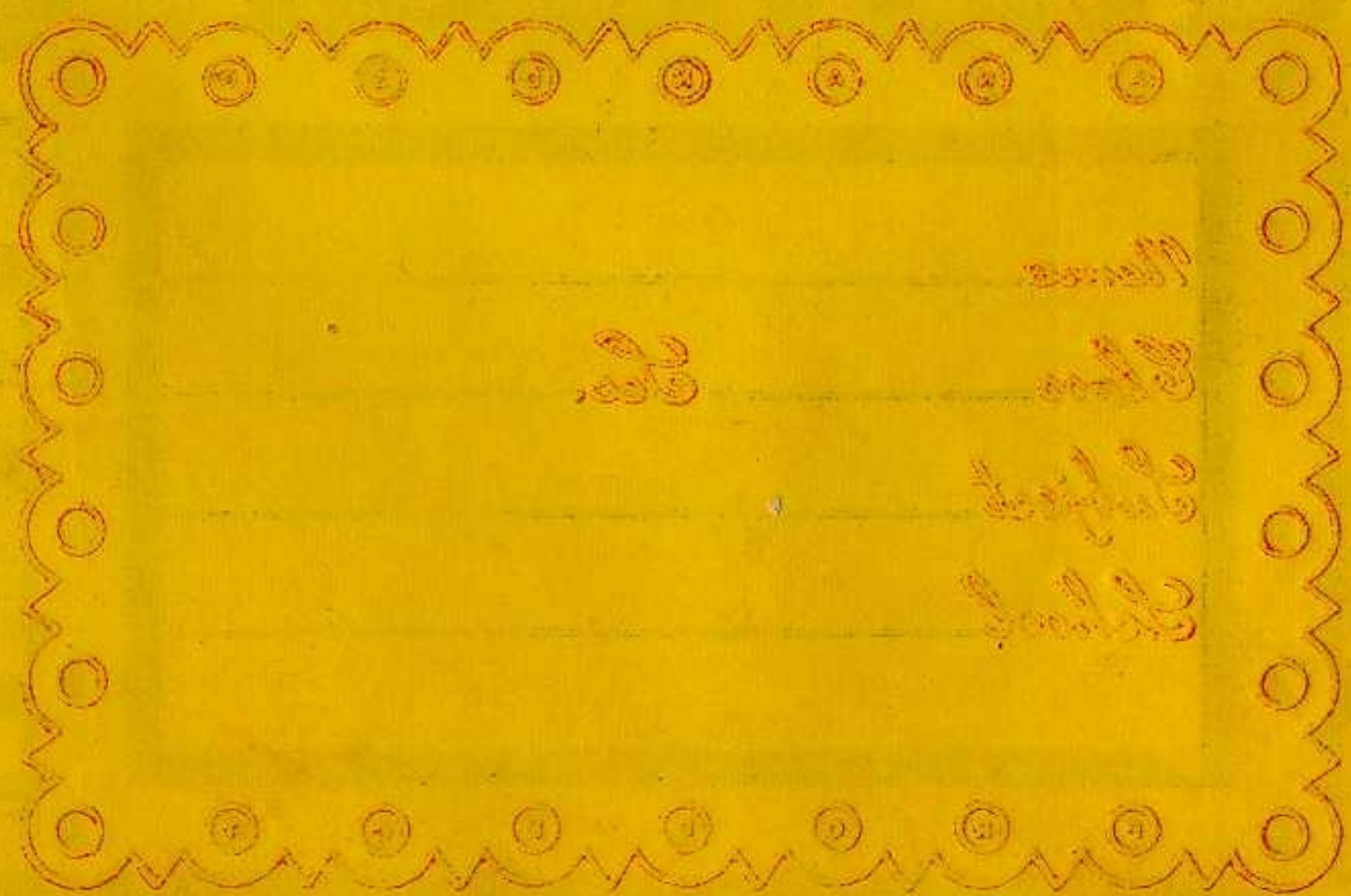
School _____

ॐ

NOTE BOOK

MADE FROM RECYCLED PAPER

पिताजीनं आशा यनस जित यासा वन वने ।
 जिगू धन्दा सोती दुवजित जुईगू अन वने ॥
 पुली आशा रामया न्यन अन व केवै खुशी जुया । ६४ ॥
 क्या नीलं रामं वसत उगु जूसां सुमुकनं ।
 पिताजीनं लज्यां अनस वन घालं मनमनं ॥
 गद्ये तीये जीनं वसत अति गूगुं अति गुका ।
 स्वया रामजीयातं सरमन सितानं मतिल का ॥ ६५ ॥
 बिना कालं पोले वसत अन रामं फुक मुना ।
 स्वया च्चोळं रवोलं यवचिति फुकं जा अन मुना ॥
 स्वसो यागू पापं रघुवरजिघातं मयु मरव ।
 पुली याये जोगे मजुल यन केवै लुकु लुकु ॥ ६६ ॥
 ॥ मन्दा क्रान्ता दन्द ॥

सीतायातं वसत बिले दिं ही धुनानं पुलांगू ।
 लज्जा जूलं यनस जिमितं जिं रवना छे छी मभिंगू ॥
 केवैयातं युगु तानं न्वात का ओ वदिष्ठं ।
 पुली सोया रघुवरजिनं गमन यानाव दीलं ॥ ६७ ॥

सीता रामजी बनस वन का लक्ष्मण नापनाप ॥
 वासे चोनं रघुवरजिनं दुं भती दुर् वनानं ॥
 सती लेंसं नदि दु तमसा जल् अती बानलाका ।
 ओलं पर्ज सकल अनसं दारकां म्हाका ॥ ६८ ॥
 ओलं फुक्कु अन व पर्जा गुन्य याना अयोध्या ।
 ल्याहां ओसा दहाय सुतं श्री फुक्कु वे अयोध्या ॥
 श्रीराम तोता बनस फुक्कु श्री चोन्या सो मरूका ।
 इच्छा यागू सकल जननं राम वन्दुं रवं यू का ॥ ६९ ॥
 युक्कीयातं दहाय सुतं लोकतं तोदिईगू ।
 ल्याहां वैये वल रघुवा यात का रेवल् युजोगू ॥
 कालं ल्याहां रघुवा धका लोकतं फुक्कु ओलं ।
 श्रीराम लक्ष्मण वन अन सीता वोनकावो दरेवलं ॥ ७० ॥
 याना रवं ज्या रघुवरजिनं फुक्कु पर्ज लिहोया ।
 ओनं तोम्हं सुतुक अनसं त्याग याना अयोध्या ॥
 नापेलातं दगुलि अन सो नाम दीना वनेगू ।
 आशा जूलं रघुवरजिया ओ खुसी पार वनेगू ॥ ७१ ॥

॥ शार्दूल विक्रीडित् छन्द ॥

गंगायात्रिसं दुका ^{दमा} अन^रओ सिं सपाया सिंमा ।
जातं वास अनसं रघूवरजिया मोचिंगुजूया सिमा ॥
जोना फल फुल जा अती हरयनं वोल अनंजा गुरुः ।
निर्मल देहजुलं रघूवरजिया ओ गुरुया म्द अनं ॥७२॥
धालं का गुरुनं अती हित मनं श्रीप्रयातं अनं ।
कासं दी जिगु दे वदीत वनसं कीपातयाओ मनं ॥
सेवक जा दिम्ह जी वनादिसं दिनं तोते मते दी मनं ।
नेना खं वइगू व राघवाजिनं धालं सरवायात का ॥७३॥
फल फुल जिं दुनये नयं मन मद् मेपिसनं व्युगुनं ।
मनुसुव जी गुगुन्दु ओ जुइ गले वोनं जिनं जा वनं ॥
धाये दी जि सावा वराज्य दुगुनं जिजा सदानं वना ।
वर्यागू दुहनं इला मनुकसं पोनें चिनापो सेंजा ॥७४॥
सीतागाम निम्हं घना दिल अनं लालं व कूशं दया ।
लक्ष्माण ताप ~~सेन~~ चवनं वनाव गुरुनं वच्छीत वोनं दना ॥
लासा कूश खना वयागु सयने गुरुं खना रामया ।
दिक्दार गू वन का हो दीव धका माया वनं गुरुया ॥

॥७५॥

॥ शिखीणी छन्द ॥

अहो ! केवै पापे शी शी मरूचे बिल दुव ।

क्या वश्ये राजा दुकुमत फुकासो बिल दुव ॥

बुली गुरूं पालं सुमुक अन लक्ष्माणि निम्ह मुना ।

कनं लक्ष्माणीनं रघुकुलमाणीया खैविं मुना ॥ ७४ ॥

॥ वसन्त तिलक छन्द ॥

लक्ष्माणीनं कन अले अन गुरूयातं ।

आनन्द मनं जुइ छुदिं कन यो वयानं ॥

नेनं गुरूं मन तथा ~~य~~ कवित याना ।

दातामदु यन गनं दुव सुखखा का ॥ ७५ ॥

न्हापा पिना तयदु गुरू यन जा लये दे ।

कर्म विना दुव सुखं गनं वं, स्वये दे ॥

बीये मने दुव जुया कापेन्न दोय ।

सीकी फुकं मनमनं थव कर्म दोय ॥ ७६ ॥

याना जिमं थुगु थका अविमान तोरी ।

कर्म विना सनि मरू यन जीव सो नी ॥

सीकी छनं थुगु थका मननं सदानं ।

धिर्ज्ये जुया खैव सदां विपतीस हानं ॥ ७७ ॥

माया जुलं जगतया अति मोह जाल ।
 माक्वा रूपी कुरमनं प्यन का ख जाल ॥
 लाना खनं जिउ उकी सैंसैं की व लानं ।
 याना गुया फुल खनी फुड जीव मात्रं ॥ २० ॥
 धर्म विना दुगु मलू सुखयागु दौया ।
 शानं विना दुगु मरू भिन खान माला ॥
 पापं विना दुव मद् मननं विचाः या ।
 ईश्वर विना थन मन्त्र बलि जी लिला ला ॥ २१ ॥
 लक्ष्मी जिनं पुलि कनं अन गूह्यातं ।
 शतं वनं उखुनुया उगुजोगु दौतं ॥
 आशा जुलं प्रभुजिया गुह्माधियातं ।
 गंगा द्वि की धन धका अन प्रेम यातं ॥ २२ ॥
 ल्याहौं वया जिन द्विगू थनयाय पूजा ।
 गंगा जिनं थनि वने वनदुर्ग पूला ॥
 यात्रा थनं मन तया जिन चौं नमस्कार ।
 आशा जुया प्रभुजिनं सुगमं खुसी पार ॥ २३ ॥

ल्याहाँ वनं गुह अनं पुत्रुयागु आशां ।
 मत्की मया चवन वनं मननं सिया शां ॥
 गंगाजि पा जयका अन वासयातं ।
 सौगुगु वास जुल का रघुनाथ यातं ॥ ८४ ॥
 पेगुगु वास जुल का भाइजया दूं ।
 श्रीराम लक्ष्मणा सीतां दुव हुं मतासैं ॥
 मातं सृष्टिं स्तुति अती रघुनाथ यागु ।
 सृष्टीं हिलं मनमनं बनवास दागु ॥ ८५ ॥
 पासा खना वन अनं सृष्टिया कुमा ।
 न्यान्हू रुपनू रघुपतिं यमुनाजि पा ॥
 सीता व राम सुमुकुं वन चित्रकूटं ।
 ल्याहाँ वनं सृष्टि कुमा वरुनीच कृतं ॥ ८६ ॥
 श्रीराम लक्ष्मणा सीता वन का मुनानं ।
 वे वाल्मेकी गन दिल अनसं वनानं ॥
 आशा जुलं रघुपतिं सृष्टियात मानं ।
 कोने जिमिं दनु निन्हू दिगु भास हानं ॥ ८७ ॥

વાયે દુલા યન ગન આતે વાનલાગૂ ।

તામં ન્યનં અન વ વાલ્મેદિયાવ્ય માગૂ ॥

ધાલં વ વાલ્મેદિ સૂચિં અન વિન્તિ યાના ।

દિં દે સિલં જિન મદ્ધુ કન્યે માન યાના ॥ ૨૨ ॥

લેલે મદુ દિત યનં મિન થાસ વાસં ।

સજ્જન્ પિની દ્વયસં દિન યાત વાસં ॥

વાર્તા દગૂ જિગુ કને મગવાન્ દિયાસં ।

વ્યાધા યુયા જિન વ્યંના નય દૂગુ આસં ॥ ૨૩ ॥

ભાના જિનં સૂચિ ન્દયેમ્હ તયાવ ફાંલી ।

સ્યાયે ધક્કા તનમનં સિય ધૂન ફાંલી ॥

વૃત્તી રવના અમિસનં જિત સોધ યાતં ।

નિર્મલ્ જુયા આતે વૃપા દિગુ મલિયાતં ॥ ૨૪ ॥

બુદ્ધી સ્વયા જિત સિલં ડુગુ નામ મંત્ર સેન ।

સનં જિતં અમિસનં ડલતાગુ મન્ત્ર ॥

યાકે સિલં સ્ત્રિતં જપ જિતં અમિસં મામ ।

સોના જિનં અમિરવંનં ડલતાગુ નામ ॥ ૨૫ ॥

आपा व राम महिमा उलतान जूसां ।
 नामं तलं जिन व वाल्मिके का व जूसां ॥
 न्योंका विधान धन जिं मति मन्द यागू ।
 गंगा व चित्रकुट्या मुमि चिक् वीवयागू ॥९२॥
 धाये आनी बिन हनं दिसं राम दीनं ।
 धागून्यना मृषे जुनं रघुनाथ खुसीनं ॥
 गंगा व चित्रकुट्या दधुसंतु दीलं ।
 मंत्री सुमन्त्र हुं धका व विदान बीलं ॥९३॥
 ल्याहों कना कन लिपू खें व रामयागू ।
 दहायुजियात कन का अनया खें मागू ॥
 न्योंका बिलं अन व मान्निन रामया खें ।
 मेखं मुनीवजुया मनुकं जटाया ॥ ९४ ॥
 दाजू बिजा निम्हसयां मुनिमेख जूया ।
 आता जुलं हुं छ धका अन राम जूया ॥
 ल्याहों वया जिन अले अभितं स्वतोमा ।
 गंगालि पा वन लक्ष्मण राम वो का ॥९५॥

ल्याईं क्या जिनं धनं परवना उमीतं ।
 दा राम धका जिन रक्वया लुमना अधीकं ॥
 बोया जिन कृतिनि धनं दहाय् दिवास ।
 दाना हलं आमिसनं विनती स्यवानं ॥ ९४ ॥
 याये मते जिमिगु दिं मननं व शोक ।
 शोकं सरां दुवासिया पुशका ध्व लोक ॥
 आशा उली जित विमा रघुनाथ कालं ।
 विस्तारनं दित कना अनयागु हलं ॥ ९५ ॥
 ॥ धिक्कीणी धन्द ॥

- अहो स्वामी ! दीनं मयुगु धन यातं हतपतं ।
- जिनं याना धिक्कार दुवासिल व रामं दिगुमतं ॥
 - मती धवा धवां वंक् दहायलियातं कन अले ।
 - धुली दोशल्याया ववन इरु लातं स्व नुगले ॥ ९६ ॥
 - ववन वाराया तापे दहायलियातं दुव वलं ।
 - धु याये हलानं धन धन मदीसे कलकलं ॥
 - प्रिये दोशल्या न्यो पवत जिगु वोलं सिइत का ।
 - सिई धाःगु दू का तपाति दम्हसेन धन क्या ॥ ९७ ॥

यथे आपं वीलं जित वतपत्तीनं दण्डु दको ।
दली पुत्रं शोकं विपति अति जूया वड दको ॥
धुली आपं न्हापा जित यनस वीया सित वनं ।
खनं सो सो आहा फल दुगु उकीया जित हनं ॥१००॥

॥ मन्दाकान्ता दण्ड ॥

आपं वसोंगू दहाय जिनं लहाय धुंकारवें नं का ।
हा राम सीता गन वन धका प्राण मोताः वनं का ॥
[आ] सीता दहाय अले जूल वलवल अनं का ।
केके कालं दुव बिल धुली दोत रामजी बने का ॥१०१॥
सोया वोंको अति विह्वलं वोध वीलं यथे का ।
मन्त्री आदी फुड अन वलं ओ जुजू सी बले का ॥
चिक्ने फीतं दहाय जिया देह जा ओ अनं का ।
कत्पत् याना मृत गन दू दूत दोतं हनं का ॥१०२॥
आहा जूलं अनस गुह्या याकनं वाः धकावो ।
दूतं धाःगू अनस खवां सीयका का ~~अ~~ अले वो ॥
शत्रूघन ओ मात वन का दूत साचं क्याओ ।
केकेयातं अनस मातं नाप लानं वनाओ ॥१०३॥

माता केवै गनवन ~~से~~ पिता यो धकाओ न्यन का ।

सुको वार्ता यनस इन हो श्री मात यातन का ॥

मेना भर्ता अन बिरहन मां रवना कोप या का ।

पापी चण्डाल वनि द नरके कुम्भिपोके स्वया का ॥ १०४ ॥

देवैयातं पुलि अन धया मन्मनं रूप खोका ।

दोशलया मां गन दिल अन श्री मात ओन खोया ॥

शंका याये दिन यन मेते माम सो जि धया यो ।

दाजूरामजी वनस पितेना राज्य याये मयो यो ॥ १०५ ॥

लाये माः का जित यन गुह स्याः गुया पाप दानं ।

विन्तीयातं अनस अधिकं दुखरव ताया मातनं ॥

उगू काले अन वल फुकं मंत्रि आदी वादीष्टं ।

यागू शोदं मातजिनेजा रं मृषी श्री वादीष्टं ॥ १०६ ॥

शोदं याये बिनगु मरुका याग या शोक राजा ।

काण केन अनस गुहनं श्री मात यात जा का ॥

शोदं सोता मातन अले यात पित्री दियानं ।

पित्री मृषां गुगत जुमका यात का द्रव्य दानं ॥ १०७ ॥

यातं द्यौकं भूतन मनं चो व्यलासं अधीकं ।
 लक्ष्मिं मां जी यनस दु चवने नाप चोनेन दिहु ॥
 दाजू श्री[म] गन दु अन जी निश्चयेनं वने का ।
 चोने जोगे यनस मजुलं जिं यनं न्याय स्योका ॥ १०८ ॥
 धागू भर्तं मनमन बुली स्वरुगुत्तानं वदिष्टं ।
 न्याये तोला अाधिक बलनं धागु का राज वीतं ॥
 जीतायागू हुकुमन वनं राम सीता वनेसं ।
 [ज्ये वीगू दित यन धका युक्ति यागू अनेकं ॥ १०९ ॥
 सीता रामजी वनस चवानेका दिं प्यगू वर्यतं का ।
 नेथे काई मुनिवपिनी दूर्य याता मनं का ॥
 जीता आशा धी[म]नु दया [म] सीता वनं का ।
 गद्दी चोना हुकुम यन या राज्य याये मनं का ॥ ११० ॥
 सेना चो खं मुमुक चवन का ओ वदिष्टं उचासं ।
 उत्तरीलं अले भूतन अले चो मयो राजपातं ॥
 न्याये तोला जिन यन गचे राज्य याये स्व जीनं ।
 दाजूयागू दहल अन जा यायतं वीन्य जीनं ॥ १११ ॥

॥ हाइल बिक्कीडित धन ॥

न्यो ला काय धका अनं रवें चवकलं केहे अधर्मि हनं ।
- श्रीराम बद्धमाग जान की व सहितं केन मुनी जेवनं ॥
सोमं ओन बने धनं सुमुकनं भर्त चुली रवें न्यना ।
दू पापं मखनं जि दाजुरघुनाय धालं अनं जा चवना ॥ ११२ ॥

॥ मन्दाक्रान्ता धन ॥

दोये दोया बनस दिमिसं नाहके रामयानं ।
केहे रानी' कन थुलि अनं पाप दुं जा मयातं ॥
अपराध जीनं अमिगु मखना राज्य बीगु न्यना का ।
पौना जीनं उगु अवसरे जूजुयाके वना का ॥ ११३ ॥
राज्ये दन्तं जिन धन कया राम दोया बनेसं ।
श्री राम चन्द्रं बनस वन का किं प्यग्रदं बनेसं ॥
सीता राम बनस वैंगु काणं दू चुजोगू ।
राजा सीता स्वरग वन का राज बीया चवयोगू ॥ ११४ ॥
या का राज्ये धनस धिरनं शोक वानं दूया का ।
नैना भर्त थुलि रवें अनसं मन्मनं दुःख ता का ॥
केहेयानं मधु वचनं धाल का ओ भाल नं ।
राज् रामजी बन बन दूया जी जुजुया दु वानं ॥ ११५ ॥

घाले दूतं धनस नि निना दुष्ट पापी द स्वै है ।
 स्यातं राजा धनस दन जा राम द्योया बने है ॥
 याका भेषं मुनिव पिनी धर्म आत्मा म्हायातं ।
 हे हे स्वार्थी दन धन जिगू सर्व नाशं स्व यातं ॥ ११६ ॥
 दं जा वोनं मनस चुलिका दं कस्तूरं मयाना ।
 साक्षात् पापी द जुल धन जा दं मनोए दु याना ॥
 पूरायाके जिन बियमरवू जिं वने का बनेसं ॥
 बीये जीनं दनत दुव सो राम वेका ख देसं ॥ ११७ ॥
 दंगू न्ह्योने बिय जिन जुगू राम वीना ह्या का ।
 सो दं न्ह्योने जुय जिन सदा दास रामचन्द्र यागू ॥
 सेवा पाये मन आति खुशी भक्तिनं दाजु यागू ॥
 अबले स्वे का जिन मन मया दं दु यार्द धकाका ॥ ११८ ॥
 वीने माली नाक दन जा जिं खना यो अवश्यं ।
 व्यूगू दाणवं जित जक मलू देह दिं यात डये ॥
 जुगूजा बेले अनस पल को मन्था बानलाका ।
 नहीला नहीला आति मन खुशी बानधानं कया का ॥ ११९ ॥

शत्रुघ्ननं कन अन मिषं क्रोधनं तो खनायो ।
 दुग्ले लाकं भानन दको प्यो कलं का वनाओ ॥
 सतवत् जोना लुल आभिसनं आंगनेसं तयाओ ।
 लाकमं खाना प्यथु खुधु दिधू वैगु सानु कयावो ॥१२०॥
 तोता वीलं भानन गना शत्रुघ्नने वयातं ।
 शक्ती फूना वन अन वया सात्तियाना वयातं ॥
 कलकल हागू सु धक स्वत का राजु कीजा निम्हं का ।
 दो शल्यानं खवा तिलका सो सुमित्रां धया का ॥१२१॥
 ॥ हाईल विक्कीडित दन्द ॥

दैदेयी सुत जा वलं धन भान काये व पापीम्हया ।
 कीसं ओ मखनागु ताः दत दको सौयेनु धालं वया ॥
 दो शल्यां स्वयनुं वलं भाननं शत्रुघ्न वीना निम्हं ।
 नापं लात फुकं लजेसं अन जा धो हूल का वो प्यम्हं ॥१२२॥
 भोदं फूल अन पुती निम्हसिनं राजु दिजां मा फिनी ।
 दो शल्यां धन का अपीं निम्हसितं आशिक विद्यानं खनी ॥
 वोलं का अनसं उगू समयसं श्री राम वं लूमना ।
 मुह्यी जू वन का अती दुखमनं श्री भर्तजी ओ खना ॥
 ॥१२३॥

७ वाये ।

२ कथं लाका, कति लाका ।

क दुख

मुह्यो जूड दुका सचेत जुय का धालं मात्थात नं ।

काये दन्त धनं कया तल तिलक कैकेइ दं मामनं ॥

यो राजे दन्तं अती ^२ कथिननं लाकाव कालं वनं ।

राजा जू द धनं भर दुक दुका सेना युलीशाननं ॥१२४॥

स्वरूजा मरुजिं वयात दु ^१ दुख श्रीराम वनेसं दूया ।

किप्यंग प्रतिवर्षसं अन तमा भेषं मुनीया कया ॥

बीका दन्त वनं मवी मरु इनं राज्ये व्यु धासा दनं ।

इच्छा यो जुल का वने वन जिपिं धा का दको डं दनं ॥१२५॥

दोसाजू जिमितं वने गन वन श्रीराम सीता अनं ।

वोने माः जिमितं मरु दन वये योंकी जिमीतं दनं ॥

राजे या य दई अती निमयं यो देश अयोध्यास नं ।

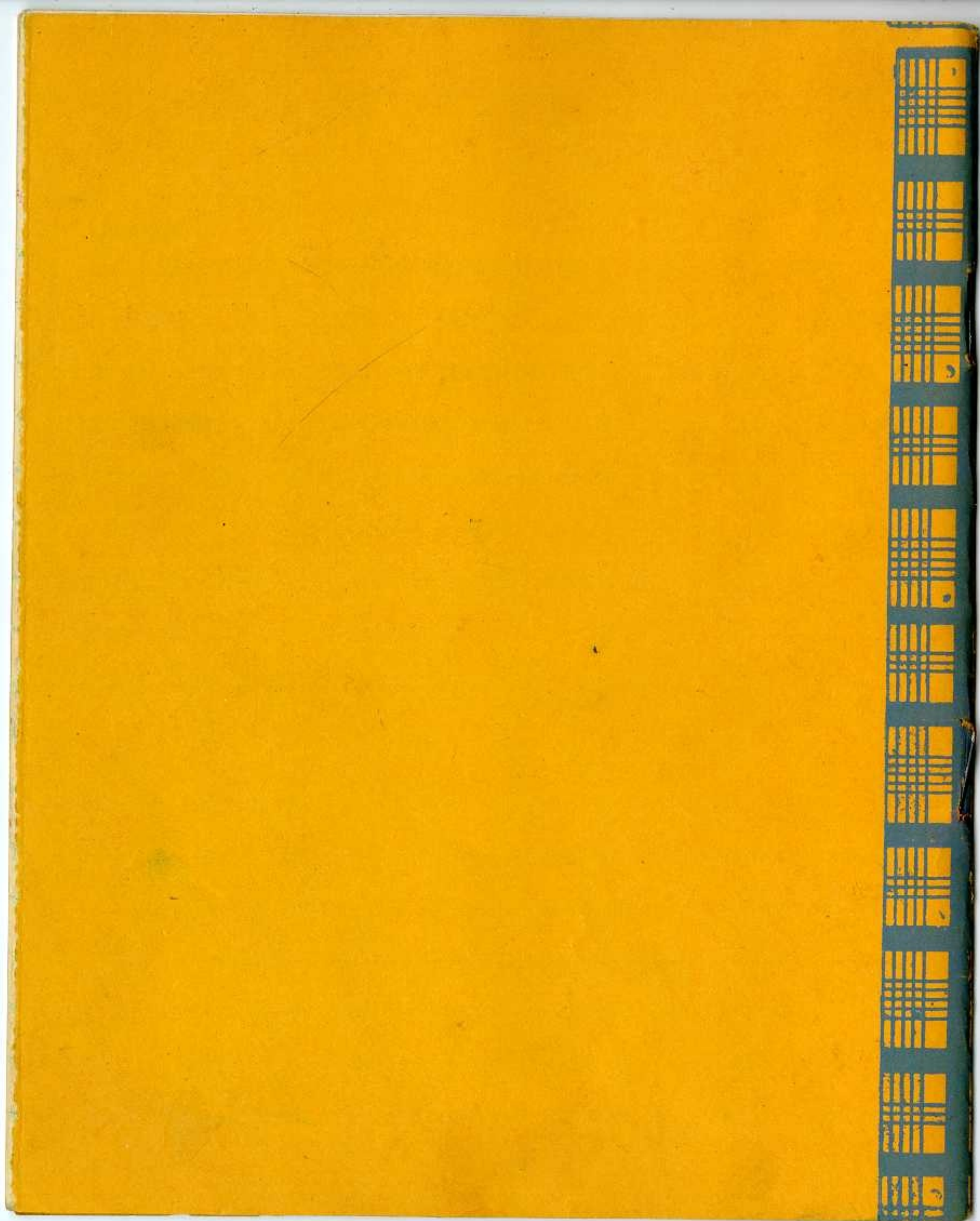
दोशल्यां युलि धायवं मात्था दिक् दिक् जुया मन् वलं ॥१२६॥

मोदूया मुतिनं अती डालमनं खोवों च्वनं का मात् ।

मुह्यो नं जुल का मात् विरहनं दानं सचेतं जुल ॥

यो मा दिं खन सो व राजु व जिओ प्रेम जुयागू धनं ।

दुं दे जिं मसिया मतीस मरु वरवास् वनीय स्वम् ॥१२७॥

Raj

Note Book

MADE FROM FINEST PAPER

Name

વિજયભાઈ વાઘે

Class

Sec.

૯મી યાજ્ઞીક

Subject

ઈતિહાસ (અધ્યયનકાવ્ય)

School

दोषं धाय मते जिगू चतस हुं खंके मते दी मतिं ।
कागू राम बने सुया मतलवं दोम्हं व पापी खनी ॥
दंषं लोइ मखू वयात दकलं वोंसां सफू वं न्हियं ।
वोने मालि व जा दुजात पिनिगू सेवक् जुयावो सदां ॥१२८॥
गोहूयां कयानि का वयात अवसें होतं सुनां राम बने ।
लाई पाप अती अमान जुवया मातापिताया मने ॥
लाई पाप अती गुहू चाले पिनी अपमान यानागु या ।
दाजु राम सुनां बनेस दूतका चोनी ख पापं पुना ॥१२९॥
त्वायेयात सुनां सनी कपटनं तोती प्रतीशा सुनां ।
वृद्ध स्त्री चामितं मबीस्य चमनं सासागु नै का सुनां ॥
लाई पाप अती अवश्य चामितं लाई ख पापं हनं ।
वाकलौति सुनां बिना कसुनं लाई थुगू पापनं ॥१३०॥
संग्रामं बिसे वै सदां गेपु खना ग्याता जुई का वनं ।
जु लवाना मदपान सं मनतया ज्वीम्हं सदां सु का ॥
सत्ये हुं मदुम्हं खयात गुलि पापु केनी ख पापं जितं ।
यशे स्योंकुगुया दु पाप दतका वो पाप लाई जितं ॥१३१॥

७ मादयका ।

- तोने धाम्दसितं मतं वि लपनं वैतं गुणी पाप का ।
को पापं जित लायमा युलि तं सत्ये खयना स्व का ॥
- पापका भानं युगु लानं होसं दयाओ वया ।
कौशल्या अन जा पुना व घसनं सोतं व जोना कया ॥१३२॥
काए दं युलि सत्य यागु खन का जी स्यू दमिहं धका ।
दं दे यो तल का जिगु मन अहो दं दे दु शानं अपा ॥
सत्येवादि दू जा मतोसु धामं आत्मा दनं निर्मल ।
दन्मं दृष्टि तई अपश्यनं धनं भगवान् हरी निर्मला ॥१३३॥
राजा दहायया कृया भाननं यातं वशिष्ठं धया ।
मंत्री जारे फुडं अधीकु बलनं राजे तिलक का धका ॥
नाना रंगन शान् कना फुकसिनं धालं भातृजि मता ।
धर्मिमा व भातृ व राम मननं मकी तथा चोन का ॥१३४॥
धातू दू दिमिसं यकालि जुमु का कीगु कुले न्ह्या निसे ।
धर्म यो फुकयां यकालि दं धका धातू दु ज्ञानी पिसं ॥
हाकनं यो दिमिसं जितं तकया द्याये बिया वासना ।
दातू राम दनी गये जिन धनं राजा जुयेतू खना ॥१३५॥

गणेश मङ्गल अर्घ्य सुगुली सैने मखू शान्ति युग्म ।
 धालं चो दिविसं व राम बनसं बोन क्याली चुगूर ॥
 राजेया छन चो धकाव खलनं धासां जितं चो मयो ।
 सज्येनं थ धया मयोजित युगू श्रीरामया राजूमयो ॥१३५॥
 आ पथें जिन जा वने व जन हू दर्शन अनं या वने ।
 बोनाबो लिगना हर जिन यनं राजा व याना वने ॥
 सेवायाय जिनं भती मनतया धर्म हुनाओ यनं ।
 नाना शान्कननं कछिष्ट गुहनं साहे मता भूतनं ॥१३६॥
 धर्मात्मा व भती न्यली मखु वनं अन्याय जुगू रवं नी ।
 धालं का मातं कर गुहजुया न्ह्योने वनाओ ख रवं ॥
 दुल्पोल्यागुवरवं जा जिडे मन मवं जिजा व धर्म मखं ।
 कारजा मुखला जि दशरथजिया वहायं मखू पाप रवं ॥१३७॥
 न्यों ला ही गुहजू कने रवं यनसं धायें कन्देली बना ।
 दाजु राम जिनं बना ह्य यनं याकनं सुभूकं बना ॥
 बोनं वें छकलं जिगू व फुकयां नेनाव रवं रामनं ।
 दाजु राम मक्के अनंतु वन सा बोने वनेसं जिनं ॥१३८॥

लक्ष्मण दाजू गन वन जिमन् बोगु थो निश्चयेका । —→

दाजू राम दुता अवश्य जित जा रवेले अयोध्या मद्र ।
बोने तेन भान् पुली अन धया बोया चक्के मन्मद्र ॥
हाला बल बलनं भान् पन स्वया नापं वने का धका ।
बोया मां पिसनं व देहा कृतकं सेनातनं यों धका ॥ १४० ॥
जिद्दीयात अनं बलं वय धका गंसां भान् नं अपि ।
धासानं सुमुकं वनं लिङ्ग^{लि} नोनी मवासे अपि ॥
दहान् याय दर्ई व राघवजिया जिमं धका खुशवनी ।
श्रीरामजी लिंगनाव राज्य जुलसा सुखं चक्के कीरवनी ॥ १४१ ॥
लक्ष्मण दाजू गन वन जि^{मने} बोगु^{बो} निश्चयेका ।
दाजू रामजी गुगु वन वनं जिं अनंतुं वने का ॥
केवै घाक्वा जिन धन तथा त्याग याये अयोध्या ।
भेवं काये माने वर पिनी कन्द मूलं नरका ॥ १४२ ॥
थाये बोने मरुजिन धनं गमन याए कन्देका ।
दाजू रामजी धन जिन ह्या राज बीया नए का ॥
अन्याएनं जिन धन मरु राज याए अयोध्या ।
मर्न धाजू पुली अन रवना लोकनं रूपयोका ॥ १४३ ॥

न्दपा ओनं भूत अन जा रामयातं जपाः का ।
 माता बंधू गृह सहितनं गं वने राम धका का ॥
 येनं गंगा तिस अन जा गृह मात्री दुथासं ।
 लत्कवैरू अनस रवनका ल्हान खैखिं उथासं ॥१४४॥
 नामे योंका बिय घरु जिनं ~~हुं~~ महीकं अमी ज्या ।
 एवायेमाःसां वव जिव निम्हं नामया ~~ख~~ तोत्य जिं ज्या ॥
 वोगू कापवभिं^९ मरुसां एवाय माःसां जि एवाए ।
 सल्हायाना पुगु माहनं माकि वोनं उथाए ॥ १४५ ॥
 मतलव सीलं भूत अनसं वोगुया ज्या उथासं ।
 मात्री गृह तल अन रुपसिं दच्छिनानं उथासं ॥
 रक्वाजा सोतं भूतन अले खोभि मुंका मिरवासं ।
 नेनं भर्त अन गृह स्वया वंगु रामजी गुथासं ॥१४६॥
 वोनं राम गुगुलं अपिं न उगुलं न्योन्यो भान्नं अनं ।
 भाद्राज सृषी व वाल्मिकि सृषी ताम्यागु पत्ता कनं ॥
 श्रीराम रन्दु दुका व चित्रकुरया पर्वत च्चसं दीव का ।
 दुर्थं जा वन का भूत उगुनं गबले ध्यनी रवे धका ॥१४७॥

९ मरुका (मूल पाण्डु लिपी)

तापाकं तु स्वतं भातजिनं अनं वृक्षे द्दमासं गया ।
 श्रीराम्यागु कुरी कुं वो स्वत अनं जशो व कुण्डं व का ॥
 वो स्वका अन जा अती खुदि जुलं श्री भर्तिया मन्मनं ।
 काहं जेल सिमां भात उलि स्वया धालं गुहयातनं ॥ १४८ ॥
 लीपा कासं गुह पशिष्ट दलपौल् मां पिं स्व ना ओ फुडं ।
 फुडं ती यनसं ध्व फोजत धया मोताव मां पिं अनं ॥
 शत्रुघ्न व सुमन्त्र साधे लिसे राम्या कुरी नू स्वया ।
 दोनं का भातं यनं ~~का~~ लम्कां उग्नो इले स्वां वया ॥ १४९ ॥
 धुमधामं स्वल का व धू स्व अवले म्यातं बने जन्तुतं ।
 चिच्चादक जुलं व पंडित पद्म इप्पो दना जा फुडं ॥
 श्रीरामचन्द्रजिनं कनं उग्न इले लक्ष्मा जियातं अनं ।
 सो का इं यन यो दु जूगु यडं जा सव्दं दु हागु स्व सो ॥ १५० ॥
 रव्यातं ला यन जंतुतं यन हिल सिंघं नये ताः मुना ।
 अनं जंतु किसी मृगादि फुकयां ज्याना व नोनं मुना ॥
 कोलं जी यन सुं बने जुजुपिबी काये मचा का जवना ।
 स्थायेगु मतिनं यनं मृग फुडं रवलवल हागु न्यना ॥ १५१ ॥

. सो सो का दु जुलं थ काण दु ले लक्ष्मण थनं दंदको ।
 श्रीराम चन्द्र जुया वचनं स्वत का वृक्षे गयाओ दको ॥
 माजाय फादिनं ल्यया वन गया सोतं मिवा खुप पिका ।
 खेगू रवं कल का किसी व सल फोज उतरिशासं दिना ॥१५२॥
 सोयाओ अननं व लक्ष्मणजिनं छाहं सिमानं वया ।
 श्रीरामयात कनं ^{खने} दु अनजा खेगू दु फोजं मुना ॥
 का राजू थन दिं मताजु गननं थोंकी सुपीके थनं ।
 माःगू हात्त जवना वया खेकं फुदं स्थानाव दोकादिनं ॥१५३॥
 सो का दं व सुयायु फोज वल थो हाकनं विवाया दको ।
 श्रीराम चन्द्र जुया न्यनाव वचनं तनं पिका लक्ष्मण ॥
 थाले का तमनं वलं व भालं देवैह्या काय का ।
 श्रीपिं स्थाय धका व वोगु जुइका लक्ष्मण मुंकाव का ॥१५४॥
 धूबोगू उदिनं खने दु थन सो भं भं व धूबो अती ।
 आ श्रीसं थन जा दु मुकिबुयके ला वोथयं खंका अपिं ॥
 जोना हात्त व अस्त्र का निम्हासिनं चोने तयां जुया ।
 आ श्रीसं खनि का मुमीस भालं कार व पापीन्या ॥१५५॥

↑
 पापीनिया

निरभयं

लीता ओ दि व जिं वया गु निमतिं लीता वया राज्य का ।
ग्राह्यो कष्ट नया जुया वन हिला आज्ञा पिताया कया ॥
ओलं का भ्रातं यनं मरुयनं नेनाव माँया खै नं ।
डा जिं स्याय वजा तए मरुयनं लाई मरु पापनं ॥१५३॥
स्याएज्य अवसें वयात सहजं न्हाण सुनां सं वसी ।
राज्ये का दलपोलनं निरभयं/ राजा जुए दी दयी ॥
निसं देह जुया अती हरयनं दीरु जुजु दी जुया ।
द्वैकनं खनि का व लीगु भ्रातं यो हे नि न्हातिं स्व का ॥१५४॥
ओलां पक्ष जुया क्रिया व वसुमहं सीका अपिनं यनं ।
अ्यातूगू ख भुमी जुई स्व दलुका बोनी फुनातं जिनं ॥
सो न्हां दिं यनसं ख नीन पुकं वोक्कं^{यनं} सीन का ।
ध्वं वा को व खेवा इमा सकलयां दैनं अहा ॥ स्व का ॥१५५॥
लश्मानं पुलि धागु जा खन नमं सुवीर जुयाओ अनं ।
श्रीमचन्द्रमुनं मधू वचनं धालं दिजायातनं ॥
यो न्हां लश्मा ॥ दं दुयाय तलवा खैले मद् नीरनं ।
धर्मत्मा भ्रातं यमं वल यनं माहाबली वो हनं ॥१५६॥

श्रीजा वे पुन का पिता हुँ द धया सम्बत्सरं क्षिप्यतू ।
 याये वास बने धका पूरा जिहू तोते मरु जिं थुगू ॥
 स्या जा स्याय जिनं भ्रातृ दकलनं धाई मरु भिं जितं ।
 पजल्लोकसें खै लहाई अनली पापं पुनी का जितं ॥ १५० ॥
 दे लहमाए छन सो दुहू विजविजं दाजू किजा पिंगु का ।
 कारगू मभिनं मयो जिं युगु का लाभं व धाये दु का ॥
 सोये जिं मुफका किजापिने दुवं राजे अयो ध्या मयो ।
 दंग्र सूर स्वये बले जिन चनं सागर्तकं राज्यनं ॥ १५१ ॥
 दैगू जिं खन का अनी हरखनं सीका जिनं दं खनं ।
 याये जिं मरु का स्व पाप गबले राज्ये स्वैगू लोकनं ॥
 क्षेपिं जा स्वभ्यां मज्जु सुख का तोता द्यैज्या वनं ।
 ओगू ज्वी भ्रातं जिं वं गन धका खंका जिनं यो मनं ॥ १५२ ॥
 ल्याहौं जा वल ज्वी भ्रातृ व हावुधनं दैनं व पाजू पिनी ।
 ओया जी वनसं सिया हतपतं धर्म खना ओगु ज्वी ॥
 धर्मात्मा भ्रातं धओं कुल तितं दाजू धका मान तया ।
 चन्दाल् मां द धका वलं व अननं आज्ञा पिताया कया ॥

राजे वं लिखी धका वल जुई ललकार्त मुनकाव का ।
 वोगू ओ मरुका बिये दुव धका लवोये धका **नं** वका ॥
 गवले दन वनं कथो वचनं दुवाच्य लहागू दु का ।
 यामं दं अनुमान व लवा वल धका वोई वजा सो दिला ॥१५५॥
 द्यागू लोलि पिकाय दं यनमते वेवं भान् सो यनं ।
 केधं धायमते स्व लालच जुया राजे धकावो दनं ॥
 जिं धाये यन वेव दन्त बियके राजे भान् जिं अले ।
 गवले जिं व धया मुन्न अनसं बीके वराजै अले ॥१५६॥
 नेनाओ बुलि खं सस्सन छदुतं लक्ष्माणिजिया शीरका ।
 क्षेमा फोन वरामया वरणसं धालं यचे का धका ॥
 लो हं तुल्य खने दिजा भान् जा जिं धो मसीसे धया ।
 शान् धन व गुह व मंति व भान् लोलं कुटीसं स्वया ॥१५७॥
 श्रीराम वन्द सिता व लक्ष्मा स्वम् श्री मर्तनं जा खनं ।
 देगली मृगया गु आसनतया लं जा सिमाया खवला ॥
 आनन्दं कुटिसं व दीगु सुरवनं **क** आनुर्जुया शोकनं ।
 खोलं का अनसं भान् विरहनं हाराम् धका ओ म्म्हं ॥१५८॥

⊗ स्वका (हल पाठु लिपी)

॥ श्रीराम चन्द्र जिया द्यलेस तइ का नाना सुगंधी अले ।
 आजा च्वं स्व यनं धिरे सकननं पुन बुला ये धुले ॥
 आहा ! सो जिगु कर्मनं अधिकनं दाजुं सिलं सो दुवं ।
 धिक्काकी जिगु जन्मनं हीही सेसानं चो सिलं ॥१६८॥
 निन्दानं जुल का धयाव भातं श्रीरामयागुतुनी ।
 लाहाजा हल का धियेत अनस श्रीमर्तनं जा कुदी ॥
 धीधे च्वं हलं धिये वन मफू होकं अचैतं जुया ।
 गो जा लू वन का सिमा व फसनं पूये वये गोलुलं ॥१६९॥
 वोनं का अनस भरत विरहनं मुदय जुया गोलुला ।
 शत्रुघ्नराजिनजा प्रणाम तल का दाजु धकाओ दिला ॥
 श्रीरामं अन ज्य भानुजि धन का प्रेम दिजा जी धका ।
 समान यात गुह सुमन्त्र निम्हया लक्ष्मण व रामं स्वका ॥१७०॥
 हानं रामजुनं रवबी व हुकलं श्रीमर्तयातं अन ।
 श्रीरामं अन वो मुलेस तल का माया कयाचो मनं ॥
 हे वाधू ! धन कं बुवा गन वनं दायै वीसं वया ।
 स्यूका जिं यननं पिता दहायं मोरगु प्राणं स्व का ॥१७१॥

(पिता दहाय १७१) तिरु ८

श्रीराम चन्द्र जिया द्यलेस तइ का नाना सुगंधी अले ।
 आजा च्वं स्व यनं धिरे सकननं पुन बुला ये धुले ॥
 आहा ! सो जिगु कर्मनं अधिकनं दाजुं सिलं सो दुवं ।
 धिक्काकी जिगु जन्मनं हीही सेसानं चो सिलं ॥१६८॥
 निन्दानं जुल का धयाव भातं श्रीरामयागुतुनी ।
 लाहाजा हल का धियेत अनस श्रीमर्तनं जा कुदी ॥
 धीधे च्वं हलं धिये वन मफू होकं अचैतं जुया ।
 गो जा लू वन का सिमा व फसनं पूये वये गोलुलं ॥१६९॥
 वोनं का अनस भरत विरहनं मुदय जुया गोलुला ।
 शत्रुघ्नराजिनजा प्रणाम तल का दाजु धकाओ दिला ॥
 श्रीरामं अन ज्य भानुजि धन का प्रेम दिजा जी धका ।
 समान यात गुह सुमन्त्र निम्हया लक्ष्मण व रामं स्वका ॥१७०॥
 हानं रामजुनं रवबी व हुकलं श्रीमर्तयातं अन ।
 श्रीरामं अन वो मुलेस तल का माया कयाचो मनं ॥
 हे वाधू ! धन कं बुवा गन वनं दायै वीसं वया ।
 स्यूका जिं यननं पिता दहायं मोरगु प्राणं स्व का ॥१७१॥

सीकें जी मफुतं दिजा द स्व धका चोनं द गेसी जुमा।
 ता हे नं दत का द वोगु अनसं दैसं व पाजूपिनी ॥
 सीकां सीक्य मफू लिपा हासिल का चो जा दिजा दे धका।
 सेवा याय दु का वहीष गुर्या मां पिं स्वहंया स्व का ॥ १७२ ॥
 अनी होत स्वकेत दं तल जुई जो हीत वेद पाहं।
 सुधन्या खुसिनं तलं अन जुई हाजिं फुकं पाहं ॥
 बीका दन्त व मंत्रिपिं सवलनं सल्ला अती भिंगु का।
 फूला दं मनसं जुना गु र्वे फुकं न्हापा सुना सी व जा ॥ १७३ ॥
 निंला दं फुक फौज या आधिपती नेना दिजा जिं धन।
 सेनायात दनं मबीस्य तलवं दष्टं बियाला अन ॥
 पजि फुक खुशी जुया व खनला न्यायं दनं ज्या सना।
 डाकु औ र्वं फुका प्रजा सकलाया मंके फूला दुखका ॥ १७४ ॥
 ॥ स्तगंधा दन्द ॥

रक्षा या ला धवो स्त्री यव जक सुमुकं सागु वस्तू नयाला।
 बन्धूयातं नएगू सकलासित बिया धर्म भापा मया ला ॥
 नेना चो रवं भातनं रघुवरजिया ज्ञान थो नीति यागू।
 धालं रामया न्ह्यवोने जित धन निजिया ज्ञान नेने कना ब्यू ॥
 ॥ १७५ ॥

रवेले को जा मझका धनस दुगु गिरी जिं स्वयां कूल सीनी ।
 राजूयातं बियेगू जुजु तिलक धका याय मा न्हं ख सीनी ॥
 धर्म लोला स्वया का तिलक बियजितं दाजु तोता स्वलोका ।
 आये मा का उदिं दी बियत तिलक नं राजया दिं अयोध्या ॥ १३ ॥
 वीने नू की अयोध्या धन दि दिय मने विन्ति याता स्व मानं ।
 राजाजूया दितं जा सीति मन हाथं पालना या प्रजानं ॥
 माने यायी जुजूजा सकल जनापेसं देवता भालपालं ।
 नेनं विन्ती बिजाया दि वजिव नु वने यो बने दीय म्वालं ॥ १४ ॥
 बोना बोना जिनं का दन्दु निन्दुत अनं देश केडै दुचासं ।
 कालं का दू बनेसं सित अनस पिता शोक आना उदैकं ॥
 आसं आसं वने नू धनस फुक मुना राम सीता व लक्ष्मण ।
 स्थोंगू देशं दैके दीन अनस वना नू अयोध्या सी मन्दा ॥ १५ ॥
 शेराम् दीनं जि माया वचनस वल का यो बने राज तोता ।
 राजा जू धा जितं वं दिगु तिलक हनं बी दितं नु तोता ॥
 ज्या या दीसं युजोगू गुगुलि तालनं राम राजा जुमीगू ।
 नेना वाःता व रामं दहाय जुजुया स्वर्गवासं स्व जूगू ॥

॥ ११९ ॥

खेलें यो ववा ! धकाओ अधिक विरहं लक्ष निपां ह्यो निपां का।
 मुख्य जूया वनं का हस्तमालिना बोल चेतं दयावो ॥
 धालं राम उवासें नैन बोल मधूरं ।
 स्वर्गे वंसा पितानं जिक क अन वना नैन्य मज्जा मरूका ॥ १८७ ॥
 यामीया हू जिनं का अन उम्ह विरया जी वनापो अयोध्या ।
 आहा ! सो सो जितं जा यन आति हितनं सेनि शान का सुनोया ॥ १८८ ॥
 यों का बी का पितानं अति हित जुशू आ सुनां न्योंके बोया ॥
 न्योंकी पिं स्र जितं यो मन खुदी अयकं ज्ञानयारव वयावो ॥ १८९ ॥
 लक्ष्मण कीजा जुलं का वषुमदु टहरा बाजु मन्तं गिताया ।
 धुगजो बेले व लंका लशकान मुना न्ह्योन्य थ्योंकं कुरीया ॥
 माता आदी गुरजा मन आति खुशिनं बोल नाप ला कुरीसं ।
 भोवं पूलं उवासें अनरधुवरनं मामभारु नुतीसं ॥ १९० ॥
 लक्ष्मणजीनं नुतीसं मन अति हाथं भोवपूलं व मांया ।
 सीताजीनं न्हिलाओ नुतीस गतिर दिका चोन हन्नं व खोया ॥
 आदिवादिं बिलं का अनसु अमिसनं चोन खोया मुनाओ ।
 राजारामजी धकाओ कल अन परजा मामपिन्तं वनावो ॥

॥ १९१ ॥

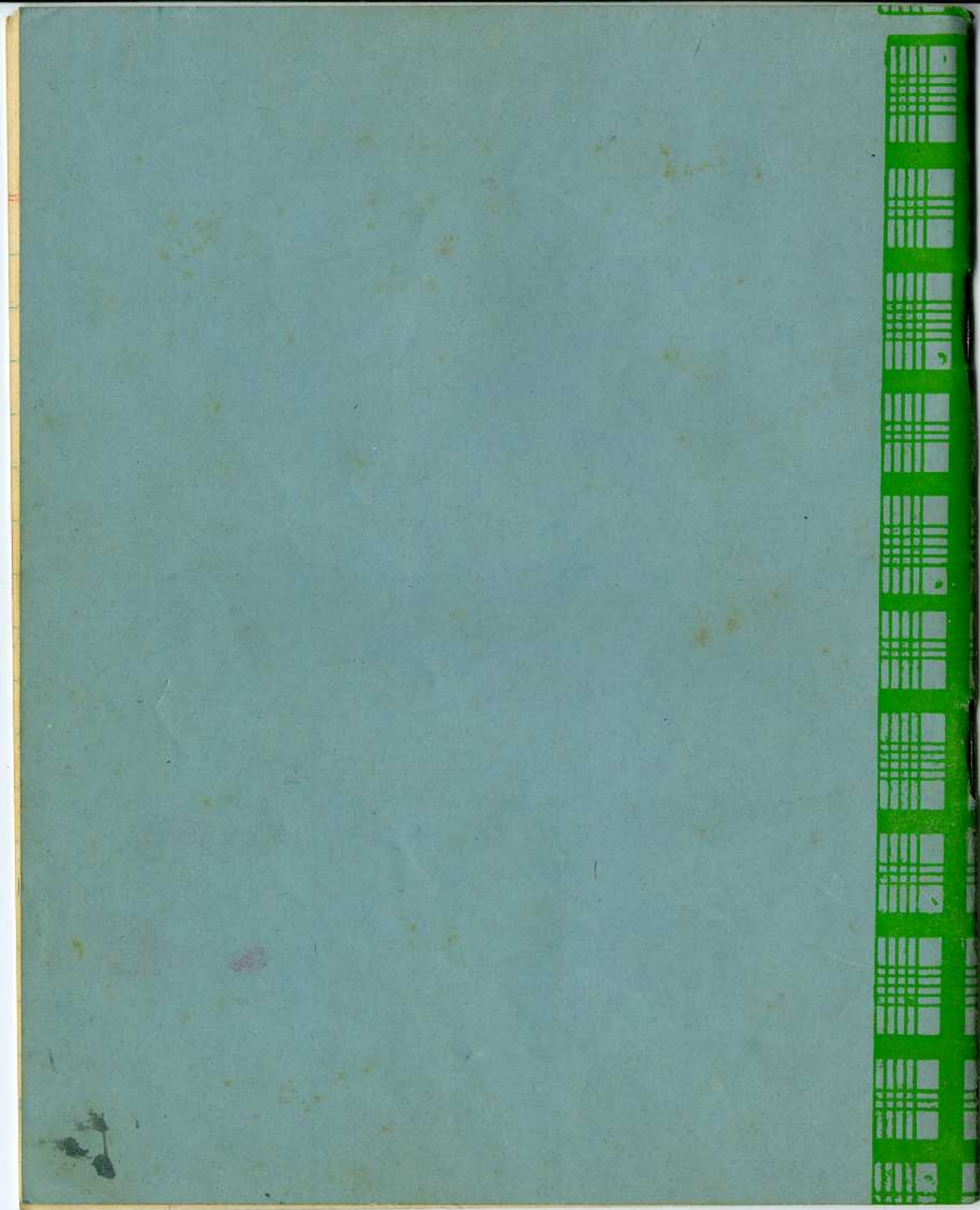
न्याको धासां वने जा मनमन मखनं वोन्यगू जा अयोध्या ।
 लोभं आई मरू ओ दइ तिलक धका धर्म तोताव दौया ॥
 राजे दू ओ अयोध्या भति भाते दुगु का सो गुलोक ओ मरू का ।
 राम भापाः व्यैनं का धाम तव धनं राज्य खेले मरू का ॥ १८४ ॥
 न्ये का रामं युगू रवं सकल सित अनं बोध मानाव धालं ।
 हेरे आई भानूजी जिन बनस सिया प्रेम हीकाव बालं ॥
 धमनि का दजा न्हं दनत जिन थनं दोषनिं हुं मबीया ।
 जीका जी हे व मागू मजुइ मरु व जा वंख जीगू मनिंका ॥ १८५ ॥
 आ जा दं सो सुधासं गुगुलि तरुनं जीवस वयाये दनं हुं ।
 आज्ञाजिं वो पिताया मिरसुन दया वोन्यजिं जा वनं तुं ॥
 या हुं राजे दनं ओ अवध परि वना दं न्यना रवं पिताया ।
 नापे दू दं स्वया का अति गुण दुम्हनं हानुघनूजी बिजा का ॥ १८६ ॥
 याये दू वं फुकं ज्या दुदु वल उगुतं निसिया का दनं का ।
 कीं पेगू वरुतं जी बनस थन फुका वे अनं तुं हनं का ॥
 माता आदी प्रजातं अन अति करनं श्री गुहवो वादीखं ।
 न्याको धासां व रामं जे वय नुनु धका वं मधाका वपीसं ॥

॥ १८७ ॥

श्रीराम वैगू मखंका भातन अनजा रामयाके न्यनं का ।
 हे अर्थे दाजु । आ यौं जिन धन चुलिया पादुका व्यू दित्का ॥
 न्ह्याना दिं वो जितं व्यू जिन उगु यन का राज गद्दी तथा का ।
 राजा भाषा जिनं जा अनस जिन च्चने न्यायनं ज्या सना वो ॥ १८८ ॥
 किंपेगू वर्षनं जि वलकलन तिया नेष कामे मुनीया ।
 किंपेगू वर्ष द्योका उरुनु दिन दिनं काय माः सो अयोध्या ॥
 देशं चीने जि नेने युगुलि तारुनं यो प्रतिज्ञा कया का ।
 श्रीराम सीता व लक्ष्मण उरुनु अन मवे सी जि सीसं दुब्बाना ॥ १८९ ॥
 हृष्या सोया विजाया अन रघुवरनं जा धका व्यू रवराऊ ।
 न्ह्याना बीलं मुतीसं यनकि हन धका मर्त यातं कया वो ॥
 ज्याहां वेका स्व याकनं जिपिं स्वम्ह यननं किंप्यगू वर्ष चीना ।
 धालं धुतूधन सोया हन यनन हुनी मामया हीत सोया ॥ १९० ॥
 दिजा ह न्यौं ज्ञानं आधेक यन चाये मयु तमं ।
 यनं सत्ये याना हनत लिल द्योये जिन चउं ॥
 चुली आज्ञा नैनं रघुवरजि यागू अन च्चवकुं ।
 रवराऊ जोनाओ भातन वलंका सुमुक नं ॥ १९१ ॥

अयोध्या लोया वो तल अन रवराऊ जुजु धका ।
 यमं न्याये याना सकल जनया दुखरेव कुतका ॥
 प्रतिज्ञा याना ये अन्नवर पिनी रूप जुयका । दिलं देशं चीने उगु जुल वनं दी नगरका ॥ १९२ ॥

अयोध्या का उच्छ्वास

Raj

Note Book

MADE FROM FINEST PAPER

Name

जन्म लाल कर्

Class

Sec.

मध्यम व्या. १०

Subject

सिद्धि रामायण (आण्यकाव्य)

School

20.11.29

सिद्धि रामायण आरण्य काण्ड

श्री गरुडाय नमः ।

ल्याह वेंगु स्वयाव भर्त अनन आज्ञा जुलं रामया ।
सीता लक्ष्मणा यो स्वम्हं चन मुना साहति याना खैया ॥
वोनेनू यननं व चित्रकुटसं योने मखू की यनं ।
दू धासा यन वें प्रजात सुमुकं यानं सिलेका यनं ॥ १ ॥
स्त्रुस्त्रु चास वई मवै मखु अपिं या वें स्व रिक्दारु यनं ।
वोई यानेन्हिनं यनं गलगलं दू सी मृषीपीसनं ॥
जीनं ध्यान् अमिगू सदान खनि का पूजा भजन तोहिई ।
वोने की यननं व मेगु बनसं धो बुद्धि का सा जिई ॥ २ ॥
सीता राम लक्ष्मण अमी स्वम्हसयां सल्लं अनं जा वनं ।
दंदक नाम बने चनेत वन का अत्री मुनी दू गनं ॥
आदर यात मुनीं अधीक अनजा ही वो सिसा फल नका ।
पत्नी दू बुद्धे ~~म्हं~~ अत्री मुनिया ज्ञान गुण भती यूम्ह का ॥ ३ ॥

मृषीया पत्नी जा अधिक धर्मात्मा गुरी खनी ।
अले सीता यातं उम्ह अनसुयाया पुति अनी ॥
वन आसीक धीया कन आति हितं शां मृषि वधूं ।
मिसा धर्म ज्ञानं बिल अन वयातं दुगु मधा ॥ ४ ॥

मृषीया पत्नी जा अधिक धर्मात्मा गुरी खनी ।
अले सीता यातं उम्ह अनसुयाया पुति अनी ॥
वन आसीक धीया कन आति हितं शां मृषि वधूं ।
मिसा धर्म ज्ञानं बिल अन वयातं दुगु मधा ॥ ४ ॥

① कव (मूल पाण्डुलिपी) ③ अनसुयाया पुति
② शां (" " ") ④ अनी ।

कनं सीतायातं अन ऋषि वर्षूनं हित स्वया ।
 सिता न्यो ^{XX} दीनं जिन यन कने का मन तथा ॥
 यत्रो देसं वोंसा यमिगु वश जूया चव व दन ।
 पिता माता भ्राता अमिगु हितयाना जुयः अनं ॥ २ ॥
 बिया दोये धुंका मच्चानि उम्ह मीसा जन अनं ।
 व जा साक्षात् पापी अति अधम धायै उम्ह हनं ॥
 पिता माता व्युम्हं उम्ह पाति धका हं चव सदा ।
 युग लोक् परलोक्या दनत धन लाई सुख सदा ॥ ३ ॥
 धनो स्वामीयातं जगत गुरु भापी मनन का ।
 दरीद्री जूसां अति मुरख जूसां लिउ धका ॥
 महारो गी जूसां वाधिर अति क्रोधी जुवम्ह का ।
 दुखी बूढा जूसां मनन जिम्ह स्वामी उम्ह धका ॥ ४ ॥
 अती मान् योषिमा धरम दुम्ह नारी मनमनं ।
 मयाई मान् सूनां यमपुरस नैका दुख वनं ॥
 व्रतं धर्म नैमं यवपाति लिसे प्रेम जुयगू ।
 धुली सां कासा सो परम गाते लाई उम्ह मन्त्र ॥ ५ ॥

पतिव्रता

दुका बौ संसारे प्यगुलि विधिया सो ~~सतिव्रता~~ ।
पुराण वेदं संतुं थुगु रवै यन लक्ष्मि फुक स्वता ॥
उत्तम मध्यम नीचं फुक जिन कने का यन मुना ।
जिनं लहाना झां का मुगति वनि सीको उम्ह पुता ॥ ९॥
उत्तम्या मन् जा सौ परपाति मखं का स्वपनसं ।
रवनी मध्यम नारी परपाति पिताये ~~जगतसं~~ ॥
कुलेसं चोनीका सुख दुख नुनावो धिरजनं ।
अधम निस्कृत्नं जा अवसर स्वयावो व सहजं ॥ १०॥
थवो स्वामी तोता वनि अधम नारी सुतुकनं ।
वनी मीजं लेया नयतिथ धका सागु मननं ॥
छले याना स्वामी परपाति रवनी प्रेम मननं ।
पविन्याम्हं पाजी वनि नरक कल्पं ~~सहजनं~~ ॥ ११॥
दुगु दिय्या सुखरवं सत जनम कोरी दुख हनी ।
रव लहानां दु ब्याई परपाति मिसा ~~जा~~ दुख ~~येनी~~ ॥ ~~हनी~~ ॥
वनं जा लोफीलं परमगति जूगु ~~पतिव्रता~~ ~~पतिव्रता~~ ।
सुनां धर्म तोता परपाति लिनावो वनि पुता ॥ १२॥

વિદા જૂલં રામજી સુચસ મુનિ પિંકે વન અનં ।

વજા વિધવા જૂર ગન જનમ જૂયા વાને અનં ।

વયા વૈસં લાકા ચવ પાતે સિના જા વાને હનં ॥

પુલી નેના જ્ઞાનં હરથ અન સીતા અતિ જુલં ।

અનીયાતં સીતાં અન મૃષિ વધૂયા તુતિ જુલં ॥ ૧૩ ॥

દિલાં રામજીનં જા ડરવુનુ અન ચોનો હરથનં ।

વિદા જૂલં રામજી સુચસ મુનિ પિંકે અનં ॥ ~~વન~~

વૈવો શબ્દ તાલં અન મય દુગૂ જા અમિ પુરા ।

સિતા જા ગ્યાતં કાલકુમન વ રામજી અન સુરા ॥ ૧૪ ॥

મતીવા વોનેવં અન દત રવને રાક્ષસ દમ્હ ।

વિરાધ વોયા નાં જા રૂપ અતિ મયાનક વલ ઉમ્હ ॥

તવો ધી જૂયાનં તતપુ તુતિ લ્હાનં આધેક નં ।

અવાજ નેના વોયા વનસ ફુક જીવં વિસિવનં ॥ ૧૫ ॥

સ્વયા રામજીયાતં અન વનસ હાલા ધવક વલં ।

વયા વ્યાં વ્યાં ન્હોને વન તમન ધાલં તતસલં ॥

મુનીયા મેષ્ યાના યન નિમ્હ સુવોગૂ થુગુ વને ।

મિસાતં વોનાઓ દિમિ યન તયા સિલ મને ॥ ૧૬ ॥

કાશીન (સૂલ વાપુનીની)

मुनी ये भेष् याना थन जुल द्विपिं जा मुनि धका ॥

द्विपिं सू नां कं का गनन थन बोया थुगु बने ।

जिगू दे वनसंनुं जिन थन सदानं मृषि ~~पिनी~~ पिनी ।

नपस्तीये जूया वल थन द्विपिं जा निम्ह थन ।

धनू वारा द्वाये यो द्विमिसन मया का म्दस हन ॥

मिसा द्वाये जोना हल मपसि रूपं द्विमि जुया ।

दयूसं द्वाये यो द्विमिसन मया स्त्रि दम्ह ह्याना ॥ १७ ॥

उदी जीनं सीका थन द्विमि निम्हं दुर्जन धका ।

मुनी ये भेष् याना थन जुल ~~द्विपिं~~ ^{जा} मुनि धका ॥

द्विपिं सू नां कं ~~का~~ ^{का} गनन थन बोया थुगु बने ।

जिगू नां स्यूला दं निहिचर विराध् न्हं जिन कने ॥ १८ ॥

जिगू दे ~~वनसं~~ ^{वनसं} जिन थन सदानं मृषि पिनी ।

कयावो वारा न्ही न्हीं चुकु चुकु हितोने मुनिपिनी ॥

मुनी स्याना जूया निनिदि थन माला हितु हिला ।

मिसा यो वे आसं मय थन कलातं जिन वला ॥ १९ ॥

ह्कोलं स्यानावो जिन थन हितोने द्विमिगुनं ।

थये धाधां वोलं सनमुख जुयावो वन अनं ॥

द्विपिं म्वाये गातं जिगु जुल नसा का द्विपिं पुकं ।

राक्षेस बोयावो अन ~~ये~~ ^{ये} मुना जा पुय पुकं ॥ २० ॥

वल

लक्ष्मण रामजीया दयस चवन सीता बुल वलं ।

कनं लक्ष्मणयातं मन अति उदासं रघुवरं ॥

सिमा तोते धूलं अन धुल व लोहं कमकुथें ।

जिवा जन्तू लुक्कुं विविधिति जुलं का अन अथें ॥

अती व्याकुल यांना अन बनस जंतू जुल अनं ।

~~॥~~ वलं वोलं दैत्ये युगुतर ह् खाना अन वलं ॥ २१ ॥

● लक्ष्मण रामजीया दयस चवन सीता बुल वलं ।

कया लूकुं हीना तल अन व दैत्यं हलवलं ॥

सिता जा ग्यानावो अन अधिक खातं घर घरं ।

● कनं लक्ष्मणयातं मन अति उदासं रघुवरं ॥ २२ ॥

हूनं सो का लक्ष्मण जिम्ह पतिवता ~~सि~~ उम्ह सीता ।

लुक्कुनं हीनावो निशिचर विराधं तल सीता ॥

अती बोला सीतां क्रुप उम्ह राक्षस आधिकनं ।

अहो कैकेया यों मनसुव पुरे जा जुल हनं ॥ २३ ॥

मज्ज सन्तोष कोया भरत जुजु जूसां जिल धका ।

अनंतुं की वोंसा जुझमुख व राज्ये धिर धका ॥

लिपा द्यंक सोया बनस पतिना जा वन हलं ।

व कैकेईया जा पुरण जुल इच्छा हलवलं ॥ २४ ॥

हका चोनं बन चक्क चक्कं वो विराधं तमंका ।

किजालक्ष्मण यौंला जित दुव जुलं का चन अती ।
सिता ग्यागू सोया मनचन विधादं जुल अती ॥
मजू बन्वास वोया दहायजि मोतां उलि दुवें ।
दुरवी रामजी सोया लहुमनन तालं आति दुवें ॥ २५ ॥
तमं लक्ष्मणजीनं कन अन मिरवा जाततंवलं ।
अहो रामजी ! दीनं आति दुविपिनीयें दुत खैनं ॥
* दिनं सोया दीसं चनसजिन कयका दूय अनं ।
जिगू वारां स्याये उम्ह अधम राक्षेस सहजनं ॥ २६ ॥
* अबले बन्वास ^{जुवरा} ~~जुवरा~~ वरवते कोध वोगू गुगू का ।
* यौं जा जीके चन उगु वलं कोध मूना दुगू का ॥
* सीगू जीनं उम्ह व खन का म्वाय गातं व तातां ।
* ताता सीका राक्षेस उम्ह स्व दूकलं होपनी पृथ्विमातां ॥
धालं हका अन लहुमनं वो विराधं यात जा का ।
यो ये याना जुवम्ह सु द यौं न्हीदेचं बन् हिला का ॥
हका चोनं बन ~~चक्क~~ ^{चक्क} चक्क ~~चक्क~~ वो विराधं तमंका ।
कंका धालं दिमि निम्ह सु हां दायजूया वनं का ॥ २७ ॥

(X) लनचवनं (मूल पाण्डुलिपी) । घन संयुक्त आरव ह्रस्व (छर माना)
ल्यारवय मगु दु ।

याकनं के का गन गन वनेगुय देशं द वोगू ।

आशा जूलं रघुवरजिनं वंश पीलं य वोगू ॥

① दूश्वाकूया क्षत्रिजिपिनं भेद जीगू खरे का ।

द्वेगू के का धन जिमितनं खं छुके जी न्येने का ॥ २९ ॥

② राक्षेसुनं जा कन अन अले रामयातं य वोगू खं ।

③ वृम्हाजीया तप जिमिम्ह का मानं वोगू योद्धं ॥

वदन् लातं युगु तालनं सस्त्रनं जी मसीगू ।

नेनं धूली मरु जि युगु लं न्यौक्य धूनं खं जीगू ॥ ३० ॥

धन तथा दिमिसं धननं हुँसा ।

सुमवनं उगुलं द्विपिनं हुँसा ॥

धनजिनं द्विमितं मरुजि सिक्के ।

निशिचरं आत्रिमान् युलि या जिडे ॥ ३१ ॥

धव मनं पुनु मा रघुनाथ दुनं ।

आधेदु ^{रीसन} ~~जी~~ सलता वनं ॥

अहह ! सो निच दं शिरसं धनी ।

मिहल काल प्रया खन हुं खनी ॥ ३२ ॥

दफलनं यनजा सिइ सो दनं ।
 मरुजिनं दनतं मसिके थनं ॥
 युलि धया अनसं उम्ह राघवं ।
 कयकले दयधू उगु वारा वनं ॥ ३३ ॥
 कल वया सिरसं उगु वारा वन ।
 तुल व गो मुमिसं अननं वन ॥
 कल धका गिसनं उम्ह राक्षसं ।
 वंस मयाव सिता वल वीरसं ॥ ३४ ॥
 त्रिसुल जोना व्वां व्वां निधिचा विराध जा अन वलं ।
 लद्धमन् रामजीया सनमुव जुयावो वन वलं ॥
 पुरेवे लक्ष्मण राम्या सुह सुह कयेका तिर फुकं ॥
 वनं तिर वाजा ये तिर ति जुलं का म्हुस फुकं ॥ ३५ ॥
 मही राक्षस उरवे वन ति सितीकं फुक हनं ।
 गिला वाका वं वं ति कुति वनं का अन म्हुनं ॥
 अले रामजी सौया वल अन विराधं दुदुपुया ।
 अती व्वां व्वां वेलं त्रिसुल वन जोना सुनुसुया ॥ ३६ ॥

श्रीराम कथका बिलं कमलमं त्रीसुल वया तो धुलं ।
 हानं दाजु डिजा निम्हं चुपि ज्वना स्याये धका ल्यू जुलं ॥
 ववा च्वा मिंक ज्वना यनं निहिचरं दाजु डिजा वो निम्हं ।
 वानं होय धका लुहुं ववा दिना श्रीराम लक्ष्मन् निम्हं ॥ ६७ ॥
 सीतानं च्वनका पुल्लुपुलु स्वया लूहुं दिना योंगु का ।
 राक्षेसं यनगू स्वयाव अनसं लाये वुया खोंगु का ॥
 राज्ये मन्त धयां व माम बबुनं वोयाव बोना वने ।
 धिक्कार का जिगु कर्मनं होही स्या भरे आ च्वने ॥ ६८ ॥
 धर्मात्मा आधेवं अपिं निम्हं ~~अति~~ अती योंजा यनं राक्षसं ।
 स्याईला माहिया धका हननं खोलं सीता ^१ वीरहं ॥
 सीतानं अनं धाल राक्षस स्वया का ~~ह~~ विराध दं धका ^२ ॥
 योंका दाजु डिजा निम्हं जित यनं द्याये हनं वात का ॥ ६९ ॥
 जंतुं स्याइ जितं उकिं जिन धया सो विन्ति याना यनं ।
 योंकी दं जितनं कि तोति अमितं सीतां पुली धा खनं ॥
 श्रीराम चन्द्रजुनं खनं अन सीता खोयाव हागू अती ।
 सीतानं दुरवता खना निम्हासियां राक्षेस धुंके मती ॥ ७० ॥

॥क्षेत्रया म्हासतुं व राम लक्ष्मन् चोन गयावो अनं ।

देपाल्ल लक्ष्मन् अङ्ग रघुवं सोती पुलं का हनं ॥

लाहा तो धुइवं विहोस व जुया गोत्र वनं को मुमी ।

गोत्र वंम् चना वि।ध् निधिचं पातं चताकं मुमी ॥ ४९ ॥

श्री।म् को लक्ष्मन् निम्हं ~~अनस~~ ^{अनस} ~~अनस~~ वाना चता रू वजे ।

ॐ सीयेजा मफुनी सनेन मफुनं सासं मतोर ~~हने~~ ॥ न्हमे ॥

श्री।म्या लुमनं व राक्षस चनं लवाना व जा सी मरवू ।

वदन् लागु दु वं वसी मरवू हनं चोने यचे भी मरवू ॥ ५० ॥

लक्ष्मरानं अन धाल गा चन मु द्दीं यूने जिनं चो ~~चनं~~ चनं ।

श्री।म्यात धया चवनं अन हनं धालं व राक्षेसुनं ॥

हे।म् चन्द्र जिजा न्हयथू अनमसं गंधर्व काजी हनं ।

नां जी तम्बुह न्हो जिगू मन द्दो रेमा खना ~~बो~~ बोधलं ॥ ५१ ॥

धो सीका व कुवो जा जित वना गिस यात वं सो अनं ।

आचं यो बिल का द राक्षस जुया चो हुं धका का वनं ॥

हाकनं सो आनी कालतं जिन वया सेवक ~~व~~ अनंतुं ~~जु~~ जुया ।

पो रूस पुल का जिगू द्दलनं धालं जितं वं स्वया ॥ ५२ ॥

काये श्री दहाया जिया व राम भगवान् खाई व लीसे छनं ।
 स्याई छनं वनं सिना वनि छ हनं गंधर्व मुद् अनं ॥
 होतम् चन्द्र! दिनं हृषा जित तथा लं बिलं जी दुखं ।
 आ जी सो घननं वने जिगु गदे वीने अनं का सुखं ॥ ४५ ॥
 थो शां छीं घन या खुकोस घननं दू सो दगू चायजा ।
 वोरू दू सगडू नां दुम्ह सृषी शानी महात्मा व जा ॥
 माया ^(x) होसैं दिनं अनं दित अती सुखरं जुशूर खना ॥ ४६ ॥
 बोया ज्या दित जीं स्व मेगु घननं भूमी जितं छीं धुना ॥ ४७ ॥
 माया होसैं दिनं अनं लि घननं छाये धका छीं न्यनी ।
 एक्षेसुयात गती बियेगु धुगु का सीवं मुयावो धुनी ॥
 यूली वं खं कना विराध गीत का भूमी अनं गा मुलं ।
 लक्ष्मण राम निम्हयां अती हरखनं गाले तथा लोपुलं ॥ ४८ ॥
 राक्षस सीगु खना खुदी जुल अनं सृषी वनेसं दको ।
 सीतानं खुदीका अधीक अननं श्रीराम जि खुव विरथका ॥
 वीने तेन अनं व राम लक्ष्मण सीताजि नापं खना ।
 सृषी श्री सरभंगयागु आसम स्वया वीनं अनं जा दना ॥ ४९ ॥

(x) जस - (मूल पाण्डुलिपी)

येनावो सरभंग आसम हनं वेवं अती हर्षनं ।

भूनीयात परागम यात अनसं सीता व राम लक्ष्मणा ॥

चोनं का अनसं स्वम्हं सुमुकनं आशा मुनीया कया ।

धालं का सभंगनं अन हनं श्रीरामजियातं स्वया ॥४९॥

जीनं स्यू दिन काइगू तप बलं न्हाणं निसें कामनं ।

❶ वीइगू^{यन} निश्चये जिन सिया चोना उकी नं यनं ॥

ही काई मरवुसा च्वने मरवु जिनं स्वर्गे यनं जा वना ।

दहनि वील जितं कृपा आते तया सोसो दिनं चो वने ॥५०॥

ज्या जी हुं महु का जिगू यन हनं चोने मरवूतं यनं ।

हीनं खेक जिनं जिगू तप बलं तोला शीरं यनं ॥

❷ स्वर्गेसं जि वनेगु आ दि यननं कासं सुतिक्ष्णजिया ।

आसम हुं सातिकं अती हिहि दुगू कायाव दीसं दिजा ॥५१॥

व्हानावो युलि खं तनाव अन सीं घ्योनं उकीतुं लुना ।

पूरागीहूति बिया चवो च्वन उकी होतं म्हापै उना ॥

अग्नीनं ह्कलं नलं इरइर सीलाय्य होया वलं ।

पलोकं जू सरभंगजी धुगु गितं सीया नृषीपि वलं ॥५२॥

श्रीरामचन्द्रजुयात धाल अमिसं दे (अज् कुमारजु धका) ।
 इस्वाक् दिगु वंश का जिन धनं स्यूका दिपिबिर धका ॥
 * देशं देश धये धका फुकातेनं मस्यू सुनानं मद्र ।
 दैजा सुं मरुका दिचीम् जुजुजा नेना जिनं सुं मद्र ॥ ५३ ॥
 रवूसीनं चुयकाय योम् जनया गद्ये सहाये रवना ।
 रवूशीज् मननं वये जिमिसनं पक्षे दिगुली रवना ॥
 सोया दीप्तं दिनं जुलं अनयं राक्षेसनं दू विया ।
 स्यानावे नल का मृषी मुनि धनं यशेनु सैका बिया ॥ ५४ ॥
 पंषानाम नदी निसें धनतकं मन्दादिनी चित्रकुट् ।
 यानावे जुल का अती उपरां ओया जिपिं इरण कर्त् ॥
 * रक्षायायगुली दिगु भा जुलं क्वाका^{जिपिं} धनं । रामनं
 चंज्यागू दुख ज् स्वया मृषिपिनी आज्ञा जुलं ॥ ५५ ॥
 बोया जी धनसं मृषी मुनिपिनी सेवा जुये मन् दया ।
 ज् का वीकु धनं वया धन वने आज्ञा पिताया कया ॥
 दें तोता जि धनं वया सुमुकनं आज्ञा तिरेसं फया ।
 आज्ञा पालन यायगू सकननं न्ह्याचास वोंसं वया ॥ ५६ ॥

सीका दिं जिगु वोल दू मन जुया पुर्खाय घो^{जा} रवनी ।
धंदा काय मने लिपिं अन वये राक्षेस स्याये तिनी ॥
श्रीरामचन्द्रजुनं कया वन विद्या वोनं सुनी ~~का~~ जिया ।
आत्ममसं वन का दूचा जक अन वोनं ^{भगलिये} ~~अगुनी~~ जिया ॥ ५७ ॥
आत्ममसं वन का स्वम्हं अन मुना वं वं तितां रवें दूतं ।
श्रीरामचन्द्रजियात धाल अन जा हे स्वामि न्हे का दिनं ॥
सुद्धयेम धर्म गती धका दिन सिलं आदम्बरं दे मरवू ।
आदम्बर दत सा स्वता दुर सिई दी के निता दू मरवू ॥ ५८ ॥
दू धासा मरवू रवें लहायगुलि का इच्छा पर स्त्री मया ।
सोंगू रवें जुलं दिक्के दन घनं हीसा रवने दू स्वया ॥
धायू दू दिन सो फुके मुनिपिनी वीयाव जीनं दुलं ।
थेनं सो घन की धव दंन्दक बने बूया वलं सो धव रवं ॥ ५९ ॥
धंदा जी जुल का जिगू मन मने माली दू सोये धका ।
मीगू जी मरवना वया धुगु बने दलपोल् निम्हं देत्रिका ॥
मिया न्ह्यो न्ह्ये दुयेगु सी सयैव सो होया वनी दूकुलां ।
वोथे शास्त्र जवनाव देत्रि जुलसा लवाना भुरिका वलं ॥ ६० ॥

प्रेमी जुया जिन धया दित जिं मसेना ।

स्याये मते धन दिनं कृषिया रवं नेना ॥

हुं वील ला दित दुखं उम्ह दिं फुके मा ।

अपराध मयाम्हरित दीं धन सुं फुके म्वा ॥६१॥

दीन धया दिइ मरुवु यये मरुवु देत्रिला ~~नी~~ जी ।

शास्त्रं तिया जिन जुया मतलव दु थो जी ॥

पूगू बने हितुहिला धनुवारा जोना ।

स्याये मते धन दिनं जिव जंतु ~~न~~ ना ॥६२॥

निर्धा दुखी पिनिगु का दिन याव रक्षा ।

याका दिनं जिमि निम्हं धव बनेस रक्षा ॥

भीजा मजू दकलनं जुयवो नीता ज्या ।

शास्त्रं ज्वना वन अनं दि हिला दुया ज्या ॥६३॥

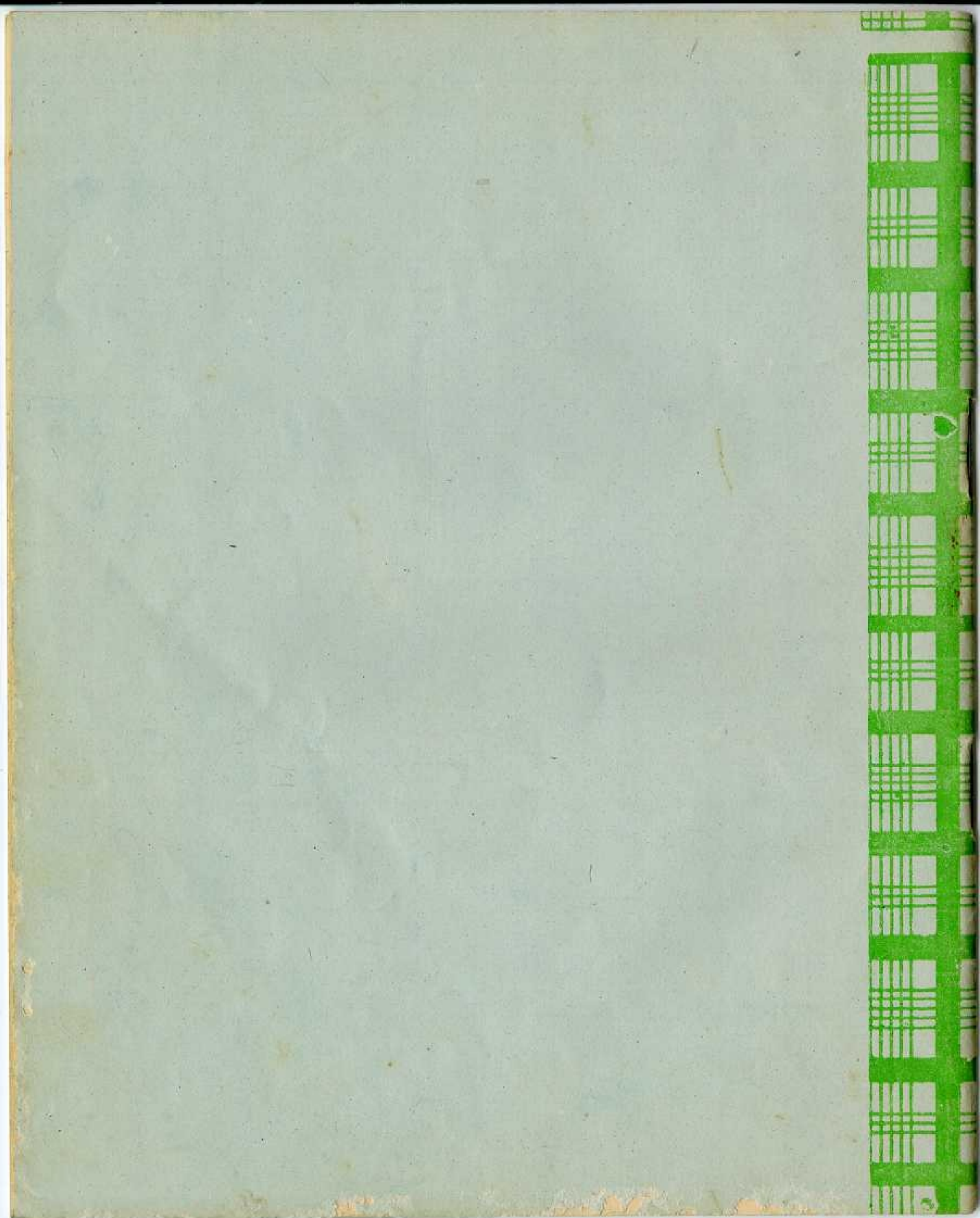
देत्री गरां तप गनं आति यागु धर्म ।

याये धका यन वया दुहु दीन कर्म ॥

याना दिसं जु धका दित जीन नें का ।

खेले मजू धन बने हयियार् दतां का ॥६४॥

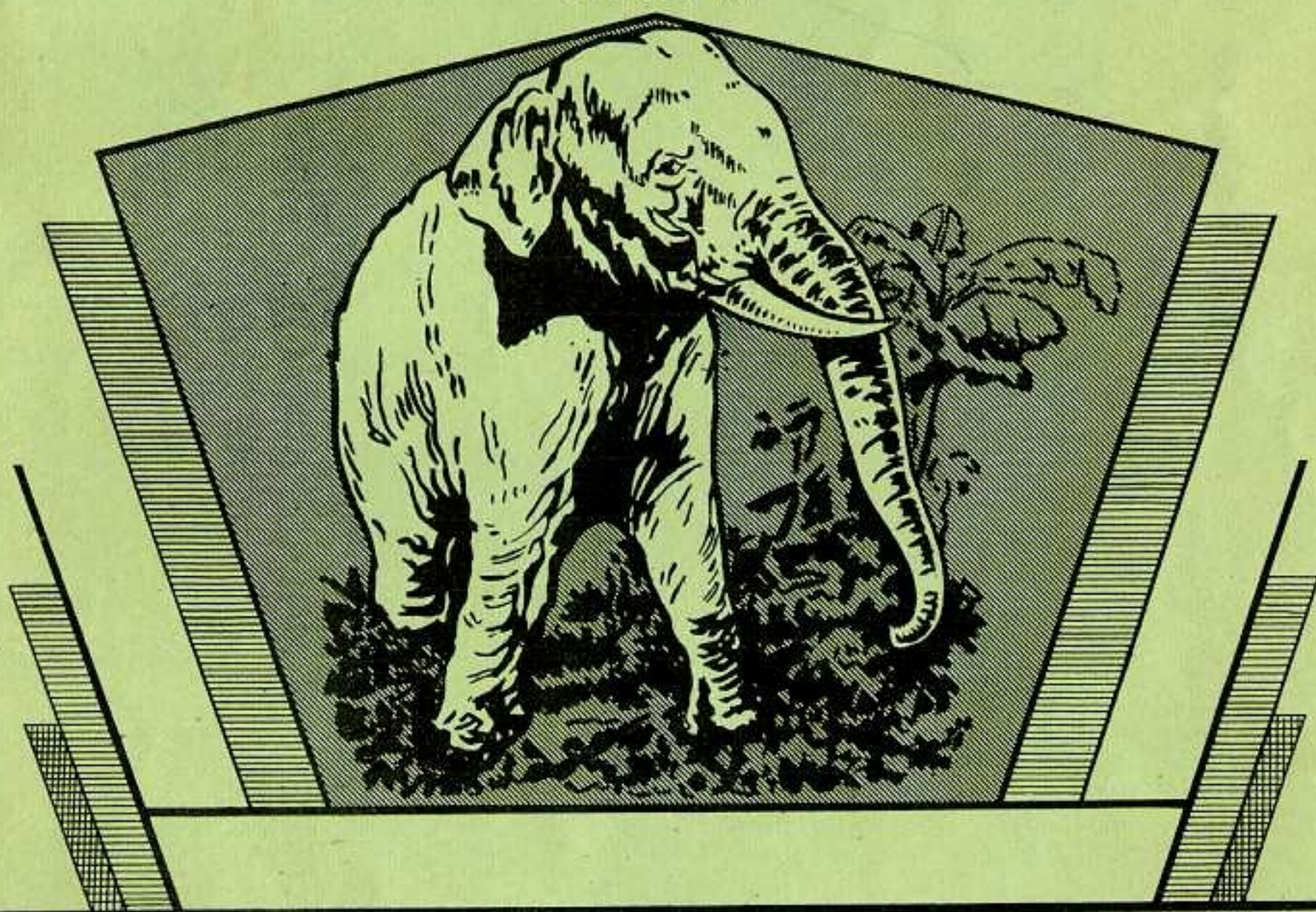
This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and faint smudges, characteristic of old paper. There is a small tear or hole near the bottom center of the page. The page is otherwise empty of any text or markings.

The **ELEPHANT**

EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name जगदीश लाल Class _____

Subject हिंदी साहित्य (अष्टम कक्षा) वृत्तिका ११

५५

शस्त्रं ज्वना दिसं दिनं ध्यानका उपमोधा ।
भेषं दिसं मुनिपिनी जुषमागु माया ॥
आज्ञा कया दिन वने धन मागु दू का ।
क्षेत्री जुषा धन दितं खं मधाव ने का ॥ ६५ ॥
आज्ञा जुलं दित धनं दु दु या धका का ।
धर्म दर्श दित निता धन वो सुखं का ॥
संसारसं पुक असार्जक धर्म सार का ।
यानादिसं धन दिनं धन धर्म सीका ॥ ६६ ॥
सीताजिया बुलि वचन न्यन रामजीनं ।
हे जनक पुत्रि ! हन जा सिउ ज्ञान गूरां ॥
धागू हनं मरवु मरवु पुकैखं खको का ।
आ जीं जवा धन विये हनतं दुगू का ॥ ६७ ॥
न्योसा हनं मत मया धन दैत्रिया ज्या ।
दूरवी दरीद्वजनया दित पायगू ज्या ॥
क्षेत्री ज्वना जुल धनू डगु कारणं का ।
न्योके मते दुरव धका दुरवया खं मुंका ॥ ६८ ॥

मृषी दमं निम्ह मरु दुरव कंगु बोया ।
दुरवी जुमा वल जि के शरणं नि सोया ॥
नीशीवरं दुवबिलं थव वने स्व नाना ।
स्याना नलं थन मृषी दल कर्म याना ॥ ६९ ॥
म्वाना व्वकं मृषिपिसं जिगु शरत धालं ।
मृषी मुनी दुरि रवना करणा जि वालं ॥
याये स्यवा जिन धका प्रतिज्ञा कयागू ।
जी शत्रु राक्षस जिन पुनूके धयागू ॥ ७० ॥
दे जानकी जिन धया मुनिपीत यो का ।
याये जिनं द्विमिगु द्वित् जि मसीमलें का ॥
पूरीं जुईक जिन सो थन याय का ज्या ।
याना गुली परा थमं मरुव लोते जि ज्या ॥ ७१ ॥
तोला विये वरु दनं लदुमनू जि तोते ।
सीना वने वरु जिनं परा जि मलोते ॥
भींदे धका दन जितं बिल का लुमं का ।
माया जिगू थन कया जि अती खुशी का ॥ ७२ ॥

धूग प्रकाश अनं स्वम्हया रवै लहाना ।
श्री ॥ लहूमन सिताजि वनं स्व मूना ॥
आश्रम ध्यानं रसवशं मुनिक्षरा मुनीया ।
लाना व नाप अननं मृषियागु आशा ॥ ७३ ॥

धूग प्रकार अनं स्वम्हया रवै लहाना ।
श्रीराम लहूमन सिताजि वनं स्व मूना ॥ → लहूमन
आश्रम ध्यानं रसवशं मुनिक्षरा मुनीया । मुनिक्षरा मुनीया ।
लाना व नाप अननं मृषियागु आशा ॥ ७३ ॥
नैना व कोन अननं व अगस्त्यजीया ।
आश्रम स्वयाव वन का अति हर्ष जूया ॥
माहाप्रसन्न जुल का मुनि राम काया ।
नाना सिता फल हया बिल प्रेम जूया ॥ ७४ ॥
वासं अनं स्वम्ह चवनं उरुनू उचासं ।
प्रात काल जुईव वन का मृषिपि दुचासं ॥
श्रीरामजुनं न्यन अनं व अगस्त्य माके ।
भीगू दुला धन धका न्यन थाय वैके ॥ ७५ ॥
स्यागू मृत्तमन उयें सुख दैगु थाये ।
हुं चास दगू धन व पञ्चवरी दु थाये ॥
दंदक बने हुनि धका व अगस्त्यजीनं ।
वीदा बिलं सगुनसं वन रामजीनं ॥ ७६ ॥

वेनं लिना सृष्टिपिसं अन कंगु लंलं ।
 वं वं स्वम्हं व्यन ^व ~~अ~~ पंचवरी दुषापं ॥
 लक्ष्मण जिनं कुरि दयेकल भीक दिंका ।
 सोया कुरी अन व राम अधिकं खुशी का ॥ ७७ ॥
 श्रीराम सीता व लक्ष्मण सुसुरवं चनं का ।
 ध्यंगु गुरवून अन का उरवून निसैं का ॥
 माहा खुशी जुल मुनी भय भी व तंका ।
 * ॥ ७८ ॥

पर्वत नदी अन चवकं गुलि दू सिमा का ।
 जाया वलं हिमि अमी न्हिनदी अन का ॥
 सुन्दर जुया वल इनं अन वन फुलं का ।
 यो यो मुना च्वनि खुशी मृग पंढिया का ॥ ७९ ॥
 हाला जुलं नैवलनं व बनेस हीला ।
 मूं मूं धका जुवगुलिं बन जा स्वभा ला ॥
 सेसैं कने मधु वयान बन उगु बन स्व वंला ।
 चोना दिलं गुगु बने रघुनाथ काया ॥ ८० ॥

* चार पाद मूल पाण्डु लिपी मधु ।

गूली गूली वन स्वइ सफूली हनं सै उली का ।

श्रीरामजिनं अन व पञ्चवरीस चोना ।
उपदेश बिलं निति व धर्म दुगूर रवें मूना ॥
लक्ष्मण धनं मन तथा सुमुकं न्यना का ।
न्योंका धनं मन तथा जिन यों कने का ॥ ८१ ॥
~~दाद्री~~ ^{दाद्री} जूसानं वर सकल शास्त्रं सवगु बी ।
अली मुखं जूया धन रतन धूसों वर मनीं ॥
मिरवाया बां दूसां वसत मदुसां बान दइ का ॥
तिसा वस्तं जूसां नजर मदुसा बान मदुका ॥ ८२ ॥
← गूली गूली वन स्वइ ^{का} सफूली हनं उलिहै उली का ।
सीता जोना वन धनु अनं राम लक्ष्मण निम्हं का ॥
याये जमानं मनस लुमंका वोन गोदावरीस ।
ल्याहा बोया अनन स्वम्ह का सुम्ह चोनं कुटीसं ॥ ८३ ॥
धुगजो बेलें वल अन दम्हं हीनु हीलाव लक्ष्मी ।
श्रीरामयागू कुटिस वल का रूप सोया व लक्ष्मी ॥
मूर्ती बांला मुमुमुसु न्हिला राम बोया स्व लो वं ।
का वो दीना धन अन वनं स्त द्धिपिं ~~का~~ धाल का वं ॥
॥ ८४ ॥

५१

मुनीया मेधू जूया मुकुट दिमि दैका जुल न्हिला ।
 धनू वारा जो नावो धन बनस हाये वल न्हिला ॥
 धन जा राक्षसया देश धन दिमि दु याये धका वया ।
 दिमी मतलव दू दू गनन धन वीया जिन धया ॥ ८५ ॥
 श्रीरामं कन का वयान अनसं दहाय जियायू हनं ।
 देवतायासिन वो अती बल दुम्हं वीया काये जिनं ॥
 सीता नो जि कलातया जुल हनं लक्ष्मण जि का यो विजा ।
 मो वीयागु ववर् सिरेसनु फया वीया बनेसं जिजा ॥ ८६ ॥
 कन्या दं सुसु दू कं का दनं जितं सूर्या कला हं दजा ।
 त्रैलोक्य जा अवसें दू राक्षसनि का सीका जिनं सो दजा ॥
 यो नीर्जन बनसं दया धन वया धा का जितं यौ दनं ।
 राक्षसनीन कनं चवोगु खें फुकं श्रीरामयातं अनं ॥ ८७ ॥
 नो जा सुपनखा जियू दित कना राक्षेसनी का जिजा ।
 काये फू जिन जा मतीस लुवगू रूपं जि यो यो गुजा ॥
 यो वनसं जि चवना अती निरभयं यादुतं हिला जी जुया ।
 हीनं न्योगु दई व रावरा जुजू सीकी क्यहे जी वया ॥ ८८ ॥

सो न्हं दं ख सिला स्वरूप व दुम्हं दीमी किजा लक्ष्मरां ।

कीजा लक्ष्मराया कलात मदुनी वैके धका दं वने । →

कीजा जी निम्ह दू अती बल दुपीं शानी विनीयण अती ।
दूमेम्हं न्हिनही दना जक खनी वो कुम्भ करा अती ॥
हाकनं मेम्ह दु का निम्हं अति बली खरू दूषनं नां अमी ।
स्वामी ~~दि~~ जिन यायगू मन वना जूया यवो तुं लमी ॥ ८९ ॥
जूया का दलपोल नं जिम्ह पती बाला जि बल्ला खेन ।

← सो न्हं दं ख सिला स्वरूप दुम्हं दीमी ~~दि~~ लक्ष्मरां ।
आहा ॥ जिन याय का दिमि निम्हं स्यानाहिना वो चनं ॥ ९० ॥
धागू सुर्जनखा न्यना रघुवर न्हीलाव आशा जुलं ।
जीजा व्याह धुनं कलात ख खनी नागी हिताजी जुलं ॥
याये जा मफुजिं निको चन विहा लोते मरू धर्मनं ।
लक्ष्मरा दू जि डिजा वयात दन का स्वामी दयकी चनं ॥ ९१ ॥
दूरी सुरव्व निके वयां दुव हिई न्हेयु लिसे दू खेने ।

→ कीजा ~~लक्ष्मराया~~ कलात मदुनी वैके धका दं वने ॥
धावं सुर्जनखा वना प अनसं लक्ष्मरा जियात दना ।
याना हासं विवाह का चन जितं स्वामी दियोये ज्वना ॥

(क) लक्ष्मराया

॥ ९२ ॥

तेका छंत कलात जा स्व अवसें तोता सिताजी दूया।

लाई जा मखुका जिथें रूप दुम्ह न्योका छितं थौं जिनं ।
धालें लक्ष्मरानं मुसुंहुन न्हिला रे सुन्दरी न्यो छनं ॥
जी जा दास धका रघूवरजिया दाही दु जूये छनं ।
जी थें छं अयला मर्या अधीन परया देजा मखु सुखखनं ॥
नेना जिन तथा पराधीन हनं सुखखनं मद्र स्वप्न सं ।
कुकी छं मधया जिनं छन हितं दाजू मद्र न्योन्य सं ॥
दाजूयाक्य छं हुं मलो छं जितनं हपं मद्र जी हनं ।
वैसं वोन वया कलात छन खं सोये बुढा थें च्वनं ॥ ९४ ॥
तेका छं तळ कलात अवसें तोता सिताजी दूया ।
वोनं राक्षसनी हनं खव धका न्ह्योने व रामचन्द्रया ॥
दोयावो हल का लितं व अननं लक्ष्मरानिया थास सं ।
धुगजोगू मद्रं अनं अन तिना राक्षसनी जा गिसं ॥ ९५ ॥
येयी जा मखु का सिता गन त दे स्वैनं मखू छं जितं ।
न्हापां स्याय सिता मुबुबु स्वका ला ही नये जीं फुकां ।
माये स्वासी जिनं अपश्य छनतं न्हैयू सिता की मुखं ।
राक्षसनी वल का सिता नय धका गहान रवाया दुलं ॥

॥ ९६ ॥

ॐ ॐ राससनी मिरांनतु स्वया वोंगू खनावो सिता ।
 ग्यातंका अन जानकी अधिकनं ग्यागू खनावो सिता ॥
 जोनं सुपनरवा व कोप पिकया श्रीरामचन्द्र जुनं हनं ।
 सो सो लक्ष्मरा दं व मूरवमह लिसे पाये मते ख्याल नं ॥९७॥
 सीतायात नये धका बल धनं ग्याना उकीं खात का ।
 आ चर्ये यन दं वयागु म्हास का दूं खुन्न याना दूका ॥
 यो नेना तलवार नं पित ह्या लक्ष्मराजिनं चात का ।
 न्हाये वो न्हयपं नित्ता चतवतं वाना अनं वील का ॥९८॥
 हीन्हातं खुशि ये वया म्हन अती रूपं कुरूपं जुलं ।
 अप्पा ख्याल जुया स्वये न मजिया वी शब्दनं वो ख्वलं ॥
 पापी सुपनरवा जुलं वन हिला हाला ख्वयावो अनं ।
 बोबीया रघुनाथयात ~~अधिकं~~ ग्यानाव वीस्यू वनं ॥९९॥
 खर्दूषरा सलता वनं व अननं धालं हि वेका अये ।
 थ्यो का वो अनसं वमे जुल व गो ज्वाक मिं वं अये ॥
 न्हाये वो न्हयपं नित्तां मदु खनं भतभत् हि कोया च्वनं ।
 कोया दाजुम्हसेन धाल अनसं केहे चनावो हनं ॥ १०० ॥

सूनां दन्त ध्व न्हाय वो न्हयपनं धेनाव **वील** **का** बलं ।
 वीखं मंतम्ह सपया म्हसयनं न्हाती सुनां थो थिलं ॥
 आहा थो धन जा अवश्य **थेन** वया फाँसी ककुसं दितं ।
 राजा इन्द्र नपं मफ् धनस का हात्रु जुमेके जितं ॥१०१॥
 गुम्हसें दनतं थुगु दू थिल का थनि वो जिगु थो तिरुनं कइका ।
 अवसें मिइका जिन जा मसिया गुम्हया सिरसं थनकाल् वलका ॥
 थन जम्बुक को व इमा थमिसं सुसुया हि वला नइ जिं मसिया ।
 गन दू दन कं सु अपिं थन वो नुनु हे मँइचा जित थ्यो दू वया ॥१०२॥
 खोया सुपनरवां अती रिसतया धालं ह्य दाजू धका ।
 बांला रूपवती तपस्वि रूपका थोया बने थो दु का ॥
 काय् **थो** दहाथालिया आमिनिम्हं गापं दु का **मि** वया ।
 बांला रूपवती हिती दु व अती नां जा सिता न्हां वया ॥१०३॥
 जितं धेनं का न्हाय न्हयपं नितं थो अमिसनं ।
 अमीगू ही तोना तिनि खुस जुई का जिगु मनं ॥
 द्वितीनं जी ज्या का थुलि थनस थोया दुव जुया ।
 मयासा थो **ज्या** जिन थन सियेका हठ कया ॥१०४॥ ॥

नेना सुर्जनखान धागु वचनं कीजाइया रीसनं ।
 हे सेनापति दं इकी हं यनसं फौज मुनाहिं यनं ॥
 वोया दाजु किजा व नाहि साहितं भक्तं ज्वनाहिं यनं ।
 तेंके जिं अमीर हि सो सहजनं केहेइयातं यनं ॥१०२॥
 वोतं सुर्जनखान न्ह्यवो न्ह्यव तथा राक्षस फौजं ज्वना ।
 सेनापतिनं विदा अन कया ल्वायेत फुकुं मुना ॥
 जोनेतं वन का वराम भगवान् सूरजुयावो हनं ।
 सूरपात्रे वल ये व हाकु क वल राक्षसया फौज नं ॥१०३॥
 श्रीरामं ख खनाव धाल अनसं लक्ष्मणजियातं हनं ।
 सीता सो यनसं जिनं अमितनं फूके इकोलं यनं ॥
 जीं वो सुर्जनखां ज्वना वक फुकं स्याये हनं इकलं ।
 कालं राम अनं तियाव कवचं दड्डार् धनूया बिलं ॥१०४॥
 राक्षसया फौज दुचासं वन रघुवरनं हांक यानाव धालं ।
 जीजा काये हनं न्यो दहाय जुना नां जियू राम जूलं ॥
 लक्ष्मणां जी किजाया वनस यन हनं स्त्री सहीतं जि वोया ।
 या जिं वोया तपस्या यन जिमिस लिसे ल्वायने दाय वोया ॥
 ॥१०५॥

॥ १ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ २ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ३ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ४ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ५ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ६ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ७ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ८ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ९ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १० ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ११ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १२ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १३ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १४ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १५ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १६ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १७ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १८ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १९ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ २० ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

जिनं याना प्रतिशा मृषि मुनि पितितं पापि राक्षेस् फुकेगू ।
 कुकिं ज्ञेया धनं जी धनुक धन ज्वना तीर दूयाव नूगू ॥
 त्वाये इच्छा दनीसा धनन विहि हं का ल्वाय सा सन्मुखे वा ।
 धूली नेनाव राक्षेस् वल निरभयं १ गित्खेतीकं न्हिखावे ॥ १०९ ॥
 भाशा दू हं धनं का खर जुजु फुत का म्वायगू जा अधीकं ।
 जीमी लहकर दू आपो ^{स्व} दिमि य दम्हवा ल्यां २ द्वां सुपूकं ॥
 न्ह्योने द्दं नं द्नेजा फइ मरवु थ ^न सं ल्वाय धैला जिथासं ।
 राक्षेस् को लें खंल्हाना थुगुलि त्हा नं शास्त्र जोना उथासं ॥ ११० ॥
 पू जा वोलं व कोपं निदिचर फुकनं रामयातं ज्वनेतं ।
 श्रीरामयातं कयेका ^{स्व} बिल हस फुकं त्तिर् अपालं दयेकं ॥
 हाक्नं तीरं कयेका दूत रधुव ^ज ३ दौज फुकुं सितं का ।
 राक्षेस् सीगू खनावे वन सुरपनरवा हाहकारं रन्वया का ॥ १११ ॥
 व्वां व्वां वोनाव धालं खर जन दु अनं शब्द वीशब्दनं का ।
 जीगू न्हाये न्हयेपं ध्यान जक् ^{स्व} धयां स्यात दौजं द्दं का ॥
 आज्ञा ज्ञातं जिजा थो' द्दन जित धनसं याम रक्षा मपू का ।
 सल्ला जीगू धये को फइ मरवु द्दन जा रामस्वो ^न फे मरवू का ॥

वेनं स्याये फुका सो फकत दह्व चवना फुकु यातं स्व धालं ।
 - वोया कीजाह नापं अधिक बल युला बोंगु दु का स्व धालं ॥
 निम्हं वोया वल्वासा ठिक यनस मज्ज सुविर्का न्हं दिमीसं ।
 - स्याना याकनं दुईरू रघुकुल मारी जीं फें मरवंका दिमीसं ॥ ११३ ॥
 यूगू जोगू रवं नेना खरन कन अनं दं थुली धागुली नं ।
 लज्या जूचें जुलं जी रिसन वल अति अती न्हील्य माये मतीनं ॥
 बल्ला रामजीं मरवंका सहज जिन यनी स्याय तेना स्व धालं ।
 सीगू भापी दनं तो ल्यानि मरवु यनसं हे क्यहेंचा ! स्व धालं ॥ ११४ ॥
 - जीलू हास्तं ^{लका} निम्हं रघुकुल ^{अभीमान} सिम्हं ^{लका} धागुतो क्ये ^{हे} दंतं ।
 थूली घाना ^{अभीमान} खर वन अनसं सैन्य सुंकाव भतं ॥
 लसकर वोगू रवना वो अन रघुवरनं धाला लक्ष्मणा जियातं ।
 हे कीजा ! सो दनं हुं वल निशि चरतं दुससकुन वो अपालं ॥ ११५ ॥
 राक्षेसया न्ह्योन्य जूगू दुसगुनन अपीं सैनि का आवजूसां ।
 सो सो थों जी जुकू यनस ^{स्व} अधिकं फुदरं लाहजूसां ॥
 जीजा रवंका युथासं आधिक तव चवतं युद्ध जूई धका का ।
 - त्याई कीजा अवस्थें जिन यन ^व रवना राक्षसं व्ही धका का ॥

ऊरु दं प्रोना सिला यों सुपिके गन गुफा पर्वते दू अनंका ।
 हीला याये मते का चनस जिन सिया कै दनं स्याये नं का ॥
 दूसां जीनं धमीतं सहज चन फुके जीन याकुवां फुकं का ।
 धूगू इच्छा लिजूया चनस जिन धया आहुं लक्ष्मरा दनं का ॥ ११७ ॥
 लक्ष्मराजीजा वनं का गन दू अन गुफा सूपिके जी धकावो ।
 ल्वाये इच्छा कयावो वन रघुवरनं शास्त्र जोना दनावो ॥
 रघुवान्या न्ह्योन्य धालं खर जुजुन अनं योंकि रामनू स्वयावो ॥ ११८ ॥

सन्मुख जूया वलं का अनरय खरया रामया सत्तिकं का ।
 वेवं तीरं कये का बिल अन अधिकं रामयातं अनंका ॥
 सेना छुहुं वजावो अनस न्यन वना राम बीवं तया का ।
 तीरं वीलं कयेका अन तरररनं पो कईयं वया ॥ ११९ ॥
 श्रीरामजी जा दनावो अन चवन सुमुकं तीर इल्लीं कयावो ।
 न्ह्यातं हीयागु धारा तुलु तुलु मिनकं रामनं चो स्वयावो ॥
 क्रोधं जा मुधं यातं रघुकुल मरीनं ती लोता दिलं का ।
 घरघर खातं भुमी जा अन वक असुरं चूरी जूया वनं का ॥ १२० ॥

स्याये धुका व राक्षेस् सकल मुनि खुशी राम सोया जुलं का ।

दुखखं फूना वनं का सुरनर मुनिया हर्षमानं जुलं का ॥

लक्ष्मणाजीनं हयावो बिल अनस गिता राम रवूशी जुलं का ।

* श्रीरामजूया खनावो रामगु वदनं रवूशी सीता जुलं का ॥ १२१ ॥

श्रीरामूया अन सोत रूप व गितां रवूप प्रेम याना मनं ।

दीलं पञ्चवटीस का अन सुखं सीता व राम लक्ष्मणां ॥

लीला यागुलिनं खुशी जुल मुनी स्तूखी जुलं का हनं ।

सोया सुपनरवां व राम द्दम्हसें स्यागू व लस्कर अनं ॥ १२२ ॥

स्याना व्यूगु अनं व खर दुखननं खोयाव बीसी वनं ।

वोनावो अननं खवर् कन वनं लेका पुरीसं हनं ॥

दाजू रावरायागु शरीस वना दर्कारसं वं तमं ।

हक्का धाल वनं अधीक गिसनं हे रावरां न्यो यमं ॥ १२३ ॥

अंती लज्या मेवा यो द्दन यनस चोबं भय फुका ।

द्वयी ज्या जूजूया अधिक यन राजे फुइन का ॥

दनं सो जी न्हाये न्हपनन नापं मदु हनं ।

हनं स्याना बीलं खर दुखन कीजा फुक जनं ॥ १२४ ॥

खवर् छं हूं स्यूला दिमि अधिक वो न्ह्यो मगनसं ।

अले नेनं रावरा अति मन विरूंसं सुमुकनं ॥

सुनां छंतं यागू थ्व सुरपनखा कं यानि छनं ।

बिलं सूनां स्याना अन च्वेंक व राक्षेस विकटं ॥१२४॥

वयावो देवतापिं फुक अनस मूना च्वन वये ।

कनं राम्या वार्ता व सुरपनखानं अन अये ॥

बिलं पत्ता राम्या स्वरूप अन वेंगू स्व चुगु का ।

अती ताहा व्हानं ततज्वल निरवानं हासि दु का ॥१२५॥

वये बंला रूपं दइमखु व मेपिं जिन स्वय ।

धनू योका जोना जुल अन वनेसं सुर^लका ॥

वनं स्याना बिलं फुकत दइचानं फुकासितं ।

मबी सोद्यो नं का अन वक व राक्षेस फुकासितं ॥१२६॥

मका जीगू प्राण वं कुरूप जक यातं त्ति द धका ।

मरू याकचा वैया अन दइ दिजानं दु उम्या ॥

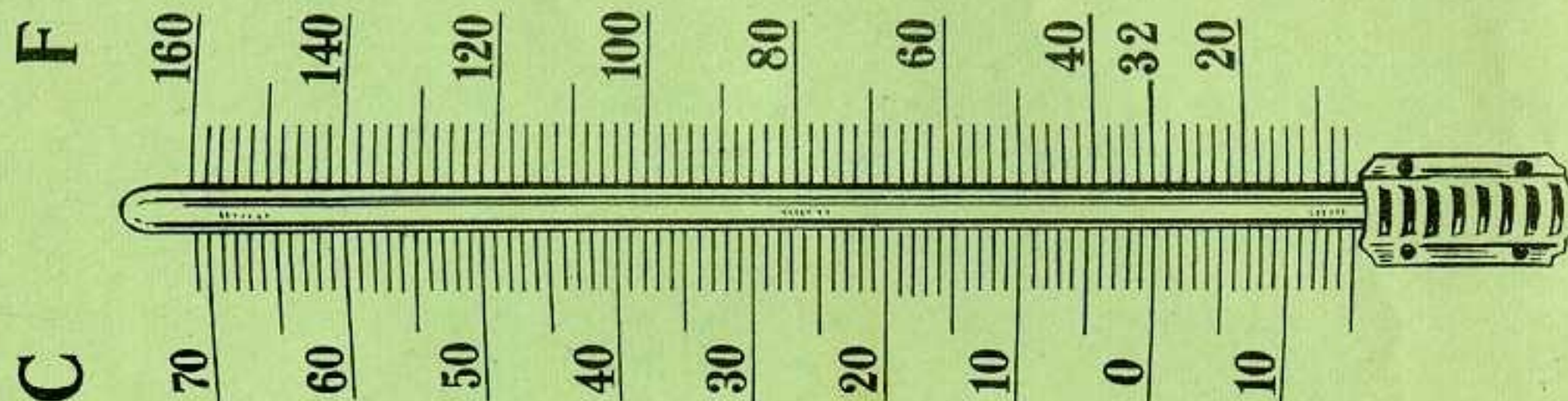
वया नां वइमरा न्हं अमि निम्ह वरावर^अ दु का । वरावर

कलाम्हं सीता जा अधिक हासि दुम्हं अन दु का ॥

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

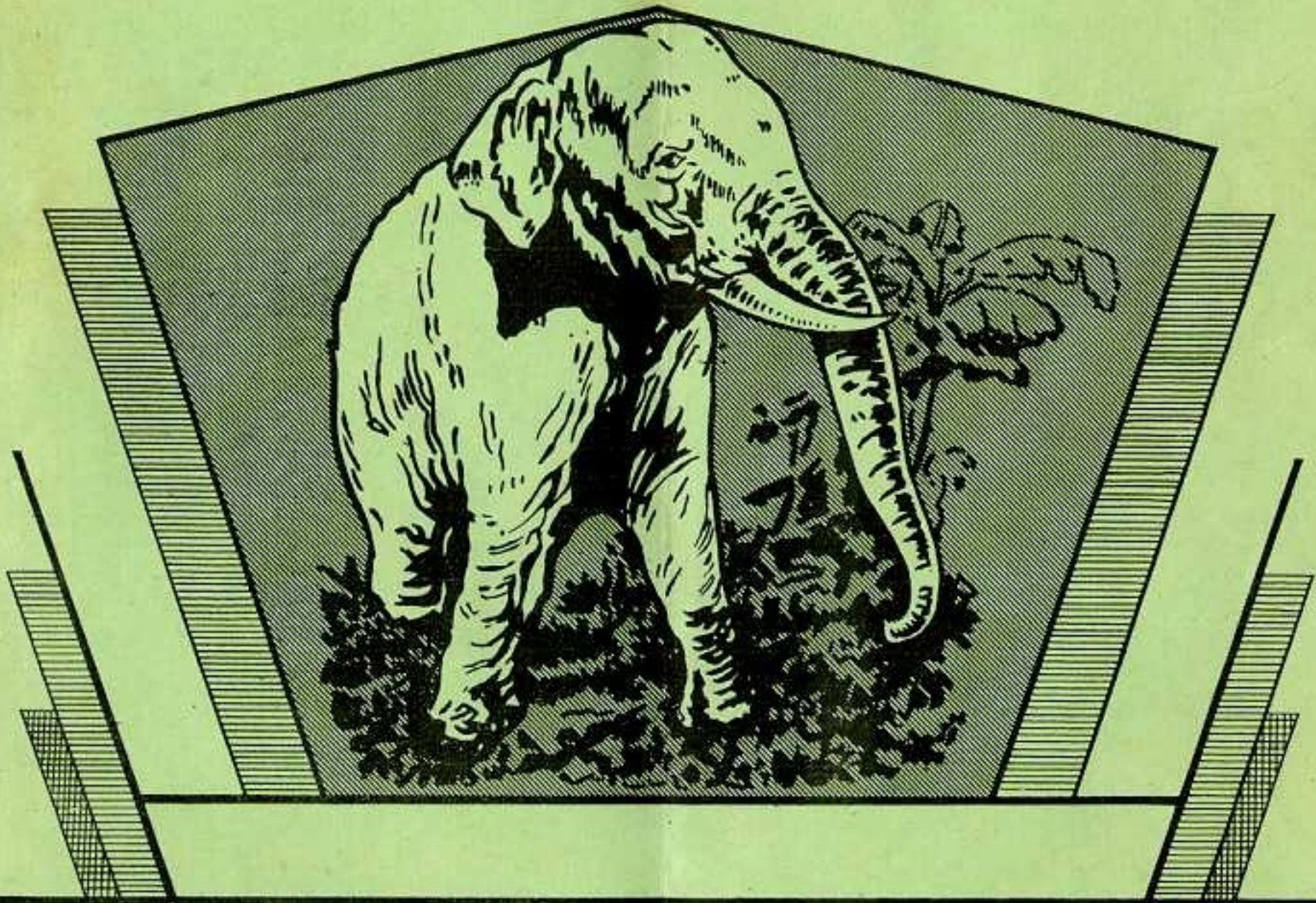
2326

CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

The ELEPHANT EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name गणेश लाल देव Class

Subject सिद्धि रामायण (अरण्य काण्ड) लक्ष्मण लाल १२

क्या चू नं भारी रातिस मु जुया रूप चवन का ।
 वथे शोभा लाम्हं जानन महु लंका पुगिस का ॥
 व जा याये रानी दनत अति लो का जिन स्वया ।
 व सीता जी लहाना दनत विय इच्छा जिगु दया ॥ १२५ ॥
 उग्र रीसं धेनं जित थन स्व न्हाये न्हय पनं ।
 स्वभा लोके न्ह्योसा दन धरवारं सहजनं ॥
 हया सी सीता हं जिन थन कना हीत मननं ।
 विभो सीता जूया रघुवर व लहमरा सिइ अनं ॥ १२६ ॥
 न्हायेनो न्हयपं व सुपर्नरवया धेना व दोया इलं ।
 रवदूषन बलवान् यपिं सित धका धागु सिलं ^{का} ~~रुचनं~~ ॥
 रावरा यात ^{अंधी} कोप बल का धंदा कयावो अनं ।
 मारीन् राक्षस यागु देंस वन का रावरा अती रीसनं ॥ १२७ ॥
 हे मारीन् ! दन जा सियाव चवन का लीगु जन ह्यानसं ।
 काये दशरथया रघुवर वया स्थाना बिलं राक्षेसं ॥
 केहेंयात हनं व न्हाय न्हयपं अपराध मयाकं ध्यानं ।
 वोलं शोक जिके मनं दुयमपू मागिच ! दनं न्यं थनं ॥

ॐ पत्नीसा जी सीता हरण ^{जिन} याये अन बना ।
 जिगू पक्षे जूया दन यनस या ज्या थुगु दता ॥
 चला लुं या जूया जन चवन व सीता अन बना ।
 वनं खंका खंका बनस डुल फील या हुं द वना ॥ १३२ ॥
 द सोया सीताया मन अधिक मोह जुइ स्व का ।
 कनी वं राम यातं मृग दम्ह लुं याम्हं वल धका ॥
 वई राम जी लक्ष्मण दनत अन लाना हय मनं ।
 लिपा जैन सीता अन बनस खूया हय यनं ॥ १३३ ॥
 वियोग सीता जूया वनि यमन राम जी अन सिना ।
 थुली नेना मारीन् छदुत अन धन्दां अन च्वना ॥
 गनं ख्वानं ह्याडं ^ल वन तिन मसीसे चवन मिरवा ।
 म्हुतूसी लू फेया चवन अनस ख्वाले अजल खा ॥ १३४ ॥
 विश्वामित्र लियागु आश्रम बना । ॐ
 ॐ ध्यानं जा ^व ललकु ^{लू} ख्वनं अन दुलवं अत्येन्त ^{लू} का मनं ॥
 धालं लीपतसं अती धिरजनं रावरा स्वयावो वनं ।
 हे लंकेश दिगू दु यात मरवुगू दश ^ल लिया कायनं ॥
 ॥ १३५ ॥

ॐ मूल पाण्डुलिपी हे चवनं वना मःगु हु ।

शां कालं मननं यवोगु दितया रावरा स्वयावो हनं ।
 वं धावो मन्वनेव जा जित वनं स्याई अवश्ये चनं ॥
 म्वाई जा मरवुजी वने गु भिन का लहाती तिये रामया ।
 थूली शान कमाव धाल अनसं रावरा स्वयावो स्वया ॥ १४० ॥
 वीने रावरा सौ अवश्य चननं दीगू इक्षुमें चनं ।
 जीजा म्वाइ मरवू सिई अनस का सीई दनं की हनं ॥
 लेंका जूइ उज्जाल का सहजनं आ हे धया जी चनं ।
 थूली मागिनं धयाव अनसं लाचा जूया वनं ॥ १४१ ॥
 रावराया वचनं वनं व अननं राम वन्द वोगू बने ।
 येकावो अनसं जुयाव चन वोलुंया वला का बने ॥
 श्रीराम चन्द्राजिया कुटी जव रवो चाचा उलावो जुलं ।
 शोभा मारिवया कनां फई मरवू बांला वया रूप जुलं ॥ १४२ ॥
 वीया रूप स्वया सु मोह मजुई रूप पुष्ट अंगं जुग ।
 तलतल थी म्हनपं लुयाम् चन ये लोवं रवेंको जीवया ॥
 घाभे मुर्महकं नया चन रवेंको मन् ब्रैकलं का उकी ।
 वं वं येनं अनं सिता गन चनं तीं तीं न्हुयावो भुमी ॥ १४३ ॥

मती न्यासी चाया जुल अन चलाया वैसें जया ।
 हिताजीनं खंके जित धक मतीसं जुल जया ॥
 खनं सीताजीनं स्वयनप ययापू मृग लुँया ।
 हितां खं सीकावो विसिबन बनेसं तिग न्ह्या ॥ १४४ ॥
 वयातं सोयावो मन भारी हिताया ~~व~~ बल अनं ।
 केनं रामजीयातं मन हरव जूया अधिकनं ॥
 खनाजी स्वामी ! यो धन दम बनेसं मृग लुँया ।
 कनानं दुव्याई धन उमर चलाया ~~व~~ रूप दुका ॥ १४५ ॥
 लुँयावे ~~खं~~ लुँयायें वेां देंगू अनि हिसि दु बांला व मृग जा ।
 कया ब्यू दिं स्याना गन वन व माला जित हया ॥
 हितां देंगू दोना सिल व रघुनाथं मन मनं ।
 जुई नं ज्या ओया मनन थुलि खंका अन दनं ॥ १४६ ॥
 चला वेंगू सोया ज्वन धनु व पोका भत अनं ।
 ज्वना तिर व्हाती नं भिन भिनगु लेया यन हनं ॥
 धया वेंनं रामं निशिचरन ~~विस~~ ^{हीला} जुल बने ।
 पिया चों लक्ष्मणा दं धन वनस ~~व~~ ^{हीला} जि वने ॥ १४७ ॥

सीता स्व

मने सीता वामे समय धन सीका बुद्धि बलं ।
 लिली सोसो हाला वन बनस रामजी अन छलं ॥
 चला स्याये भापा जुल बनस माला सुर जुया ।
 मनं सीगू रवका विसि वन व मारीच दुव जुया ॥ १४८ ॥
 वनी गवले दूरे वइ हन सतीकं च्वनि वया ।
 वया ल्यूल्हू रामजी वन अन लिनावो मृग स्वया ॥
 वनं दूरे ध्योकं मजुल मृग लुंया अन हनं ।
 वजा हीला जूलं बनस मृग सीसें च्वन हनं ॥ १४९ ॥
 कया ताकं रामं कयकल द्यू वाराए हजनं ।
 कयावो मारीच जा भुमिस अन तीं तीं न्दुल हनं ॥
 धया दोतं वोनं रघुकुल मरीयागु स अनं ।
 दुरुस्तं हा सीता ! सअतल व लक्ष्मणा थक हनं ॥ १५० ॥
 लाये बुया ततच्वतं मृग हागु सोया ।
 यातं वित्रा रघुनाथन ज्या स्व वोया ॥
 सीतां अवाज युगु लायव दिक्क चाई ।
 लक्ष्मणा नपं मन विषाद चाई ॥ १५१ ॥

अवश्य

ग्याना चवनी अन सित मननं जि खं का ।

ल्याहा वनं दुष्टि स्वया रघुनाथ वनं का ॥

मारीच सीगु समये दलनं व हागू ।

सीताने ताल वनसं रघुनाथ हागू ॥ १५२ ॥

दुष्टनं हा सीता ! न्हयपनन तालं अन सितां ।

हनें // ~~हनें~~ धागुं लक्ष्मणा वनस रघुनाथं न्यन सितां ॥

पुली नेना सीता मन अति मादिक का चवन कुटी ।

सिता वो लक्ष्मणायां मनस धुगु लोलं अन कुटी ॥ १५३ ॥

श्रीरामचन्द्रजुया अती दुल नुया राक्षेसया जाल नं ।

आजा जूगु जुई थका अन सितां धालं विखूसं मनं ॥

धालं लक्ष्मणायात जा अन हनें लक्ष्मणा नि दिं आथये ।

मायावो वनसं दि दाजु गन सो हुं हां जुई ला व ये ॥ १५४ ॥

आकुल् जा जुल जी मनं त्र मादिकं यों जा अधीकं हनें ।

माहा कष्ट जुया जिनं दित हनें वा धागु ये का अनं ॥

सो हुं दिं दु जुलं दि दाजु वनसं पक्षे जुई न्यो मद्र ।

धालं लक्ष्मणानं जितं रघुवरं आशा ख यागू मद्र ॥ १५५ ॥

गुलनं काइ राम अन बनस धुंका निशिचर ।

मरु दानू रामजी बनस अन हागू थव खवर ॥

वजा राक्षस हागू सलन सीका दकननं ।

मने ज्याये सीता दन यन स्व खंकी मनमनं ॥ १६० ॥

स्यागवो खर दोगु रवूड यनसं डखनुं निसें थो बने ।

पूरा वैगी जुलं व राक्षस पिनी कीजा खनी थो बने ॥

वाये जीं मजिलं दितं यन बने पासा मबीसे हनं ॥

नेनावो थुलि खं सीतान अनसं यातं अती कोधनं ॥ १६१ ॥

मीवा गोल बिका कनाव अन जा धालं अहो निचधका ।

रक्षा राक्षसथा दनं मनमनं लज्या मज्जहां दिका ॥

श्रीराम्या दुव जू खनाव बनसं ज्याये मपू खै धका ।

हे लक्ष्मणा! जिन थो सीलं दिगु मनं न्ह्याका थुलितं धका ॥ १६२ ॥

दनं कैडेइया मल वस वयाथें खन यनं ।

धुगू इच्छा दंगू जुयमदु एव पूरां यन हनं ॥

जिनं राम वाहेकं परपति मखे का खपनासं ।

दनं खंखं खंखं यन जिन स्व प्रारां दूय सैंसं ॥

॥ १६३ ॥

नक्षत्रा ! स्न राम मरुता विष दुं नय जी ।
 गोदावरी कुति वना दित निरवये सी ॥
 अग्नी दुब्बाय मरुता मनसें जिनं सी ।
 तोता व राम जिन सुं मरु निरवये थी ॥ १५४ ॥
 लहातीन यात विनती अति नक्षत्रां जा ।
 माता दिजा जिम्ह जुलं सहया यनं जा ॥
 बीये मरु यन जवाप् दिन यद्य धासो ।
 लालाध्य धागु जित दीं यनभीं मया न्हा ॥ १५५ ॥
 नूत मरु ध्व खं पुवं कुम्भीमिसाया ।
 स्पोत मती दि जक ला सकले मिसाया ॥
 ज्ञानं जुलं गलथया जुल नागि जात्या ।
 यार्ड मरु धुन विचार मन धिर्ज घाना ॥ १५६ ॥
 हाला दिले हन हनं दिन शोकनं का ।
 नाला दुया पुकुगुये दिगु खं पुतं का ॥
 इच्छा जिजा यन मरु दित वायनं का ।
 याये मरु सह जिनं दिन लहागु खं का ॥ १५७ ॥

१. जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ १॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ २॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ ३॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ ४॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ ५॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ ६॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ ७॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ ८॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ ९॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ १०॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ ११॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ १२॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ १३॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ १४॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ १५॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ १६॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ १७॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ १८॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ १९॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक
 ॥ २०॥ जि मरु है इसी मुहम मार १२ । प्रमदक

दोने जि राम जन दू दित भिक्क्य नं मा ।
 आज्ञा जिनं यन सकुन भिनरु मरव का ॥
 पमतिमां जिमि निम्हं दित खेक्क्य बी मा ।
 लक्ष्मराजिनं कन सिता जि स्वया रवे जम्मा ॥ १६५ ॥
 बूढे मजू अन गिता वन न्ह्यागु धासां ।
 लक्ष्मरा जि या दिव जुया वल कोध माहा ॥
 वाना वनं अन गिता कुटिसं उचासं ।
 माले धका वन १ राम जन दू उचासं ॥ १६६ ॥
 बीवा कया जुल उखे अन रावरां जा ।
 याक्का रवना अन गिता कुटिसं वनं का ॥
 संन्यासि साधु व जुया वल वो कुटीसं ।
 पोया व रावरा कुटी रवे गि लहा कुटीसं ॥ १६७ ॥
 सीता जि यात चकया अन वं रवे लहासं ।
 हे देवि ! हा ! यन जनं वनसं दलानं ॥
 योनागु कारण दु रवे दसु हां जितं कं ।
 आगे दुम्हं जिन रवना ह कलान यंम्हं ॥ १६८ ॥

नारी सुया ^{यन} केँ दँ मरुसे रवँ सापं ।
 चोने मलो यन बने दन नू जिनापं ॥
 सीताजिया चन मती तपसी चव साधू ।
 लासाबिलं दिसँ धका फुक वं पुना धर ॥ १७२ ॥
 सासागु फल फुल हया बिल का वयातं ।
 योंका बिलं अन तितां थव यात वातं ॥
 नेनाव रावरा जुजुं अन शौच यातं ।
 श्रीगाम लक्ष्मरा मद्रु जिल योंक्य यातं ॥ १७३ ॥
 मती चुली अन तया जुजु रावरां जा ।
 धालं तिता जितु स्वया कुटिसं वनां जा ॥
 दंगू चयकान तिल जिनं जितु दँ रवँ सीकी ।
 सीता! जितु मयनं चों फुक लोक सीकी ॥ १७४ ॥
 देवता असुर नर फुकं जि खना थरक मान् ।
 लेकास राक्षसतसें जित या खु सन्मान् ॥
 नां जा जि रावरा स्व राक्षसया जि राजा ।
 पाये स्व राबि दू जिनं यननं यना जा ॥ १७५ ॥

धाधागु बी दनत जी वसतं तिसा का ।
सुखरवं तिया त्वनि दनं अनसं वना का ॥
नेना युल्लीरवं अन रावरायागु जा का ।
पाली निते मिदुल कौध वया तिसाया ॥ १७६ ॥
धालं सितां अन व रावरायात नं जा ।
हे नीव ! जी दुल वधू जुजु राम या जा ॥
सीका रवं लहा दन यनं मन दं विनात्रो ।
गव्ये यने दन जितं यनसं खुयावो ॥ १७७ ॥
स्त्री सिंहया दन गव्ये यनि धो दं जूया ।
दं काल न्ह्यां वल दु ये दन चाल खुं या ॥
सुख्य प्रभा मफु विये दक जीवनं जा ।
वोये जितं दन मफु वियगू यनं जा ॥ १७८ ॥
हे पापि दं मृग जुया वल सिंहया दं ।
ग्या नं मग्या नव्रधका विसि हुं द आ दं ॥
माहा वियालु बि-मह्या म्हुतु दं स्वप्पाया ।
पाली धका मनसुवं वल का द आहा ! ॥ १७९ ॥

पर्वत मुतुं पुय धका मनयाह दं जा ।
 चासू वलं दन चनं मुलुनं मिरवा जा ॥
 सोया जितं स्वकु मिवां दन यागु दागा ।
 लोहं चिना ककुस दं दिय धाह गंगा ॥ १८० ॥
 पा गगुली चनस सिंह व धो नितसं ।
 पूरव व सागल गुली न वधेनु जाई ॥
 वीष वो अमृत युगु नित्ता गुलितं स्व पाई ।
 श्रीराम वन्दु द लिसे डलि मेद पाई ॥ १८१ ॥
 हे मूरव रावरा ! गुली जिम्ह स्वामि रामं ।
 पृथ्वी हिला गुलि जुई धनुवान् ज्वनानं ॥ १८२ ॥
 कुली तकं जित सुनां मद्रु सोय जा का ।
 धूली धया अन हीता मयनं व रवा का ॥
 सीता जिया बुलि वचन न्यन रावरां जा ।
 धालं व क्रोध पिक्कयाव हनं अनं जा ॥ १८३ ॥
 न्यो दं कुवेर जि डिजा जिमि मां वमांया ।
 नां जा जि रावरा जुलं जुजु जीगु देशया ॥
 देलं दु का जिगु किगोल स्व लहाम नीपा । गीन्ती मद्रु जि बलया बलदू अतीका ॥ १८४ ॥

મદૂ લ્યારવં મેપિં સુરનર નપં ગ્યા જિત રવના ।
કુવેરયાગ્ર ત્યાકા જિગુ વલન લંકાસુ જિ ચના ॥
પિતીના લંકાનં જિન અન કયા પુષ્પક વિમાન ।
દુયાર્ મેપિંસં તિસ જિગુ તયેવં જિ અભિમાન ॥૧૮૬॥
મચેં ઇન્દ્રં ન્યોને ત્રય જિગુ કયાવો ચ્વનિવનં ।
પ્રયે વૈકા ગ્યાના માતિ માતિ મજાકં સુમુકનં ॥
તવો ધં લંકાનં ચિદિધન વ અમલાવાતિ પુરી ।
લૈયા દેં લંકાસં ચડ દિગસં લંરવં દુ વ પુરી ॥૧૮૭॥
વિહારં યાયેલ્લે દ્વ જિવ વિમાને અન ચ્વના ।
મની લોનં રામજી અન ચ્વનિ દ્વનં જા જિન રવના ॥
દ્વનં યા સ્વામી જી વય મરુ મધાસેં દ્વન ચની ।
વ રામજી જા સો સો જિગુ સિકુ પવિંતિં મદુ રવની ॥૧૮૮॥
ધયા દીલં સીતાં મરુગુ દ્વન લ્હાતં રવં જિત નં ।
કુવેરયા વીં દ્રોજા કરપિની મિસા દાય દ્વનતં ॥
યથે ધાસા દં સો પુરં યનસ તાક્ષેસ આદ્યેકં ૨૦ ।
પુરં લંકા દંત્ર સહ યન ર્વાતં જુર હનં ॥૧૮૯॥

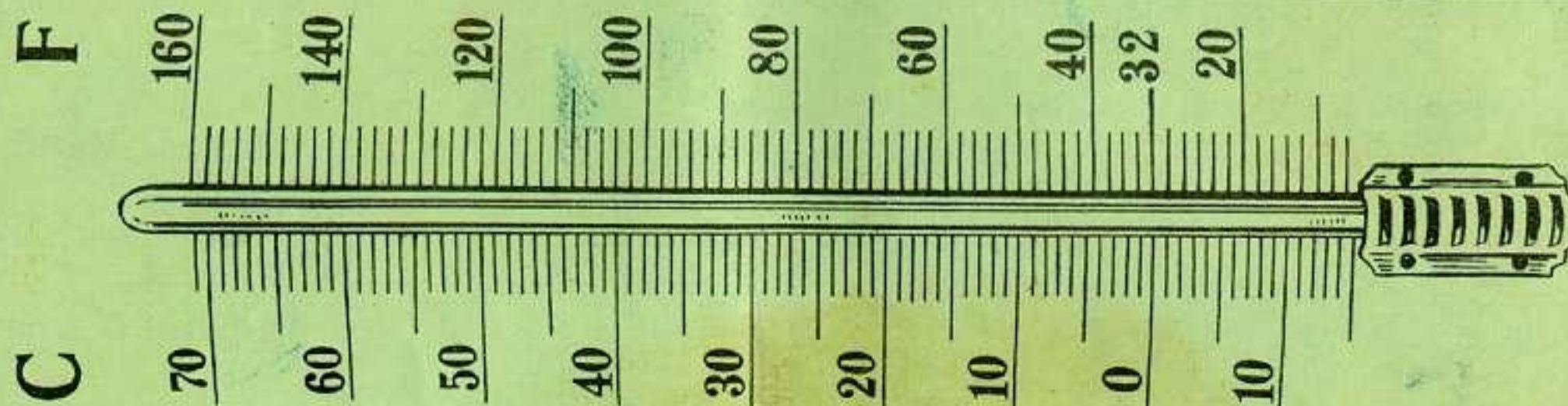
[illegible]

[illegible]

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

2326

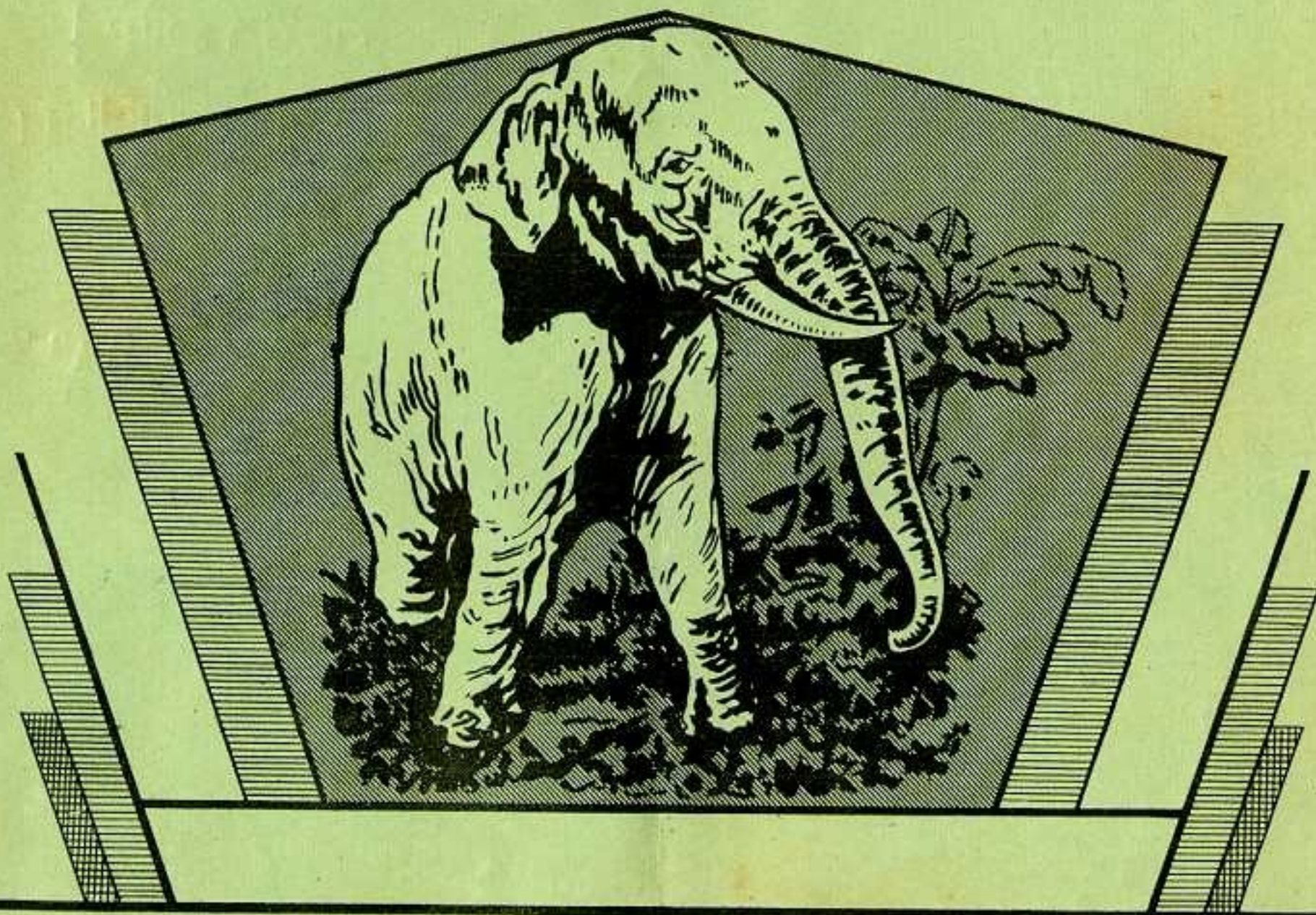
CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

The **ELEPHANT**

EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name ଅନନ୍ତ କୁମାର ଦେବ Class

Subject ମାଟ୍ରିକ (ମାଧ୍ୟମିକ) (ଅନୁସାରେ) ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ୧୩୩୯୩

‘आरण्य काव्य’ कम्पोज गाडे न्हय
धुकी दड ते स्वया दिसां

अधम निस्वर्जनं स्वभावो व सहजं ॥१०॥ ✓

धार्मिक्याहं पापी कला सहजनं ॥११॥ ✓

आश्रमसं ज्वन का दना जक वोनं आस्त्योजिया ॥१२॥

निर्ममोयाव ल्वासा धनस मज्जु सुरविरु का न्हं दिमीसं ।
स्याना याकुनं दिमीसं ॥११३॥

जीतूं शस्त्रं सिद्धिं रघुकुल मिल का कागु तोंके हि दंतं ।
..... ॥११५॥

ज्वनं का रावरा नं अन उम्ह सीताया छयल जवं ।
मनाहं बूई ये नृति जक छरेणं ज्वन खवं ॥
घनाको सीता जा धव ल्यास योने लल वनं ।
उग्र बेले मुर्दा दुत अन सीताया सुमुकनं ॥११६॥
सीताया रवोलं का हिडुहिडु लना रामतु म्हा ।
ज्वनं ब्वाका वोनं घटघट तु सेंका रख दूया ॥
विलाप यातं सीतां नुगल अन दाया खल हनं ।
मयाना राम जीनं जनम मर दीग्र अहित नं ॥११७॥
अनाथ जूलं हा राम ! गन गन काया दिन घनं ।
युगु दुखवं तेंका जित घन दिन ब्यू सुख हनं ॥
मरु दोष लक्ष्मरा दी जिन दित रवें ज्हाना मखुगुनं ।
उडीया फल जीनं नयधुन घनीजा सहजनं ॥११८॥
जुलं डेडैयागु मनस गुगु बोलं उगु घनं ।
जिग्रु कर्म याना जिन अति सिले का दुख घनं ॥
अपालं रू सीलं रवग मृग तसे पञ्चवटिया ।
विलाप याना हा राम ! धक आधिउ रवोया दुख सिया ॥
॥११९॥

धमा चोनं सीतां दिन जित कृपा या प्रभू हनं ।
 विपत् झापत् जूया जिन बनस याना विरह नं ॥
 नये भाषा चोनं यन वि गंधाया मनमनं ।
 सिता खोगू सोया त्रग मृग दु ताया खन अनं ॥ १९७ ॥
 व्यथे लू वो सीता विरह अति याना वन खवया ।
 यना चोनं सीता अन बलन रावरा रच गया ॥
 जरायू नं तालं न्हयपननं खोगू व सति वं ।
 व जा राम्या भक्ती खन अनसु सदां पञ्चवटसं ॥ १९८ ॥
 खना चोनं गृध्रं दुटिस अन राम्या सति वनं ।
 विचार याना खिवं अन बनस गृध्रं खन हनं ॥
 सिताजी रावरानं बल बलनं मोंका खन अनं ।
 खने वं गृध्रं जा दुव खन सिताया अन मनं ॥ १९९ ॥
 वनावो न्हयोनेसं रचसु अनस गृध्रं दिडल का ।
 अले रावरा यातं अन बनस धालं तमन का ॥
 अहो दुष्मन् रावरा ! जान गनै यने हं जिबिसिता ।
 हरीया नारी यो फइ मखु हंधों नं खुय सिता ॥ २०० ॥

दुष्मन्

अहो! दंजो वों का जि अति तव धं धका मनमनं ।

धव जा ज्या काचाया दन चनस बुध्दी जन वनं ॥

पराक्रम सी दंगू रघुवर व लक्ष्मणा दु खुनु सा ।

आमी न्ह्योने सीता बल बलन यों की दन फुसा ॥ २०१ ॥

अहो! दं बल धूसा दव जिव निलवाये धन दको ।

... तथा तीया दू दं धो गुलित लिगु प्राणां प्रयच्छको ॥

जिनं सीता येने दनत विय हानं परगु धनं ।

द रक्षणा जा मूर्ख माहिल रघुनाथ्या बल हनं ॥ २०२ ॥

फुका बीलं रामं रघु दिमि व राक्षस दकलनं ।

मदू दंके होसं दु जुल धक वेतं धन हनं ॥

अधर्मी हे रावरा! दन सीता कालं म्हेनु रवना ।

गुली नेना रावरा वल तमन ब्वाब्वा चुपि ज्वना ॥ २०३ ॥

जटाग्रु स्यायेग्रु मनन चवन मापा वन बलं ।

नका बीलं पेजां ^{अनु अनु} व गृध्रे धव बलं ॥

गुल्लूरोसे छाना बिल अनस त्वाचं अति गिसं ।

कची धा रावराया उलुपुलु हि वो फुड्डुलिहं ॥ २०४ ॥

પપુતિં દાયાવો વલ દુતિવ પંજાં જ્વન પ્રયા
 વનં સ્યાના વીલં તલ વ લય્યા સાચિ વયા ॥
 ત્યં સ્યોંકા વીલં કુડકુડુ દયેકા દૂતવનં ।
 ચુલી સોયા રાવરા તમનં ચુપિ વાવો વલ સનં ॥૨૦૫॥
 પપૂ નિષ્ણાં ધેનં અનસ તલવાં દુકલનં ।
 જટાયૂ પૃથ્વીસં કુતિવન વ ર્વાકં જુત અનં ॥
 અસામર્થ્યં જુયા અન ર્વન વ સીરામ્ જક ધયા ।
 જ્વના સીતાયાતં વિસિ વન વ રાવરા અન ^{સ્વયં} ~~સ્ત્રી~~ ॥૨૦૬॥
 વનં વો ભાકાશં ડગુ કવ્યન લંકા પુતિનં ।
 તયા વોયા કૈસં રુદ્ધી જુલ વ રાવરા મનમનં ॥
 અલે સીતાયાયૂ વચુલ અન ર્વાજા દુકલનં ॥
 રથે લહાનાં દુ વ્યાઈ દુલ અન સિતાયા અન હનં ॥૨૦૭॥
 ધયા વોનં સીતાં અન મ્હસ ર્વના રાવરા ગચે ।
 મચા કાલં જ્યાં દં હલ જિત રુયા રુવં રુયગુ ચેં ॥
 દનં કેગુ દુકા જિ આતિ લલવાન્ કા ચન ધવા ।
 દકી દં લ્લ જી રથે રુવા વ લક્ષ્મણ દુગુ સ્વયા ॥

अहो दुष्टा माखुं जि उने दन तोतरी जित चनी ।
 परब्रूसा जी स्वामी सुविम्वु कीजागत दनी ॥
 यमीसं सीत्रो सो दिमिगु दुल पुंकी हतपतं ।
 'धया रावाएयातं यन अन व सीतां चतपतं ॥ २०९ ॥
 सीता योंका चोनं दश सीत लंका पुति स्वका ।
 खनं सीताजीनं नृषिमुक गिरीया अन चका ॥
 उकी चोना चोंगु खन अनस माक प्यम्ह खुम्हं ।
 विचायाना सीतां यव मनन यालं अन जुलं ॥ २१० ॥
 जितं माला वोसा चन बनस स्वामि खनि धका ।
 तिसा तोया दुकुं चित अनस कापते सुमुकुका ॥
 उगू पोलं नापं कुतिकल व माकुलं खनि धका ।
 अनं योंका सीता मयायन व लंका उतिस दा ॥ २११ ॥
 वश्ये कायें धका अधीकु सन वो सीताजि वश्ये मज्ज ।
 * धर्मत्मा व अती न्यनी मखु वनं पङ्का व अनुपार मज्ज ॥
 रावराणं बिल का मये व अन लोम् सीताजियामं हनं ।
 सीतायात धया चवनं चुगु धका हे जानकीजी दनं ॥

1

लज्ज्यां द्वाय च्चना जिनं दत्त जा याना नमस्कार धनं ।
 जी जा ही जुल का स्व दास धनसं नीला दिसं ही धनं ॥
 श्रीराम वन्द तुमं क्य म्वाल धनसं लंकास वीना धनं ।
 मागत दे मरु का वयेगु धनसं वो राम लक्ष्मणा हनु ॥ २१३ ॥
 सीता वीनि अपिं वियोग दनगु भागे दुम्ह का दनं ।
 * भ्वाती ल्याव मद्रु दितं स्व धनसं याना विज्या हनं ॥
 यो यो गू दयेकी तिसा व वसतं पात् कै पिताम्बा धनं ।
 आजा दं धनसं जितं तु सक्तं रंकी ध्व हे का मनं ॥ २१४ ॥
 ड/ बुल्फील् या धनसं सिता द ह्यं पुष्प विमाने च्चना ।
 यो यो व्यास वनाव सो हुं धनसं नीलाव चों जी खना ॥
 सो का दं जित थों मती दाव फुका स्वामी जितं या हनं ।
 धागू रावरा नं मरुगु वचनं मेनाव सीता अनं ॥ २१५ ॥
 धालं रावरा यात जा अन हनं सूरु जुयावो मनं ।
 हे रावरा द जुल पुलस्त्य मुनिया हुलेस धूमं हनं ॥
 माहात्मा द जुया बिलं हुल दाग कक्या मिसा दं हया ।
 सो हां दं जिमि स्वामी राम जुल का धर्म अती द वया ।

॥ २१६ ॥

मुर वीर का व जुलं जि दूयन धका सीवंजितं योकि का ।
 खंका जिं चुलि आसु जा धन च्वना लीगू हनं सीडिका ॥
 आहा नीच ! जिनं हिलं चनस का दंगू छयले काल का ।
 रावराजा न्हिनदी नयाव च्वनि का सीताजिया चासु का ॥ २९ ॥
 पूके धर्म पातिव्रता जिन धया स्वामीजिया दं धका ।
 लोभं क्यो वड्का अनेक बिजनं योला ख हनं धका ॥
 सीतानं वड्कतं हका दूइ हनं कोधं मसो ख्वालनं ।
 श्रीगणेशाय नमः कला जि मखुला सोये मरु जी हनं ॥ २९ ॥
 सूर्ये पश्चिमनं लुयाव वलसां ख्वाउं मे जुसां हनं ।
 नीशानाय नया पुनाव वलसां पूके मरु धर्मनं ॥
 सूर्येया किणं मसोतु व रपी तोते मरु रामनं ।
 अज्ञे याइवले मि पीक्य विइला नोडाल यातं गनं ॥ २९ ॥
 सिंहं स्याह चला फई मरु यने धीनं लाका गनं ।
 पापीनं मखनं व स्वर्ग सुख का हं ये जुई को गनं ॥
 कोये दं जितनं मरु स्व चने यनके दिक्का पापी हनं ।
 हेकानं मस्यया सीताजि अनसं दीक्का जुयारावां ॥
 ॥ २२० ॥

यवो दासी लक्ष्मीं धामिअ अन धालां युगु धका ।
अशोक वाटीकासं वइत अन याकी सयल का ॥
धया आ सो दिमसं वचन अति भिंका अन यना ।
चनं सीता हेका अन च्चक सहेली सावि चना ॥ २२१ ॥
दनं न्यो सीता यो जिन यड दने ^{अति} ~~अति~~ चननं ।
ददी न्हयो नू दं जी मखनि चन स्वामी मन मनं ॥
नये स्याना दंतं चनस अवसेमं जिन दको ॥ २२२ ॥
धुली सीतायातं अन अय बिया रावण वनं ॥ २२३ ॥
सरवीपिं मूनावो तय चन वहैका आमिसनं ॥
तलं सीता यातं गन आमे अशोक वन दुका ।
बिया वोनं हेका तल अन सिमाया छय नु का ॥ २२४ ॥
सिमा छेसं जूसां चन अन सुमूदं छय नुना ।
चनं रवोया रवोया हिदु हिदु लनाको छतु दुना ॥
हनं पित्या प्यासं मासिल आते धन्दां अन सितां ।
छदूनावो राम् राम् जक अन धयावो चन सितां ॥
॥ २२४ ॥

દણ્વા મૂત્રું ધાર્યેં અન સાવે સહેલિં ચન ધયા ।
 પાતિ યા દે રાવણા મુરવ સિદ્ધ દનં જા જિન ધયા ॥
 અવશ્યેં ને દનં પાતિ દન મધાસા યન વનં ।
 મન્યોં સીતાજીનં સાવે પિનિ સહેલી પિનિ રવેનં ॥ ૨૨૬ ॥
 સિતા સ્વામી મ્હાની દનિ સ્વ મ્હાતે શાં ધર્મ મધુ વે ।
 મનં ધાગૂ ચો કા ધર્મ જિન સીતાં મધુ પુવે ॥
 અતી દુણ્વેં સીયા ચન અન સિતાયા વત્ અનં ।
 મનં લેં કા રામજી આતે દુણ્વેં સિયાવો ચન અનં ॥ ૨૨૭ ॥
 ભુમે કા જા ચીનં કુપત મૃગ રામં ભિડુનં ।
 ચનં ધયાનં રવેં કા રઘુવલિયાતં અન હનં ॥
 વલં લ્યાહાં રામજી કુપત મૃગ માલિચ અન પુકા ।
 વયા ચોલં ચોલં વિચસ રવન ભક્ષમન વવગુ કા ॥ ૨૨૮ ॥
 અલે સંરવા લોલં મનસ અન રામયા આધિકનં ।
 મતી સાપાલં જું સત્તતલ વ ભક્ષમાર અન હનં ॥
 વયા લા ભક્ષમાર દે અન કુરિસ સીતાજકતયા ।
 વચન વૈવં દોસં જિગ દન યુધાસં યન વયા ॥
 ૧૧૨૮ ॥

વૈથ

धीला चों दू थुगुलि बनसं पापि राक्षेस वयावो ।
 सीताजीनं मनन कुटिसं मन्त सीता खनावो ॥
 भिंजा जूगू पावन चन तिं हे डिजा ! सो दनं का ।
 सीता ~~ता~~ जिअकु चनस म्वायगूनं मखं का ॥ २२९ ॥
 थो/ ~~य~~या सीनं विपति दइला दुंरवुनू मेगु हानं ।
~~ख~~ लेंडे मालं चन बनस वया जी गिना डा थव थासं ॥
 नेला राम्या वचन अनसं पाल का लक्ष्मरां का ।
 दाजूर रामजी चन दित कने विन्ति याना जिनं का ॥ २३० ॥
 अपराध जीगू थुगुलि मखु का दोष सीताजिया का ।
 सीता लक्ष्मरा धक अन वनं हागु धाम्हं सिता का ॥
 रामजी हालं वनस हें धका जिह्वा धाम्हं अती का ।
 हागू रामजी मखु थुगु सलं जिं धया का व सीका ॥ २३१ ॥
 राक्षेस हागू थुगु वनस का राम हाथें चवनं का ।
 न्यावो धासां मजुल कुळये वो सिताया मनं का ॥
 यथे वातं स्मुत्त जित सितांजी जिं कने दू चनं का ।
 दाजूर सीवं दन जित यने ताक याना चवनं का ॥

धागूनेना मन जिगु ख्वाया सर्मा वाया वलं का ।
 ज्याहां वोया जिन अन कुटीं दीत मालेत नं का ॥
 जिंजा स्त्रु का जिगु मनमनं दी बुली न्ह्या ~~धका~~ **धका** ।
 त्यावे पैगू जिनं थ वरवना ब्रैम्ह दैत्यं दितं का ॥ २३३ ॥
 हाहां वोलं लेंस थुलि धका राम लक्ष्मणा दुःस्मृताया ।
 इच्छायाना युगु वल मनं जूयमा भिं सिताया ॥
 राजीं ~~रुशी~~ दुटिस व ख्वाया खैगु भीसं खने मा ।
 ईश्वरयादे थुलि अन पवना व्वां ह थासं वने मा ॥ २३४ ॥
 तुं तुं धाधां दुटिस वल का फुल्लु जूलं कुदीजा ।
 सीताजी जा अनस मदतं न्ह्याइ मासां अमी जा ॥
 यूजा लातं अन निहसयां वोगु संरवा गुगू का ।
 दाजू कीजा निम्हु अन ख्वाया नोन वाये मफू डा ॥ २३५ ॥
 ख्वाया रंगं हेल अन हनं हीसू जूया खनं का ।
 श्रीरामयातं दहाव्य जुनुं राज बी धागुनं का ॥
 हानं बनवासर दूयगु जुल धा दुं मया शोभती नं ।
 श्रीराम लक्ष्मणा चमिनिह सिनं शोक या आ अर्धीदं ॥
 ॥ २३६ ॥

① जवगु . ② देपागु लहातिस ।

सीताजीया गुण जव लुमंन दाजु कीजा निहंया ।
रखेया हाला चवन अन दुनै माजुयाको निहं का ॥
सीता सीता! धक जव धया जूल मा जुया का ।
रखेसी प्रखू गन गन दु का वेगु दूला धका का ॥ २३७ ॥
वनया जन्नू गुलि खन अन जूल नेना उचासं ।
खे ला सीता दिसिसन धका राम नक्षमरा हचासं ॥
मामां पो नं वन वन हिला नाप लातं लजे का ।
ही ये वें का चवन दिति दिति धा म्हायेसं जुये का ॥ २३८ ॥
वा वा ही न्हा पपुति मरु का जो व देपासनं का ।
गृध्रं लक्ष्मरा रघुकुल मरागी कागु खेका चवनं का ॥
विन्तीयातं फुक वन हनं रामयातं उचासं ।
रावरा पापी दुव बिल जितं वादि माना व सासं ॥ २३९ ॥
फुके लवाना दिगु हित स्वया लात बीया जिनं का ।
धेना वीलं पपुति निगुलिं शक्ति जा जी वनं का ॥
वण्डाल पापी मन धन खुया जानकी जी वलं का ।
नगवान् जिं स्वे यन ददिन सोयाको अकासे वनं का ॥

सोया

॥ २४० ॥

कालं का हीं आति दुख सिया देहा तोता बनेसं ।
उपकार याये करपिनि धका हीं तया को मनेसं ॥
पापी फूका जगत भया सुरवर वीरुं दि धालं ।
भगवान् भक्ती जित धन दिनं शान दुं वीरमालं ॥ २४ ॥

॥ शशि वदना छन्द ॥

सतजन यागु महुनुन रवं लहागु ।
निहादि वनेने अनमन येने ॥ १ ॥
हाहिर यागु बगित सागु ।
निहादि वनेने फुक मन येने ॥ २ ॥
जिगु फुक लीला स्वय फुक हीला ।
जिगु गुण जोने सुमुक जोने ॥ ३ ॥
गुलि दत हाहिर उगु स्वय मा दं ।
उगु फुक सीका कन दिन जी का ॥ ४ ॥
धन फुक लोके गुण जिन ने दे ।
कपत मयाये धव सम धाये ॥ ५ ॥
गुलि दत पारणी ईश्वर रपना जी ।
पवित्र जूया नियम युगु या ॥ ६ ॥

न्हिनादि पुजा या ईश्वर वया का ।
 व ईश्वर नामं जुल उगु ओमं ॥ ७ ॥
 गुलि रत वली आमेत स्व मन्ती । मन्ती ।
 धनजन काये जिगु मन्तु धाये ॥ ८ ॥
 युगु गुगु लीका भगति ति सीका ।
 युगु सनिसां वनि उम्ह पारं ॥ ९ ॥
 सुगति वनीगू युम्ह धक सीगू ।
 धुलि धक रामे अन कन ज्ञानं ॥ १० ॥
 रघुवर लक्ष्मणा वन वन मन्मन् ।
 गन ६६ सीता मनस व लवी का ॥ ११ ॥

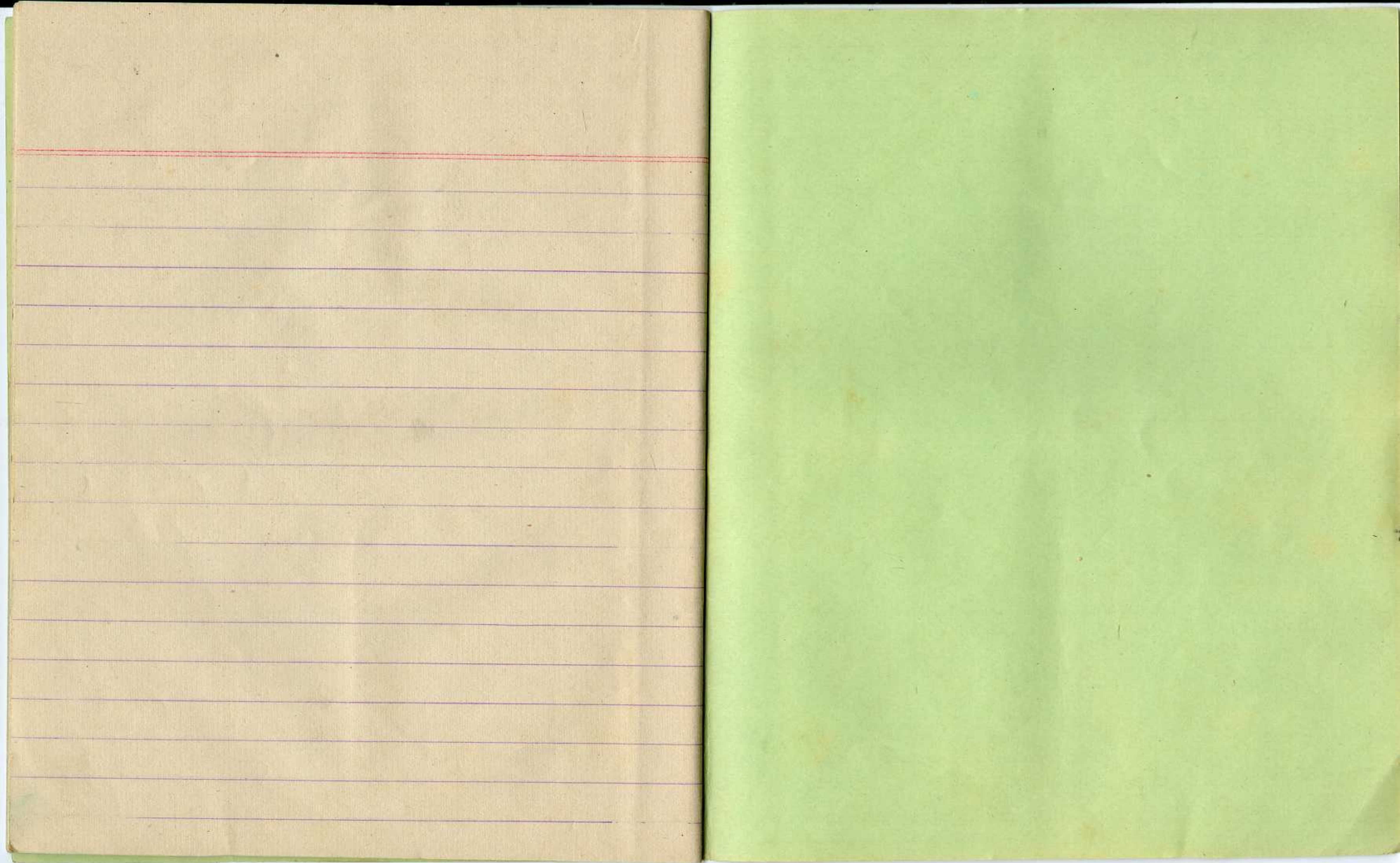
इति श्री आरण्य काण्ड समाप्त ॥ ६ ॥

11. 1. 71 1. 1. 71 1. 1. 71 1. 1. 71 1. 1. 71

॥ २ ॥ श्री गुरुः नमो भगवते वासुदेवाय ॥

[illegible]

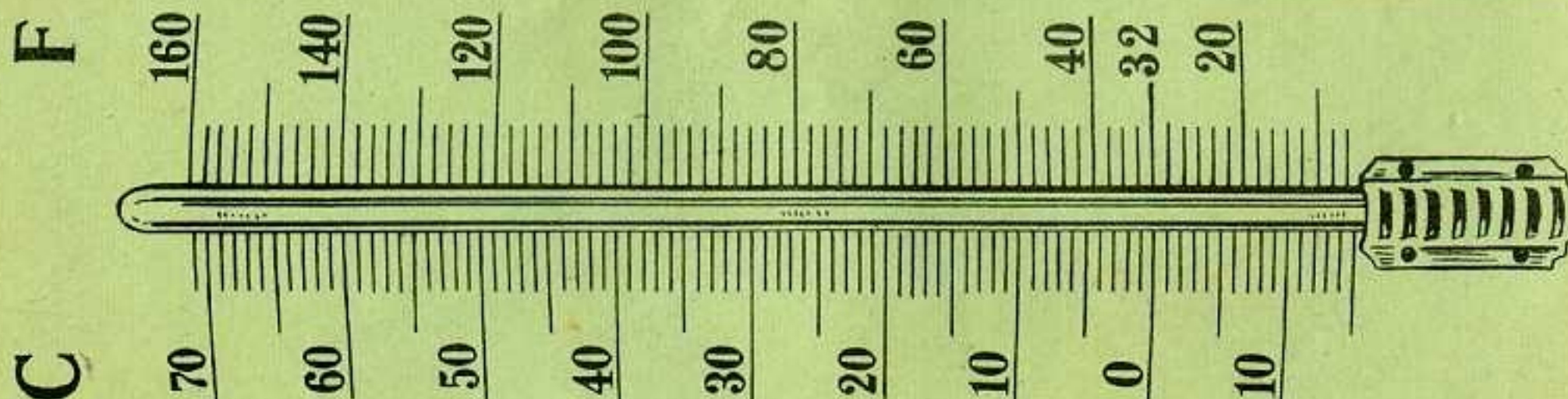
11.31X 157 214 100000 (100000)

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

2326

CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

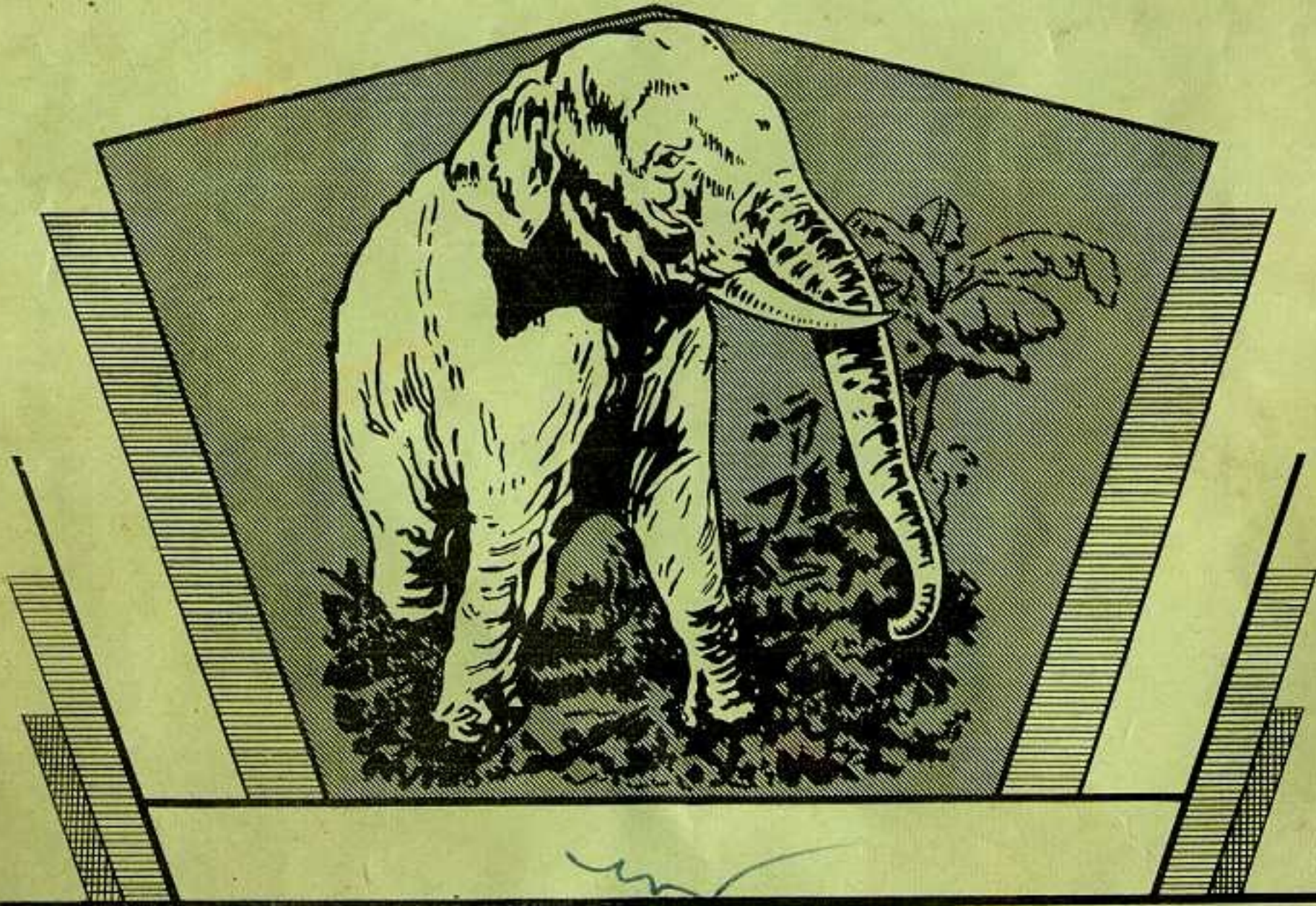
D.S.

9

The ELEPHANT

EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name विनोद लाल Class _____

Subject सिद्धि रामचंद्र लक्ष्मी लाल १४

विश्वविद्यालय कावड ४

Raj

Note Book

MADE FROM FINEST PAPER

Name

Class

Subject

School

Sec.

१५

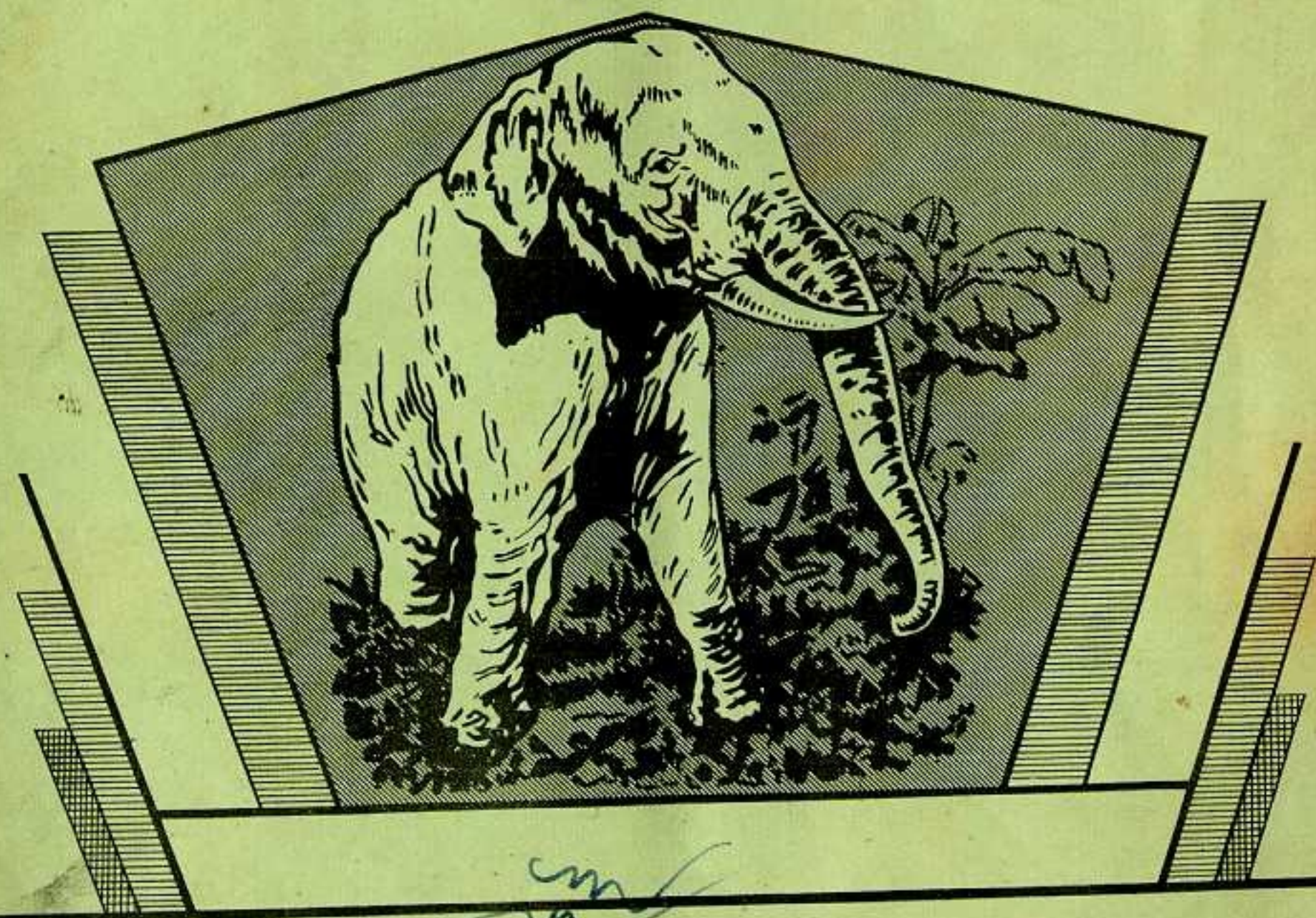

The **ELEPHANT**

3

EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name

ਅਮਰਿੰਦਰ

Class

Subject

ਮਿਥਿ ਮਾਧਿਯਮ (ਮਿਥਿ ਮਾਧਿਯਮ ਕਾਗਜ਼) ੭

ਕਲਾ ੯੯

सिद्धि रामायण किष्किन्धा काउ

श्री गणेशाय नमो । श्री सरस्वतीय नमो ॥

श्री रामचन्द्राय नमो ।

पंथा सरोवर स्वया वन राम लक्ष्मण । पूरू खना चतकनं निम्हया अलेमन
न्या नं खनं हिते दुपिं खन पद्र स्वांनं । लक्ष्मण हनं घन स्व का गुलि त्रिं ध्व थानं

७ पूरू जको खको सिमान अती स्वभा ला ।

सीता तना दुख जुया खबि को जिजा आ ॥

पूरू स्वया जि मनया दुख जा तनं का ।

राज हंसनं दु खन जु म्हिता का ॥ २ ॥

लक्ष्मण जियात स्व धका बनया स्वभा का ।

श्री राम उर चवन वना खै कना कना का ॥

मृग वसन्त जुल का शुग कालया जा ।

कोया चवनं घन फये तितलं जुया जा ॥ ३ ॥

श्री राम लक्ष्मण वनं अननं सिता मा ।

राज किजा निम्ह जुनं फुक बन दिला मा ॥

७ पर्वत कस ध्वन हनं मृषिमूकया का ।

राजा दु का अन व माकलयाद् जा का ॥ ४ ॥

सुग्रीव धका जुजु जुल हनुमान मंत्रि ।

तापं च्वना च्वन अनं ऋषिभूक सती ॥

ध/ किष्कंधा/ नाम जुल का अमि देशया जा ।

सुग्रीव व वाली दु निम्हं दम्ह मामया जा ॥ ५॥

सुग्रीव अती धरम चेत दु व वाली पापि ।

वाली व सुग्रीव निम्हं मि व लः च्यं भापि ॥

नि/ लवाना जुई बिनीदि का गन धो दुलं का ।

त्याके मफू अन व वाली व सुग्रीवं का ॥ ६॥

लवापू दको निम्हं हनं धुम धामया का ।

धूना वनं अन व सुग्रीव वाली त्या का ॥

वालीं अले धन व सम्पति लूट जातं ।

यों का बिलं वन बलं सुमुकं कलातं ॥ ७॥

देशं पिने पितिन सुग्रीवयात दानं ।

वाली खना बिसि वना च्वन वो सुलातुं ॥

जोई मरपू धन धका मननं च्व खं का ।

सुग्रीव च्वनं परवते ऋषिभूकसं का ॥ ८॥

लोता वनं फुक व बाकरनं उधासं ।

नापं चवनं व हनुमान् दम्ह आसपासं ॥

श्रीराम लक्ष्मणा खनं अन सुगिवं जा ।

वालीं दूया हल धका अति ग्यात वं जा ॥ ९॥

ग्यानाव सातु वन सुगिवया मनं जा ।

सुर वीर अपिं खन जिन धनकाननं जा ॥

चो वोया चोनं आमिसनं पावत् तु सोया ।

स्याके धका जित हनं हल ये सु द्योया ॥ १० ॥

शंका वना अन व सुगिवनं च धालं ।

सो हुं दनं वल व हुं खानि मागु धालं ॥

माहा बली व हनुमान् अति बुद्धि दम्हं ।

मालिक् त्वया टहल यायगु ज्ञान दम्हं ॥ ११ ॥

आंशा सिरेतनु फया रूप भिक्षु भूया ।

व्वां व्वां वनं व हनुमान् अति ह्ये गूया ॥

नेनं वना अन व रामजुयागु धासं ।

सू हां दिपिं आधिदु वान दु रूप नाकं ॥ १२ ॥

क्षेत्री पिनी रूप दिमी अनी सूर जूका । 7ति

ही सी दु का दिमि शरिर् स्वयनं युग का ॥

ज्यानं मग्धा धन दिपिं वल सूर जूया ।

नायु तृतीं दिन युया धन न्यासि जूया ॥ १३ ॥

यानाव दिं सह धनं चिकु ताप नो या ।

दाये धनं धन हिला धन हीन कोया ॥

सुम्कं न्यना न्वनाभये अन रामजूनं ।

लक्ष्मराजियात बिल का युगु शां दूर नं ॥ १४ ॥

लक्षये मते धन धनं अति बर्कनं रवं ।

ली 7 बोले मधूर जुयका तिनि लक्ष धनं रवं ॥

आज्ञा न्यना युलि हनं रघुनाथजूया ।

न्योका बिलं धन व लक्ष्मरा हर्ष जूया ॥ १५ ॥

दशाय जुजू धम् दु कोशल देशया का ।

काये लिपिं व जुजुया निम्ह सो धव का का ॥

पीताजिया ववनं (न) वनवास् वया का ।

नां राम लक्ष्मरा जुलं लिमिगु धका का ॥ १६ ॥

नापं दु का जिमि तताजु व जानके का । 7 की
 योंका बिलं चन खुया मदुहां जिपिं का ॥
 माला जुया खन हिला लुभके मफू का ।
 ब्रम्हां चया तवगु कर्म मुये मफू का ॥ १७ ॥
 धालं व लक्ष्मणाजिनं हनुमान यातं ।
 जमिमी दको रवै विं फुडं चन धाय गातं ॥
 बाम्हरा दिनं कं जिमिनं चन दाय जूया ।
 न्योंका बिलं व हनुमान अति खूश जूया ॥ १८ ॥
 सुग्रीव ध्याम्ह जुजु दु मधिमूक गिरीसं ।
 सोढे हलं जित वनं चन यो दिमीतं ॥
 वाली रपनाव अति गया उम्ह शत्रु बोया ।
 हल वोगु ला दु चन धका हल का ~~मि~~ होया ॥ १९ ॥
 मंत्रि ~~मि~~ काव जुजुया हनुमान जि नां का ।
 हे राम दिनं जित कनं दिगुली वयान् का ॥
 खूशी जुया वल हनं जिगु मन्मनं का ।
 सुग्रीव त्वाय दयकी रघुनाथ दिनं का ॥ २० ॥

मा^२ले^२ अले वन सीता कपि कोज बीया ।
 पैर दिशा^२ सकमन दु दु बिन्दु बीया ॥
 याकन लुई दिम्ह सीता वन जुक्ति याना ।
 सुग्रीव जियात सुख ब्यू दिन बाले स्याना ॥ २१ ॥
 बुधिं जाम्ह हनुमान धा स्वया का ।
 रूँ का धका चवन मनं रघुनाथया का ॥
 लोये^२ जिन व सुग्रीवया ननानं ।
 बोनाव योंकि दिन का जिमित ननानं ॥ २२ ॥
 लूकुं दितं व हनुमान जिन राम लक्ष्मणा ।
 पर्वत गया वन अनं आति हर्ष जू मन ॥
 सीमा कसं वन दिका हनुमान ननानं ।
 सुग्रीव यात कन का फुक रूँ^२ वयानं ॥ २३ ॥^२
 बालं व सुग्रीव हनं मलया बलं का ।
 नापला बलं अन व रामजु भागु बलं का ॥
 धालं व सुग्रीव वया अन रामयातं ।
 नेने धुनं जिन दिगू वन यातयातं ॥ २४ ॥

त्वाये विने जित घका दिन कागु जूलं ।
 का सा जिनं चन फये जिगु ह्रात जूलं ॥
 जोना दिसं जित दिनं धुगु लहा निपासं ।
 त्वाये जुई दिव जि वो निम्ह का उचासं ॥ २५ ॥
 नेनाव सुग्रिवजिनं गुलि वात लहागु ।
 श्रीराम चन्द्रजुन जा ज्वन लहा वयागु ॥
 ब्वां ब्वां वनाव हनुमान न चरव तालं ।
 सिं त्वा निगु हल कया अन बूल लहातं ॥ २६ ॥
 यूचूं बुचूं मिं निगुलिं अन मी पिकालं ।
 दूका व मिं दिनि दिनी अनसं तु कालं ॥
 श्रीराम सुग्रिव निम्हं आति हर्ष याना ।
 चाचाउला मि अनसं तल सादि याना ॥ २७ ॥
 त्वाये चिना खुशि व सुग्रिवजी व राम ।
 याये दि वो जि व निम्हं चन न्हं परागाम ॥
 सुग्रिवजुनं खुशि जुया अन राम यात ॥ २८ ॥
 आसन् बिलं धव दुये सनमान यात ॥ २९ ॥

श्रीरामजूं अन न्हिला मुसुहुंन धालं ।
त्वायेजुनं अन न्हिला मुसुहुंन धालं ॥

सीमा कवाव लहिना बिल वास जीगू ।
श्रीराम लक्ष्मणा निम्हं अनसंतु दीगू ॥
लक्ष्मणाजियात बिल का हुमाननं जा ।
श्रीराम वन्दन कवा बिल आसनं जा ॥ २९ ॥
धालं उले अन व सुगिवनं मधूरं ।
नेना दिसं दुव जिगू यन राम स्तूरं ॥
योका बिलं निम्ह कला जित वंदुयानं ।
त्रासं च्वना जि ध्व वने अति दू सियानं ॥ ३० ॥
न्हिं न्हीं मादिं जि स्व यनं गुगलं सदानं ।
नेलं मयो जि गुगले ^{स्व दयाव} ~~स्व दयाव~~ हानं ॥
ज्याना जुया चाचां जित वं मयेया ।
दाजूर वजा निम्ह जुलं दम्ह दे व मां या ॥ ३१ ॥
युक्ती दिनं यनस या फुइगू व वाली ।
श्रीरामजूं ^० अन न्हिला मुसुहुंन धालं ॥
त्वायेजु ^० सुनं अन न्हिला मुसुहुंन धालं ।
त्वायेजु सुगिव दिगू जिनं दुवस्व सीलं ॥ ३२ ॥

बल् जफतिनं दिम्ह कला यन वं स्व वोया । -7

म्वाये दइमरु थनं तल काल वोया ॥

व्वाम्भुग वारा जिगु का मकसें मदीम्ह ।

लेनी मरु उम्ह थनं सद्दं व सीम्ह ॥ ३३ ॥

सोये दई दिन थनं उम्ह वालि सीगु ।

पर्वत्त समान् खनि हनं बैस गोतुलीगु ॥

श्रीगाम्भुया हित वक्कर अनसं न्यनाडो ।

खूशी व सुगि व अती मनमन् विलावो ॥ ३४ ॥

हेरामजी जित थनं दिगुली दयानं ।

राजे कला जित हनं दई रेवे स्वयानं ॥

वालीं जितं दुव खिये मप्पुगु दिनं या ।

निर्धा खना जित कृपा आधिकं थनं या ॥ ३५ ॥

✓ छीगु दुव जित जुलं जिगुनं स्व छीगु ।

नेना जिनं दिगु दुखं हनुमानन कंगु ॥

जोगे मज्जु दिनं यथे थनं शोक याये ।

त्वाये फको जिनं दिनं थनं हीत याये ॥ ३६ ॥

हेराम्! दूको जिन रवनं मृषिमूकस योना ।

योंका बिलं दि नकिनं निशिचरुन रूया ।
 नेना जिनं भुगु धका रघुनाथजू या ॥
 योंका बिलं दिम्ह सिता निशिचरुन रूया ।
 माला जुया धन ^{ये}ने गननं मलूया ॥ ३७ ॥
 धूली वनन अन ^{येना} ~~स्वना~~ रघुनाथयागू ।
 सुगिर्वजिनं कन व जानकिया रू मागू ॥
 हेराम्! दूको ^{रवन जिन} ~~मंनि~~ ^{मृषिमूकस} ~~संनि~~ ^{येना} ~~धका~~ ^{जि} ॥ ३८ ॥
 'हेराम्!' धका जक व रवो अधिकं छडूना ॥ ३९ ॥
 आकाशासं वन वना आति वेग याना ।
 कालं तिसा ध्व कुतिका धन पोल याना ॥
 सौया दिसं दिन दूको दुदु पो ध्व फेना ।
 सुगिर्वजिनं थुलि धया अन पोल फेना ॥ ४० ॥
 केना बिलं फुक उला भुमिसं तयावो ।
 श्रीमजी रवल आती व तिसा स्वयवो ॥
 आका जुलं अन हनं रघुनाथ रवयाने ।
 सीतां धनं दुदु तिसा कुतिरूगु यानं ॥ ४० ॥

१ छ येना (मूल पाण्डुलिपी)
 २ * दुदु आख: मुना मल / उकीया पलेसा मेगु आख तने त्व फिका मल / उकिं
 कथं हेराम् ननेयु जया याना ।

लक्ष्मणा स्व का धन दनं दुहुं वयाग्र ।
 मेना धुली अन ववन् रघुनाचयाग्र ॥
 स्यूर तिसा अन व लक्ष्मणां केन धा ।
 मेता मखं जिन तिसा धन जिं कने का ॥ ४१ ॥
 सीताजिया लुति जिनं अनिया जुया का ।
 पायो दजर जिनं सिया मनसं लुया का ॥
 सोया तिसा हन हनं आति शोक या भं ।
 खोया धनं अन तिसा धक राम लक्ष्मणा ॥ ४२ ॥
 शोक या खना अन सुग्रीवजीन धालं ।
 हेराम् ~~दी~~जा सकल शास्त्रत पात्रं याम् ॥
 दीजा जुलं धन अती तव धं महात्मा ।
 शोक यायमा जिमिसनं आति मूढ आत्मा ॥ ४३ ॥
 लंका दिसं धन दिनं धुंगु शोक यातं ।
 याकी मरव सुख वनं जन शोक यातं ॥
 त्वामे जुया जिन धया उपदेश मयाना ।
 धीर्जे पिका धन दिनं फुक शोक वाना ॥ ४४ ॥

श्रीरामनं अन व सुगि^मया रवं नेना ।

मी७ ~~मि~~वास खोबि हुल का अन वल्ल येना ॥

रवुशी जुया मनमनं अति धिर्ज याना ।

त्वये^न सुगिव लिसे अति प्रेम याना ॥ ४५ ॥

सुगिव सरपा जित दिनं अति हीन या का ।

हेका दिया धन दिनं बिल धिर्ज याका ॥

दीये^न म् वन्धु दइगू जित दुर्लभं का ।

सीतालि माल्यगु दिनं धन युक्ति नं या ॥ ४६ ॥

याना जिनं धन तथा कबुलं धक्का का ।

वाली फुका दिन जिनं सुख बी धक्का का ॥

सत्ये जिनं धन तये दिन न्यो बि त्वाये ।

पापेक्य धून जिनं जा^{मुख} ६ याये ॥ ४७ ॥

श्रीराम सुगिव हुको च्चन का व मूना ।

लहना दिलं रवं निम्हया सुख दुख मूना ॥

रवुशी जुलं अन व सुगिवजी स्व योक्कं ।

श्रीरामजुया रवं र्वि न्यना तनका व शोकं ॥ ४८ ॥

रवूशी जुया अन व सुगिव मग्न जूल ।
 हेराम् द्विथीम्ह गुणवान् जिम्ह त्वाय जूल ॥
 ७ सूरवी दूरवी जुवम्ह न धन चू मयूसां ।
 त्वाये धका मनमनं समयाये जूसां ॥ ४८ ॥
 पाये दुदू धमन पू उगु वैत याये ।
 उमनं फको जिम्ह सरा धक हीत याये ॥
 सुगिवजिया बुलिवचन न्यन रामया नं ।
 रवूशी जुयाव रघुनाथन धाल हानं ॥ ५० ॥
 त्वाये दिनं धन यथावर्धन यो रवं ल्हानं ।
 रवूशी जुया अन व सुगिवनं चव यातं ॥
 श्रीराम् चन्द्र उमिसं दिवगू खनावो ।
 स्वां होगु वास उकिसं भवलं बुनावो ॥ ५१ ॥
 वोगू हया बिल अनं सुमुकं वनावो ।
 सीमा कना चक चुला अनसं हयावो ॥
 श्रीराम् यात बिल का दिसं ही पकावो ।
 सुगिवजिनं चवन डकी सुमुकं वनावो ॥ ५२ ॥

लक्ष्मण बैसं व दिलगु हनुमान् खं का ।

Post-1.12

व
 * लक्ष्मण बैसं दिलगु हनुमान् खं का ।
 कत मोचुला बिल कचा अन धुंति खं का ॥
 आसन धका बिल अन हनुमान वौना ।
 रघुशी जुया चवन व लक्ष्मण जीन वौना ॥ ५३ ॥
 आनंदया मन कया दिल रामया का ।
 सुगिव जीनं अति खुशी विनती धव या का ॥
 खोकी मिरवान पिकया अन सुगिव जा ।
 धालं व रामजु स्वया धव दुखखनं जा ॥ ५४ ॥
 वाली जितं सहमया आति शत्रु खं जी ।
 योका बिलं जिमे कला पितिनं हनं जी ॥
 वौना जिनं भय कया मृषि मूक गिरीसं ।
 फूका दिसं चन जितु दुख आ स्व दीसं ॥ ५५ ॥
 तेना कवन छलित सुगिव जीन धागु ।
 तेजस्वि रामजु न्हिला अनसं युजागु ॥
 आशा मुलं अन व सुगिव जी तु सोया ।
 स्याये व वाली जिन जा ~~दिस~~ दीसं सोया ॥ ५६ ॥

स्वाम् स्व वारा अधिक वनि वज्र वेंचें ।
 वेका हन अन कया जिन तातुना ये ॥
 पापी व वालि अवसें सिईय व रवें का ।
 सुगिबजिजा अति खुशी अनसं जुलं का ॥ फ॥
 हेराम चन्द्र जि चवना मन रुप मदिंका ।
 खोये बिना दिव जि को अति प्रेम नं का ॥
 यों के लिनं घन दितं जिगु दावरव यागू ।
 धर्धर् मिरवां रववि वलं अनसं वयागू ॥ ५८ ॥
 सुगिबजिया धिरजनं रववि वं मैवेका ।
 मीखा हुया सुमुकनं चवन को अये का ॥
 धालं व रामजु स्वया नुगलं मदिंका ।
 हेराम दिनं दाव फुकी उम्ह वालि दिं स्या ॥ ५९ ॥
 सक्षेपनं दित कना रव कनां मव्याका ।
 सुगिबजिया पुलि वचन दावया न्यना का ॥
 श्रीराम चन्दन हनं न्यन रव वयागू । ७
 कारण कैका जित दिनं घन वैर यागू ॥ ६० ॥

યાયે અલે તિનિ જિનં દિગુ જ્યા ગચિંગૂ ।
 નેના દિગુ ડાવ ચનં તુગલે મદિંગૂ ॥
 બહાના ફરૂ મરુ હનં જિન જા સ્વ ત્વાયે ।
 જીનં મલ્હોં ગુલિ ધનૂ ડલિતં સ્વ ત્વાયે ॥ ૬૧ ॥
 ન્યંકા દિસં દિગુ વૃતાન્ત હયા સ્વં કાતં ।
 જોના બિયે જિન અલે યુગુ વારા કાતં ॥
 વાલી સિનાવ ચનનં વનિ પારાનં કા ।
 કાયે મતે દિન ધુલી મજુરૂગુ શક્કા ॥ ૬૨ ॥
 ધાગૂ ન્યનાવ ધુલિ કા રઘુનાચજૂ નં ।
 સુગિવજિયા આતિ સુદ્રી પ્યમ્હ મંત્રિ મૂના ॥
 મન રુપ પ્રસન્ન જુયકા અન સુગિવં જા ।
 શ્રીરામયાત કન્યગૂ મનયાત વં જા ॥ ૬૩ ॥
 આરંભ યાત અનસં રિપુ વાલિ જૂગૂ ।
 સુગિવજિનં કન અનં થવ દુલ્લખ જૂગૂ ॥
 દાજૂ વ વાલિ જિ લિસે આતિ પ્રેમ યા કા ।
 પીતા સિના વન લિપા જિત શત્રુ યા કા ॥ ૬૪ ॥

मंत्रीचिसं जुजु बिलं उम्ह वालियातं ।

च्योयें जुया जिन वचना कय माल लातं ॥

लवाये धका वल दको अन वालिलविसे ।

मायावि धाम्हु अन दनुव वोल सीसें ॥ ३५ ॥

किच्छिन्धे पुरिसं दको वल वजा मायावि लवाये धका ।

न्ह्यो वोका जिमिजा व रात्रिस अनं लवा वा द वाली धका ॥

हाक् याना अति बंचलं जुल व जा सूरु जुया मनमनं ।

दाजूर वालि हनं दनाव वचनम्हं राक्षेस हा शब्दनं ॥ ३६ ॥

व्वां व्वां नं वन का अक्षी गिस कया स्याये त्यनं वैत का ।

हेका काव जिनं मिमात सकलं स्याये मते दिं धका ॥

क्षेमा वं मतलं अती बल दया मुर्कीन दाया बिलं ।

मायां दाजु धका वना जि व लिसें मायावि जालीचिलं ॥ ३७ ॥

वाली वेगु खना जिनं दुगु खना लीली विलावो वनं ।

ज्यातवो अति वेगनं विसि वनं मायावि जा नासनं ॥

लीना का जिमिसं वनी गनगनं ल्यू ल्यू वना वो अनं ।

वं वं खेकले वं गुफा दगुलिनं द्वाहा अनं कल्पनं ॥ ३८ ॥

गूफा यागु पिने चवनाव जिमिसे अथये दनातुं अनं ।
 द्वाहा वोंगु खनाव शत्रु अनसं वाली ~~अती~~ अती कोधनं ॥
 धालं का अनसं व दाजुनं जितं कीजा दनं ल्यो धनं ।
 स्याना वे चनसं गुफासु जि वना पीया च्वै का दं चनं ॥६५॥
 जीनं वे द्दिलिसें धका जिन धया बोना म्मों वं जितं ।
 द्वाहां वाली वनं गुफासु सुमुकं पीने ल्यापो जितं ॥
 वों वों जी अनसं ददीत पुल का वोनं जिके चो मती ।
 दाजू सीत धका मदीन उगलं व्याकुल जुलं का अती ॥६०॥
 चोना जी अनसं चुरू मन कया प्वालं हि ^{वा} वोलं का ।
 वो सोया जि मनं अ^{धी} मदीनं जिनं स्व ज्याग वलं ॥
 रासेस् हाल अनं अती ततसलं वाली महालं अनं ।
 सीका जीन उकीं व वाली गित का स्याई जितं जा खने ॥
 गूफा प्वाल तिना ल्वहंतं द्वागलं जीनं उकीसें हया ।
 हानं मोल ल्हया ^{दाजु} सिईया ल्याहां जि देशं वया ॥
 वाली सीगु ^{जीनं} कना नं मबिया लोनं पुयाजी ल्या ।
 सीका काल व मंत्रेपिं सकलनं वाली सितं खै धका ॥
 ॥ ७२ ॥

मंत्रीपिं सकलें मुनाव वन जा राजे बिलं का जितं ।
 इच्छाजीत मज्जू जुज्जू जुय हनं नेना अमी खं जिनं ॥
 याना राज्य अनं निसाप दयका पर्जा लहीना तथा ।
 बोलं वालि लिपा व दानव फुका रोनां व देखें वया ॥ ७३ ॥
 गद्दीसं जित बोंगु वो रवन अले तं चाल का जी खना ।
 मंत्री पित वनं तमं कयन हने साहसीन यातं वना ॥
 हेराम् वन्दु जिके दुका स्व वलनं वो वालि जींची फुका ।
 याये जिं मफयाव दाजु अपमान् क्षेमा जिके वोंगु का ॥ ७४ ॥
 बोया शत्रु फुका लिहां व वनसं सन्मान् याना जिनं ।
 बोभो जीन पुया तुतीत अधिकं याना परातामं जिनं ॥
 आशीर्वाद जितं मखील वन जा रव्वा नं मसो वं तमं ।
 न्हीं न्हीं जी अनि या वना वरणसं बोयाक्य शंसं मतं ॥ ७५ ॥
 क्रोधं चोन धका स्यवा जिन जुया रक्षशी जुईला धका ।
 याना विन्ति जिनं व दाजु पु स्वया रक्षा जितं या धका ॥
 जीमी भाग्य वलं फुकाव रिपु हिं ल्याहां यनं जाल का ।
 द्धनं चामर हिं कया दिसं युग्न जोता बिये जिं ध्व का ॥

पर्जा प्रीत कन व वालिन हन मायावि वोगू रवनं ।
 वाण्डे लवा वल का व राक्षेस हन यानाव होंदं यनं ॥
 लवा वा वालि धका धया व व चनं मेना जिनं वा वना ।
 लीना का जिमिसं अधीर रिसनं राक्षेस यातं वना ॥ ८१ ॥
 राक्षेस वीति वनं अती भयै कया ल्यू को रवना वतनं ।
 गूफासं वन का दुहां व सुमुकं तं जा म्वलं जी हनं ॥
 केजा यात धया पिया च्वे वन दं द्वाहा वने जी धया ।
 पीया वों वन जी गुलीत मवई सुगिर्व किजा न्हां धका ॥ ८२ ॥
 चोनं का अनसं व सुगिर्व दना प्वाले ति द्वाहा वना ।
 मामां जीन वना दद्वी अन पुलं राक्षेस अनं जी रवना ॥
 स्याना जीन अनं रवनैव अमितं वन्धू समेतं फुदं ।
 चिह्नैयानं वनं भयानक सलं संकष्ट भूया मुदं ॥ ८३ ॥
 वोयागू म्हुनुनं हिन्स्यात अधिदं गूफा जुकां हीजकं ।
 स्याना रात्रु जिनं अती हरवनं गूफां वया वे धवं ॥
 गूफा प्वाल तिना तलं अन हनं तगगोगु लोहं हया ।
 सुगिर्व सुगिर्व तू धया वल वलं हाला व जी जा वया

हो ही सुं महु का जि दू धन धका दू ताल का खेजी मनं ।
 प्यंका जिं बलनं वलोंहें लिक्क्या ल्पाहां वया जी धनं ॥
 लोबी सुग्रिवनं गुफास जि कुना राजा जुयावो च्वनं ।

धी ७ ॥ दोलं क्रोध जिंके आयेक धन जा सुग्रिव रवनावो हनं ॥ ८५ ॥
 जूजू माकलया व वालिन जितं यानाव हेला अने ।
 धोतीचा धपुनं चिकाव पितिनं देनं जि का धो बने ॥
 हेराम् चन्द्र धनं कलात जिम्हने दायाव या सास्तिनं ।

वो ७ ॥ जूया जी विहिनं भये आरि कया वाली रवनावो जिनं ॥ ८६ ॥
 हीला अय धुनं भुमी सकभनं चोने मफू जी गनं ।
 नारी योंकु गुलीं अती दुव जुया बोना जिनं का धनं ॥

लि ७ ॥ हे नाय जी अष्टमूक पर्वत वया सीधू धका वाली का ।
 आपं क्योंगु दु का मतंग सृषिया उदिं मवो वाली का ॥ ८७ ॥
 हेराम् जी धनजा कने धुन फुकं वाली रिहू जूगुनं ।
 सोया दीसं दिनं जिहू दु अपराध अपराध मदू जी धुनं ॥
 दू स्थू जिन जा लनां मफु लने जीनं गुलीतं कने ।
 फूका धीम्ह दिजा भये सकलया फूका भये जी बने ॥

॥ ८९ ॥ ॥ ९० ॥ ॥ ९१ ॥ ॥ ९२ ॥ ॥ ९३ ॥ ॥ ९४ ॥ ॥ ९५ ॥ ॥ ९६ ॥ ॥ ९७ ॥ ॥ ९८ ॥ ॥ ९९ ॥ ॥ १०० ॥

स्यूकाजिं अनुमाननं दिगु दुलं शोक रूषिसं दुंदुम्हं ॥ ८९ ॥

७
धागू सुगिवने न्यना^व रघुनाथ् गहीलाव धालं हने ।
वाये जीं कयके छ वारा यनसं तोते मरपू जीं वनं ॥
म्वाई वाले उली जिनं व मरवनी भार्या दिहूं योंकुम्हं ।
सि/ ० स्यूकाजिं अनुमाननं दिगु दुलं शोक रूषिसं दुंदुम्हं ॥ ८९ ॥
द्वीगू राज्य जिनं बिये स्व लिफया उद्यायाये रपतं ।
श्रीरामचन्द्रजिनं अत्री भू बिया धागु न्यना तच्छवतं ॥
सुगिव हर्ष जुया वना च्वन अनं बल धाम् वाली जुया ।
बलयागू ममसं लिना जुल सीमा योगू वनेसं जुया ॥ ९० ॥
राक्षस दुंदुभि लवा वनं बल दया दोही किसीया दुती ।
धर्मत्मा हिमवान् स्वयाव व वनं लवायेतनं बल दुती ॥
पर्वत राज हिमालयं अन कनं बोली मधूरं कया ।
लवाये जी मफुका बलं लि मदु का आत्म लि जा जोगया ॥ ९१ ॥
धालं दुंदुभिनं कैसा जित दनं लवाये सुलीसे वनं ।
दिखिन्धा पुगिसं उ का अनं दम्हं वाली धयाम् हनं ॥
पर्वत राज हिमालयेन छ कनावो दुंदुभीयातमं ।
दिखिन्धा पुगिसं वनाव व च्वनं लवाये धकावो धमं ॥

॥ ९२ ॥

॥ १ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ २ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ४ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ५ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ६ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ७ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ८ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ९ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ १० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

ग्याना माकलतं ~~८~~ बिही वन अनं केनीन सापं धका ।
 किच्छिन्धा परिसे मुना व वनका ल्हाये रवै जूगू धका ॥
 वाली दीत चनं मतंग मुनिनं बीलं स्व सापं हनं ।
 पर्जां धागु न्यना मतंग मुनिया न्ह्यो ने वना धा वनं ॥ ९७ ॥
 वाली धागु मन्यौ मतंग मुनिनं आग्रमस सुम्कं वनं ।
 सापं केन धका व वाली आधिकं व्याकुल भुगवो चनं ॥
 हेराम्बन्द हनं व साप वशनं वाली मवो का चनं ।
 मीखानं मखलं सियाव ^{वन} यो सृष्टे मुकेसं हनं ॥ ९८ ॥
 हेराम्जी चनसं चना मन चिरं मंत्री सहीतं हनं ।
 सोया दीसं दिनं व दुंदुबि सिना कोजे दनी का चनं ॥
 पर्वतचे चवन का व वाली बिरनं वांद्दोगु का वेगनं ।
 बल्ला वाली अती स्वया दिसं दिनं लहाना मव्याका चनं ॥ ९९ ॥
 धुं सीमा न्हयमा द्दयासनु बिना संके धु वं पो ज्वना ।
 हेराम्बन्द व वाली जा आधिकनं बलवान् रवनाजी चना
 ल्वाये दिं फुडू ला व लिस्त्य बलनं त्याकी मरव का जिनं ।
 सुनिवं पुलि धा रवना अन न्हिला धालं वलहमरा
 जिनं ॥ १०० ॥

श्रीराम वन्द्युनं दु याये मफु का धाधागु याये फु का ।
 वालीं जा सनके सिमा सकजनं जोना दमानं फु का ॥
 हेराम् चन्दु दको कयेदि धन वारु तोयू सिमा हुं दिनं ।
 वो मे सीहसया कत्रे दिगु नुतीं श्वानाव होका दिनं ॥१०१॥
 वाली सीगु खने अले तिनि लिनं लक्ष्मराजि धालं वनं ।
 लक्ष्मरायात यये धयाव अनसं धालं व रामयात नं ॥
 त्याके फेगु लिनं व वाली मखनावो का जिग्याना मनं ।
 लोमंके मफुजीं वयागु बल जा चीं चीं वनं जी म्हनं ॥१०२॥
 चोना जी सृष्ये मूक पर्वतस का मंत्रीत मूना लिनं ।
 त्वाये सुगिवूया न्यना थाली वचन आझा जुलं रामजिनं ॥
 राजा माकलाया दिनं स्व जिगु बल् केने दितं यों लिनं ।
 सुगिवूयात यये धयाव अनसं श्वातं नुतीं रामनं ॥१०३॥
 वोनं दुंदुभि जा व योजन्नु किगू-वागो व्यै वेगं हनं ।
 वां होगू व स्वयाव सुगिवजिनं धालं मधूरं हनं ॥
 त्वाये राम दिनं न्यना दिसं यनं न्हापा ध्व म्ज्यान्तु अनी ।
 लक्ष्मो बल् पिकयाव वालीन व वां हो बले प्या अनी ॥

वि७

मच्छो बप् पिकयाव वालीन व वानं होबले प्या अनी ॥१०४॥

हे राम दुंदुभि जा गनाव चवन का ला ही पुना छै जुया।
 आजा यांडण का कये सम जुया वोनं उकीं तिं नुया॥
 यांडं के दूत का मलू बल दिला कखं मजूर का दितं।
 हे राघव दिन वां दूया दिल व जा वालीन वां द्योतिनं॥१०५॥
 द्योपो वाली निमहं सुया बल उपो जीनं मसीया धनं।
 कयातूई मरु का गने व दु रवुनं यांडस्य वोनी वनं॥
 शंका जी दानि का मखं नि यनसं वाली बुकी जी मनं।
 का सा दिं कय की दूधून न्हयै मा साल्या सिमा वारानं॥१०६॥
 शंका जी वनी का अले तिनि यनं सीगु खने वालिनं।
 त्वाये सुगिवया प्रतीत मजुया बल वैत केना बिलं॥
 श्रीराम ननु जुनं कये कुल अनं सालाव वास वेगनं।
 ताल दूको न्हयमा दूयं कय पुना प्वागै पर्वत हनं॥१०७॥
 वो सीमा न्हयमां त्वयुल्य पुन का ही नू दिला वरा जा।
 व्याहां कोल हनं व राम तु स्वया वोनं व योकास जा॥
 सुगिवनं रवनका व राघवजिया बलया प्रतापं अनं।
 तोतो यूगु रवना सिमा दूकलनं आसय्य वाया चवनं॥
 ॥१०८॥

नि७

गं/क७

मि

॥ ४०५ ॥

सुग्रीव^न मनि यात का खुशि जुया श्रीरामयात अनं ।
 ज्या सोया रघुनाथया अन वनं वाली बुकीगूरवनं ॥
 धर्मिआ रघुनाथ दीन अवसें स्याई रवनं वाली जा ।
 इन्द्रादी फुक देवतां फइमरवू लवानाव त्याके दिजा ॥१०९॥
 वाली जा फुकि का दिनं सहजनं लेनी मखं का जिनं ।
 तालं तोयुल का दकोलन फुकं न्हैमा सिमाजा दिनं ॥
 वो हे वारा द्यू सिमा व ^{परवत} ~~परवत~~ क्योंकं कया वारा वलं ।
 कुकिं जिं तिल का दिनं फइमरवू त्याके सुनानं बलं ॥११०॥
 हेरामचन्द्र जिनं दिवे स्व विनती स्यानादिसं वाली का ।
 नेना सुग्रीवया वचनं थुलि अनं आशाजुलं रामजिया ॥
 हे सुग्रीव दव जी ह्यासन नुसा ज्या मेगु दीं वां द्या ।
 दिखिन्था प्रीसं वनाव सलती वाली दू लवा वा धया ॥१११॥
 श्रीरामचन्द्र वनं थुली अन धया सुग्रीवनापं हनं ।
 वोनं राम सुला सिमान दिनका दीलं दनावे अनं ॥
 सुग्रीवजीन अले अती सुर जुया लंली मुना वोनका ।
 हाला तिं न्हुल का अघोर शकं लवा वा द वाली धका ॥
 ॥११२॥

कीजा सुगिबू हागु ताल अधिदं कोलं व वाली अनं ।
 वेगं ब्वां वल का व वाली रिपुनं लवाये धंका कोधनं ॥
 लवानं सुगिबू को व वाली अनसं जुधं अघां जुलं ।
 मुक्का मुक्की कलं वलं फुदि अनं निम्हेसया काजुला ॥११३॥
 वाली सुगिबूया दुस्त अनुवार स्वैका कयावो मनं ।
 अंदोल चित्त जुया रघूकुलमराणी मोता मद्दो वारानं ॥
 सुम्भं वंंगु रवनाव राघव अनं सुगिबू जाब्बां वलं ।
 श्रीरामजू मरवना ह्यासने वनावो मृष्यमूके गलं ॥११४॥
 लज्जांको दुतका व सुगिबू अनं धालं मधूरं वनं ।
 कैनं बल जित दिं ह्याव सलता लवा वा धया जिं यनं ॥
 लवाका दिं जितनं तमास स्वत का दुं हे मयासें अये ।
 सें सें मिंक धया चनं वने स्वया दोतं जितं ह्याक्य ये ॥११५॥
 वजुं कैथ्यं कलं वनं चनुगले मुकीन दाया हलं ।
 मूतुं होमुत ही जिते स्व यन दीं पक्षे मजूर दीयनं ॥
 दायो दिं मधया व वाली यन जिं स्याये मफू न्हां धका ।
 कोने जी मखु का यनं ~~अ~~ ^न ~~अ~~ ^न जा लवा वा द वाली धका ॥

1199571

1937

श्री ७ व ७

श्री 7 नी सुग्रीव कन का अति दुखि जुया धाल न्यना रामन ।
 वारा तोते मुफु लीं दिमी निम्ह उये लं ली वं रूप यो पुके ॥
 त्वाये सुग्रीव दीवं तमं देस मते काण् कने का चनं ।
 सीके लीं मुफु तं ख हे धक् लिनं कये निम्हेत्या पुके ॥
 तोते लीं मुफु का ख वारा अनसं तोते व केगू खना ।
 तोता जा दूय का दितं तु कल सा सेनीगु जिं ज्या खना ॥
 सीता मालि सुनां दि राज्य जन दे काण् युग लीं खना ।
 हे सुग्रीव लितनं खनी मुरख का लोकं कनी का वना ॥ ११८ ॥
 त्वाये स्यात थका उजार अइ का पापं पुनी का लिके ।
 योनं दिं सीयकी स्व लक्ष्मरा सीता जीनं कया कर दिके ॥
 धन्दा काये मते हुं ल्वा हुं यन दिं शंका दिनं वां दूया ।
 दिनु अर्या भितके व वालि यनसं गोतूलि वाणां कया ॥ ११९ ॥
 वीं छी ती दीं मूस हुं ह्याव यनसं ल्वायेत के अनं ।
 का का लक्ष्मरा हुं करवाकि वइतं स्वांमा नखायु अनं ॥
 लक्ष्मरा जीन अले कया हल अनं स्वामा खनेसं वना ।
 सुग्रीव्या गलसं करवाकल वया रवूशी जुलं स्वां खना ॥

या) श्रीराम^{यो} वचन हरेसु नया वेने धकावो वनं ।
 श्री) व) दिखिन्धा जीसं व राम सहितं सुग्रीव लंवाजा वनं ॥
 न्हयोन्ह्यो सुग्रीवजी वनं लिड लिडुलश्माण व रामजी वन ।
 व्यूनेसं वन का व वी हनुमान मेपि दु का प्रोजनं ॥१२१॥
 दिखिन्धा जीसं वना व वन का सीमां दिकावो अनं ।
 श्रीराम वन्दुलियात धाल अनसं सुग्रीवजीनं हनं ॥ जी)
 वाली स्याय धका स्या दिल दिनं या कनं व या का यनं ।
 सुग्रीव्या रवें ^{ल्यना जवाफ युग रघुनाथ} स्वना रघुकुल मातां जवा बिलं का अनं ॥१२२॥
 वाली म्वाइ मरव अवश्य हिइ का सत्ये श्व या ना वना ।
 देला धर्म धकं दु लाल व जि के ज्ञाना जिनं पाप् स्वना ॥
 माये पुरी जिनं दितं गेस पुका मोती दिनं शोक यनं ।
 ल्वाहुं वाली लिसे सु। आति जुया हाला हुं वेगं हनं ॥१२३॥
 वै का वाली अले गेसं व अनसं लवाये धकावो अनं ।
 नेना श्री रघुनाथया पुलि वचन विश्वास या ना मनं ॥
 सुग्रीव ल्वा वन का भयानक सलं हाला व ब्वा ब्वा अनं ।
 वाली ताल अले व हायु शब्दं चर घो। या ना अनं ॥

सुग्रीव्या रवें न्यना जवाफ युग रघुनाथ बिलं का अनं ॥१२२॥

मीरवा ह्याउं कनं कना अन मिथें वीनेत्यनं हत्पतं।

कोधं मत जुयाव वाली अनसं देयाव वा कत्ततं।
 मीरवा ह्याउं कनं कना ^{अन} मिथें ~~सम~~ ^{सुया} वीनेत्यनं हत्पतं॥
 मातां धालो अले मधू ववनं स्वामी दु याना दिनं।
 कोधं व्याय मते मती विरजया काये मते लवा दिनं॥१२५॥
 दाया होत दिनं हिल्लोक चनसं सुग्रिव वनको वनं।
 वो हे लवा वल का अती सुर जुया सुरसार पिकाया मनं॥
 शंका दू जि मने दु काण दुधें सु ग्रीव वोगू चनं।
 पक्षे सुं महुसा व लवा वर जनं यानाव ^{गर्व} चनं॥१२६॥
 सुग्रीवजी आति वरव का चन च्वके बुद्धि वया दू हनं।
 हेस्वामी जित अंगद दंडु कनं हीतं कने न्यो चनं॥
 गूई का दित हीतनं पुगु रवनं नेना दिसं दिं चनं।
 डुलफिल् या वन का व अंगद दूको मज्जां बनेसं जनं॥१२७॥
 अयोध्याया राजा दहायजिया काय बिम्हया।
 अमी नां राम लक्ष्मण पुगु वनसं वीयाव च्वन का॥
 सहाये सुग्रिवं अमित अन कालं विर जुया।
 प्रतिशा यानावो च्वन उम्ह ^व रामं चन वया॥१२८॥

ग्री 7

मतेयाये वैरी रघुकुल मशीया दिन चन ।

मखं जीनं ल्याई सुइ मखु स्व मङ्गल थन हनं ॥

मयाना निन्दा जिं दिगु हित स्वयावो जिन धया ।

जिगू खं जेना दिं धिरजम थन वैरी मन तया ॥ १२९ ॥

किजा सुगिव् दिं जा लहिय ^{थन} मा का वइत जा ।

थवो जा ही वो जा विनाति थन याना दित थव जा ॥

मखं जीनं मङ्गल वइरे उम्ह याना थन हनं ।

थव जो मापिं वैतं सुरव दुख समान् या दिन थन ॥ १३० ॥

जिगू खं न्यंसा दिं हाकि थन व कीजा अन वना ।

तमं जूसा जूनी बिनि मखु दित जा अन वना ॥

विरोध याये चिक के रघुकुल मशीया थन दिन ।

थनं हेका तारां विनाति अन याना व फदिन ॥ १३१ ॥

मन्यो वलिं धनां उलिमादि खं लहासां अन वना ।

विनाश्या काले जा मन वइ स्व बुद्धी बिन अनं ॥

खं लहाश तारानं वन अनस वैर्य फक हनं ।

~~मसीलं तारा धनं मभिन् अती कीजा धन खनं ॥ १३२ ॥~~

मसीलं तारा हं मभिन् अति कीजा जिन खनं ॥ १३३ ॥

वलं शला व्वां व्वां गरव आति याना वन वनं ।
 च्वनेगूनं धिक्कार जिन अन मवंसे घनमनं ॥
 मरू काये प्रारां जिन अन वनापो वइगु का ।
 फुके का वैयागू गरव जिन कोना अनतु का ॥१३३॥
 वये म्वा तारा हं सुमुक रनवातं हुनि दनं ।
 धुली धागू नेना वन व अनि याना सुमुकनं ॥
 घवो हं कोनापो च्वन धिरज याना मन मनं ।
 वनं वाली कोधं आति सुर जुयापो वन अनं ॥१३४॥
 मिरवा हीका सोतं सकभन व वालिं अन वना ।
 खनं सुगिर्वयातं सनमुखस चोंगू अन दना ॥
 दनं न्ह्योने वाली आति सुर जुयापो मनमिनं ।
 च्वनं याना ताकं इसयिस निहेस्यां मुरकिने ॥१३५॥
 धया चोनं वालिं मुरकिन स्वक्काये दनतनं ।
 वनी का हं प्रारां जिन दफल दाया दूयप नं ॥
 धुली वालिं धागू न्यन अन व सुगिर्वजिन जुलं ।
 अती कोधं यानापो क्यन अनस मुकीं चवगुनं ॥

॥ १३६ ॥

अले वालीं कोधं नकल दधु मुकीं कत अनं ।
 कयावो सुग्रीवजा भुमिसतुल गोलं दकलनं ॥
 हिया धारा न्ह्यातं मुत्तुन हीते हाथें भलभलं ।
 दना कततं हानं कयकल सिमानं चतचतं ॥ १३७ ॥
 परावर चोत् नीलं इसाचिस निम्हेस्यां बल दुती ।
 बली जू भरु वाली निरबलि व सुग्रीव वन दुती ॥
 वनं शक्ती पूना मफुत वन ल्वाये मनमनं ।
 सिमा लोहं वां-चिं कयकल धरा धरु अन वनं ॥ १३८ ॥
 रघूनाथं रवंके धक मन तयावो जक सनं ।
 कुची धा निम्हेस्यां धर धरु हि बोया च्वन म्हनं ॥
 च्वनं हाला घोरं धनन ~~वन~~ न्याथें ततसलं ।
 अशक्तं जूयावो अन वन स्वयावो जक सनं ॥ १३९ ॥
 रवना सुग्रीव ज्यागू रघुकुल मरागीनं अन हनं ।
 फुडे शब्दा माना स्वत अनस वारां हन हनं ॥
 प्रहारयातं वारां रघुकुल मरागीं जा सहजनं ।
 कलं वाली यातं सरर ~~स्वयावो~~ दकलनं ॥ १४० ॥

वनावो

४
 कयावो नुगलेसं भुमिस अन गोलंजुल वना ।
 वनीनं प्राण वीया विदिद्योदिचनं का अन चना ॥
 वलं ही वा न्याना जुल अन अचेतं दकलनं ।
 फये वीया सीमा भुमिस ज्वल तूथे तुलवनं ॥ १४१ ॥
 वनं का राम लक्ष्मणा रणभुमि स्वयावो सुमुकनं ।
 सतीकुं तुं केनं गन ^{वन} व वाली अन हनं ॥
 खनं का वालीनं रघुकुलमराणी लक्ष्मणा अनं ।
 अभिमान् यानावो वचन अन हानं चिइसलं ॥ १४२ ॥
 दुयाना राम दीनं दिवलिक् मत्वाना धन हनं ।
 दुया आसं स्याना जित दिन सुलावो मकतनं ॥
 जे को सुगिक् लवाना दिन जित कये का दियदुला ।
 दि जा न्यायेकारी जगत हित याम्हं दि मरुला ॥ १४३ ॥
 कनं तारानं जा दनु दिगु महीमा जित दना ।
 वया लवानं जी जा धरम दिन तोती मरु खना ॥
 मसीया जिं दीनं कपट युगु याई धक मनं ।
 दिगु जिं दू स्योंका मरुगु दु दु यागू जिन खनं ॥
 ॥ १४४ ॥

जिमी दाजू कीजा दिनदि यन वाना सुमुकनं ।
 जितं दाये स्याना यन दिन जिन दित दुयाना अंधमनं ॥
 कनं कं का तारां सुमुक यन दीसं दिन धका ।
 जि हे अज्ञान जूया सियत यन त्रोयाध्य जुल का ॥१४५॥
 दिनं सुग्रिव वाये चिन यनस सीता तन धका ।
 जितं कंगू जूसा गन गन दु माला अनन का ॥
 हया बी रावरा जिं खिपतन चिनाबो लुतुलुया ।
 उली ज्यायाकेतं कपट दिन याना दिल सुला ॥१४६॥
 दको सी हे मानी जनम जुम धुं पिं सकल का ।
 अले वाली चोनं सुमुक अन हाले मुफ्त का ॥
 दनं यायू पापं जिन यन कने न्यो मन तया ।
 हरण यातं हं जा कुल वधु डिजाया बल दया ॥१४७॥
 बिचा या हं यो ज्या मरुगु सन रवैला मरुगु धका ।
 महात्मा सुग्रिव म्वा तित मरु वया स्त्री यन्यवका ॥
 कला यातं हं यो उकिन जिन दण्ड युगु बिचा ।
 मलेका जिं पापी धर्म दुम्ह लेका जिन बिचा ॥

॥१४८॥

अले धालं बालिं जुल वन लि पापी सहजनं ।
 शरण का दिंजीगू स्वराजित लाका दिसैं हनं ॥
 जिनं सीना ब्रोने फुइगु खन अंगद दम्ह जिनं ।
 प्रिये अंगद याकी दिन वन धया सुगिब जिनं ॥ १४९ ॥
 जितं पीडा जुलं शीरस चव धालं आवेकनं ।
 धयाजिं मोया ये दित वन मसीसें दकलनं ॥
 रघुनाथ सेमा या दिन जितं वन जा खुाही जुया ।
 अती पीडा जूया वल म्हास दु धानं मुनुमुया ॥ १५० ॥
 (लि) मब्रोलं रवं वेके सुमुक वन वाली पुली धया ।
 खवर सीलं तां सित अनस वाली धक धया ॥
 वलं खोया व्वांवां तुगल वन दाया ततचतं ।
 खनं श्रीरामूलक्ष्मरार अन वनगु सुगिब वव खनं ॥ १५१ ॥
 खनं गो लूलावो वनगु चव स्वामी अनस का ।
 विलाप यातं खोया आवेक अन वोनं सित धका ॥
 अहो स्वामी दीनं वन भुमिस दौये दियगु का ।
 मन्वां मेपिं भूज्ज भुमिस पुगु तालं गनन का ॥

जिगू प्रेम तोता दिं यनस दिन दाये दियेगु का ।

फला सुगि वयाम्हं यन दिन बलं जा उरुनु का ॥

मितीना दिलं जो अति दिन वयातं दुप खिलं ।

उक्तीया फूल यो का जिन दित कना रव हित खिलं ॥१५३॥

विदेश आया दीलं वइ मरुगु यासं गन गन ।

लुया बाजू अंगद दिन यनस काना वन हनं ॥

मरुये यानं दिं जिन दित दु याना मरुगु नं ।

जिनं जा दीगू तूतीस दिक्का यन दीका छयल नुनं ॥१५४॥

चवनं ताा शौकं अन भुमिस अथये रव नु रवया ।

हनुमानं चोनं धिरज यन नेकी धक धया ॥

कने ताा जीनं दित यनस ज्ञान भाति हनं ।

गुली यो संसारे जनम जुल बोया यन चवनं ॥१५५॥

अमीसं याये मा थव करम भोगं सकलनं ।

• दिनं पुण्ये जापुया खिपतन चिक्कावो चवन यनं ॥

दुयाये शौकु दिं सो करम फल बो ये सनि दिनं ।

दुरवी यावे वं दिं अति यन करुणा दिनादि नं ॥१५६॥

दको सी हे मानी त्वनि मयु ध्व ज्ञातां यनस का ।
 लखे पीजा बोधे यन युगु शरीरं जुल स्व का ॥
 मते शोक याये दिं धिरज यन वेकी दिन मने ।
 लहीना चेां अंगद दानि यनस तो जा उम्ह खने ॥ १५७ ॥
 क्रिया याना स्वामिं स्वर्ग दिन लाकी यन हनं ।
 चितासं यों काको उकि यन व वाली जुजु हनं ॥
 खनी अंगद नें जा जुजु तिलक कागूर दिन यनं ।
 हनुमाननं धागूर बुलि वचन जेना अन दनं ॥ १५८ ॥
 अले लपां धालं पति महु मिसा जा हिसि महु ।
 दु याये जी म्पानां जितय मन यों सां दुख महु ॥
 हनं वालीं धालं सिइत चिक जूम्हं अन युगूर ।
 विजा सुग्रिव दं न्यों भिइ निम्ह मल्लासे ~~स्व~~ स्वमुगूर ॥
 विधालां बोयाको मतल युगु दुर्मं भिइत का ।
 मिले जूया ~~स्व~~ राजे जुयगु महुका न्हं जिव दू का ॥
 हनं राजे सा न्हं जिन गमन याये यमपुरी ।
 शाण का अंगद दं दनत बल बी ~~पू~~ गुलिगुली ॥

८
 विये दंतं जीरु शुगु रतन माला यति हनं ।
 पुली नेना सुगीव डव अनस गलं आधिकने ॥
 हनं अंगद यातं विल अरति शानं भाति अनं ।
 मिरया वो मूतूनं हिलु मतुतु हीका स्वत वनं ॥ १६१ ॥
 मयानक रुप जूया हुहक अन प्रारा वन वया ।
 चवनं का फोज मूना कपिल अन हुं हुं जह रवया ॥
 विलाप् यातं तारा आधिक अन रवेया नतसलं ।
 अहो स्वामी जीनं हित वचन जहाना दित वलं ॥ १६२ ॥
 रवया नोनं तारा भुविस्त ज्वल गूला अन अये ।
 विलाप् यागू सोया मन आति रवयावो वल अये ॥
 वनं सुशिवनं जा रघुकुल मरागी जा गन चवनं ।
 वना रामया न्ह्योने विनाति अन यातं डव मनं ॥ १६३ ॥
 मरवूचे यातं जीं मारिन लिगु बुद्धी चन वलं ।
 जितं धा का दाजू दनत जिन स्याये मरवु वलं ॥
 (X) नहाके स्याना जीं जित चनत पापं क्यन हनं ।
 मरु सोये जीनं ~~हनन~~ रवोलं फुक चनं ॥ १६४ ॥

हनन

(X) नहाके

बही अंगद तां जिन थन सियेगू मन वलं ।
 सिना कोने मिसं जिन थन दुब्बानाव दकुलं ॥
 सिना माला बीका इपित थन चोंपिं फुकसिनं ।
 मद्रसां जी ~~नील~~ सनि दिगु हुकुमं अमिसनं ॥ १५२ ॥
 सिना वंसां जू का थव कुल फुकीमं दकुलनं ।
 दिनं आसा जूसा जिन थन सिये का सुमुकनं ॥
 धुली सुशिव्यागू वचन रघुनाथं थन हनं ।
 अती काचर जूया धुगु वचन लहागू अन खनं ॥ १५३ ॥
 अले जा रामजूयां रक्कावि बल मिसानं धरधरं ।
 अती शोक मानाप्रो स्वत अन स तां रघुवरं ॥
 दये पूना वाली च्वन अन व तां ज्वलतुला ।
 सिना कोने भाषा च्वनम्क अन चां चिं धुनु धुला ॥ १५४ ॥
 थनं मंत्री पिसं धिरज दिन या न्हं थन धका ।
 दये यो के थं सां वनि वनि प्रियेया सतिक का ॥
 खनाप्रो रामजी ^{जा} पलुक अन तां दुगु हनं ।
 वनं विन्ती यातं रघुवर दिनं त्या जित थनं ॥ १५५ ॥

दु धामे स्वानां का पाते यन तिकावो जि जक का ।
 दूया दीसं धीनं गन वन व स्वामी अनस का ॥
 जितं माली नेनं स्वरगस वनावो अन हनं ।
 कनं का श्रीरामं वरम म्हुय फुला मफु वनं ॥ १८॥
 मया विरुया नारीं अधिदु तव शोकं गनन का ।
 चुली नेना तां धिरज अन यातं सुमुक का ॥
 तरे याये कालं मफु मुन यन सुनानं बलन का ।
 अती बलवान् वो जा फुयमदु व कालं गनन का ॥ १९॥
 सिना नेनं वाली स्वरग वन वो जा यनन का ।
 मयासें शोकं दं सतिगति स्व याये वइन का ॥
 रघुनाथजीनं यो वचन चुलि धागू ध्व रवन का ।
 बुभेयातं सुग्रिव ^{व लक्ष्मण} अनस ^{नकुमर लक्ष्मण} ~~व लक्ष्मण~~ युगु धका ॥ २०॥
 सिधं मोकी सुग्रिव दिमि फुक मुना वाली यननं ।
 वचन नेना रामया हिइयन व सुग्रिव ~~न~~ हनं ॥
 तयावो पाल्कीसं यन अन व वाली डयननं ।
 वनं सीया न्ह्यो न्ह्यो सकल अन अंगद सहितनं ॥

बुभेयातं सुग्रिव अन व लक्ष्मणं युगु धका । ✕

तयावो पाल्कीसं यन अन व वाली डयननं । ✕

वनं अंगद सुग्रीव कपित अन फौजं फुक रक्वया ।

12
वनं सुग्रीव अंगद कपित अन फौजं फुक रक्वया ।
हं तारा आदी लिड लिड मिसापि वन रक्वया ॥
वनं नापं यो कं वन फुक रक्वयावो अनस का ।
खुसी सीसं घ्यो का अन दिप दमेका वइत का ॥ १७३ ॥
तलं मिं अंगदनं उत अन व चंदन सिनं हं ।
उमे धुंका वाली ब्वल वुत खुसीसं अमिसनं ॥
अले वालीयातं तरपरा व लंरवं विल अनं ।
लिहां बोया सुग्रीव रघुवरजि नाप ला वल हं ॥ १७४ ॥
दयूसं राम लक्ष्मण चड दिगसं माकुलं फुक उलं ।
हनुमान आदिसं सकल ब्वन अंगद अन जुलं ॥
अले विन्ती यातं रघुकुल मसीया चरणसं ॥
वने विच्छिन्धासं फिइफुक मुनावो अन रसं ॥ १७५ ॥
अचल् राजे बीलं दिन आती वृपानं जिमित का ।
पुजा याये दलपौल् जिमिसन फुक वियावो रतन का ॥
अले रामं धालं पास लिन चोने मरवु थुका ।
प्रतिज्ञा दू जीग्र वनस जुय वासं चन धका ॥ १७६ ॥

अभीषेक

अभीषेक सुग्रीव्या दिमिसन तु माहुं अन वना ।
 चुली राम्या आज्ञा सिरसन फयावो वन दना ॥
 वनं दिखिन्धा सो जुल जुजु व सुग्रीव शुभदिने ।
 कुये का द्वात्रेनं चवर अन गा का चवन हिनं ॥ १७७ ॥
 बिलं सुवराज् अंगर शुभ दिन स्वयावो अभीसनं ।
 अले पर्जा लोकं जय जय धयावो जुल अनं ॥
 वनं रामजीयातं लिसल जुजु सुग्रीव सुवगुया ।
 महात्मा सुग्रीव परमसुख भोग्या जुजु जुया ॥ १७८ ॥
 वनं सुग्रीव लयाहां रघुवरजियागू वचननं ।
 पुरी दिखिन्धासं वन फुक मुना माकलतनं ॥
 वनं राम लक्ष्मरा प्रप्रवरा गिरिसं जा सुमुकनं ।
 भयानक को वाये चवन अनस जंतू फुक हनं ॥ १७९ ॥
 दु का भालू सिंह वनचरन मेपिं आयेकनं ।
 मनोहर वाये का स्वयनप ययापू जुल अनं ॥
 दयेकावो दें जा परवत चकासं भिनकलं ।
 दिलं रामजी लक्ष्मरा अति हरष यूया मनमनं ॥

॥ १८० ॥

वनं राम लक्ष्मरा प्रप्रवरा गिरिसं जा सुमुकनं ।

कनं लक्ष्मणा यातं रघुकुलमणिं जा अन हनं ।
 प्रये वो परवोसं हिसि दु युगु चाये जिन रवनं ॥
 चतुर्मासं पैलां लिइयन चवने का सुमुकनं ।
 लवहनं भिं भिंगू स्वयनप यथापू यन रवनं ॥ १८१ ॥
 वयानयातं वनया रघुकुलमणिं नं आदि कनं ।
 रवने दू दिखिन्धा लिइयन चवना वो सहजनं ॥
 दिलं रामजीं लक्ष्मणा परवत चवकासं अति सुखं ।
 मप्रतं लो मके लुमन अन सीता जुल दुखं ॥ १८२ ॥
 भवती मा चो बूये परधर मिरपामं रक्कावे बुलं ।
 रवना रामजी खोगू उगु धरिस लक्ष्मणा दुविजुलं ॥
 मते शोकं याये दाव सिइ स्व शोकं हने हनं ।
 फुके मानी कीसं कुल सीहत रावरा सहजनं ॥ १८३ ॥
 दिजा लक्ष्मणा द जा जित कन रवें भिंगू स्वयनसं ।
 जिनं तोता शोकं तयजिगु मनं पी यवनसं ॥
 सुखं ती सुशीवं मृत गुलि दु वर्षा अनतकं ।
 खुसि वा वो आजा फइ मखु वने नं स्व कतकं ॥ १८४ ॥

॥ १८५ ॥
 ऋतु वर्षा जूया लखनं पानि ^{लंय} जा सकननं ।
 ह्यासं यायेगू मलिल शुगु काले स्व चननं ॥
 उकिं सुशिव्यातं सुमुदतय मालं चन हनं ।
 सीता माले भाला कुललिन याये धक वनं ॥ १८५ ॥
 कुला वाना सुशिव च्वनगु वन ताकाल दत का ।
 पुढी वर्षा वीनं जुयकि यन जा ज्या सकल का ॥
 यमंतुं कोयाको च्वानि व चन ईले सुमुकनं ।
 किजा लक्ष्मणा दं सो लख सुइ खुसीसं सकननं ॥ १८६ ॥
 लना चोनं कालं वन चन मबीना लं लि हनं ।
 मरवू सत्ये तोती विर धकु धयाम्हं दकलनं ॥
 पुरा याई वीनं सुमुक चन कोया पुरा जुलं ।
 चुली आशा नेना रघुकुल मरागीया अन जुलं ॥ १८७ ॥
 दिनं धागू ज्या जा सनि चनस सुशिवजिनहनं ।
 पुका वर्षा ऋतु शरद ऋतु वैव सनि वनं ॥
 अले लक्ष्मणजीनं विनति अन यातं मधुरनं ।
 अचे जूसा दाजू पुकि यनस वर्षा चुलि चनं ॥
 ॥ १८८ ॥

धीला याये दिन वन मते दीन याय मा उगु ज्या । X

कतपत्ताना रघुकुल मरणीया सीता व सीता माले का ॥ १९० ॥ X

रजियाना चवन अन सुखं सुगिवं जा सुसुखं ।
स्वर्गे इन्द्र गुगुतरहनं राज्ययातं व चिक्कं ॥
वोथें सुगिव अनस रवन का बुद्धिमान् माहवीरं ।
राजा सुगिव चनस दित जा याय मालं उगुं ज्या ॥ १९१ ॥
X धीला याये दिन वन मते ~~दीन~~ याय मा ~~उगु~~ ज्या ।
धीला याये दिन वन मते काल फीवं मज्ज ज्या ॥
आसे धाये पर हित दिनं गोलसे जा मते का ।

X कतपत्ताना रघुकुल मरणीया ~~सीता~~ ^{सीता} माले का ॥ १९० ॥
माले फूका चन चवन धका जानकी कोन घातं ।
वश्ये ज्या वन दिगु धका लं चवनेका धव कालं ॥
हापां दीतं परहित धका हीत यानाव कालं ।
जूजू दीनं ततपर जुयावो सीता माल्य मालं ॥ १९१ ॥
आशा व्यूसा जिन वन वने देश देशं हिलावो ।
कोरी कोरी दिम्ह दु परजा वोंगु दू विर जुयावो ॥
माहावीरं युलि अन धया विन्ति यागू न्यनावो ।
सुगिवजीनं अति खुद्दी जुया धागु भिंका धमावो ॥

॥ १९२ ॥

अम्मायातं नसकर वनं कोही कोही उचासं ।
 मालिक माकलं सुनकल लुकं मुं वये मा हचासं ॥
 वाथा वेलै मवड गुम्ह का पारा कोये क्या का ।
 उदी वीलं पुगु तरह्या सुग्रिवं जा धया का ॥ १९३ ॥
 पूरे सुग्रिव अतिहरषनं दैस सुम्ह वनं का ।
 डुरवे वरका मजुल न्हिनदि ही रामया शोक वलं का ॥
 बेगू सीलं शरद वानुनं जानकी लूमना का ।
 सुग्रिव कामं ~~अति~~ मोह आती जुया चोनं धीलां धका का ॥ १९४ ॥
 आज्ञा जूया बुलि रघुवरं मोह जूया चवनं का ।
 ध्यानं रवका चवन अन वनं जा नफीया गुरां जा ॥
 स्वां मा वोंम्हं वनन वल का लक्ष्मीवान् लक्ष्मी का ।
 रामं शोक या अनस रवन का दाजु धालं वनं का ॥ १९५ ॥
 लोता शोकं धिरज मननं योग या का बुचासं ।
 योगं दीनं अमदि वन का ज्या नि लुकुं हचासं ॥
 सीता स्वामी दलपल धका मेव स्वामी अुरवै ला ।
 माया मिनं जनस लल का न्ह्योन्य लाम्हं मनै ला ॥

॥ १९६ ॥

आशा जूलं रघुकुल मरिों लत्व शानं निनीया ।
नीनी वस्तूकन युगु धका धर्मया रवं व बीमा ॥
लक्ष्मरा आ का सकल जुजुपिं ल्वावनीगू च्च काले ।
सुगिं वोगू यनन मरवनें गम्न घाना च्च काले ॥ १९७ ॥
लक्ष्मरा दं सौ युगु लि समये हस आरी खुसीसं ।
प्राणाप्यारी जिन घन मरवं जानकी का च्च ईसं ॥
सो सो लक्ष्मरा जित हित मया सुगिं व जा वया का ।
हेला यातं मनन अधिकं शरी कोना जुया का ॥ १९८ ॥
सीता माले भ वन कया सो मैवानी दुात्मा ।
कीजा लक्ष्मरा जिगु वचनसं माहुं सुगिं व दुात्मा ॥
किच्छिदधासं च्चन वन सुखं का मवह्ये जुवो जुयवो ।
सूनां याई चक्क उपकार याय दीतं धयावो ॥ १९९ ॥
आशा केना तईम्ह गुम्ह का पापी धाये वयातं ।
भिंंगू जूसों मभिने जुलसां याय मा का वयातं ॥
धासा वोजा अधम मरवुका भिंम्ह धाये वेहे का ।
ज्याजी या का चक्क सकलां वेत वाई अये का ॥

किच्छिन्धासं च्चन वन सुखं काम वइये जुयावो ।

केया ज्यासं दनि मखु वना पापि धाये वहे का ।
 सीनां वंसां नइ मखु सुनां ला वयागू दूकू का ॥
 जीगू वारां हं स्वय मन दया वे मंवे ये चनाला ।
 लक्ष्मणा ज्यो **की** युगु वचन हं क्रोधयागू खै लहाना ॥ 209 ॥
 योमे मागू चन **हनु** वया याकनं या वथावो ।
 फूके जीनं दिगु दुव धका सत्ययागू दयावो ॥
 पूरा योवो चन स ह वया लोल मंके दर्इला ।
 जीगू वारां कयव दनतं वालि सीचें सिईला ॥ 202 ॥
 क्रोधं यागू रघुकुल मारीं लक्ष्मणां जा सिलं का ।
 लक्ष्मणा जीयां अति गिस वलं वो खनावो अनं का ॥
 माकूले याई भरु दिन कया वाय चिगू नहोके ।
 सीला वोनं परहित धका बुद्धि दैला वयाके ॥ 203 ॥
 रवें का वोनं यम पु वना वालियानं व सिसेयें ।
 राजे वैनं वियमदु खिलं क्रीसनं जा मति स्यें ॥
 दाजू जीके रिस वल अती वीमदु रीस यानं ।
 स्थाना सुग्रीव जुगु विये जिनं वालिया काययानं ॥

++ सुगिव्यातं मधुर वचनं धाहुं दे जा वधे का।
बोली भिका दन अतिरसं लेन बेला धका का॥

माली सीता कापे दल वना देहा देहां वया का।
लक्ष्मणा यागू थन रिस खना राम बन्धं ख धाका॥
रिस जा घोये बिन मरु किजा वाय पुके मटू का।
न्हंका येके मजिल युगुया पाप दुनं मटू का॥ २०५॥
लक्ष्मणा दे जा युगु तरह या पाप घोये मते का।
सुगिव्यातं ~~सुगु~~ दे दे वना हीत जूगू खे लहाना॥ २०६॥
आज्ञा नेना रघुकुल मरिगया ~~वी~~ लक्ष्मण ~~जिनं~~ जा।
किछि ब्याया गमन अनसं यात का हरनं जा॥ २०७॥
को वीर लक्ष्मणा रिसन वन का देस सुगिवलियागू।
यमराज को ये चवन अन अमी वी लक्ष्मणा कागू॥ २०८॥

माकुलं सीका विसि वन दुवुं इर इरं जुयावो।
मालिक् माकुलं खवर बिज का जूजुयातं वनावो॥
कामी सुगिव म्वह अन जुया नाप ता चवनावो।
माकुलं धागू वचन वन जा तां मता ये चवनावो॥
॥ २०८ ॥

आज्ञा नेना रघुकुल मरिगया व लक्ष्मण जिनं जा।

अंगद जीया मनुन कनरू नेन सुगिर्व चना का।
 मंत्री निहं अनस वल का लहाय वार्ता धका का॥
 जूजू दीतं जुजु बिल सुनां वेम्ह कीजान रीसं।
 वेया वं जा थन धनु ज्वना चेन कीरू पुरीसं॥२९३॥
 अंगद यातं वन हल धया वो वल का हयासं।

● माहाराज आ **दि** कतपत वना कोप त की थयासं॥
 श्रीरामचन्द्रं गुगु तरहने स्यात वाली वये हेथें।
 माला ब्यूका दिन हतपतं जानकी जी अये थें॥२९४॥
 मंत्री धागू थुलि अन खना धाल सुगिर्वजिन का।
 आशा केना थन जिन तथा याये त्वाये जिन का॥

शी७० पू जीं फुक्कं रघुकुल मरीया **व** ज्या **जिन** पार याये।
 याये जिनं मधुनि थनसं दु दगूनं दु याये॥२९५॥

शी७० धागू नेना थुलि वचन **वेनं** सुगिर्व **जा** उथासं।
 वायू पुत्रं अन मधुरनं धाल जूजू दुथासं॥
 श्रीरामचन्द्रं भय दिगु फुका बील वाली फुका का।
 प्रेमं मागू रघुकुल मरीया **कोप** दीतं खया का॥

॥२९६॥

धागू नेना थुलि वचन वेनं व सुगिर्व उथासं।

6
 वरका फूना शरद वल का माल्य सीता जिलं का ।
 राजा जूया दिन च्वनि अथ्ये मोह जूया चनं का ॥
 लक्ष्मण वोगू खवर वियतं कोपयाना चनं का ।
 हक्का धागू सह दिन चनं याम मा लक्ष्मण का ॥ २९७ ॥
 अपराध दीगू यनस खन का लक्ष्मण यागु रीसं ।
 मुम्कं चोत्ता बिनजुइ चनं बिम बो जी मतीसं ॥
 याहुं याकनं कुल सहितनं वो अनी दिं वना का ।
 आसे धाये दिन चन मते मोह जूया च्वना का ॥ २९८ ॥
 वायू पुत्रं पुगु तरहनं आर्ति बीया दूतं का ।
 भेत्तात् यातं लसका मुना सुगिवं जा अनं का ॥
 सुगिष् आदी वन फुक मुना विन्ति याना च्वनं का ।
 क्रोधं चोगू खन अमितनं लक्ष्मण जा मनं का ॥ २९९ ॥
 तोता द्योतं मपन अमितं त्रासनं जा लत्रेसं ।
 लक्ष्मण जीनं खन अन दुने बानलागू व देशं ॥
 देश्या शोभा फेखु कनां सोयनं खुय यापू ।
 चत्तचित् चों का छयन अमित का च्चोन्नयनं जा न्हय यापू ॥

वस्तं तीसां भिन भिन तिया वानलाका लजेसं ।
वोया चोंपिं रवन^{अन}स का माकलं ^{वो}पुरेसं ॥
लेखं निर्मल अनस दु खनी पर्वतं न्ह्यागुनं का ।
अंगदया दे रवन भति वना वानलागू अनं का ॥ २२१ ॥
हानं लक्ष्मणा जिन अन रवनं दे व सुग्रीवजियागू ।
पाले चोनं दुपि अन लुया द्वारसं जा वयागू ॥ ~~२२२~~ ॥
दे जा लुया अति हिंसि दुगू वानलागू रवनं का ।
लक्ष्मणा कालं अनस सुमुकं वैत माकलं मपं का ॥ २२२ ॥
नहेगूलखां सुरुसुरु वना चैनकायो छयासं ।
लासा लाया तल अन अहो वानलागू उयासं ॥ ~~२२३~~ ॥
सुग्रीवजीया अतिहिंसि दुपिं दू व न्ह्यो भ्वातिनं का ।
अनसं चोना रववर बिल का वारानं लक्ष्मणां का ॥ २२३ ॥
मालं टंकार अन धनुषया सील का सुग्रीव जा ।
लक्ष्मणा वोगू चनस दु धका त्रास वाया वनं जा ॥ ~~२२४~~ ॥
तारा नापला दन भति वना रामजूया किजा का ।
वोमा यई वन दनत जा जिं अवसेय रवना का ॥ २२४ ॥

२४
 ५
 ४ नं हेका तय ^{मँ} अनली जी वयाव स्वये का ।
 कोनं तां अन आते ^{रखी} सुग्रिवं पावये का ॥
 लक्ष्मणाजीया सतिव वन का हेव्य जीनं धका का ।
 हे राजू दूमाइ दिन चन अधिक दाय कोपं दिया का ॥ २२५ ॥
 तारां धागू मधुर वचनं नेन का लक्ष्मणां जा ।
 स्वामी दंष्ट्रं धरम तन का कोय मागू जिनं जा ॥
 ल्यायेया ज्या परहित निता जोतुसा धर्म दूई ।
 तारां धालं वरवत दानिका ल्यायया ^{ज्या व} जूई ॥ २२६ ॥
 जोगे दीनं मजुल चनसं कोप शये बुधासं ।
 ल्याये जूनं मरवुगु सनसां गाय सेमा हचासं ॥
 कामाशक्तं चवन चनस का काल वंका व दीनं ।
 कामं मोहं सुजक मजुई धाय माला धव जीनं ॥ २२७ ॥
 दोगू दू का रखर चननं सुग्रिवं जा लुमं का ।
 कोरी कोरी कपित मुन का कोय मा न्हं चनं का ॥
 पजेपितं दूत वन धया जानकी माल्य यातं ।
 ज्योका तारां बुलि मधुरनं नेन जोना वयातं ॥ २२८ ॥

लक्ष्मणजीनें खन अन वना सीर आसन लुंयागू ।
 चोनं सुगिक् उकिस् मगनं बानलाका म्हागू ॥
 तीसा वस्तं भिनभिन तिया इन्द्राजा च्वनीये ।
 सुगिक् चोगू अनस खन का लक्ष्मणां जा अमीदे ॥ २२९ ॥
 लक्ष्मणाच्या दन हतपतं सुगिक् जा उचासं ।
 रुमा आदी अन च्वक् मिसातं दनं का हचासं ॥
 विन्तीयाना अन सकासिनं न्ह्योन्य ^{वेना} ~~वेना~~ च्वनं का ।
 सुगिक्यातं कन अन च्वना लक्ष्मणां ज्ञाननं का ॥ २३० ॥
 राजा जूया धरम मदुम्हं मित्रया ज्या मयाम्हे ।
 वेाये पापी दइमरवु गनं ~~वे~~ वेत धाये अधमम्हे ॥
 रामं यागू दनत उपकार लोहमंका द्येवे ।
 वाली स्वे दे यमपुर वना चेत याका ~~वे~~ वेवं ॥ २३१ ॥
 लक्ष्मणजीनें थुलि अन कना त्रास चाया अनंली ।
 वारां धालं मधु वचनं क्रोध तोती यनंली ॥
 लक्ष्मणा न्येां दिं थुलि रुधुरं हीत या दू धका का ।
 सुगिक्जीया मनस दनि का लोममंनी वया का ॥

लक्ष्मणा दीनं दु याना रिस जक पिक्क्या विचा मयासे ।
 हमा अंगद ध्व राज्ये धन जन सकतां वान दोया अवश्ये ॥
 सुग्रीवजीनं व राम्या रिपु गनत फुका हे सिताजी सुमुकुं ।
 दूकालं का पुरीसं दगुलि अरव वो ग्वी हलं दू असुनं ॥ २३३ ॥
 लक्ष्मणा दी का विचाया भाती भाती कतकं स्याय फैला वयातं ।
 याये निम्तिं सहाये रघुकुल प्राणिया सुग्रीवजा ध्वयातं ॥
 बादिं न्ह्यो हे जिघासं सकल धन वया मुं वये मा धकावो ।
 भिचे याना मक्कासा यमपुर खन के वैत जिं न्हं धयावो ॥ २३४ ॥
 उदी बीया धुजोगू दूत दश दिगसं दूतयातं हयासं ।
 मोती दीनं ध्व कोपं वह यानि कन्हसं कोटि कोटि हयासं ॥
 माकः भालूत वै का लसकरत मुना जिं गुलीतं कने का ।
 माराया रव न्यनावो लनकुल मनसं लक्ष्मणा कोपनं का ॥ २३५ ॥
 धालं सुग्रीवजीनं जा अन्न आनि मधुरं हर्षजूया उयासं ।
 ल्वायेजूया प्रशारं जित धन दत का राज्यसं याय वासं ॥
 पक्षे जीगू वयातं निमिति जक धका स्याय फू रावरां वं ।
 माल्या वृक्षे दकोलं कयकल वन जा लोचुलं न्हंगु मा वं ॥

मेपि खेले मद्रु का वइगु बलसजा बल वया सोय धूनं ।
 ल्वा जा बोनी व रामजी लिड लिड जि वने दास बोया जि जूलं ॥
 सुगिबजीया खै ~~नेना~~ खुदी जुल अन जा लक्ष्मरां प्रेम यातं ।
 नून सुगिब जि लीसे मन धिर जुयकी याकनं दानुयातं ॥ २३ ॥
 शोकं व्याकुल जुयावो रघुकुल मरिानं तंम्वया धायु सांनं ।
 क्षेमा याना दिये मा जिन वन तमनं - ह्यागु धासां अज्ञानं ॥
 धूली नेनाव सुगिब जिन आनि हरषं वायुया काय यातं ।
 हुकुम् यातं उधासं परवत पतिवें दो धनं दूत यातं ॥ २४ ॥
 देलाश आदी गिरीसें लुइविइ तकया माकलं वा धकावो ।
 यप् यप् याना ह्याब्यू धानि किन्तु दुरपुनू मूं वेयेमा धयावो ॥
 जीगू आशा मेनेंसें मवइ गुम्ह वनं प्राणा काये वयातं ।
 सूसू जीगू हुकुमसं चवनि उम्ह वनसं लोय मा धा स्वमनं ॥
 माकलं धाके ह्याब्यू कृतपत वन हं वेगनं ब्यान होया ।
 हुकुम् सुगिबजीयागू बुलि अनस कया चोन वं दूत होया ॥
 वायू पुत्रं ~~होयावो~~ वन फय वन ये दूत माकलं ~~का~~ ।
 हुकुम् नेना ~~वोव~~ का लुइविइ तकया माकलं ~~दो~~ ज मुंका ॥

११

॥ २४० ॥

वायू पुत्रं ह्यावो वन फय वन ये दूत माकलं का ।
 हुकुम् नेना वलं का लुइविइ तकया माकलं ~~दो~~ ज मुंका ॥ २४० ॥

श्रीरामजूया सतीकं बल अति दुदु पिं कोरि सो वोगू मुना का।
 माकुः आलू वेलं का जगत भा दको तीन तीनं नुया का॥
 सुगिबजीया हुकुमं फुक वल अनसं ल्यावनं का अल्याव का।
 बीया सुगिब जियातं फलफुल दुदु दू नाप लातं वया का॥२४९॥
 हुकुम सीरे फयावो जुजु दिगु जिमिसं व्यान वोया ह्यासं।
 धागू नेनाव सुगिब खुशिजुल अनसं काल फलफुल उयासं॥
 लक्ष्मराजीनं अनली मन अति खुशिनं धाल सुगिबजियातं।
 दिक्किन्धानं वने नू फिइ फुक अनसं धागु नेनाव कतं॥२५०॥
 लक्ष्मराजीया रवे नेना मन अति हरबं सुगिब जा द धालं।
 वा वा पर्जा धकावो अति ततसलने फुकु ने का व हालं॥
 वोलं फुकुं तुल्लं हुकुम दुदु धका विन्तियाना च्वनं का।
 धालं सुगिब जिनं जा हकि चन दिमिसं पालकी जीगु ज्वं का॥२५१॥
 हुकुम नेना तुल्लं हल अन अमिसं पालकी न्ह्योन्य ~~चं~~ चं वं।
 लक्ष्मरा सुगिब निहेस्यां मन अति हरबं चोन पालकी दुनेसं॥
 दतं छीकाव सुगिब चवर जव रववं संरव भेरी पुये का।
 नागा तर्वार लुयेका अमिसन उयका वोन रामजी लुयेका॥

राम्या न्ह्योने धालं जितं दिन बिल का राज्य-पदवी कला वो ॥

राम्या न्ह्योने वनावो अति मन खुहीनं ओक पूलं सुतीतं ।
 हाकं लाहात जोपा रघुकुल मरिगनं विन्ति यातं उकीतं ॥
 रामं सुग्रीवजि यातं यन अन दै धका मान यानाव हानं ।
 दीतं त्वाये धयावो तल रघुवरनं बोन सुग्रीव हानं ॥ २४५ ॥
 श्रीरामचन्द्रं मधूरं मन अति खुहीनं धालं सुग्रीवजियातं ।
 न्याये बोसा सदानं शुभ जुइ जुमुया धर्म तोतां वयातं ॥
 बिंजा जूई मरूमूं धरम मदुह्या फूइवो जा अवश्ये ।
 त्वाये सीता जि माले वरवत जुल दिन या स्व उद्योग अवश्ये ॥ २४६ ॥
 सलहा मंत्री पिनीके दिन यन दय की धागु रामं रवनावो ।
 राम्या न्ह्योने धालं जित दिन बिल का राज्य पदवी ~~रानी~~ ^{कन्या} वो ॥
 सीता माले धकावो रघुकुल मरिगजीं फौज बोना हया का ।
 लारवं कोटीत माकुः अति बल दुदुपिं बोंगु दून्हां वया का ॥ २४७ ॥
 को व्कीं बोये वई का अति सुर मननं धागु राये धका का ।
 सीता माले त वंसां असुर फुक फुका है सिजानं वचना का ॥
 त्वाये सुग्रीवजिनं जा मन अपिड तथा यागु उद्योग रचना का ।
 धालं रघुजी जुयावो रघुकुल मरिगनं ज्या जुई न्हं धका का ॥

हाला चों चों धये तुं दश दिग खिउलं धू ब्यावो अधी वं ।
 तोजा पूया वलं का भुमि पुकसन का चो दिगं स्वे मजीवं ॥
 माकः भालू वलं का इलिलिलि भिनकं तोपुईवं भुमीतं ।
 नं न्याईये व हाला लुइविइ तकया कोल माकः व ईसं ॥ १४९ ॥
 राजा सुगिबजियातं अन वक कपिनं कोदुना या अनी नं ।
 सुगिबजीनं वनावो खवर कन अनं रामयातं भतीनं ॥
 न्वाये रामजी स्व छीनं धन अति सुरनं कोल सेना ज्वनावो ।
 जीगू राज्येसं चोंपिं कपि जरा सकलं चोन धूया धयावो ॥ १५० ॥
 सुगिबजीनं व धागू न्यन रघुवरनं नाप लातं वयातं ।
 आशा जूलं वरामं दिन धन सिय को जानकीयागु च्यातं ॥
 लक्ष्मराजीनं धव माये मपु दिन फइ का जीन सीका कया का ।
 याकनं आशा विया हो गन गन धूयगू चो दिगेसं धया का ॥ १५१ ॥
 धूली नेनाव सुगिब अति मन हरवं राम लक्ष्मरा दुचासं ।
 दूकुम् यातं गुन्नं अन व गुलिबहु कोज लुहुं दुचासं ॥
 मा हुं पुर्वे स्वया का गन गन दु धकावो सितादेवियातं ।
 पर्वत पर्वत पतीवं गन तल सुचुका रावरांजी वयातं ॥

रघुराया धासु बोना ललितकत चवना लघां ह वै मा स्व भक्तं ।
 लच्छी प्वीका सु चोनी तिन उम्ह कपेया धारा काये तुलनं ॥
 धातं सीता जियागू धन अन दु धका याकनं का लयेका ।
 हुकुम् नेना तुलनं कपेया वन का जानकी मा वने का ॥ २५३ ॥
 सुग्रीवजीनं अनली अति चला स्वया यात हुकुम् उचासं ।
 जाम्बुवान् श्री हनुमान् बिलि अति बलवान् होत दक्षीण दिशासं ॥
 सीता माला सुनां वै ललि दुखुनु वना जीं सिता रव धकावो ।
 याये वैतं अती प्रेम जनम भर तिनं धाय बंधू धकावो ॥ २५४ ॥
 पूली न्योका अनली हुकुम जुल हनं जूजु सुग्रीव नं जा ।
 ताराया बोम्हयातं विनती जिगु धका हाजपा लहात नं जा ॥
 धालं सुग्रीव वीरं आमेत अन हनं मा हुं सीता धका का ।
 हीनू हीलाव मा हुं जन दइ व धका जानकीयात का का ॥ २५५ ॥
 अस्तावल प्योक्क बोना लादि दुखुनु धनं लघां हवा न्हा वनावो ॥
 लच्छी प्वीका सु चोनी हीर जुल उम्ह जा स्वाय गार्ह वयावो ॥
 * माहावीरं सुवेश जा स्वसा लिम्ह जुलं हुं द्विपीनं वनापं ।
 हुकुम् नेना जुजूया वन अन कपितं पाखिमे चूपक्षपं ॥ २५६ ॥

* दुय मुना तल । उफिया पलेसा पयत नना प्रतगुलिं नना विया ।

शकनं सुगिवर्जिनं जा सलतल व स्वया गात हूम् उवासं ।
 भोना योंकी धनं का हन सुसु जक यो फौज मुंका पुवासं ॥
 उत्तर दीशा वना हुं रघुकुल मरिाया ज्याी सीताजि माला ।
 कोनां कोने पुवासं दिमिसन स्व वना कोय मा न्हं व माला ॥ २५७ ॥
 आज्ञा वीलं विदाया सकल दिगसनं सुगिवंजा लुमे का ।
 ज्याजा माई हनुमान्जिनं जक रवन का प्रेमयाना मनं का ॥
 स्थू का दंजा स्वंग्र लोके चनु अति दजा जीन सीका कया का ।
 सीताजीयागु वासं दकलन दइगू यतन या न्हं वना का ॥ २५८ ॥
 श्रीरामजूयं मनेसं वन पवनसुतं सिद्ध माईगु जा ज्या ।
 वीलं चीं जा व अंगू दन अन सुमुकं व्यू हनुमान् धका का ॥
 सीतायासं ध्व अंगू दन अन सुमुकं व्यू हनुमान् धका का ।
 सीकी सीतां रवनेव दनत पुम् धका धिर्ज कोई वया का ॥ २५९ ॥
 रामं वीव कयाको अन पवनसुतं हाजपावहात जूलं ।
 योंका ० अंगू न हले रघुकुल मरिाया पादुका ओक पूता ॥
 प्रस्थान् पोयेत् तयां चवन मन खुदिनं फौजनापं व्वना का ।
 दं हे मा सा लुई का धन अन दु धका जानकी जिं रवना का ॥

जीगू हूँ जा मिथें नों द्विमिसन सियका हूं सिता मा यनं का॥

सुग्रीवजीनं अनंली कपिगात स्वया धाल का तो लुमं का।

जीगू हूँ जा मिथें नों द्विमिसन सियका ^{सिता मा} हूं यनं का॥

को वीं तों थें वनाको प्रिये ^{मा} फुकें तोपुया गमन यातं।

कोना दीलं सुमूकं प्रसव न गिरिसे राम लक्ष्मणा जे शप्तं॥ २५५

सीताजीया समाज् वर लाहि दयवं निश्चयेनं धका का।

उत्तर सोया अनंली सतल वसहितं वोन फौज मुना का॥

जेनं पूर्वे स्वया का बिनत कपि पती फौजनापं वना का।

अंगद आदी हनुमान वन दक्षिण स्वया मनमनं हर्ष याता॥ २५६

हाकां वोनं सुयेनं चव जनत ज्वना पद्मेमेसं स्वया का॥

होया पेगू दिशासं मनमन हरखं सुग्रीवं दी वना का॥

गूगू दीशा वनेगू वन मय वन थें फौज माक मुना का।

व्यां व्यां वोनं दकोलं शब्द आते विया हा ^{जपा} विनिगना॥ २५७

व्यां व्यां वोनं थचेगू जिन हय थन सं जानकीया रक्वर का।

गूली दीनं व रावण यमप्रास दूया जी हये वो सिता का॥

जाना होंकं अनेकं चव मन वल थें वोन फौजं चरेवें का।

सुग्रीव गूलं खुशी का मन मन आदिकं रामया ज्या जुसें का॥

४
 मेनं मुनिजियोके रघुकुलमरिगनं हर्षयाना उवाच ।
 धन्ये त्वये दिजा न्हां गन तक दि वना स्वे धुनं देश थासं ॥
 त्वये रामजी दिनं न्यो गुखुनु वल चनं दुंडुभी होक याना ।
 दानूवाली व जी वो अमु गन वनं स्या वना होक याना ॥ २५ ॥
 व्हां व्हां कोना व राक्षस परवत दगुली डाह कोनं गुफासं ।
 वाली डाहं वनं का जि दम्ह जक हनं दच्छि कोना उवाच ॥
 न्ह्याना कोलं गुफानं खुासि वडुग गचे चीकू को ये गुफानं ।
 वाली सीगू खनाको जिन अन सुमुकं लोह वग्गो ह्यानं ॥ २६ ॥
 प्वालं तीना गुफाया यव प्राप्त वया सुमुकं जा चवना का ।
 राजे वीलं जितं का आति क्क बलनं मोत्रिपिसं मुना का ॥
 राजेयाना जिनं का आति मन विखुशं कोल वाली हनं का ।
 राजेयाना जि च्वांगू खन वन समनं स्याय भाण जितं का ॥ २७ ॥
 बीना जूलं व वाली गन गन जि वनं व्हां कोना उवाच ॥
 को दीग हीला जिनं जा सिय मन मदया सारा लेकेंगे आसं ॥
 मूधे मूधे व वाली वड भरु व धका वायुपुत्रं कना का ।
 कोना कोनं अनं जि आति मन चिरनं वालि वे मन् मया का ॥

बाये लीनं उकीं स्य दशदिगसु फुकं जी वने धुम्ह सूया ।

सीता माला नुयावो वन नगा स्वया हीतु हीलाव नूया ॥

न०७ मालां लई मरवे का सुमुक वल लिहां पुर्व पार्श्वे उनेरया ।
फौजं नापं वयावो मधुत जुजु धका धावलं न्ह्योन्य वोया ॥

क्षीराम लक्ष्मणलियातं प्रसवन गिरिसं सुशिवं विन्तियातं ।

माला हे का तिलाजी लिन खन मननं माहूवीं स्वकतं ॥

वोनं सीतांति योंगू उगु दिगस स्वया फौज जोना वनं का ।

लहना वोनं चये खं स्वह अनस मुना हर्षनं सुशिवं का ॥ २७० ॥

न०८ अन उवे हनुमान् पिनि मा जुलं फुक मुनावे हिला अमी सो जुलं ।

खन अनं वरुणारण्य सागरं । चकितनं जुलका अन वानं ॥ २७१ ॥

नियम श्री फुत का चनसं धका । सकलया मन जा खवल सी धका ॥

अन व अंगद आदि कयो फुकं । सुमुकनं चवन का मयया फुकं ॥ २७२ ॥

विन्ध्याबल पर्वतसं फुक अनस मुना चोन अंगद सहीतं ।

सकस्यां धन्दा कयावो अति मन विगुहां मनमनं फुकु सीलं ॥

बोलं आ जा वसन्तं इवाचे फुक फुतं सुशिवं भागुनं जा ।

आदर्याना व धालं अन अति मधुं हाकनं अंगदं जा ॥ २७३ ॥

सीता लीला मपेसा यमपुर खनि का कीसन जा अवश्ये ।
 सागा ती ^१ चनापो सिय धनस फुक ल्याहें देसं मवेसे ॥
 दिखिन्धासं द्येनेवं लिगु मनन खना त्याइ सुगिव मभीनं ।
 कोना वोया स्व आ जा धन जत सकले सी ~~नि~~ न म्वा मभीनं ॥ २७४ ॥
 युवराज जूया लिन जा दिमिसन खनि का म्वाइगू न्हा लिज्जु का ।
 श्रीरामचन्द्र स्वपदी लित बिल सियकी सुगिव जा मरु का ॥
 न्हापांनीसे व वैरी लिन अनस वना ज्या मज्जु खने वं ।
 तच्चो दण्डं बियावो लित अन ~~अवसे~~ प्राणा काई खने वं ॥ २७५ ॥
 धनस श्री फुक सी लिल का वर । अन वनां दुख सी मुखसी मरु ॥
 धुगु कथं कन का अन अंगुं । अय कया कपिनं दम्हनं मदं ॥ २७६ ॥
 अन हनं हुमाव न थो कनं । लिन वने मज्जिलं सुमुकनं ॥
 कि धनस जानकी जा गननं मल्ल । मधु लि सुगिवयात कने मल्ल ॥ २७७ ॥
 कन हनं अय का कपि पौजना । धुगु गुफास चने फुक श्री हनं ॥
 नयत फल धनसं सीति वं दुका । नयगुनं दु रणुनं धनसं दुका ॥ २७८ ॥
 धुलि व अंगदनं अनसं चना । फुक व वान्यात कनं दना ॥
 कपिदलं रणं ह्वया आते कोमलं । स्व युवाज लिपिं मधु सी बलं ॥

चन मल्ल व सिरा गननं हनं । गुगुब्बं सुख सी चन कीसनं ॥
 अन गुफास दुने चुलि धान्यना । च्वन अनं हनुमान शं कना ॥ २८० ॥
 चन गुफास हनं जनमं धका । मनस दिं तल का सुख सी धका ॥
 जमन लक्ष्मणनं कयकेतु नं । युगु गुफा दकलं फुइर सुलं ॥ २८१ ॥
 चनस दिं च्वन सा फुक वानरं । जुइ रिपू लक्ष्मणा जी हनं ॥
 फुकि वनं दनतं चक्रु दिं चनं । (३) ॥ २८२ ॥
 मरु धकाव वने बरु की फुकं । चनस जूखं कने गुलि दू मुकं ॥
 सुमुकनं च्वनिका जुजु सुग्रिवं । दनत देव वृषा मधुकी रिसं ॥ २८३ ॥
 सु दु अमी नक सो दिन बालकं । दि दम्ह काय दु का आमेजा फुकं ॥
 दिगु मती दु दु दू माहिया जिनं । युगु गुफास सुलां भिनिला दिनं ॥ २८४ ॥
 चुली धागू न्येना पवन सुतजीया खै भिनगर ।
 उनले अगदजीनं कन अन व सुग्रीव माभिनगर ॥
३७ जिनं खेकं खेकं पगुम्ह तातजु चिल वनं ।
 चयो दाजूर स्यातं दल कपट यात्राव चमनं ॥ २८५ ॥
 वेननं जी म्हा का चनस जिन बोने दुव सिया ।
 हनुमान आदीनं सुमुक चव दे हुं सुख सिया ॥ हुं ७
 अवस्ये सुग्रीवं यमपुस दोई जित अनं ।
 क्या ल्हातिं सीये भिन निरय सोया सिय हनं ॥ २८६ ॥

८
धनेतुं जी सी का अनजब नि म्वाये दइ मरण ।
हनुमान् जाबूवान् सकल कृपि फौजें हँ सुरवनं ॥
रघूनाथ लक्ष्मणसा कुशल जिन नेना हल धका ।
धयाव्य बोनायो जिगु पुलि छु रवँ लहा लुमनका ॥ २८७ ॥
यधे धाधां अंगद आति विरह याना खवल हनं ।
बन्धे कुस लायोयो तिय धन धकावो चवन अनं ॥
पुली यागू सोया सकल कृपि फौजें खवल हनं ।
हिती हाथें खोबी धर धान हालं दकलनं ॥ २८८ ॥
पुली अंगदजीया दुव वचन नेना सकलनं ।
जिपिनं सी आ जा धक फुक मुनायो चवन अनं ॥
सिये इच्छा याना सकल कृपि फौजें मनमनं ।
मी) चवना चोगू काले भय वल अमितं अन हनं ॥ २८९ ॥
वहे पर्वत संतं वल अन गुफानं मुमुकुनं ।
कुलाहल नेनायो सु वल धक ~~खका~~ सोया अन वनं ॥
जटायूया दानू वल अम व संपातिन हनं ।
खनेवं फौज वानर आति हरष याना वल वनं ॥ २९० ॥

જિગ્ગર કર્મ ચૌં જા જિત થન હયા જા ષિલ નસા ।
 વયા વૌં કો વાનર દમ્હ દમ્હ કયાવો હય નસા ॥
 યચે ગૃધ્રં ધાગૂ સફલ કપિ ધોજં અન રવનં ।
 ખુલં ત્રાહી ત્રાહી અન કપિત અંગદસહિતનં ॥ ૨૯૧ ॥
 અલે અંગદનીનં પવનસુતયાતં કન રવેં કા ।
 સિતાજીયા ભાગેં વલ થનસ પંદીં નય ધકા ॥
 ખરાયૂનં સીતા હરણ ખુવ વેલે દુલ નલાં ।
 કયાવો ખારા લોયા દહાસિરમ્હ રાવરા વન વલે ॥ ૨૯૨ ॥
 હનુમાન્ અંગદ વો ધુલિ અન રવેં લ્હાગૂ ન્યન વનં ।
 ખરાયૂ ધા તાયા વલ અન વ ગૃધ્રં સુમુકનં ॥
 અહો વાનર ચૌં જા રુગ્ધી ખુલ જિનં જા દિમિરવેનં ।
 ખરાયૂ જી કીજા સિત ધવ રવેં લ્હાતં દિમિસનં ॥ ૨૯૩ ॥
 ૩) વ સીગૂ કારણ દૂ જિત પુક કના બૂ વ રવેં પુકં ।
 ૪) ખુલી પંદીં ધાગૂ વચન ચવન જોના અન પુકં ॥
 ૫) મધૂ લોયે જીતં પપુતિ મધુ જી સો દિમિસનં ।
 ૬) કુપા યાના જીતં દિમિસન કના બૂ વ રવેં પુકં ॥ ૨૯૪ ॥

नये धा या निमित्तं सकल अपि त्रास चा मन मनं ॥
 यथे मननं धा का त्रि ध क खनापीं पुक चन ॥
 नसा भमे व्यूसा भागे धन द क ध वानर पुक मुना ।
 यथे सलहा यातं सकल अपि फौजं अन मुना ॥ २९५ ॥
 कया पर्वतं छेसं तल अन चैंसं व संपाति अमिसं ।
 रवे लहातं अंग दनं वइत अन लाका द्युस द्युयिसं ॥
 दनं न्यो संपाती मन धिर तयावो धन सुखं ।
 जुजु दहावजीया परम प्रिय काये दम्ह दुखं ॥ २९६ ॥
 वमामोरा नित्तं पितिन यव देशं मुमुकनं ।
 क्या नं जा रामजी वनस अन कोया दुख हनं ॥
 दिजा लक्ष्मणा दु का परम प्रिय सीता दम्ह दु का ।
 मद्गू ता सोया रघुवर व लक्ष्मणा निम्ह दुका ॥ २९७ ॥
 हरण यातं सीता दल बलन रावण अन क्या ।
 अले जा राम लक्ष्मणा वन वन हिलावो स्वत वना ॥
 वना मृधे मूके रघुवा व लक्ष्मणा निम्ह हनं ।
 दुका सुग्रीव लीसे चिन अनस काये हरखनं ॥ २९८ ॥

जि बूबा काली को पामगिपु सुगिब जुल व का ।
 सहाये राम कोया सहजन पिताजी लुक्कल का ॥
 उडिं सीता तंगूर लिमित चन माक्के हवगु का ।
 कना बू संपाती जन वन वसीता चन खुया ॥ २९९ ॥
 सुली नेना काना जुल खुदि व संपाति अनसं ।
 पपू होया वंगूर कन अन विधानं चवाम्हसं ॥
 दको न्हापा त्यातं अवन चन वृत्तासुर जुल ।
 जये शब्द याना जिमि निम्ह वना गम्न जुल ॥ ३०० ॥
 पुनावो सुय्येनं अति दुव सिंघवो वल हनं ।
 पपूनं तोपूया जिन अन जटायू सुमुकनं ॥
 पपू निष्पं जीगू नल अन रबीया विरणनं ।
 अले शक्ती वोनं दुति वल भुमीसं लिख चन ॥ ३०१ ॥
 रवना जिनं योंगू रघुकुल मरागिया प्रिया सिता ।
 धयावो राम लक्ष्मण हनन रवणावो वन सिता ॥
 चन लंका सोया दश शिरन योंगू जिन रवना ।
 मरू जीके शक्ती दिमिसन रवनका ति थ्व रवना ॥
 ॥ ३०२ ॥

अती दूर लंका जा प्यसलु छय पागू अन दु का ।
 वना तो हुं दिमसं रवने अन सिताजी ^{दिलगु} का ॥
 पाक्रम याकनं तो धवधवगु यमनं मन तया ।
 जिनं स्थूचें वों का धन वई सिताजी अन स्वया ॥ ३०३ ॥
 धनं खंका बी पू धन धन सिताजी दिलगु का ।
 सदी योजन पागू जिगु युगु मिलानं स्वयं दुका ॥
 नसाला या नितिं चित जिगु मिलानं अधिक का ।
 रवने दू सापाकं अनि दुरगु वस्तुं स्वयं व का ॥ ३०४ ॥
 दिमसं न्यो वारा धनस जिन डों के मन तया ।
 युगु सागुयातं सहजन दियेगु जतन या ॥
 अलै लंका वीना दिमिसन सिताजी धन हया ।
 जुये ^{वै} कार्यं सिद्ध ^{इय} धव गु स्वयावो गमन या ॥ ३०५ ॥
 धनं योंका व्यू का दिमिसन व सागु तिरस जी ।
 जरायूयातं यों जल बिय वनावो अनस जी ॥
 थुली संपातीनं मधुन खै लहागु अन जुया ।
 म्हेयसं जोनावो धन कपि मुनापो घस पुया ॥

सुपार सो **अ**किये जिन वन नसा मा हिन हीला ।
 वयागू हे धर्म चन जक खनाने नय नि ला ॥
 दन्ह्या दीने जा निनु खनु नसाने हय मयू ।
 नये मासे बोया तमन जक देने अनस पू ॥ ३०७ ॥
 तमं क्यो गू चाया खव जुल **अ**काशे वन हिला । **अ**
 खनं बूया यो गू भिजन दमहसेने अन भिसा ॥
 नसा याये बापा खल वल हचासं अनस जा ।
 दुात्मा रावराते चन खाने व सीता अनस जा ॥ ३०८ ॥
 सुपार सो **न** जीतं कुन **ग**लि वार्ता चन वया ।
 नि कायेया धर्म जिन प्रति सिगागू चन धया ॥
 सुली धागू नेना अन दक कपीया मन रसं ।
 जुलं तीं तीं नूया अन दक मुनायो आति रसं ॥ ३०९ ॥
 सागर तीरे वनं का अन दक कपितं हर्ष याग मनेसं ।
 जाम्बूवान् अंगदादी सकल दल मुग वासगाते उकेसे ॥
 डोयाया वनं का सकल कपि गां सिंधु तीरे वनायो ।
 अंगदजीनं मधूरं चवसिनं चालेपिं वृद्ध मर्कट स्वयाश

सलहायातं अमीसं पुचल अन मुनाये तीं नुयेर उडीसं ।
 तीगा नुया स्व सागा गुम्ह वानि यननं भिं वजा धायै घीसं ॥
 सच्छी योजनत तीं नूही पुम्ह सुसु ह धन दू धा दिमीसं स्व यथेयें ।
 अंगदजी १ धागु मेना कन सकल सिन तीं नुई पुथ्य फूये ॥ ३११ ॥
 फौजे सेहाम्ह बोया कन गज कपिनं जी २ वेने फू भि योजन ॥
 जाम्बवान् अंगदादी सकल सिन कनं बोन्न्य धूम्ली ३ जि योजन ।
 उनीग्र योजन वेने फू धक धम्ह बल का बल दुये फूर्ति याना ॥
 लीपा नेनं मधूरं पवन सुत स्वया अंगदं हर्ष याना ॥ ३१२ ॥
 गूली योजन वेने फू पवन सुत दनं तीं नुयावो घनं का ।
 धाधा गाम्भं हनुमान् गुलि दन बल फू यों व बल दं पिनं का ॥
 आज्ञा अंगदजियाग्र सिरस अन फया धाल का माहवीरं ।
 सच्छी योजन वेने फू जिगु बल उलि दू जी वेने सी धुनारं ॥
 धूलि धागू न्यनायो सकल कपिगणं हर्ष याना उचासं ।
 धन्ये धन्ये हनुमान् धक सकल सिन स्तूति यातं उचासं ॥ ॥
 याये जिम्सं तपस्या यन गुलि चकने का पाद हीनं युयावो ।
 लंकां ल्याहां मकोई गुलि तक यन हं येक गौरी युयावो ॥

जिममें मेने धन जा धन एक गुलि दू अंगदादी कपीतं ।
 धर्मत्मा हे हनुमान् दन जिमि दुकया प्राण रक्षा स्वजीनं ॥
 धूली नेना हनुमान् अनि मन खुशीनं धाल फोजं स्वयानं ।
 मेरू पर्वत् गयानं ~~हनुमान्~~ जित वं भवे दुनी जी पलानं ॥
 धूली धया सकासिनं अन वा वां पर्वत् मोहन्तु गल का हनुमान् पा
 पर्वत् च्कास च्वन का अन ता कतूना । चिपां बुया च्वन गुली वन
~~चक्की~~ पालि दूना ॥

ज्याना च्वनं अन दको पशुपं ~~हनुमान्~~ नीनं ।
 लोहं तुला वन गुलीं गुरुरुर मीनं ॥
 सर्पे धनी पनि ~~हनुमान्~~ कया च्वन ये स्वयानं ।
~~लंका स्वयाव हनुमान् च्वन ता कयानं ॥ ३१७ ॥~~
 लंका स्वयाव हनुमान् च्वन ता कयानं ॥ ३१७ ॥
 इति दिग्विन्धा काराड रामायणा ।

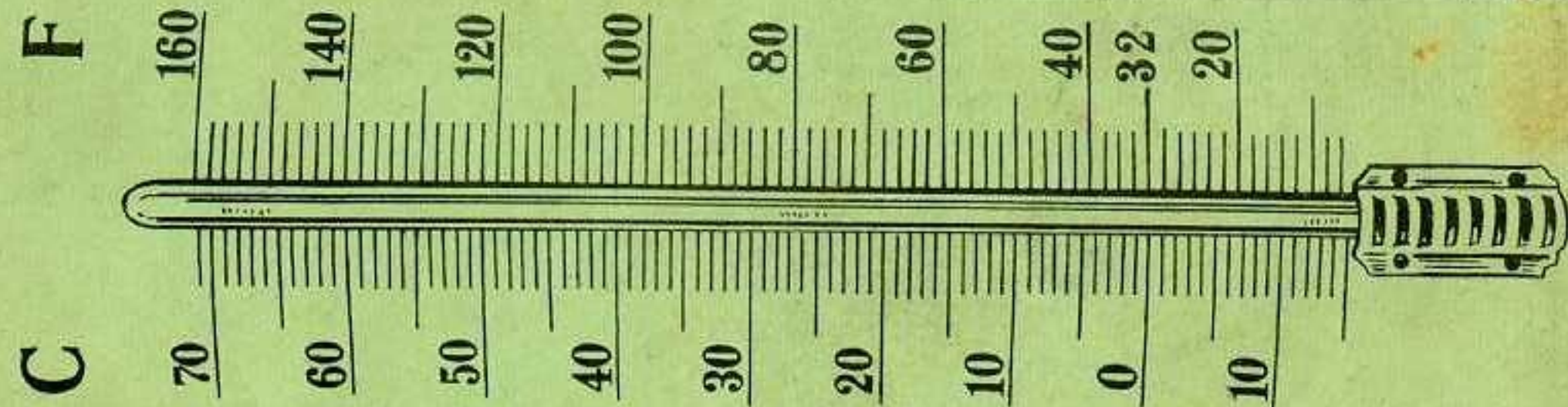
Handwritten text in Hebrew script, likely a religious or historical document. The text is written on aged, yellowed paper with horizontal ruling lines. The script is cursive and appears to be from the 18th or 19th century. The text is arranged in several paragraphs, with some lines starting with large, decorative initial letters. The paper shows signs of wear, including stains and discoloration.

Blank page with a light green or yellowish tint, showing signs of aging and discoloration. The page is bound on the left side, with visible stitching or binding material.

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
CMS	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

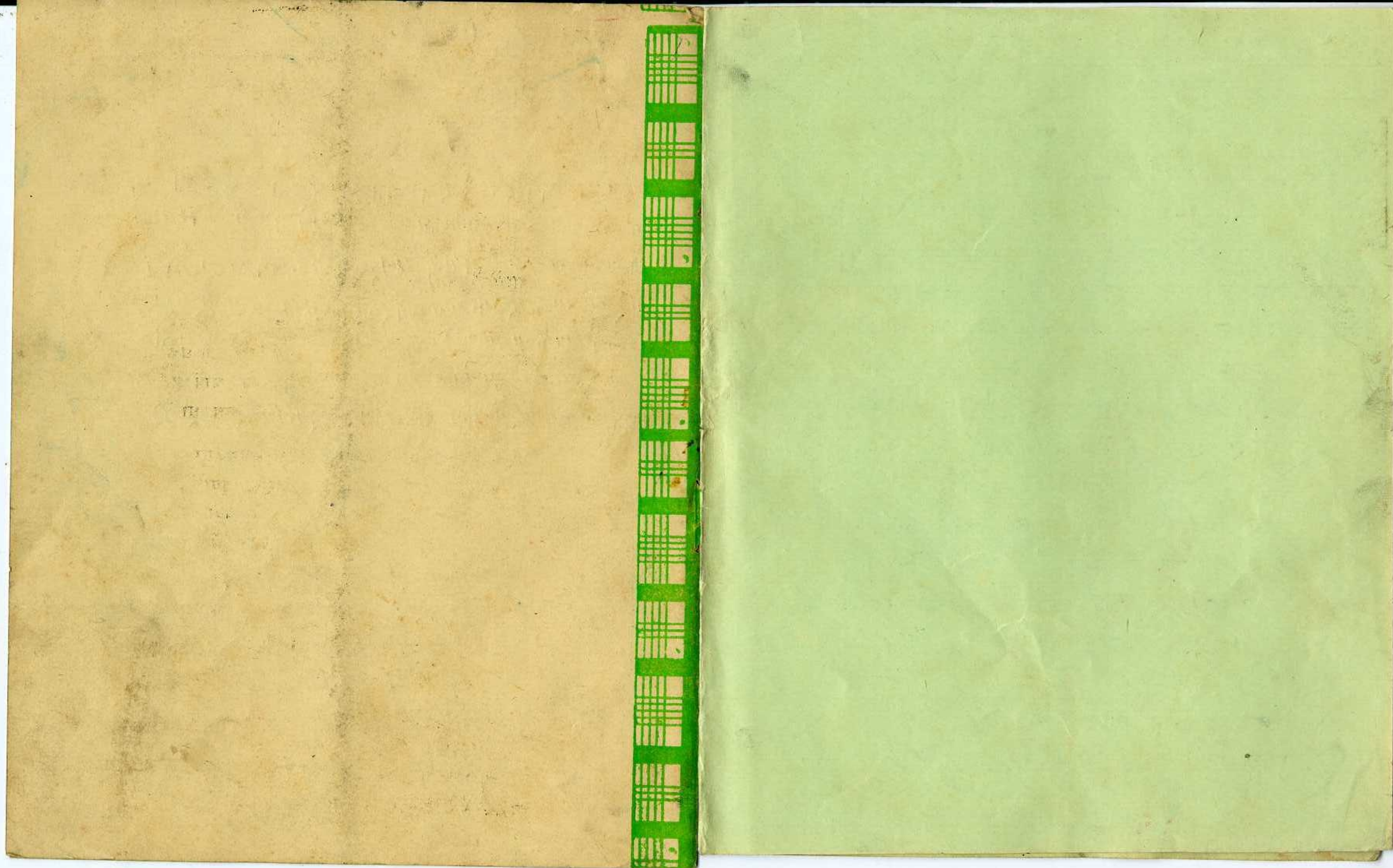
2326

CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

D.S.

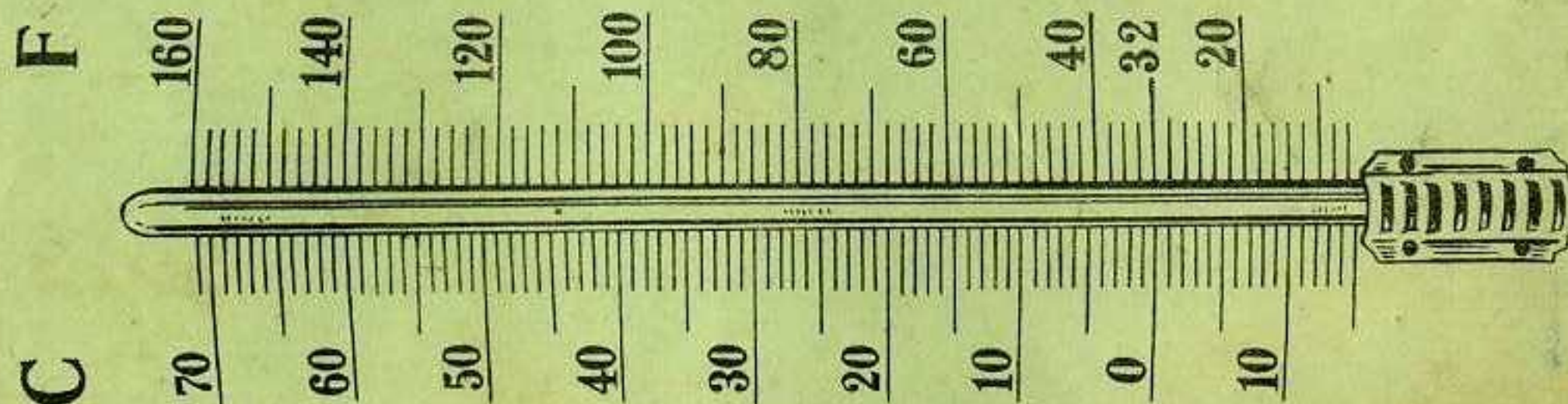
555 115 151 115 551 55 1 5
 मीरवा ह्या 5 3 न कना अ न मिथे वोने लय नं रुम तं
 सुग्रीव या रं न्यना जगाय मुरधूना थं बिलं का अनं
 वोहे वा रा द्यू मीमा व परवा मोंकं क या वा रा वलं
 मच्छोषल मिक या व वा लिन व वानंको ल ले पाअती
 मीरवानं मच्छलं सिधाय वन थो मच्छेयु दे सं रुनं
 स्यूकाजि अनुमानु नं दिगु 5 1 शो 3 सूति 5 3 3 5

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

2326

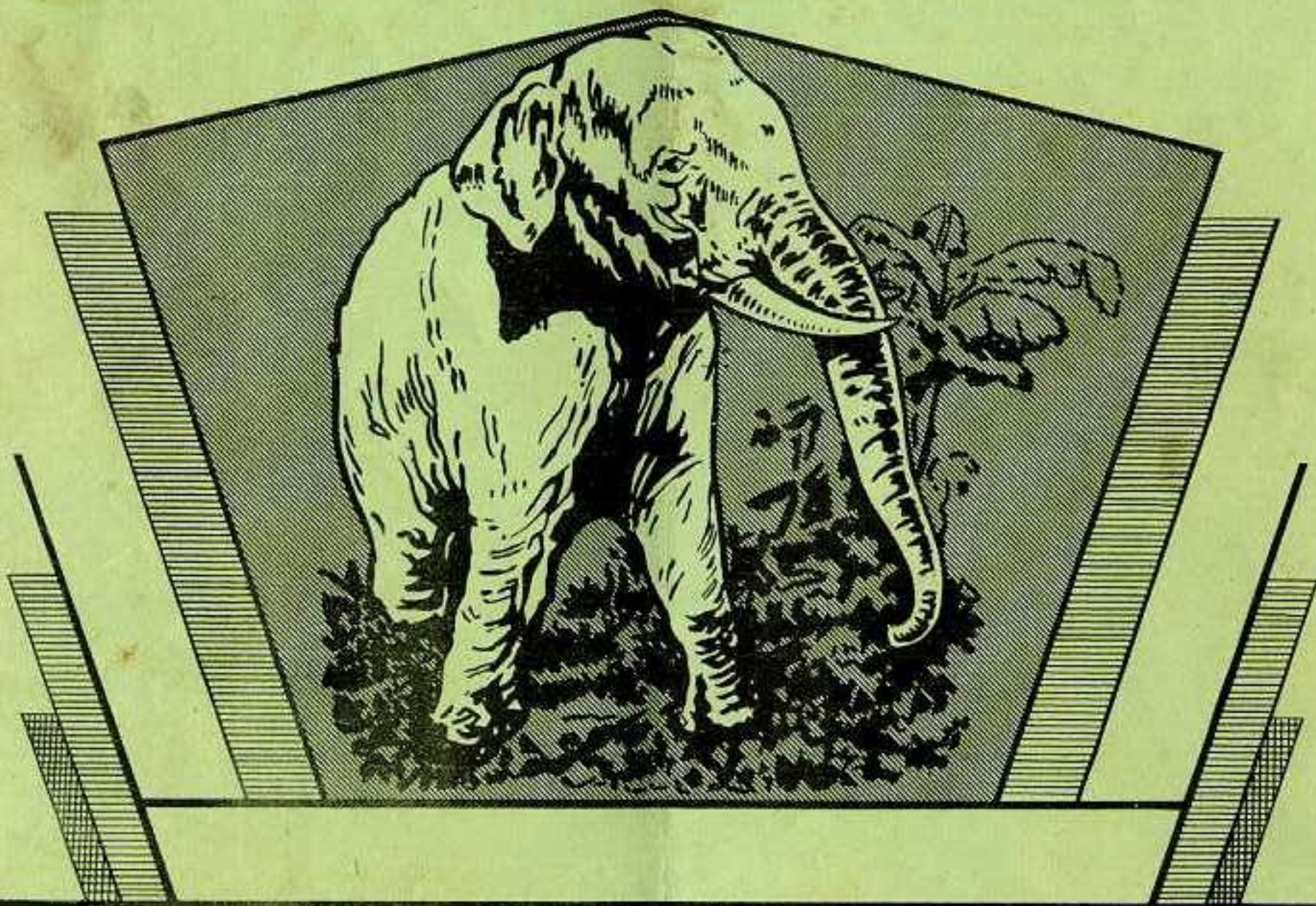
CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

R

The ELEPHANT EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name जस Class _____

Subject हिंदी रामायण मुद्रा कवि

१०२४-३७

सिद्धि रामायण सुन्दर काण्ड

श्री गणेशाय नमः । श्री सरस्वती नमः ॥
श्री गुरुभ्यो नमः । श्री राम वन्द्याय नमः ॥
माले गिता लिन धनं गननं वना का ।
वायू सुतं पुलि धिया च्वन ता कया का ॥
ख्याना रिवेना पुल वनं पशु पंक्षियातं ।
तोती धुला अन हिमा पुल वोन हानं ॥ १ ॥
वोना महेन्द्र गिगिसं हनुमान हानं ।
शाना परागम् फुकसितं मनयागु शानं ॥
आकाश मार्गनि वने मननं धकानं ।
गतं परागम् धव पिता फुस यात मानं ॥ २ ॥
दरपरवीन् स्वया गमन यायत ताक यातं ।
श्रीरामया हित स्वया हनुमान स्वातं ॥
नीगा नुया जलधि पार वने धकावो ।
मनुसुव कया म्हु आधिकं अन तद्दधिकारो ॥ ३ ॥

चोग्र प्रमान मरु वया धुलितं धकावो ।
लाहानुतिं बल बलं परवत् नुयावो ॥
पीडा बिलं वन अती नु उये नुयावो ।
तीगा नुया जलाधि पार वने धकावो ॥ ४ ॥
वाभूसुतं नुवगुलीं सनकाव पर्वत् ।
घोदीसकं धररं सनकाव रवत् रवत् ॥
कृतिं बलं फल व स्वां खुहुरू मी डं ।
स्वां वो तिसा फल मुकं परवत् थ ठिकुं ॥ ५ ॥
हीका न्हिपं थिकु थिकुं हनुमाननं जा ।
नीं न्हीन् तयार जुव बले धुलि धाल वंजा ॥
न्यो न्हा थनं दितिसनं कपि धौज थौं जा ।
शीराम् जुया गुगु कथं वनि वारा वो जा ॥ ६ ॥
वोने जिनं सथननं द्दकलं व लेका ।
सीता अनं मरवन सा जिन ला हनं का ॥
स्वर्गे जिनं स्वल वने अननं तिसा का ।
उद्योग् विफलं जुयव जिं अन भिं मया का ॥ ७ ॥

चीनाय रावरा हये हय जानकी का ।
 लंका व रावरा हये चन दावरा सीका ॥
 धूली धया अन व वानर फोजयात ।
 तीगा नुलं जलधिसं अन लोन चत्तं ॥ ८ ॥
 वेगं हनं चवनुतीं मुयका सिमासं ।
 आकास निर्मल गुली वन गमन यातं ॥ ९ ॥
 दाजू बिजा वडू गये चव गमन काले ।
 वो ये गतिमात वल का लिउने व काले ॥ १० ॥
 ल्याहा वनी चव चिथी चव दूं गये का ।
 वो ये सिमा व फल फुल वन सागरे का ॥
 शोभा दलं उगु घरी हनुमान नाकं ।
 स्वांसीं न स्वागु व जुना म्हु अली स्वभावं ॥ ११ ॥
 वायू गनं वनि अनं वन का हनुमान् ।
 हिप्पो वया वन गुलिं अति वान ला भन् ॥
 मण्डल समान् हिपननं चवन सुय्या ये ।
 ⑨ उलक् गये वडू हनं वोल वोन माये ॥ १२ ॥

⑨ उरः = हिपं ताहा नगु ।

~~चीका वलांरव लॉस वं वरुणा लये या ।~~

जूमे अथनं जलधि पारु व पाले लहेया ॥

आकाशने व हनुमान् वनगू खनानो ।

अथातः व सर्प अनया व गह्वर धका वो ॥ १२ ॥

वेगं वेना ~~वेना~~ ^{चवनम्} हनुमान् या विपानं त्वोद्धी ।

॥ पीछे मं-त्या जुल डगु घरी हाकनं नीक्ये को ॥

धूम्र लीला पवन सुतया देवलोकं खनावो ।

* स्वां वा गा का ~~क~~ व इ लं वा णि दी वं रचना को ॥ १३ ॥

धन्ये धन्ये पवनसुत का धाल का नाग यक्दै।^{२०}

हानं सागं अति मन खुसीं धाल का न्ह्या जुवोव्ये ॥

इष्टवाक्यं स्यात् (अमुनं नो द्रुतं जीत साग्यम् ।
वरं ह्ये

उकीं जीनं रघु^{वर}~~द्वय~~या पक्ष जूये सहासर॥१४॥

विश्वाम् याके पवन सुत जी' रामया हीत याना ।

पैतृ पर्वत लखन धक्या जि' तये विन्ति याना ॥

पूली इच्छा मनस वल का वागिधीया उथासं ।

मैनाक् पर्वत् आते मन खुशी वा धका धा उथासं ॥ १५ ॥

कोल पर्वत् वचन दृगुली कागधीया न्यनावो ।
लुंया पर्वत् आते हिते दुग्ग चोन शोभा दयावो ॥
वेगं कोया चवन व हनुमान् गोफये चे वयावो ।
मैनाक् पर्वत् पवन सुतनं नूगलं धो दयावो ॥ १३ ॥
कोलं मैनाक् परवत हनं रघूशी जूया उथासं ।
सुंदर रूपं उरुष व जुया देवलं व चवकासं ॥
हेहे वानर पवनसुत ! दं कश्यू और यातं ।
विक्षाम् या न्हं चन भाते हनं त्यानु लंकी युथासं ॥ १४ ॥
सागर्यापिं रघुकुल जुजूया ले कुले राम बुया का ।
पक्षे जूया ^{रघुकरजिया} ~~रघुकुल~~ मणिस कागधीजी वया का ॥
न्हापां सूनां चवन उपकार्यात हानं वयातं ।
चमनं याये पर हित धका धर्म धाये चव्यात ॥ १५ ॥
सन्मान् याके धक जित हलं कागधीनं दूया का ।
सीसा फल ही चन जित हया चो खनी हं नया का ॥
विक्षाम् याना पवन सुत दं हं चनं हर्ष याना ।
सात्कार्या ई अतिथि दुक्कया ज्ञानिनं मान याना ॥ १६ ॥

धूली धालं अनस मधुं जूजु मैनाक गिरीनं ।
 मैना धूली पवन सुतनं धाल जूया प्रसन्नं ॥
 मैनाक पर्वत चन जिन दिगू मान काये मरूनी ।
 सत्ये माना जिन चन क्या दीय धाये मरूनी ॥ २० ॥
 पासापितं गनन मदितें जी वना वे धकावो ।
 वीदा जूया जिन चन क्या जूजु मैनाक धयावो ॥
 माहावीरं धिल अन हनं वो गिरी लाहतीनं ।
 आकाश मार्गं वन अन निला रूहि जूयाव वोनं ॥ २१ ॥
 वोना वोनं पवन सुतनं वारिधी पाट गाम्मी ।
 ऊगू बेले सु गगा पितं जाये तेनं परीक्षा ॥
 गूली दूखे बुधे बल धका वायुया काय सोवे ।
 सो हुं धालं अनस सुसा बुधि गा ला वयावे ॥ २२ ॥
 धाये वोनं अनस सुरसा बुधि सोयेगु आसं ।
 वोना वोनं जलाधिस वना लं पनावे कैयातं ॥
 हे हे वानर ! दन्त जिन थो बक्ष याये चनं जुं ।
 दाहां हुं का म्हुत्त जिगुली दन्त नूने चनं जुं ॥ २३ ॥

धूली धागू अनस सुरसां माहवीरं न्यनावे ।

हीला धालं अधिक मधुं लीमला जी धयांवे ॥

काये रामजी दशरथाजिया जौल बनवात् सुया का ।

योया नारी वनस तन का जानकी नां वया का ॥ २४ ॥

रामया आज्ञां जिन धन क्या बैल माल्ये धका का ।

सीता माला रघुवरजिया दुखरव लंके वया का ॥

द्वाहा वेने धन जिन वया दूँय देहे सुरुकुं ।

याना सत्ये जिन धन धुली घोव नके देह फुक्कुं ॥ २५ ॥

धूगू नेनं धुलित ~~का~~ सुरसां माहवीं उधासं ।

ब्रम्हां धूगू धुगू वर जितं न्ह्याम्हनें सी जिधासं ॥

सीके जीनं गुलि बल दु का वायुया काय ~~का~~ शके ।

नागया माला बल ~~जिन~~ व सुरसा न्ह्योन्य ध्यंकुं ^{वया} ॥ २६ ॥

हे हे वानर ! बिल जित वरं ~~का~~ सो विरंचीं धुजोगू ।

न्ह्योने वो को मुहुं ^स जेगुली ~~का~~ वोन्य मा का ध धागू ॥

शक्ती दूसा मुहुं जेगुलित ~~का~~ न्ह्याह डं न्हं वना का ।

धूली नेकाय वन ~~जिन~~ सुरसां मूनु वाहंवरवासा का ॥ २७ ॥

2024.2.8

• प्राहावीर्या मनमुत्तु जया ~~के~~ ^{कोल} कोनं दनावो ।
 • नेना धागू धुलि ~~के~~ ^व सुरसां माहवीं न्यनावो ॥
 • कोधं धालं जिन गुले ~~के~~ ^व फुका देह तद्दीगुरखंडे ।
 कोषे या न्हं दन गुले फातं हाके दूधें स्व दंडे ॥ २८ ॥
 धूली नेका पवन सुतनं यात जोजन् क्रिगू म्हे ।
 हाकनं यातं अनस सुरसां यात जोजन् क्रिगू म्हे ॥
 नीगू जोजन् अनस सुल का धूगु सोया हनुमान् ।
 • नीगू जोजन् सुल ~~के~~ ^व सुरसा नुन्य भापा हनुमान् ॥ २९ ॥
 यातं देहं अनस निम्हयां वाजे वाजिं तवो धं ।
 सच्छी योजन् अनस सुरसां यात का म्हे तवो धं ॥
 धूगू सोया पवन सुतयां देह वीधं सुल का ।
 हाहां कोनं मुत्तस ~~के~~ ^व हनुमान् प्याहें पेनं वले का ॥ ३० ॥
 वायूपुत्रं गगनस वना धाल का वैत हानं ।
 हे नागू माता! नम न जिन जा याय धूनं स्व यानं ॥
 धंगू म्हेतं जिन धन वनां प्याहें कोये धुनं का ।
 वदन् दंगू धि धन सुलं जिं गिता मा वने का ॥ ३१ ॥

धाग्र नेना अनस सुरसां रूप वैग्र व्यनाको ।
 धालं बोनं पवन सुत हं जानकी जी हयाको ॥
 लाकी नापं रघुवरालि वो जानकी जी दयासं ।
 लीला सोया पवन सुतया देवलौकं उयासं ॥ ३२ ॥
 धन्ये धन्ये पवन सुत धा का कां अमीसं ।
 कोना चोनं पवन सुत जा वायु वेगं अकासं ॥
 मूना येनं पवन सुतनं वं सुपायें लजेसं ।
 गबले पीने पवन सुत जा लाइ हानं दुनेसं ॥ ३३ ॥
 बौया वोग्र घरवत समान् श्री हनुमान् खनाको ।
 लक्ष्मीं सींघीं अनस खन का चोन मन्नं धयाको ॥
 द्याला जी जा धन पदु नसा प्वा घनेग्र खहे का ।
 लाये जीनं दम्हने मफु का सुं मखं जी लजे का ॥ ३४ ॥
 द्याया जोना अनसे वन जा साल का वो हनुमान् ।
 थो स्त साःहं जित धन धका चाल अद्भूत् हनुमान् ॥
 बौदिग सोतं अन सकभनं माहवीं वना जा ।
 चोना चोनं जलाधि विचसं खंकुलं^{का} वनं जा ॥ ३५ ॥

महावीरं म् धवगुन हनं यात का त्रो त्रवेधं ।

आकाश पाताल मुतुन चियकं वाहैखायाव केधं ॥

व्वां व्वा वीलं सनमुव जुया श्री हनुमान् स्वयानो ।

हाहनं क्तं पवन सुतनं स्याय धौ जी धकावो ॥३५॥

हाहा वीना मुतुस मुहकं चंख वायू सुतं जा ।

मर्म त्वाने लुहिनुन किया पारा कालं वनं जा ॥

प्राजा प्राप्ता वल व अननं वोन्य मायू धकाका ।

सीधीका जा कुलि वन हनं ची समुद्रे वनाका ॥३६॥

वमहाजीनं पवन सुतजा शृष्टि यायू जुलं का ।

सीधी लक्ष्मीं फुइगु वन दुं मुक्ति लूया वलं का ॥

आकाश गामी गुलि दु फुक्कनं रूपाही जूलं उधासं ।

हे हे वानर धनं युगु समर्थ यात जिं ज्या थुचासं ॥३७॥

फत्ये जूई गन वन धनं लाइ दं गेहिनिनं का ।

आदिक् नेना उलि अमिगुनं वोन सुम्कं अनं का ॥

थेन योजन सतदि अनसं वीधी पा जूया ।

नाना सीमा दुगु वन त्वया मन मनं हर्ष जूया ॥३८॥

पर्वत चों के मू अन जुवगू के स्वया ~~के~~ माहवीरं ।
 बिन्ता यातं मनन अनसं याइ जी खेल वातं ॥
 भिं पिं रासेस अनस दइला मोत्य थूगू शरीरं ।
 अइयत चाई जित अन खना देह सोयाव हीरं ॥४०॥
 हीती ली का मू जुल चिहि धी खुप् स्व खानं दतं का ।
 माकुचा जूया बिल दफलनं माहवीरं अनं का ॥
 धाहां वोना त्रिकुत गिरिसं सोत वोनं ^वलंका ।
 ची धी जूसां अन सकसितं चास बीया जुलं का ॥४१॥
 महासागू पाटू ^{गि} नल बलने धेंका बिल अथें ।
 खनं ^डलंका देशं पवन सुतनं जा स्वर्ग धें ॥
 वलं हाया स्वांनं उगु गिरिस चोंगू फुक बंसं ।
 हनुमान् शोभा ला जुल अनस स्वां स्वां फुक मूसं ॥४२॥
 वना सच्ची योजन चकितन मजूर का भतिनपं ।
 लखं उला चोंगू त्रिकुत गिरि लंका पुगिनचं ॥
 वनं तिगा नूया पवन सुत लंका पुगि जुका ।
 वनं बुं बुं हीला जान जन सिमा इ अन जुका ॥४३॥

રવનં લંકાયાગ્ર વન વ ઉપવનનં રવન હનં ।
 કદૂકા સ્વાં માતં શિલિલિકન સ્વાં હોગનં હનં ॥
 ફયે વૌયા સીમા યુનુ ચુરક સંકી હન હનં ।
 પલે ત્વાં હોગૂલી પુરુલે આતિ શોભા દત્ત હનં ॥ ૪૪ ॥
 તિમાસં સી સ્વાંનં લુક મનુસ દૂગ્ર વ્યવ રવનં ।
 હિલ્ત હીલા સો સોં પવન સુત લંકા વન હનં ॥
 ચવના ચોંગ્ર રાવરા હર રવન ગૂલં કાલ સલિકનં ।
 પુરૂ પઃ મૂયાવો ચડ દિગ લાલં જા સકમનં ॥ ૪૫ ॥
 પલે ત્વાં પીકાવો તલ ઉદિસ વાલા આધેકનં ।
 તિતા દૂયા નિંતિં કન આધેક પાલે તલ હનં ॥
 ધનૂ જોના રાક્ષેસ ચડ દિગ સ હીલા અન ખુલં ।
 લું યાગ્ર જા પરવરા ચડ દિકસ દૂકા અન ખુલં ॥ ૪૬ ॥
 અતી વાલા દેનં તલ તલ નં ચીકા સકમનં ।
 તવોજા નં ઉધ્ધેં ત્વયનપે યયાપૂ સકમનં ॥
 અટાલી અચાલેસં વ્વલ અન અટાલી પુક ધજા ।
 અમન ચાનો દેલા યુગ નગા યાગ્ર પુક ગનં ॥ ૪૭ ॥
 અહો લંકા દેશ દિં યુગ તાહયાના તલ ધ્વજા ॥ ૪૮ ॥

वयान् यानां पैला धुगु नगायागू फुक गन ।
लुआ भ्या देशं दीं लुन मक मुना.वो तल हनं ॥
उकी बुता स्वोया तल अन अनेकं फुक ड्ये ।
खने दू देशं दीं सदक दक गल्ली^{अन} ड्ये ॥ ४८ ॥
मगा सोयां स्वेनं अति हिाति दु लंका शहाजा ।
चवनं देवतापीगू उा सम व बांका उा मजा ॥
हनूमान् जीनं जा धुगु गह लंका पुगे खनं ।
चवना पर्वत छेसं स्वत व हनुमानं फुक अनं ॥ ४९ ॥
मुय फतकीया ये स्वयनप ययापू हिाति दया ।
घचीआगू हें जा खन अन व लावं नप मया ॥
अकोशे हे द्यूये चवन सहा फुकुं स्वयखले ।
निशाचा भूपालं तल उगु लहीना व अखले ॥ ५० ॥
वजा वैश्वोकर्मा आते मनतयावो दयकुगू ।
खनं लंका देशं पवन सुमजीनं अनं ड्यू ॥
अतालीया मिनिं हिाति दत व लंका पुगे हनं ।
उतायागू डोरे अति सति क वोना चवन अनं ॥ ५१ ॥

धका कैलास ये का उता पतियागू अन जुलं ।

स्वतं माहावीरं तिइजक वनायो अन जुलं ॥

खनं बीया प्वाये चवनगु खन लेका प्री जुलं ।

ओ जूया राक्षस चवनगु खन लेका प्री जुलं ॥ ५२ ॥

लखं कुला वोगू चडदिग व लेका प्री खनो ।

धव रावरा ग्यानापू फुइ मरवु दकैल जिन खना ॥

वया हे वंसा जा डापेगाणन बीं डी जिन मखं ।

जिनं देवलौकं ^{जा} हतपतनं युद्धं फुडि मखं ॥ ५३ ॥

हु माये राम कौयां थुगु दुगु लेका प्रीस का ।

मखं जीं थो राक्षस हतपतन वइये वइ धका ॥

बिना वाली सुगिष् निल नल व अंगरु जे दम्ह का ।

थुली काहेक मेपिं वइ मखन वाना थनस का ॥ ५४ ॥

बिचा याये मालं गित माहित सीता थन धका ।

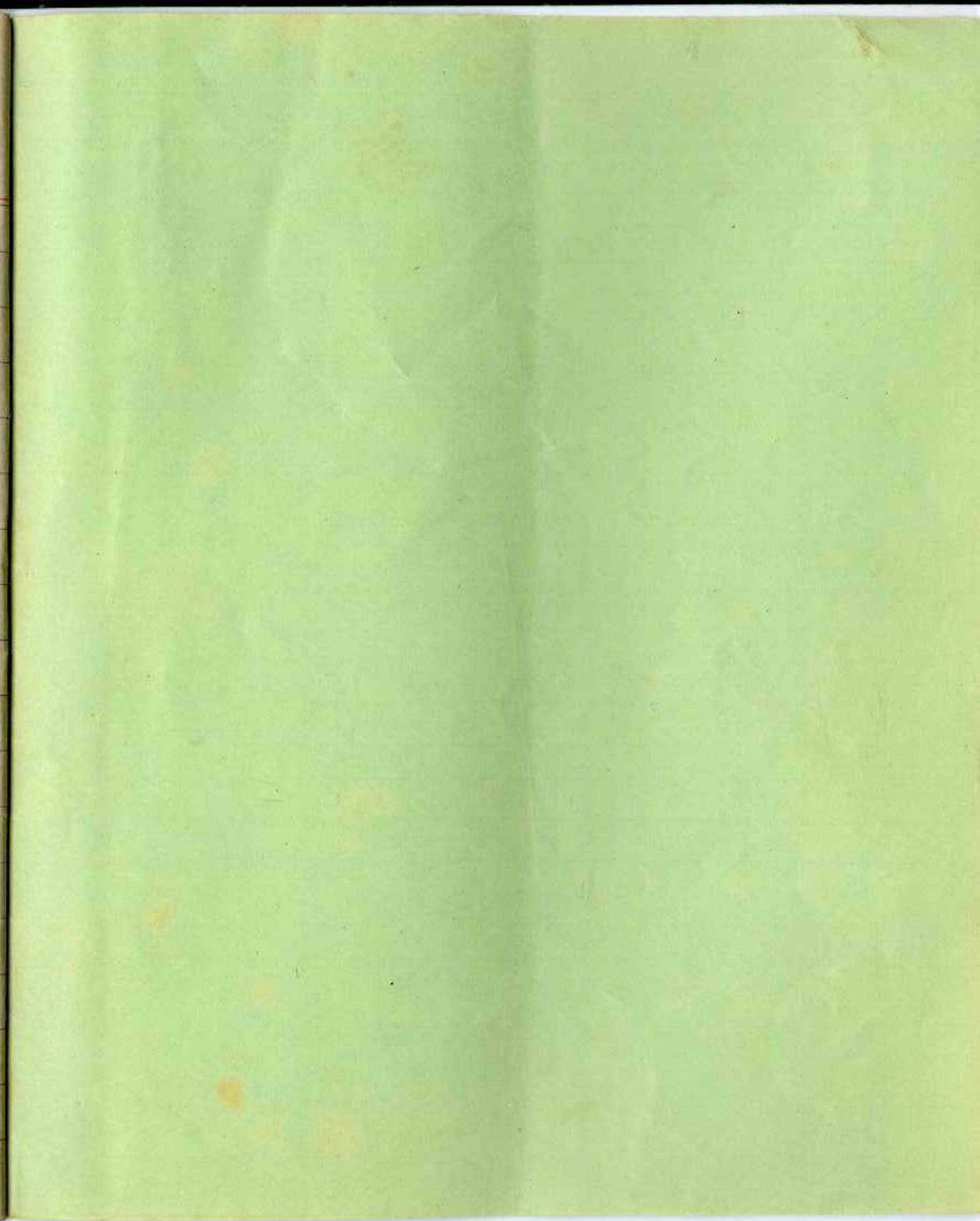
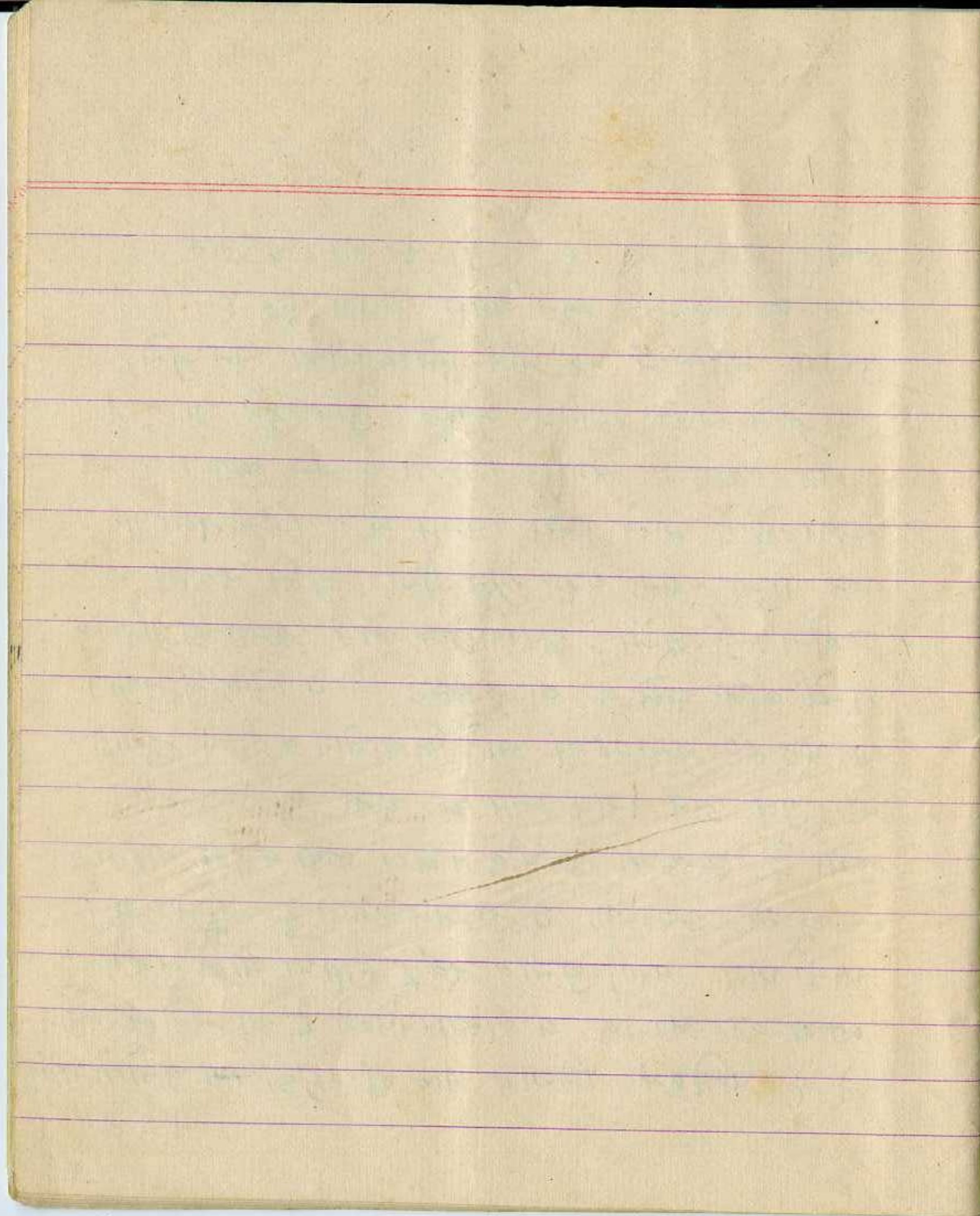
हनूमान् जीनं जा मनन स्वत वाला अनस का ॥

चवना पर्वत चेतं मनन खन तोनं थुगु धका ।

बिचा याना चो इ निशिचल कौजं थनस का ॥ ५५ ॥

धुगूहे रूपं जी मजिल अन इने जुयत का ।
सिता माले मागू दल आमित याना धनस का ॥
निशान्वर बल्लापिं आधिब आते तेजं दु धन का ।
उदीया नितीनं चिदिधिब जि जूये आधिब का ॥ १३ ॥
मखेडे मागू का निशिचत्त लंका जी मां ।
स्वये चान्हे वीना जिन अनस लंका व शहरं ॥
वनेगू ज्यू का जी धुगू रूपनं लंका पुरिसनं ।
धये वायू पुत्रं मजगतगु लंकापुरी खनं ॥ १४ ॥
तयावो कासू का मनस आति चिन्ता जखु कया ।
दुआत्मा रावराणं मखनेकु वनावो वय स्वया ॥
उपाये दूयाये जिन अनस सीता स्वयत का ।
रघूनाथ्या ज्या जीं गुगु तरह याये धनस का ॥ १५ ॥
जनकजीया म्हायाये च्वन गन व सोये अन वना ।
दुआत्मा राक्षसं गनन जित खंकी अन वना ॥
दिलं रावराण स्याये धकु मनन भापा रघुवरं ।
धुगू ज्या सेनी का मजिल जिन जूये निशिचत्त ॥ १६ ॥

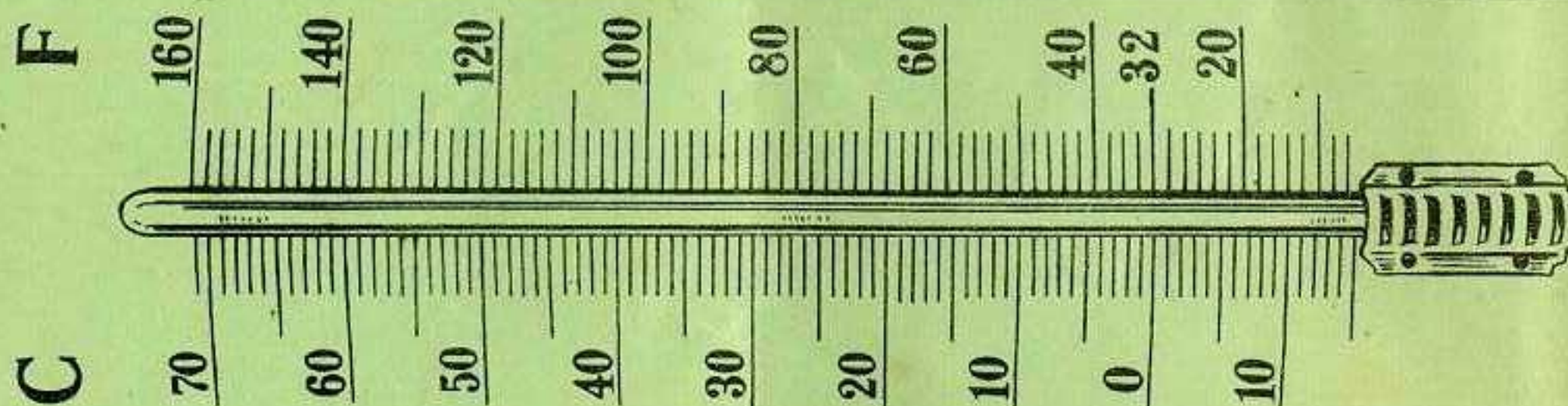
अमीसं सीडी का म्ह सिगु अनखंसा द्दलनं ।
 भयानक रूपं जी चन चनस धासां फुडं हनं ॥
 उडीया नीतिं नं म्ह अति चिदिधीचा धन जुये ।
 इहां व्रोने लंका वहनिस सुदूकं अन दुने ॥ इ० ॥
 दुात्मा रावराया नगास लि रात्री अन वना ।
 हिला दें दें माले स्वय अनस सीता जिन वना ॥
 मनं गोसा चीना पवन सुतजीया धुलि धका ।
 मबीना श्री सूर्ये इतचितन वोनं अनस का ॥ इ० ॥
 सूर्ये बीव अले व वायु सुतनं मोचे चिदिधी जुया ।
 अइभूर रूप जुया हिसिं अति लिक्का वोनं व तीं तीं न्ह्या ॥
 वायु पुत्र अनं वनाव स्वत का दूना पु लंका भी ।
 लुंया दें लुक्कायां अधीव तवधं लंका व देशं भी ॥ इ० ॥
 चूचू खं अनयाग दें सडभनं आपा दु जानं फुडं ।
 घाये घाय मरागी धुनाव तवगू हीा व मो ^{नी} मुडं ॥
 बांला का अधिडं व राक्षस पिनी दें जा मनोहूर रक्ती ।
 दें दें पत्तिडनं तियाव तल लुं इडी ~~का~~ धुनावो मरागी
 ॥ इ० ॥

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

B A Z A R WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

L I N E A R MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

2326

CONVERSION FACTORS

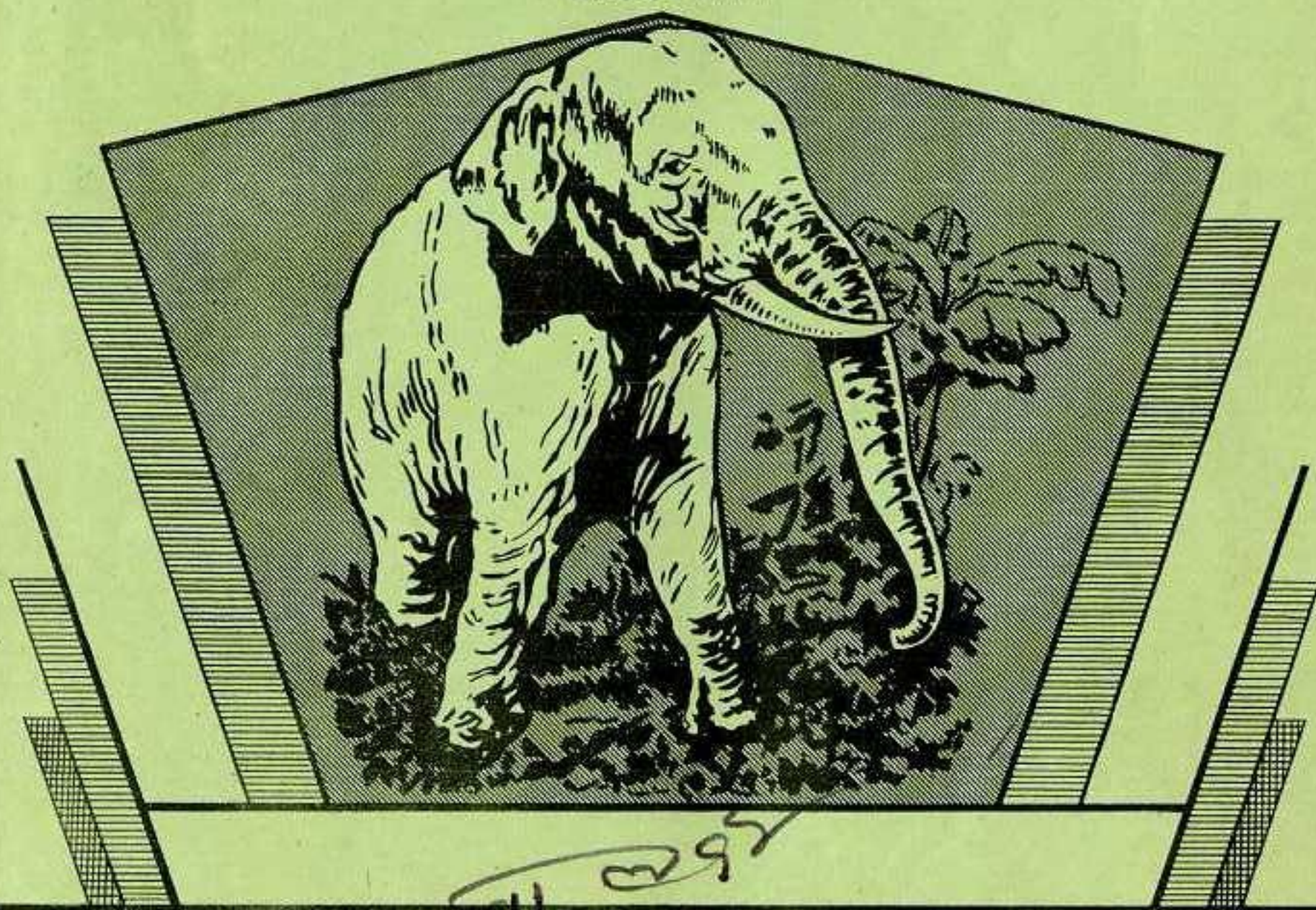
TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

R

The ELEPHANT

EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name Class

Subject

२५

2024.3.12

सफासूय का व देश फुकनं सोयेन योयापका ।
 वैदेही स्वयं का धकाव मननं वायुसुतं वंगु का ॥
 सोया अद्भुतगू व वायुसुतनं यातं अनं हर्षनं ।
 हानं यात वनं उदास मन का लंका खनावो वनं ॥ ६४ ॥

रावणनं प्रतिपाल यागु नगरी देशं द्वि लुं वो मराणी ।
 चौदीग पा च्वन का अनं निश्चिचरं सूना व खूया यनी ॥
 धूगुजोगु श्लेसे सीगु गनसं चीनाव चोनं अती ।
 पक्षे जूय धकाव वायुसुतया बीलं लुई का अती ॥ ६५ ॥
 जूया शान्त अती वनं व हनुमान चान्हे व लंका दुने ।
 च्वापूये च्वन का व देश फुकनं फेला वयानं कने ॥
 ल्होल्होपिं आधिकं निशावर अनं पाले च्वनावो च्वनं ।
 पीनेयागु नुरवास मोरण दु का लुंयागु हे भी अनं ॥ ६६ ॥
 चोनं इन्द्र पुरी समान अन जा परवरा लुंयागु पिने ।
 धेका च्वोज अनं मयाव तवगू लंका पुरीया दुने ॥
 लीं नूया वन का व वायु सुतनं विष्णास धेवं वनं ।
 वोनो अनसं व वायु सुतजा आसज्ये चालं हनं ॥ ६७ ॥
 ऊगु देश मरी लुंया जक लुवा धूना मराणी अंगले ।
 बांला का आधिकं व देश भी दिं लुंयागु धेवं वों अले ॥
 हाला चोने अनं अनेक तरह पंक्षी वया सुत्वरं ।
 वाधे यागु हनं अनेक तरह लाये दु का देश मराणी ॥

॥ ६८ ॥

रावराया अति श्रेष्ठग व नगरी सोया हनुमाननं ।
 चिन्तायात वनं अनेक लक्ष सोया अमी चालनं ॥
 रावराया अन कोजनं अति दु का आयुध जोपिं हनं ।
 लवना त्याक्यगु जीं असंभव खना धूर्गु जीजा हनं ॥ ६१ ॥
 कोये पू धन जी व सुगिव दम्ह अंगद व जी को स्वम्हं ।
 जाम्बवान् दम्ह दू वये पुम्ह धन दू का ध्व पेम्ह प्यम्हं ॥
 मोपिं कोय मधू पयाव मत्वनं यातं विचां हनं ।
 हानं वायु सुतं लुमेकल अनं बल्ला नु राम लक्ष्मणो ॥ ६० ॥
 मंका शोक अनं व वायु सुतया पंगा जुलं का मनं ।
 ही ॥ मोति पुमागु द्दं जक जुयाको देश कचचीकनं ॥
 रैबले द्दं मद का व देशस मतं ज्योतीत यावो नकं ।
 ध्याको धीद्वे नपं गुईल अन जा जा ज्वल्यमान देश पुकं ॥ ६१ ॥
 धूर्गु जोग खनं व वायु सुतनं लंका जीजा पुकं ।
 येनेवं अनसं वलं व तमनं लंकास वो सू धकं ॥
 मीसा भेष कया भयानक रुपं कोलं दना ब्वां वनं ।
 हक्का ब्वां वल का सु हां पुम्ह धका सोया हनुमान् ॥
 अनं ॥ ६२ ॥

नौतूलं अन वंम् वाना धका सत्ये रवेल्हा दं धनं ।
 वोया दाय धनं कनाबु धन दं काण पुं वं यौ हनं ॥
 हीले धै मरु का म् वाना दनं लेका उी भो पुं वं ।
 राजा रावराया सिपाहि आति दू म्नाव वोंगू पुं वं ॥ ७३ ॥
 वायुपुत्र अले न्ह्यवेन्यस दना धालं व लेका स्वया ।
 नेना आपे जिनं विये मरु उत वीये लिपान्हां स्वया ॥
 लेका दाम दनं दना धन च्वना रव्याना जितं दं तमं ॥
 वायुया सुतयागु रं धुलि स्वया लं वं धालं तमं ॥ ७४ ॥
 आशा रावराया कयाव जि च्वना यो देशयाना विचा ।
 सुं हे दे मरु का जितं बुडिम्हा हेला दनं या जि दा ॥
 ७ यो देशया विचसं फेइ मरु वने प्रारा ^{वनी} ~~म्हा~~ वो दनं ।
 नेना प्रारा दनं न्ह्यलं वइ हनं गयले दने म्वाल वं ॥ ७५ ॥
 हे वाना जि जुलं धव देश मारिया मालिक विचायामिम्हा ।
 पुकी का जिन यौ वयाव दनतं याना मयानक् जिम्हा ॥
 रव्याना जि दनतं धव म् वल धका वाचा इले आ जुलं ।
 नेना वायुसुतं धुली अनस का थोके धका तानुनं ॥ ७६ ॥

न्होने दं वन का व वायुसुतनं पर्वत समानं जुया ।
लंकायात स्वयाव धाल अनसं वायुसुतं मन् दुया ॥
लंका सोय धका क्या जि धनसं शोभा अनी दू धया ।
बां बां लागु दु का व वाग वगिवा धागू न्यना जा क्या ॥ ७७ ॥
धूली धागु स्वयाव वायु सुतनं लंका तमं धागु का ।
हे पान दन जा मधू रवै धनसं न्याकाव जी दं दु का ॥
राज्ये रावाया दनं ध्व सियकी यो देश पुहुं धया ।
विन्ती यात अनं व वायुसुतनं हे लंदिनी जी धका ॥ ७८ ॥
यो देश पुहु हिला लिहां जि धननं कोने यणे देस का ।
धूली धागु स्वयाव लंदिनिन जा येका विसर्गहा ॥
लंकां ये कुगुलीं व वायुसुत जा पीडा जुया कन् व हा ।
देपालहात पची मृत्तस दित का यातं वनं जा अहा ॥ ७९ ॥
मुडीं दाल हनं व वायुसुतनं ^{लंदिनी} ~~विन्ती~~ यात तमं ।
मीसा जात धका दयातल अनं वायु पुमार्ग यमं ॥
दालं वीचवतनं व वायुसुतनं धे धे चुला को हलं ।
लंका गोललगू रवनाव अनसं कृपा तयावो धनं ॥ ८० ॥

लंका देवि अती नरम् अन जुया तोला अबीमान् वनं ।
 धालं वं सलताव वायुसुतजा बी का मुनूया र्वे नं ॥
 हे वानर बलवान् स्वये हि ति दुम्हं रक्षा जितं या दनं ।
 हे शानी बलवान् पुरुष पिनिसे हत्या मका ग्नी गनं ॥ ४१ ॥
 हे वानर जित जा स्व धागु दु यथे वृम्हा जिनं जा दको ।
 गबले दन्त वयाव वान चनं केनी पात्रम् दको ॥
 पाई वश्य वनं स्व दन्त चनसं फूर्ई र्वे पाक्ष्म दको ।
 हे वानर द चनं वयाव तिल का वृम्हां वयावो तको ॥ ४२ ॥
 आपा मागु मरू वलं स्व सतिवं वृम्हां न धारू व्यला ।
 जूये मागु फुवं जुयाव काने का सूनां म जूवे फुला ॥
 सीताया निमतिं फूर्ई न चनसं श्री बाल यन्तं हिला ।
 राजा रावराजं व राक्षस फुवं फूर्ई गुतेलं व्यला ॥ ४३ ॥
 वानर श्रेष्ठ दनं वयाव चनसं इच्छा दु कोया चनं ।
 राजा रावराया अधीक मतिनां रक्षा वनं या हनं ॥
 आपं व्यो गूलिनं हु न्हां द अनसं हीलू हिला सो अनं ।
 मा हुं जान वि दं हतास मननं लंका हिला पावनं ॥

त्याडा ले किरीयात वायुसुतनं देना पात्रम् वनं ।
 पशुवा वं गल का व शान्ति विचसं लेकासं द्राहा वनं ॥
 ही॥ मोति युनागु दें अन स्वया आनन्द याना वनं ।
 पूरु दें ५७ दे वनाव खन का तितिं न्ह्या हर्षनं ॥ ८५ ॥
 दें जा वं खन का अनेक गहं वांलागु धांवा अनं ।
 हागु ता अन राग रागिनी फुडं मीतासें जा हनं ॥
 दम् दम् ताय दु का तिसा नुतिसया स्वान्हेस जूगु अनं ।
 लापा बाइ गनं अती हर्षनं नेना हनुमान् वनं ॥ ८६ ॥
 दें दें ताय दु का व राक्षस पिनी बोगू अनं मंत्रनं ।
 पाये चाय व राक्षसं खन हनं वेदादि बोना अनं ॥
 राजा शवरा यात या स्तुति गनं वायुसुतं जा खनं ।
 वं वं जा ध्यन का व द्वावानी विचे आपा निशाचरवनं ॥
 नाना भेष कयाव राक्षस गणां जोना हर्षीयातनं ।
 सोयां सोय मद्रु भयानक रुपे लोना चिदीधीमहनं ॥
 मीखा न्हायपनं दुह गुलिदियां दूका दपा पिं हनं ।
 हादू रक्खाल मरु नुयून मरु का चीधी वतदधी हनं ॥
 ॥ ८८ ॥

बां बां लक वस पुना व तिनलं तीना व • चोपिं खनं ।

आज्ञा रावराया कया व अमिसं जोना धगुप् कारानं ॥

दवारि चो दिगसं दना व सवग् पखरवा लुंयाग् हनं ।

कीसी हा सल हा वनं अनस ता आसज्यया पिअनं ॥

धीना चोन हनं व रात्रिस अती श्री वन्दमानं अनं ।

चोनं गुलि दियां क्लानम्हसितं नेता ज्वनाको हनं ॥

गुली त्रिजनया बुयाव चवन का श्री खण्ड वन्दन अनं ।

न्हिला चो गुलि दिं तमं चवन गुलिं राक्षेसनीतं खनं ॥ १५० ॥

वीमाननं खनका व पुस्पक अती बांलागु का सो अनं ।

हीरा मोति पुना अनेउ माहं लबीकाव पंदीतनं ।।

४ ज्वंका पञ्चतलं लाक्ष्मेन अनसं अत्येन्न बांलाम्हनं ।

७ नीखे कीति निम्हं लुकाव तल का लुंया धलं लः हनं ॥ १५१ ॥

सौखं सौय मगा अधीक हिसि दू लुंयाम्ह यो जा अनं ।

हीला सो जुल का व वायु सुतनं कोथा पतीवुं अनं ॥

धूग् दें उगु दें वना व स्वत का तीं तीं न्हयाको वनं ।

सीताजी मलुया अती दुव तिलं वायु सुतं जा अनं ॥

॥ १५२ ॥

७ निखे ।

वो हुंमकरा पिनि दें गल का हनुमान् ।
 हनं प्रहस्त पिनि दें वन तीं नुया ऊन ॥
 वं इन्द्रजित् पिनिगु दें स्थात हनुमन् ऊन ।
 मालं हनं अन गिता गन दू विभीषण ॥ ९७ ॥
 लंका देशं मरीया निशिवा पिनिगु दें वधैचा दु धातं ।
 हीला माला स्वतं का गन गन दु धका जानकीयागु धातं ॥
 हानं रावण जुजूया गृहस वन लिपा दू तिपाही अधीडां ।
 माना शत्रुं तियेयो चवन अनस दना पालयतं दू अधीडां ॥ ९८ ॥
 वायू केलं सुगन्धी आति मन हाथें धाल का वं दुकासं ।
 वायूया काय धन्तं जिन अन यन वै रावणों में छुकासं ॥
 धायें जोना हनुमान् जिन अन रवैन का देनिगुनं छुकाका ।
 सिंगारु याना तवोगू मारी रतन युना स्वाण्ड्य पत्तीतयाका ॥ ९९ ॥
 हीरा मौली व भिंषू लुं व वहास युना मूर्तिओया तवोगू ।
 नाना पेंदी व जंतू अन तल दय का यां पत्तीकं तवोगू ॥
 शोभा सोयाव देया पवन सुत जिनं स्वर्ग थैचं धन धाले ।
 जाजोले गेंड थैवुं यत अनस दु का त्वाद्यवासं तयान

2014.3.13.

चीन्ता काई गवे का जुलन भुत धका धूर्त जूवा च्वनीये।
 रावरा चोनं अचे हे सयन रहस जा दिक्क जूयाव सिहे॥
 वायू पुत्रे खनं का अन मत दुगुलिं ल्याक नं मी धुवो ये।
 रात्री कले खनं का अन पवन सुतं कौज नारीत मे ये॥१०१॥
 वस्तं लीया तिसानं फादिकन सकलं बाबला का च्वनं का।
 लासा बांलागु लाया उकिसन सुभुवं वोंमुली गुलीदीं यना का॥
 रावरायागू कचासं च्वन धुगु ताहं कौज मीसा अचे का।
 रावरा नापं दयावो नगु गन मुन का चन्द्रमा वोंगु ये का॥१०२॥
 बांला धुवुं मिसातं तरुणा रूप अती दंतया ये म्हा जू का।
 मोना मद्यं न्ह्यलं जा फुक अन जुल का चेत दुं हे म्हा का॥
 मोता त्रिं त्रिं तिसातं जव खवस अचे तं फहंनं तयावो।
 देना चोनं गुलीदीं गिन्दल फुक हुयावो पायलं तोदियावो॥१०३॥
 चोचो धूना न्वतीमा अनस गुलि दियां पारि न्हंहे दरेवे ला।
 ज्यानं नेला अचेतं न्ह्यल आले वयका वोंगु जूलं धव बेला॥
 मोती चानं कुती वो गुलिदि युवतिया रत्नया हा च्वोवू।
~~मोतीया मा मुनापो मुगलस वना वान दू दूर पोगू ॥१०४॥~~
 मोतीया मा मुनापो मुगलस वना वान दू दूर पोगू ॥१०५॥

देना नौंगू छयासुं खन पवन सुनं पुतुपुलाव यचये ।
 स्याना ये न्हेल लोका सकल युवतियो रूप यौवन दु उचये ॥
 रावराया न्ह्यो अती वो खन अनस वनं रानि रावरा जुजूया ।
 रावरा न्हेलं देनेवं खचै मरु व सुनां रानि गबले जुजूया ॥ १०५ ॥
 राजयीं देख राक्षेस यामि सकल पिनी म्हाय वोनं ह्यावो ।
 व्याहा याना गुलिं वं ह्यल दल बल नं जुध्द याना ह्यावो ॥
 यमनं वोलं गुलिं जा लिड लिड व लिसें त्वामि मापाव मनमनो ।
 सीता बौहेक् च्व मेपिं गुलि युवति दु का वोगु सोयाव रावरा ॥ १०६ ॥
 रावरायाके दु प्रीती युवति दु कसियं चो खना वायु पुत्रं ।
 सीका कालं वनं जा जुजु दश दीया स्त्री धका मादवीरं ॥
 रावरायागू स्थवा या यन युवति पिसं चा-न्दिनं प्रेम जाना ।
 वो ये सीतान चोनी रघुकुल मागोया न्हीनही ध्यान याना ॥ १०७ ॥
 धर्मत्या सत्पथारी दुकि मरु सज्जं जानकी वेंगु धर्म ।
 सीता जोनाव रावरा गुरुनु वल अले जीं सिया वेंगु मर्म ॥
 हीला माला हनुमान् जुल अनस स्वया खकलं वानलागू ।
 रणाता लुंयागुलीसे रतन जक पुना मू अधीकं व कागू ॥ १०८ ॥

चोना चोनं ड्यासं युवाते जक मुना चोदिगेसं चना वो ।
 चाम्हो पंखानं गाया चवन अन फुकसें चो सुवासं वया वो ॥
 लासा बोल्ला अधीकं गन स्वत अनसं स्वानमालात इ का ।
 निरवाया लंछिना वो चवन अनस वन मोति वाकन सूया ॥ १०९ ॥
 राक्षसया म्हाय^२ पीतं अधिड सुव विद्या मंथनं लप्न जूया ।
 चोना चोनं पलंगे खन पवन सुतं जानकी योम्ह खूया ॥
 गोनं लूलाव चोनं आति मन विरगुसं क्रासुकालं पया वो ।
 वायु पुत्रं व सोयालि लिचिल अनसं वासनं को खना वो ॥ ११० ॥
 स्वाने ल्यूने मुला वो स्वत पवन सुतं कोलकं मन तया वो ।
 यामे धै जा भरवू का वरणन घनसं वानलागू धया वो ॥
 हाव्वां तीं तीं न्हुया वो वन पवन सुतं जानकी जी मलूया ।
 धन्दा कालं खूया वो गन चवन व धका वायुया काय जूया ॥
 दानं लाई वनं जा नइ भरवु दु खुनुं शोक याना वनं का ।
 ओ हे थे जूम्ह सांनं वनि मयु व सिता मेव याके गनं का ॥
 इच्छा याना हनुमान् स्वय घनस धका जानकी जी लुमे का ।
 रावराया मय भूमी वन पवन सुतं दे धका वो अनं का ॥
 ॥ ११२ ॥

न्यायाला मेसयाला बनचा फुक्या ला दयेका तवोग।
वायूया कायनं जा खन अनस थये वास मस्लात वोग ॥
चरनी आदी खनं का अन पवन सुतं बिछु याना तवोग।
वासं वोग व मध्येत ल चलत ^{अन} कोन लाका तवोग ॥ ११३ ॥
मालामालागु थासं मलुल थन हिता अत्तापत्तां थनं का।
वेचं जूलं जि कोया बल जक जि फु का तीन न्हया थनं का ॥
सुग्रीवं व्युगु वेला फुत थनस हनं तंम्बयेकी वनं का।
ल्याहां कोसा जितं जा त्वह वं तल कि वं दण्ड याई खनं का ॥
माले धनं थन सभन खं मिला मेव मेवं।
सीता माई जिन थन मरवं दू जितं यागु देवं ॥
ल्याहां कोसां जित अन अमिसं पू कयाये न्यनी का।
सीता माई थन अन धका जिं गये माय जी का ॥ ११५ ॥
जाम्बूवानं न्यनिव अनसं अंगरादीं न्यनी का।
नेनी मूना कपित सकलं दू जवावी खनी का ॥
ल्याहां वंसां व्युगु दुव जितं मा जुयानं मद्रू का।
माले मालं थन जिन हनं आली जूयें मरू का ॥ ११६ ॥

उद्योग माता जक दइ फुकं तुल्लि जूयां दयी ला ।
 हाक्कं कोने गम लि मवना धास सोये व हीला ॥
 उद्योग माई ७. चतुः पक्षं सिद्धि वैके दु धायै ।
 हीला सोया गुलि दु धन देश जानकी खोज माये ॥११७॥
 हीला सोतं अति मन तथा देस रावण जुजूया ।
 दूने पीने फुक हिन हिला वात बालाव जूया ॥
 पैलांगूनं महु वन मखं फुक सोये पुनानं ।
 हानं देना स्वत वन दना हाकनं फेनुना नं ॥११८॥
 लवीकां लवीके महु अन खना जानकीजी धका का ।
 झांका यातं पवन सुतनं स्यात सीता धका का ॥
 संपातीनं मरुगु कनि ला सोय हीला जिनं का ।
 ल्याहां वंसां लिसल दु कने रामया न्ह्योन्यसं का ॥११९॥
 लवीका बोये महु धक कनां भीगु जूई मखं का ।
 प्रासां लोती रघुकुल मीठां को खं नेनेसु नं का ॥
 रामजी सीगू अनस खन सा सीव लक्ष्मणजिनं का ।
 लक्ष्मण सीगू खवर सियवं सी भान्जी हनं का ॥१२०॥

सुग्रीव आदी कपित सकलं तैत लुहुं सियी का।
 हृष्या काये युगु जिन मरवू मा वने जानकी का॥
 चिन्ता याना पवनसुतनं मनमनं वो धया का।
 माला सोये गनलि मवना जानकी जिं वना का॥१२१॥
 संपाती कन का सिता धन धका वोया रवें विश्वास कया।
 श्रीराम चन्द्र ध्वना हये धन जिनं सीता मलूसा हया॥
 गई भस्म वनं व वाना लुहुं कोलान कोटी धनं।
 जीगू काणनं अपि सकलनं सीके मरवू दुखरवनं॥१२२॥
 माले मानि जिनं अशोक वनसं लोनाव श्री जानकी।
 रुद्रादी लुहु देवता गापापिसं मंगल जितं वीथ की॥
 श्रीराम लक्ष्मणा यातनं मनमनं माना नमस्कार हनं।
 सुग्रीव यात हनं प्रणाम ^{मननं} याता हनुमाननं॥१२३॥
 प्रस्थान यात हनं अशोक वनसं वायूसुतं हर्षनं।
 देका बोंगु धनं व राक्षस गापां पाले ध्वना चों हनं॥
 जूये का जिन जा अती चिकिचिकं स्तूला वने मागुनं।
 वीये माल जितं व सिद्धि धनसं रवूशी युवा विश्रानं॥
 ॥१२४॥

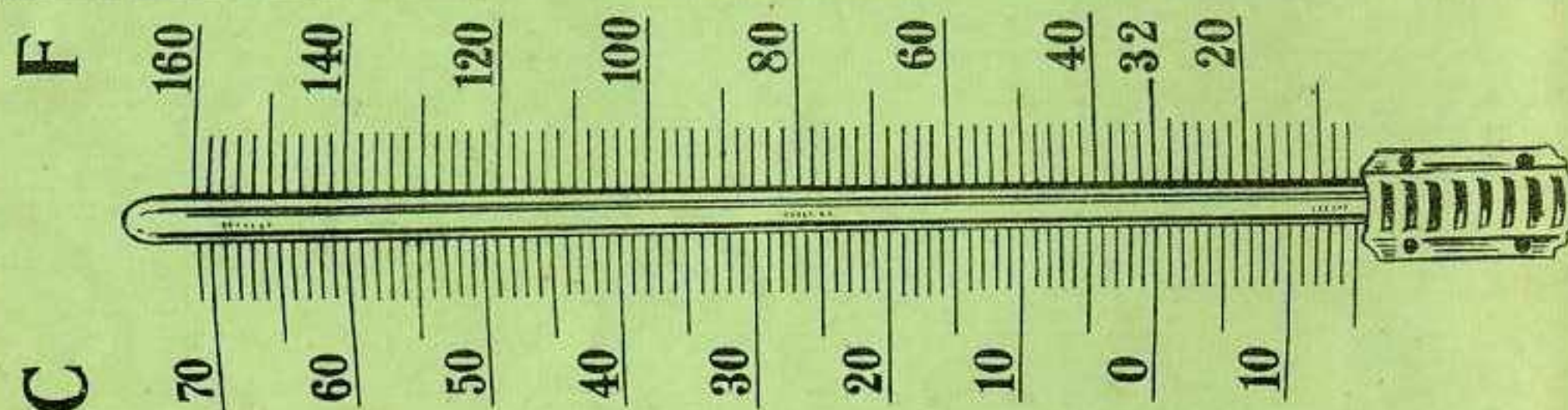
चन्दाल रावराज हलं रूप हिला सीता रखयेका धनं ।
 आहा ! यों दु जुलं व देवि जिन जा सोये महनी धनं ॥
 धर्मिमा हनुमान् धीं चवन भती चिन्ता कयवो मनं ।
 लोता रावरायागु दें अन वनं तींगा नुया वेगनं ॥१२५॥
 वेगं तींग नुया अशोक बनया दूने व जा जर वनं ।
 जातं जात सिमास फल फुलू खना रखी हनुमान् अनं ॥
 नौपा लाल अशोकया फुक सिमा ह्योनं ह्ययोवो चवनं ।
 अंया मा वनये दु का अनस जा वायुसुतं यो खनं ॥१२६॥
 वारा वये हनुमान् वनं दकलन तीं तीं नुयावो दुने ।
 शोभा दू अधिक व वाग वगिचा पंहीतनं हा दुने ॥
 सीमा दू वह या लुंया अनस जा सोयान सोये मगा ।
 जातं जात दयाव पंही मृगतं वो वाटिका ह्ये मगा ॥१२७॥
 कल कल थी अधिकुं सिमा सकभनं श्री सूरया तेज ये ।
 शोभा श्री हनुमाननं खन दुगू वो वाटिका रत्न ये ॥
 पंही वास चवनं सदान अनस रखी जुया मनमनं ।
 माला लोन वनं व वायुसुतनं श्री जानकीयातनं ॥

Handwritten text in Devanagari script, likely bleed-through from the reverse side. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines across the left page.

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

2326

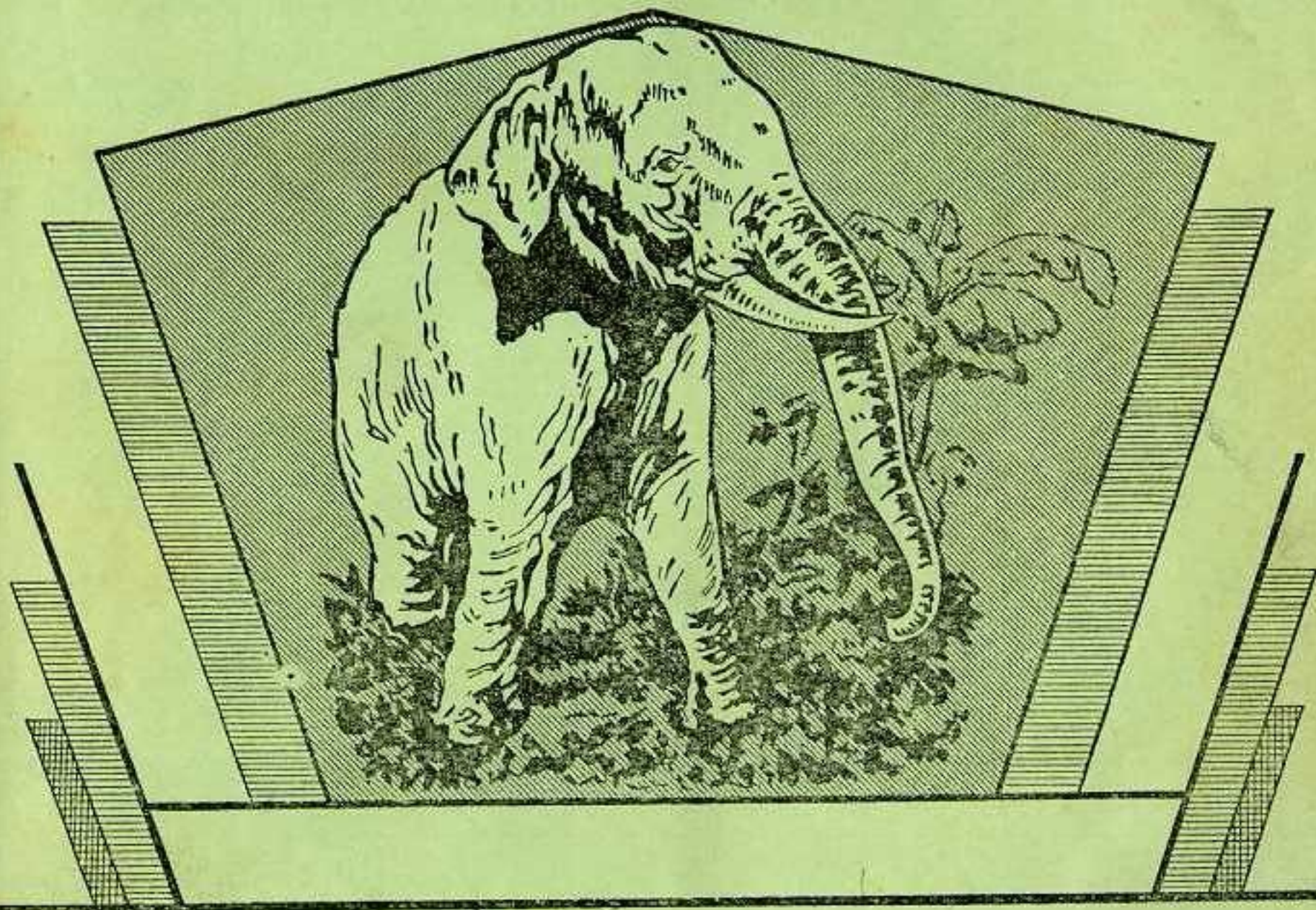
CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

The ELEPHANT *R*

EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name गोदा लक्ष्मी Class

Subject हिन्दी समाज अ-३ ३TV३

पेंदीये जल का सिमास च्वनीपि बोयावन फोजन ।
 सीमां स्वां कुति वो बनेस अधिकं का वो च्यतोष्वीदुनं॥
 तोहे प्रल म्हनं व वायुसुतया स्वां हे अरुं मुं वया ।
 माहावी गलं सिमास अन्नसं जूलं व तीं तीं नुमा ॥ १२९॥
 जीवा जंतुससें वसन्त वल ये धालं हनुमान् खना ।
 शोभा ला अधिकं उमी सकुमनं स्वां सीं सिमां हा वना ॥
 हाये का जल का सिमास डुक वं स्वां जा ह्ययावो च्यकुं ।
 चुतूच्वीकुगुलीं सिमास फलफुल हायाव बोयाच्वनं ॥ १३०॥
 लाहा वो मुति वो न्हिपं व म्हनपं चुतूचुला संगुलिं ।
 नागा जू वन का अशोक वनसं सीमा दुगू वो डलिं ॥
 हीा मोती चुना तवोगु अमीस मुकुं लूयागू खनं ।
 भरुं भरुं दून्य वनं ~~व~~ व वायुसुतनं दें दीं वनं जा खनं ॥ १३१॥
 लारवं लाव हा बिना च्वन गली पीगू व नगू ये च्वनं ।
 शोभा ला अधिकं अशोक वन जा आनन्दया दें अनं ॥
 केलास पर्वत ये खनं अन द्रवा दें जा मुयूगू हनं ।
 पां नं दू अधिकं उकी गल दुना बीं प्रालिया स्वान्दुयनं ॥

आज्ञेले चवन का व दै सकननं लुनं भुनावो तया ।
 भूगू दैत खनं व ताक्षसतसे चोगू व घो कया ॥
 साक्षात् राघवया प्रिये उम्ह तिसा चोगू खनं दूतिया ।
 गंतीवा ^{व जुल} ~~जुल~~ ^{नसा न} ~~वकन~~ मनया सुता अती व कया ॥१३३॥
 महासूगू वसतं तिया चवन तिसा ही हे महीयागुनं ।
 शोभा हुं मदु का तिसा मदु वया श्री जानकी जा खनं ॥
 संतापं जुल का व गंती अनसं चिन्ता व शोक कया ।
 प्रोका खोवि मित्रां हितीस लावये चोन व रोग कया ॥१३४॥
 सोया राक्षसनी चवनं पुलु पुलु श्री राम लक्ष्मणा मापं ।
 स्वीचाया दधुसं मृगं चवनिगये अय्यं व ज्ञाना चवनं ॥
 लीताया रूपजा अधीव हिती दू सोयान सोये मगा ।
 पून्हीया शाही ये दु तेज अधीव लक्षेननं फुङ्गा ॥१३५॥
 मोहं जू ब्रह्मने का तिसा खाने सुनां चोनं रती चोनये ।
 तन्नं पुष्ट वया दु यौवन अती वो जा वनेसं अये ॥
 विद्याभ्यास मयाम्द गंगिगु गये कोथे तिसा गंती का ।
 सोया चोन तिसा व कायु सुतनं खेला धका थो तिसा

2024 3/15

1. धाये श्री रघुनाथनं धन लुल सीतालिया चिन्हन ।
 2. सीता पा लुल का वन मृषि मुके होया कुतीका वन ॥
 3. धाये रवे ध सीता मिले लुल लुल धाको जिन स्वे धुरन ।
 4. गरी श्री रघुनाथया पुम् लुल सीके जिन थो धुन ॥ १३६ ॥
 5. थो या काणनं प्रभू रघुवा धन्दा कया वो वन ।
 6. सीतायात रवनाव वायु सुतन आनन्द याना मन ॥
 7. धर्माला रघुनाथयात मननं याना प्रसंग हन ।
 8. रामया गुण हनुमाननं लुमनका सुम्कं बतीचा वन ॥ १३७ ॥
 9. मीवासुं रववि वीयका अन वन वीनं छद्मना हन ।
 10. नारी थो रघुनाथया लुल नपे दू सीकलं कर्मन ॥
 11. धूली न्ह्या रघुनाथ लक्ष्मरा धका सीयाव धिर्ज वन ।
 12. लक्ष्मीयेम्ह सीता स्वभाव हनुमान् रघुनी लुल मन ॥ १३८ ॥
 13. सीता नेणु सीमा वसं व हनुमान् वीनाव सोया वन ।
 14. राक्षेस नीत अन वन वन द्यो रमना रूपन ॥
 15. मेया रवा गुलियां किरी धुं मृगया सिंहदि जन्तूया ।
 16. ज्याना प्र स्वयनं हे विं जक म्हसं सोया हनुमानका ॥ १३९ ॥

1. धाये श्री रघुनाथनं धन लुल सीतालिया चिन्हन ।
 2. सीता पा लुल का वन मृषि मुके होया कुतीका वन ॥
 3. धाये रवे ध सीता मिले लुल लुल धाको जिन स्वे धुरन ।
 4. गरी श्री रघुनाथया पुम् लुल सीके जिन थो धुन ॥ १३६ ॥
 5. थो या काणनं प्रभू रघुवा धन्दा कया वो वन ।
 6. सीतायात रवनाव वायु सुतन आनन्द याना मन ॥
 7. धर्माला रघुनाथयात मननं याना प्रसंग हन ।
 8. रामया गुण हनुमाननं लुमनका सुम्कं बतीचा वन ॥ १३७ ॥
 9. मीवासुं रववि वीयका अन वन वीनं छद्मना हन ।
 10. नारी थो रघुनाथया लुल नपे दू सीकलं कर्मन ॥
 11. धूली न्ह्या रघुनाथ लक्ष्मरा धका सीयाव धिर्ज वन ।
 12. लक्ष्मीयेम्ह सीता स्वभाव हनुमान् रघुनी लुल मन ॥ १३८ ॥
 13. सीता नेणु सीमा वसं व हनुमान् वीनाव सोया वन ।
 14. राक्षेस नीत अन वन वन द्यो रमना रूपन ॥
 15. मेया रवा गुलियां किरी धुं मृगया सिंहदि जन्तूया ।
 16. ज्याना प्र स्वयनं हे विं जक म्हसं सोया हनुमानका ॥ १३९ ॥

का वो चिम्बु हुन अमी रूप खना द्यो बियायो च्वनं ।
 सीता देवि च्वनं वया दद्युत का पीवा व लम्सी हनं ॥
 सोया-चोन व जानकी अन च्वना श्री वायुया कायनं ।
 सीताया इव जूगु व अन खना खोलं हनुमाननं ॥ १४५ ॥
 * श्री रामलक्ष्मणायात ^{जा} मनन ^{वा} याना नमस्कारनं ।
 * दर्शन जानकीया दयाव हनुमान् रक्षी जुया मननं ॥
 * सीताया ह्वानं किकाव च्वन का जूया बिकीनाधिपुं ।
 रात्री व विकलं स्वयाव अनया स्वायागु शोभा निपुं ॥ १४६ ॥
 कोलं रावण जा अशोक बनसं सोये व सीता धका ।
 कोलं फोज मिसा जवोरव तथा पैवा बवजैनका ॥
 * सिंहसह लिड ^{लिड} मयाव वल का अत्यन्त बाँला वनं ।
 रावरा वोगु खनाव वायु सुतनं रूलाव सोया च्वनं ॥ १४७ ॥
 सू वोगु ध धका स्वतं व अनसं रावरा जुद्ध वो खनं ।
 रानीपिं पुनकाव जेवन दुपिं वानं अती ला हनं ॥
 कोया चोन वनं अशोक बनसं वहनं तिया बां कया ।
 * वो सोया अन पाल वायु सुतनं न्हापं ध्व ^{नी} से वया ॥

॥ १४४ ॥

सीता सोय पकाव रावरा वनं कोया लिंक न्योन्यनं ।
 रावरा कोयु रवनाव जानकि हनं कोपुल का रव्वालनं ॥
 यो का वन अवले सीता आति रवया व्याकुल जुयावो मनं ।
 दायि सुंदरी हं जितं दनक तमं पूया चवना रव्वा हनं ॥ १५५ ॥
 ज्याये म्मा जि रवना दु याइ जिन जा नहीलाव सो का दनं ।
 यो का दन्त जिनं मयु धनस सुं राक्षेस मेपिं हनं ॥
 चोला राक्षसया सदान युगु का कर्क्या मिसा हेउ का ।
 आसा काम मयू जि दन्त जक स्वे थीये मयू दन्त का ॥ १५६ ॥
 हे देवी जि रवना भये तनकि हं विश्वास याता मनं ।
 होकं याय मते न्हिलाव दन चो संपो सुका चो हनं ॥
 हीला चो वसतं नया जु न्हिन दी लाये मते द्यो हनं ।
 स्वां मा चन्दननं तियाव दन जू वत्तं न्यु योगू दनं ॥ १५७ ॥
 अहो सीता दंगू रूप जिन मगा स्वे चन स्वयं ।
 सुयावे दे हं ये रूप गुा व यो वन युवातिग ॥
 हिली मन प्रम्हायां युगु रूप रवनाको जिन स्वयं ।
 यु का हं जी भार्या नकिन जिन याये ध्व फुकयं ॥

મને રૂચ્યા યોયે દુન જિત દરેલા ધવ મનં ।
 પતી બત્તી મીસાં સનિ મરુ પુગ્ગ્યા સ્વ ગનનં ॥
 તવોધં ચા મ્હયાયે વિલ જિત તવોધં કુલસનં ।
 ચિલં રાવરા યાતં મુતુ તિલુ જવા નં અન વનં ॥ ૧૨૩ ॥
 હનં વો સીતાનં ચાને લિપ્પલ સોયા જવુ અનં ।
 દુનં યોંકે ચો લા જિ જુલ પાયામ્હં ત્રિય હનં ॥
 યુયા ચોંલા સાધૂ અરુ દુનત મંગલુ ન્દિન દિનં ॥
 ગચે રક્ષા યાના દુન દિમિ કલા પીંગ મતિનં ॥ ૧૨૪ ॥
 વ યેં યા સ્વ માર્યા કાપિનીમ્હ જૂસાં મિન મનં ।
 યુયા વોં સંસોરવં થવ વધુ સ્વનાવો મન મનં ॥
 પા સ્ત્રીયા રૂચ્યાં કાય અરુવ આયુ સહજનં ।
 વની લોયા માનં અરુ નરક વાસં ઉમ્હ હનં ॥ ૧૨૫ ॥
 જિનં સોયા દંત્રુ મારિન થન સુધ્ધિ બુધ્ધી દુ ઠકનં ।
 મદૂલા સું સાધૂ પુત્ર થન ભંકાસ દમ્હનં ॥
 દયા વંસા દં જા મ^૧થન આમે વાવ્યે મનસનં ।
 લિપા યાગુ સ્વમ્હં હિત વચન ધાર્દ દુનતનં ॥ ૧૨૬ ॥

५५
 पुढे माया त्रिति निशीचा पिनीग्र दुल दळं ।
 मरू भाषावे खं धन सन मरूचें वन तळं ॥
 अवीदेकी जूजं दुकि धन व राज्ये सहजनं ।
 धनं याया त्रिति रतन दुगु लंका दुकि हनं ॥ १५७ ॥
 धवो ज्याया दोषं वड लिळ व कालं स्व सुमुळं ।
 व पापी सीवंतं खुाही जुड व मेपिं जन दुळं ॥
 सुयातं दु सीका आसिन अवस्थे धनत जा ।
 य सी सीसा धाई धन जळ त्रियेवं अनस जा ॥ १५८ ॥
 त्रिता बी धासानं वसत धन बीसां मखु वये ।
 विरण सूर्य यातं त्वलति मखु सूर्य दु स्व स्वये ॥
 रघुनाथ वारुळं स्वय मखु जिनं मेव व मिजं ।
 जे स्वामी राम तोता गुम्ह मिजन नापं ^१ यनि जिनं ॥ १५९ ॥
 मयो सा सेने दं जित तय म राम्या चरणसं ।
 मते याये डात्र रघुवज्रियातं स्वत मनं ॥
 धनं स्वाये यो सा लितति जित योकाव धननं ।
 यनाळू मल्लीनं रघुवरज्रियातं जित धनं ॥ १६० ॥

मनाको ब्यूसा छिजी न्हिदि खुइ मंगल दनतनं ।
 मब्यूसा आपत् वै जिन थन लुमका विय थनं ॥
 रघूनाथ लक्ष्मणया वइ थनस वारां सहजनं ।
 खुइ का थो लंका निशिनाज जम्मां दकुलनं ॥ १५१ ॥
 थव लेका तोप्पीकुं वइ थनस वारां सररां ।
 जितं रक्षा याई जिम्ह पाति क्याको हररं ॥
 मद्गू राम सोया दन हल खुयावो जित बनं ।
 अहो पापी रावरा ! बन मृग सिना प्रियतमं ॥ १५२ ॥
 वनं लक्ष्मणजीनं जिजक दुगु सीका जित हलं ।
 फुला राम लक्ष्मणया सनमुख जुयेगू दन हनं ॥
 गथे सुर्घनं सो लख बीतनं थोकी गगनसं ।
 मुखे याई पारां दनु व रघुनाथं दन म्हसं ॥ १५३ ॥
 थुली वै देहीया वचन तम यागू न्यन वनं ।
 हनं को रावरा नं मधुन रवैलहातं अनसनं ॥
 जिन न्ह्याको थोसां उगलस मवका दन थलं ।
 जि के को का क्रोधं सह मनन याना जिन थलं ॥

॥ १५४ ॥

॥ १०३० ॥
 ॥ १०३१ ॥
 ॥ १०३२ ॥
 ॥ १०३३ ॥
 ॥ १०३४ ॥
 ॥ १०३५ ॥
 ॥ १०३६ ॥
 ॥ १०३७ ॥
 ॥ १०३८ ॥
 ॥ १०३९ ॥
 ॥ १०४० ॥
 ॥ १०४१ ॥
 ॥ १०४२ ॥
 ॥ १०४३ ॥
 ॥ १०४४ ॥
 ॥ १०४५ ॥
 ॥ १०४६ ॥
 ॥ १०४७ ॥
 ॥ १०४८ ॥
 ॥ १०४९ ॥
 ॥ १०५० ॥

दया काम्या आसा दनन जिन धुंवे मन मद्र ।
 दनं धागू सोया पलव चन लेवे जिन मद्र ॥
 अती कोधु यानावो दश दिगिन चोन मि सम का ।
 निलाया भावानं दन जित मधासा वम धका ॥ १६५ ॥
 सुवानं कोयावो दन मद्र धालि कूकू दकलनं ।
 सियावो ला दंगर जिन नय व सासागु जकनं ॥
 व राक्षेस रावरानं निरमयन धालं थुलितनं ।
 कलापिं सोया मं रत्नवि बाल मिखासं पुडासिनं ॥ १६६ ॥
 लुमेयासं सीता अन चक मितापिं पुडासिनं ।
 लुमेका श्री रामजी अन चवन सीताजी धिरजनं ॥
 दनं धालं सीतां दश दिगि स्वयावो अन लमं ।
 मद्र ला लेकासं दन बिगु ~~मे~~ मद्र चन दमं ॥ १६७ ॥
 थुली अती सीता बिल अन लुमेका वरु वमं ।
 दनं वो रावरानं रिस आते कया चो यक दमं ॥
 मयावो कासूका गुलि गुलि मिवा च्याक वन वं ।
 स्वयावो रावरानं जय रव व राक्षेस पिनिजनं ॥

[illegible]

11/2/20

भयानक राक्षसनी हिते महु दम्ह हे अन दण्ड।
 डिहीया धोया ये सल मृग व साया रूप दण्ड॥
 महु महु धान वान अन दण्ड व लक्ष्मि पिनिगु म्ह।
 लुहीनं ताता हा गृहपन ताता हा अमिसनं ॥१८९॥
 अमीत रावरानं हुकुम बिल रीसं धुगु धक्का।
 दिमीसं न्यो लक्ष्मि यन पुक मुना यो धक्क कुना॥
 बुळे याना सीता जिग कास वेदी दिमिसनं।
 जुया काम्या वड्ये मत सलन हाला अन खनं ॥१९०॥
 धान्ये सलनि धाम् राक्षसि वन सीता प्रियागू हितं।
 कोना रावरायात धाल अनसं या दिं बिहां जितं॥
 सीता सोय नपं मजील यनसं कोनं मलो दीतनं।
 भागे वेक्य महु दिवै व वयगू काया दिसं देसनं ॥१९१॥
 राक्षेस् रावरानं न्हिलाव अनसं स्यायेगु तोता वनं।
 पृथ्वी कंय जुयेक रावता वनं ल्याहा व देस हनं॥
 मुंका नं वन का कलात सरले देवादे कुन्यातनं।
 ख्याना जाना दियात जा आधिपुनं तोता वनं का अनं॥

496211

हानं न्वात व-राक्षसी पुत्र मुना श्री जानकीयातनं ।
 सीता दं मातिलं दु बुद्धि दिगु को रानी जुई दी चनं ॥
 लंका भाव व जा दु वीय मद्रु वं सोगू ख लोके दुगू ।
 वं बांला गुलि हू मिला जन वया तोला ह्यपा यादिर ॥१७३॥
 चात्रू ला व जकं पुलहन्य मयिया सीदी वजा हां दये ।
 विन्ती दिव्य गीता चनी कन्हसनं धा दिं चनंजी वये ॥
 हानं दुर्मुर्खि धाम् राक्षसी वना हेकाव धालं हितं ।
 स्वामी रावरा दि मधाय मजिलं हे जानकी हां दिनं ॥१७४॥
 वोयागू अयनं हिमानं चनसं स्वां होइ खेला मधा ।
 दीगू हीत धका धया जिन बुली बीगू ख धादी मधा ॥
 म्वाये गाइ दिनं अवश्य चनसं सीका कयाजिं बुली ।
 हानं पुत्र मुना तमं ततसलं धालं ख सीता अली ॥१७५॥
 सीता देवि दिनं व राम मननं लूमक्य नापं मते ।
 राजा रावरा या दि स्वामी चनसं थो बुद्धि तोते मते ॥
 नेना खं आमिगू मिवां ति पिकया धालं व सीता हनं ।
 धालं का दिमिसं ~~द्वे~~ मुनुन ये पापं पुनी चोखेनं

॥१७६॥

दया

धासां दुत्तुला मया जि मननं रामं विना स्वामिनं ।
स्वामी भक्ति गये कपील मुनिया को श्री मती धाम्नेनं ॥
कोथे जी रघुनाथया प्रत कया चोना जिनं का थनं ।
थी हेनं मरु का लमं ~~व~~ सनं हेकान सीता हनं ॥ १७७ ॥
आशा रावाया धयाव आसिसं यो यो द्य हाला चनं ।
एसेसनीन मुनां तमं तम सना रव्यासं सीतायातनं ॥
सोयाचोन हनं व वायुसुतनं नोनी मकासे अनं ।
सी सोयाक लपते सुलाव सुमुकं सोतं हनूमाननं ॥ १७८ ॥
हया रकोवि मिवास जानकि हनं सीमा छये वों वनं ।
धोलं का दम् से नु की फुक मुना फेलू वलं वेतनं ॥
स्यायेनू थनसं तियाव गलपो सीता सितं धा वने ।
आशा जूइ जुजुन धाइ दिसिसं दू दू थयाको रुपने ॥ १७९ ॥
थूली धागु रवनाक राक्षसतसे श्री जानकी जा रवले ।
खो खों धाल हनं सिताजिन अनं नारी मन्थ्याभुलं ॥
गवले वीनि मरु व राक्षस लिसे लहाये मने थो खनं ।
जि स्थाना दिसिसं रुपना व नल सां नेने मरुजी खनं
॥ १८० ॥

मीरवां खोवि वया निपा दुरुस लं प्यात तिसी जीकनं ।

बीया कुलि जनाव जानहिजिनं सुमुडं छुट्टना वनं ।

दीलं वो सुमुडं हिमा छय वना स्वामी लुमंका मनं ॥

✓ * मीरवां खोवि वया ~~दुरुस~~ ^{निकर} लं प्यातं तिसी जीकनं ।

खातं जानहि जा भये व दुपनं रक्वायागु तेजं वनं ॥ १८७ ॥

खोया-चोन वनं अती विरहनं हा राम लक्ष्मण धक्का ।

हापा पडितनं दु धागु शुद्धं मत्येक सीला धक्का ॥

वोवें जी माहितं दुयाय बनसं दू सीगु भावी खया ।

सीयेनं मद्रु का नि राम बनसं बोना जिबां हिं खया ॥ १८८ ॥

म्वार्ये गाड गये नयाव विषनं श्रीराम विनानं जिनं ।

हापा पाप जिनं दुयागु दन रेवे केनं स्व धौं जा जितं ॥

सीये जी मद्रु का सिनं जि माहितं सोनं मद्रा राम वया ।

कक्या वश्य जुया चवनेगु दुप का धिक्का जन्म वया ॥ १८९ ॥

धाधां खोल सिता अती विरहनं ~~दुरुस~~ ^{दुरुस} खोबिलं फुलं ।

गवा नूल वने भुतं पुनिगुवेनं कोयाव शोवं दुरवं ॥

वोया मारिचनं दलं मृग जुया सीराम स्त्रीकायनं ।

ऊगू ओसरसं लि दें अन वया खूया हलं रावरां ॥

॥ १८४ ॥

धाधां खोल सिता अती विरहनं दुरुस खोबिलं फुलं ।

[illegible]

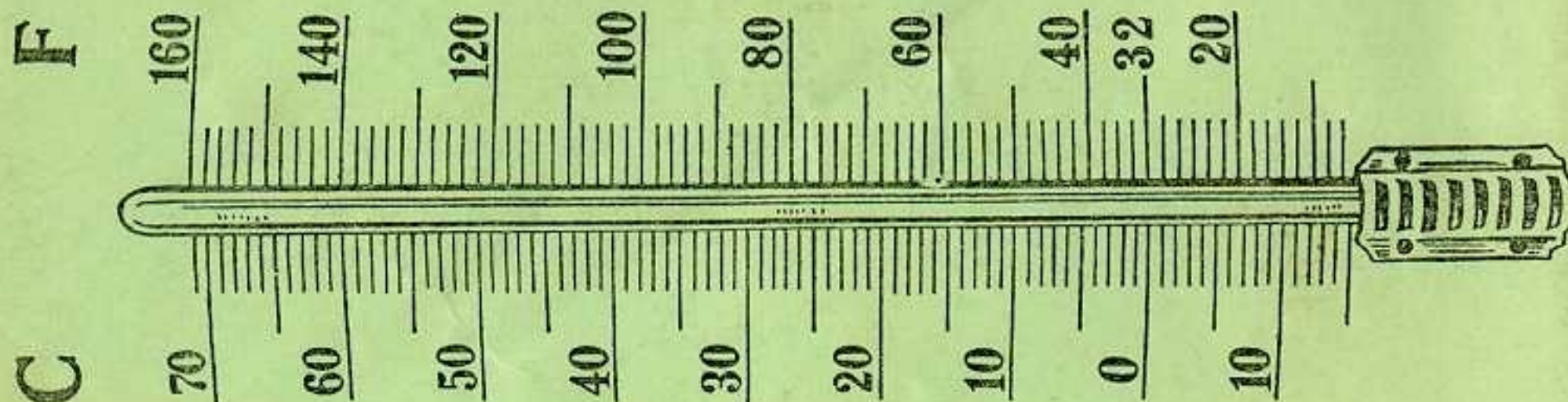
2020.2.9E

खोया जी अन्तं अती नत सलं हा राम लक्ष्मण धंदा ।
 उडिं लात वन दिमीगु वडासं इच्छा जि सीये धंदा ॥
 स्याये दू अमिसं विाध ददलं श्रीमलक्ष्मण मुना ।
 लेका सागया दधूत अल सां आई वनं दोन् मुना ॥ १८५ ॥
 श्रीमं शुगु रं सियेव वनसं तोताव काणं हया ।
 लेका देशं लुक्कं व राक्षस लुडं स्याना विई जीं स्वया ॥
 खोया का वन जिं खं वन नपं लाये बुयापो हनं ।
 जी येनं लोइ स्वये ख देश लुडया हे हे मिसापिं हनं ॥ १८६ ॥
 श्रीम चन्द्र व उम्ह शादी अधिडं मुनीस इच्छा दुम्हं ।
 दू याये ख डला धंदाव मननं तोताव होला दुम्हं ॥
 तोता जिं मखना वना वन जि नं दोखं दु ला दुं जिडे ।
 दोजा दाजु निम्हं स्वयाव अल ये माया वयापो जिडे ॥ १८७ ॥
 तमं सीताजीनं बुलि ववन लहागू अन खना ।
 वनं तावरायातं खवा विय बाया दुम्ह दना ॥
 समाचा नेनापो हल अन हनं राक्षस दूया ।
 स्वये नं ज्ञानापू पल अनस बोबी जिन धया ॥ १८८ ॥

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

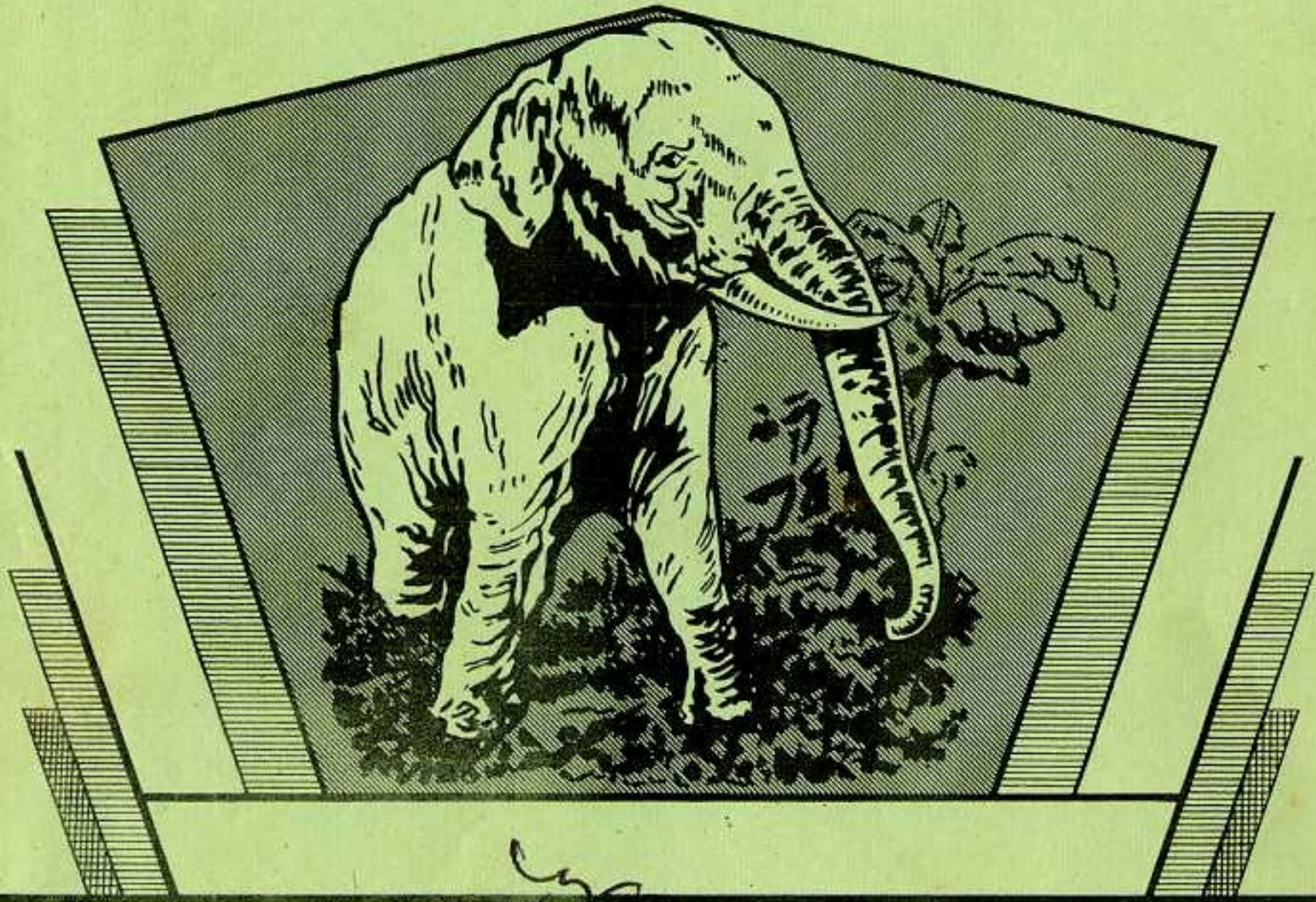
CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

R

The ELEPHANT EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name जसलाल Class _____
Subject सिद्ध रामायण (सूदा ३।४३) थ

बिले वो लालाये कुगु थुगु मरूका अन वया ।
 मते शे रवी याये नरु दनगु ला सा जिन धया ॥
 दया माया लोता पुवु सन गिता यात अनसं ।
 पुधीमं राक्षसी दन मुमुड देनाव अनसं ॥ १८९ ॥
 नां ज्ञेया त्रिजटा अती तम तमं फासापिनी त्वाह्वया ।
 हे पापी हिमिसं रुनां न हिमि ला दू नै व सीता थवया ॥
 राजा दहाधुया व पुत्र वधु का ज्वा हां जिजा ये रवना ।
 थां जो चिन पुकनं दुजुद थनसं स्वप्ना मात्रे लिखना ॥
 लोका देश पुकं पुनाव जुजुया नासं जुईये चवनं ।
 मूर्धा जूल थ खं व राक्षसि पुकं ज्यानावरवना चवनं ॥
 न्यो वोलं त्रिजटा दुयास पुकनं स्वप्नास दं दूरवना ।
 राक्षेसपित कना बिले अन पुकं स्वप्नास जूगू हना ॥
 धालं का त्रिजटां दुदू रवन थमं वृतांतया खं हया ।
 कीसी दन दयेकुगू व शिविका आकाश मार्ग हया ॥
 दोही दू सलनं उकीस मुतया स्वां मा लुगूगू रया ।
 श्री राम लक्ष्मणाया मुयूगू वसतं नीयाव काजी त्वया ॥
 ५९२ ॥

1515

[illegible]

शेमा को हु वनाव जानकि लिसे बिन्ति जिमीग धवुं ।
 काया रामजी वन अवश्य दकलं धुंकी निशाचर दकुं ॥
 सीताया प्रशन्न याय फलसा रक्षा जुई की पुकुं ।
 सीताया म्हासं मावनि जिन जा कु लक्षरां बोगुनं ॥ २०१ ॥
 सीताजीया त्रिनी का निशिच पतिथा त्रिजुईरु मखं का ।
 श्रीगाम्जूया त्रिनीरु प्रल धन सति कं को सगुनं रवनं का ॥
 श्रीरवा बाला सिताया कमल दल समं निर्मलं चों धनीका ।
 देपा लहानं सिताया फा र्का सन का हर्षमानं चुकी का ॥ २०२ ॥
 सं का देपा जुती नं फा फा मिनकं याकनं राम कोई ।
 को की आदीन पेदी धव स्वलस जुना कोनि हानं व कोई ।
 हाला जूई सुसोहं युगु सगुन बिना हर्ष सीताजिनं का ।
 धाये जूसा भुगू रवं धन दिशि सफलं याय रक्षा जिनं का ॥
 नेने धुंसां धुली रवं प्रल अन मनसं रावरां यध्य धागू ॥ २०३ ॥
 सिंधं ^{लाना नया म्हा} ~~सिंधं~~ किं हि खनिगु कथं जानकी वध्य जागू ॥
 जोयो ये नं धयायो निशिच पतिनं राक्षसीं न्वात हानं ।
 रवोया हाला धव धालं युगु जगत् भेर सी मरू काल
 बिना नं ॥ २०४ ॥

॥ किं तु मनु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १७८ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १७९ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १८० ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १८१ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १८२ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १८३ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १८४ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १८५ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १८६ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १८७ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १८८ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १८९ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १९० ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १९१ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १९२ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १९३ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १९४ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १९५ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १९६ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १९७ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १९८ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ १९९ ॥
 ॥ किं तु मनुमि नति नति मुक्ति ॥ २०० ॥

मनं सीताजीया रघुकुल मरागी वोच्यं च्यन का ।
 सगुर भिंगू सोया मन मनने सीता हरष का ॥
 तना लोनं शोवं पुत अनस तापं दव दिवं ।
 व सीता बांलागू हाही सम पुन्हीया वयं आचिदं ॥ २१३ ॥
 विलाप यागू सीतां खनउ विजरांनं स्वपनसं ।
 बिया जूगू वोलं अन गाज याता आभिसनं ॥
 हनुमान् वीरं जा स्वत पुव सुलाके सुमुकनं ।
 लपेलव वानरं अन धन जुयावे स्वल वनं ॥ २१४ ॥
 धनं लूलं सीता सुजातिनु जुयावे जिन जुया ।
 धुली न्ह्या राक्षसतं धन जिन स्वयेनं धुन जुया ॥
 पुनू जीका लेका स्वयं धुन व रावता धुम् धका ।
 सीताघातं जिनं रक्ता बियलेलं धनस का ॥ २१५ ॥
 कना सीताघातं दुव धन पुकावे बिय जिनं ।
 तनी शोवं जोया विरह पुक जोकाव ॥ २१६ ॥
 मकसें वेनेवं जित वड व दोषं धन हनं ।
 पुके याता वंसा सिड धक मली वं मरु हनं ॥
 ॥ २१७ ॥

॥ १० ॥ ^१ ~~मधु~~ ^२ ~~मधु~~ ^३ ~~मधु~~ ^४ ~~मधु~~ ^५ ~~मधु~~ ^६ ~~मधु~~ ^७ ~~मधु~~ ^८ ~~मधु~~ ^९ ~~मधु~~ ^{१०} ~~मधु~~ ^{११} ~~मधु~~ ^{१२} ~~मधु~~ ^{१३} ~~मधु~~ ^{१४} ~~मधु~~ ^{१५} ~~मधु~~ ^{१६} ~~मधु~~ ^{१७} ~~मधु~~ ^{१८} ~~मधु~~ ^{१९} ~~मधु~~ ^{२०} ~~मधु~~ ^{२१} ~~मधु~~ ^{२२} ~~मधु~~ ^{२३} ~~मधु~~ ^{२४} ~~मधु~~ ^{२५} ~~मधु~~ ^{२६} ~~मधु~~ ^{२७} ~~मधु~~ ^{२८} ~~मधु~~ ^{२९} ~~मधु~~ ^{३०} ~~मधु~~ ^{३१} ~~मधु~~ ^{३२} ~~मधु~~ ^{३३} ~~मधु~~ ^{३४} ~~मधु~~ ^{३५} ~~मधु~~ ^{३६} ~~मधु~~ ^{३७} ~~मधु~~ ^{३८} ~~मधु~~ ^{३९} ~~मधु~~ ^{४०} ~~मधु~~ ^{४१} ~~मधु~~ ^{४२} ~~मधु~~ ^{४३} ~~मधु~~ ^{४४} ~~मधु~~ ^{४५} ~~मधु~~ ^{४६} ~~मधु~~ ^{४७} ~~मधु~~ ^{४८} ~~मधु~~ ^{४९} ~~मधु~~ ^{५०} ~~मधु~~ ^{५१} ~~मधु~~ ^{५२} ~~मधु~~ ^{५३} ~~मधु~~ ^{५४} ~~मधु~~ ^{५५} ~~मधु~~ ^{५६} ~~मधु~~ ^{५७} ~~मधु~~ ^{५८} ~~मधु~~ ^{५९} ~~मधु~~ ^{६०} ~~मधु~~ ^{६१} ~~मधु~~ ^{६२} ~~मधु~~ ^{६३} ~~मधु~~ ^{६४} ~~मधु~~ ^{६५} ~~मधु~~ ^{६६} ~~मधु~~ ^{६७} ~~मधु~~ ^{६८} ~~मधु~~ ^{६९} ~~मधु~~ ^{७०} ~~मधु~~ ^{७१} ~~मधु~~ ^{७२} ~~मधु~~ ^{७३} ~~मधु~~ ^{७४} ~~मधु~~ ^{७५} ~~मधु~~ ^{७६} ~~मधु~~ ^{७७} ~~मधु~~ ^{७८} ~~मधु~~ ^{७९} ~~मधु~~ ^{८०} ~~मधु~~ ^{८१} ~~मधु~~ ^{८२} ~~मधु~~ ^{८३} ~~मधु~~ ^{८४} ~~मधु~~ ^{८५} ~~मधु~~ ^{८६} ~~मधु~~ ^{८७} ~~मधु~~ ^{८८} ~~मधु~~ ^{८९} ~~मधु~~ ^{९०} ~~मधु~~ ^{९१} ~~मधु~~ ^{९२} ~~मधु~~ ^{९३} ~~मधु~~ ^{९४} ~~मधु~~ ^{९५} ~~मधु~~ ^{९६} ~~मधु~~ ^{९७} ~~मधु~~ ^{९८} ~~मधु~~ ^{९९} ~~मधु~~ ^{१००} ~~मधु~~

दु याये आ धासा निशिचातसें का पन धनं ।
 मधासा सीताजी सिद्ध धन यखाया सिद्धजनं ॥
 रघूनाथं न्यो सा दु धकु जिन बाला अन वने ।
 सितालीसें बाला जिन धन मयासे मरु वने ॥ २१७ ॥
 हयाकी सुग्रीवं रघुवजियागू वचनसं ।
 वई का उत्साहं लसका मुनको आते सिं ॥
 वनी का वेध जा सीत धकु सिताजी धन हनं ।
 मरवं डे मालं का निशिचातसें जा जिन धनं ॥ २१८ ॥
 बुद्धे याये सीता भाले भाले खनें का जिन धनं ।
 चिकीका धीजूया सुय धुन जि वानर धन हनं ॥
 जि वानरजूयाको गुगु बलि नि काये जिन हनं ।
 मनु भारवाह संसृत् जिन धनस लहाये भन वनं ॥ २१९ ॥
 जितं रावण भाषा विसि वाने व ज्याना धन हनं ।
 उकीया नीतिनं गुगु खं मनुखं लहाइ व खं नं ॥
 सितालीसें लहाये जुइ अन व खं का धुम्क धका ।
 ललं का रघुनाथो निशिचरतसें आधेक का ॥

। त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य
 ॥ त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य
 । त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य
 ॥ ५५५ ॥ त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य
 । त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य
 ॥ त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य
 । त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य
 ॥ ५५५ ॥ त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य
 । त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य
 ॥ त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य
 । त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य
 ॥ ५५५ ॥ त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य
 । त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य त्रि नित्य
 ॥ ५५५ ॥

पिताया आशासं वल वनवासं सुमुकनं ।
 कला वो कीजा दू वनस अन वोया दुव हनं ॥
 वलं लवा राक्षेसतं निम्द एक वनावो पुकसितं ।
 पुकाव्यू रवर दूधरा निदीचरत वो को चनाचितं ॥ २२९ ॥
 व राक्षेस भी पेदो रवर दुधरा सीगू रवरनं ।
 मिया रावरा को धं वल गन दु राम अन वनं ॥
 कला श्री रामजीया हरण वन यातं पुमननं ।
 चला लुंया जूया धम्द जुल वनेसं कपटनं ॥ २३० ॥
 उगू ओससीया हरण अन यातं अन सीता ।
 जुलं मा राम लक्ष्मरा वन वन हिलावो अनाहिता ॥
 चिना लोये सुग्रीव रघुबुल मरागीनं अनस का ।
 बुका वात्सीयातं निलक बिल सुग्रीव जुजु धका ॥ २३१ ॥
 वया आशानं जा कपित हल क्रौजं वनस का ।
 हनं कोटी कोटी दश दिगस द्योतं जुजुन का ॥
 जिनं वोया मा जा वचन आमि जोना वनवसा ।
 वया सच्ची जोजन वन जिगु वलं तीजक नूया ॥
 ॥ २३२ ॥

[illegible]

बने बने अण मनन हुक तोता धन अनं ।
 क्या माया न्योने जित तय धकाको वन हनं ॥
 क्या जी तो लीसे लिड लिड वनेसं वय धका ।
 वलं लक्ष्मण कीजा जिन वय धकाको बलान का ॥ २४९ ॥
 स्वम्हं वोया सुम्हं दशाय जुष्टया हुकुमनं ।
 कबिनरु तप याना बन बन हिला का जिमिसनं ॥
 दिलं दण्डक रन्ये रघुकुल मरागीनं सुमुकनं ।
 हरे यातं पापीं दश शिर क्यातो जित अनं ॥ २५० ॥
 वन क्षेमा याना जित बिल निजाया अभय का ।
 निला चां जा जीनं यमपु स्वयायो वनिम्ह का ॥
 पुली सीतां धागू न्यन व हुनुमानं अनस का ।
 बुम्हे याना धालं पवन सुतनं जा वइत का ॥ २५१ ॥
 अहो सीता देवी ! रघुवर जिया दूत जि जुलं ।
 रघूनाथ श्री लक्ष्मण सुशालन दु दीगू अन जुलं ॥
 हलं नेना क्षीगू कुशल वस पोल् पि निम्हसनं ।
 कछूनायो देलं हल दित व लक्ष्मण जिन हनं ॥
 ॥ २५२ ॥

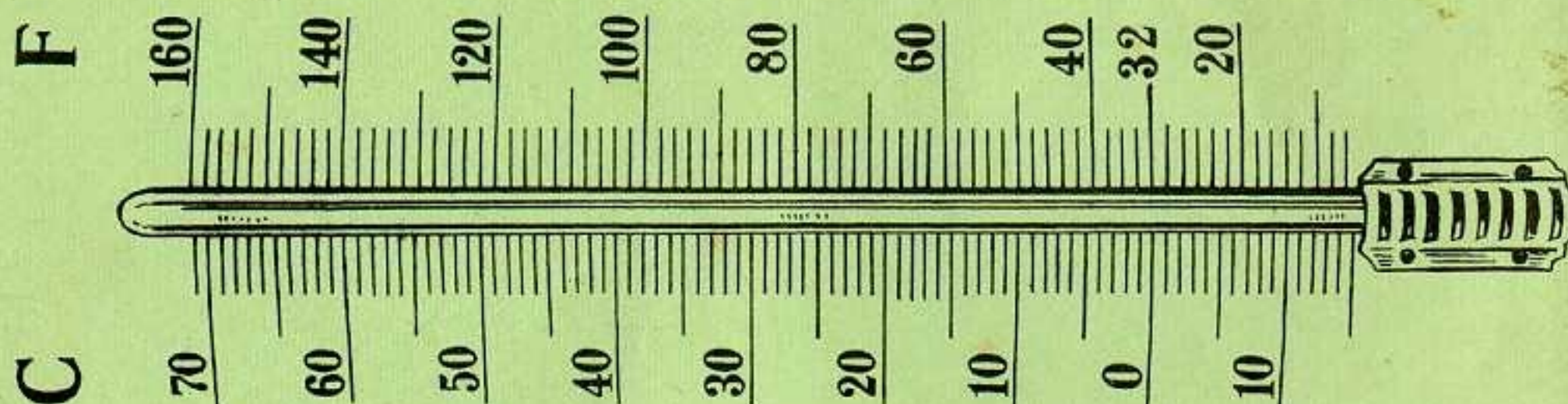
1875

[illegible]

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

B A Z A R WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

2326

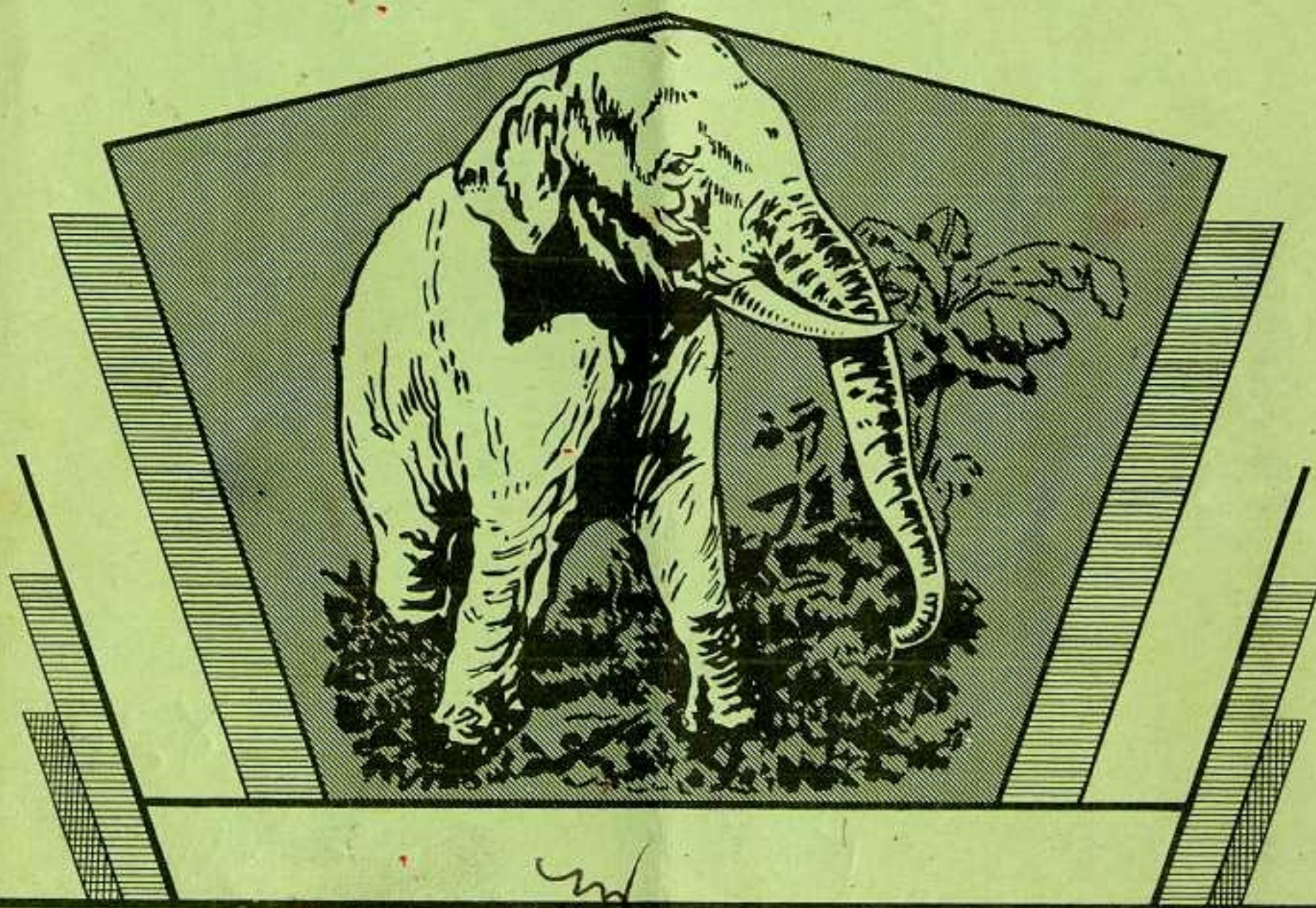
CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

The **ELEPHANT** *R*

EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name

ਸਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿੰਘ

Class

Subject

ਮਿਤਿ ਸਮਾਪਤ (ਯਤ) 31/3) 50

रघूनाथ लक्ष्मणाया रववर अन नेना कुशलगू ।
अले सीता देवी पवन सुतघातं कन थुगू ॥
मनू म्बाना चोसा सुरवसिय दई का वन दको ।
रवना धे राम लक्ष्मण चवनक अन सीता हरष का ॥ २५३ ॥
सिता/घातं विश्वास पवन सुतघातं उगु घरी ।
परस्पर खं लहाना दिला अन व सीता अन अती ॥
रवना सीता शोकं इति मिति कना दीगु अनसं ।
धुसूहं न्ध्यानावो पवन सुत चोनं सति कसं ॥ २५४ ॥
गुली वोलं न्ध्याना उलि डलि सिताया मन मनं ।
अती हांका कोनं निहिचर व रावरा धक हनं ॥
मखूधे यातं चो जिन छक कनं का धव रवें ॥
हिला वोलं रूपं निहिचर व रावरा धनस रवं ॥ २५५ ॥
सीता सुन्दरीनं थुगू अन धयावो सीसपाया कचा ।
मोतावो भुमिसं दिलं विरहनं भूमी थचा वो मचा ॥
थुगू ओसरसं महाविरजिनं यातं परागमं धका ।
लाहा हाजलपा दनाव अनसं चोनं सिताजी धका ॥ २५६ ॥

जूया त्रिभुक् दं व पंचवतिसं यातं उपद्रं हनं ।

वन्दे यागु रवनावै वायु सुतनं सीताजिया हर्षनं ।
स्वा स्वां मिंक ~~व~~ हर्षनं व मधुं धालं व सीतां हनं ॥
धावे धाव वनं मते दन जितं रक्ताये अंपालं हनं ।
बीमे जोग्य मज्जु गुग्गु तरहनं दुखखं सु सरानं हनं ॥ २५ ॥
जूया ~~त्रिभुक्~~ ^{त्रिभुक्} दं व पंचवतिसं यातं उपद्रं हनं ।
को हे रावरा ये च्वनं जिन स्वयां सो निरुवये व वनं ॥
चोनावो वतनं गना वन जि म् दाये पिडा बी हनं ।
हानं दन्त स्वया मनं अति खुशी रावन् मरवूये च्वनं ॥ २६ ॥
श्री रामचन्द्रजिया जुयाव वतनं वोलं च्व लंकास का ।
वान् शेष्ठ दनं जुई कुशल नं धालं सितं थो धका ॥
नेने दंक्य जिनं अती मन तया रामायणां थो हिको ।
थो का जी रघुनाथ सो अधिकनं यावनं वं का दं हिको ॥ २७ ॥
वेगं न्यागु खुसी गुग्गु तरहनं वोनं वये जी मन ।
हरा यात दनं अहो स्वपनसं रव ये च्वनं जी दनं ॥
श्री राम लक्ष्मणनं रवने मद्यु जिनं आनन्द यायेतनं ।
स्वप्नं धाय मद्रु मद्रु च्व विफनं जूगु द दाये वनं ॥

॥ २८ ॥

बाना खंग धका जिश मनन जा चाहे भती जी मजूर।
बुद्धी स्योंग मरवू मती भुम मजूर डई। तिनं जा मजूर॥
डई जा खत सा लि बुद्धि तनि का चेतनं दनीका तिनं।
धावे जीं खन का व बाना हनं याना प्रतक्षे तिनं॥ २३१॥
सीताया मनसं भुगू ताहेंनं चिन्ता कयावो दिलं।
राक्षसं जुय पू हिलाव दकलं रूपं अनेकादिनं॥
धावे रावरानं हिलाव रूपनं बोलं धकावो हिलां।
नोनं तूय मदा स्वया जक चवनं पी हे मका खं हिलां॥ २३२॥
सीताया मनसं लुयाव बलशू सीका हनुमाननं ।
धालं का अनसं व वायु सुतनं सीतालियातं हनं॥
श्री राम चन्द्रलिया प्रताप आति दू तेजं रबीयागु ये।
आनन्दं बिय पू सदानं सुसुरवं श्री चन्द्रमांवीगु ये॥ २३३॥
पुष्पांशी व जुलं व विष्णु सम का सत्येस देवंगुह।
रूपं जुल वया रती सम हनं क्रोधं मया वं वरु॥
आधार वसुधलया च्व लोक पुकयं जूयाव चोंगुजलं।
गबले श्री रघुनाथयात वनसं ह्वीका मनं का दलं॥ २३४॥

बूया वो हल का क्या फल दिन सोये दई ^{याकन} ~~याकन~~ ।
 श्री राम चन्द्र जुनं गुन्त बनसं आयाव वो रावरां ॥
 स्माई का दुकलं क्या भुज बलं मोताव वारां थनं ।
 बोया हूत लिजा दूया हल जितं दी दीगु थासं थनं ॥ २५५ ॥
 मानावो अमिसं दिगु विरहनं हींहीं जिवं ज्यू मज्जू ।
 नेनावो हल का व लक्ष्मा ॥ जिनं दीतं दुशल जू मज्जू ॥
 हे देवी हलपोलयात दुशलं सुग्रीवजीनं चिनं ।
 त्याये श्री रघुनाथया उम्ह जुलं राजा भिन्नी कावनं ॥ २५६ ॥
 सुग्रीव श्री रघुनाथ लक्ष्मा ॥ ह्मं हिं हीं दिगु नाम का ।
 भाग्ये दी अति हू थव राक्षस पिनी थायेस दी ~~हिल~~ का ॥
 म्वाना चों थनसं मज्जू अमिसनं त्याये दितं जी थनं ।
 श्री राम लक्ष्माजी गुन्त थनसं आई सुग्रीवं हनं ॥ २५७ ॥
 बोना लक्ष्मनं स्व कोरि थनसं श्री राम आई हनं ।
 नामं जी हनुमान् व सुग्रीवजिया मंत्री क्याम्ह हनं ॥
 जीं नूयाव क्या थव अरावि जिनं लंका पुरी सो क्या ।
 पापी रावराया छयलेस जि जुतीं नूये ~~थेना~~ तीं नूया ॥
 ॥ २५८ ॥

(क) भिमी का वन (प्राग्दु लिपी)

दर्शन आय धका वया जिन धनं केने पाक्रम भुगू ।
 हे देवी हलपोलनं मन मनं रावा जितं भापुगू ॥
 जीनं स्यू धनसं मरवू जि उहजा शंका तये म्वा दिनं ।
 नेना वानरया म्हुतुं भुगु कया वंग्गा सेना निहचिनं ॥२३५॥
 श्रीराम चन्द्र गये धनं महसियका लक्ष्मणाजिघातं हनं ।
 वानर वो नर वो गये धमि निम्हं मीले जुयावो च्वनं ॥
 हे वानर धन कं गये च्वन अपिं श्रीराम वो लक्ष्मरां ।
 दू दू चीं अमिडे दया च्वन हनं वो रवं न्येने का^{धनं} ॥२३६॥
 श्रीराम लक्ष्मणाया म्हु दौत कने का वायू सुतं जा अनं ।
 हे सीता दिन जा पुकं म्हु अमिगू स्यूसां न्यनं का हनं ॥
 भाग्ये यागु रवं का जि राघवजिया दूतं जुयावो वया ।
 नेना दी हलपोलनं धन हनं अंगं व लक्ष्मणा एवया ॥२३७॥
 चीन्हं दीन कने न्यना दिसं धनं श्रीराम लक्ष्मणाजुया ।
 श्रीराम यागु मिखा पले हल व ये रूपां ^{तुमीला} ~~जुमीला~~ जुया ॥
 तेजं सुय्य समं क्षमा न चला ^{बुद्धीस} ~~बुद्धीस~~ देवं गृह ।
 लहानां व्यागु मरवू वयान धन जिं इष्टान्त दु हे मरु ॥

॥२७२॥

2028.3/25

हे सीता रघुनाथ जा जगतया याये फुम्हं हीतनं ।
 - वाम्हरा क्षत्रि व वैश्य^{शुद्र} यमितं या का व रक्षता हनं ॥
 वक्र्यागू उपकासं मनतया वस्पोल सुई सदां ।
 स्यूका वसप्वलनं व राजनितिनं न्याये मनोतू सदां ॥ २७३ ॥
 यजूर्वेद बोनावो फुक सिन पुजा या सल धका ।
 धनूर्वेद बोना अति निपुरा यू का उक्ति का ॥
 म्हेयू का लक्षेरा रघुकुल मरागीया सुयनिगू ।
 मिवा न्हाये न्हापं सकल जुल का लोगु फुक गू ॥ २७४ ॥
 वक्र्यागू रक्वायांग स्वयनपं ययापू शीर का ।
 कनानं दु ब्यार् धन जिन व राम्या स्वरूप का ॥
 सरां याना सत्ये रघुकुल मरागीनं धन मुना ।
 प्रजा पालन याका तजिलजि तयावो फुक हना ॥ २७५ ॥
 लुसी वो ला ये का रघु^{वर}~~व~~ वलस्मरा निम्ह हनं ।
 लुंया वरार् लक्ष्मरा रघुकुल मरागीया वचु हनं ॥
 दिगू हे चिन्तासं आभि निम्ह जुलं का दुवनया ।
 लुई गबले सीता धक धनस माला जिन वया ॥ २७६ ॥

धयावो वस्योलं मृषे मुक गिरीया सतिवु का ।
 हिलू हीला माला रघुवा व लक्ष्मणा ध्व निम्ह का ॥
 खनं का सुग्रीवं अन सुमुक कागू बन बनं ।
 भुजा पत्र तीया निपु धनुक जोनाव निम्हनं ॥ २७७ ॥
 अले जी ग्यातं का मनस वल सेंका आदिबुनं ।
 हनं तीगा न्हूया परवतस थाहां वन अनं ॥
 ह्यासं जी दौलं सतिवु उगु ग्यासं स्वयतनं ।
 वना सुग्रीवजीया वचन जिन नेना सुमुकनं ॥ २७८ ॥
 स्वयेनं तेजावी रघुवा व लक्ष्मणा निम्ह जुलं ।
 वना जी वौस्योल्या सतिवु ^{गन} दीगू अन जुलं ॥
 वना याना विन्ती जिन अन कना का खं फुकनं ।
 समाना सीयावो अति हरष रामजी मन मनं ॥ २७९ ॥
 ब्रह्मले नीखें निम्ह अन तयावो जिन ह्या ।
 गया मृषे मुके रघुवा व लक्ष्मणा निम्ह तया ॥
 मना पर्वत च्वेसं गन दिल व सुग्रीव अन जिनं ।
 अनं खं सुग्रीवं यव दुव कनं का निम्ह सितं ॥

॥ २८० ॥

७ निरेवया अर्थ ।

निम्हेस्यं जूजूगू खँ रिवँ फुक कनावो दिल अनं ।
 बुले माना रामं दिल अन व सुग्रीवजि धमनं ॥
 कनं श्री लक्ष्मणनं हरण दिल मागू व बनसं ।
 बयान नेना सुग्रीव दुप आदिक लालं व मनसं ॥ २८५ ॥
 सीता दीनं कुतीका न ^{युग} गुगु तिसा के हया रामयानं ।
 पोचा फेना कयनं का दिगु खवर अले दुं मखं घातवानं ॥
 फुल्लं न्योन्ये कयनावो बिल अन अमिसं राम मुद्दयानि जूलं ।
 हानं वेष्टा दयापो जगलस व दिका वेकलं खोखे जूलं ॥ २८६ ॥
 गोगे लूला बमेसं हिकु हिकु लन का खोल का रामजीनं ।
 हानं हानं स्वयापो दिइ दिन दिनसं को तिसा पो कयानं ॥
 केनं लक्ष्मणलियातं अन अनि विरहं को तिसा लू हनं सो ।
 सीता माता ! दिगू हे विरहन दिल का रामजी लक्ष्माण को ॥ २८७ ॥
 कोवालागू स्वयापो बन बन स हिला जूलनं दुं ^{लव मव का} ~~मव का~~ ॥
 सीता मैया ! तुलनं रघुवरजिन जा नाश आई ख लंका ॥
 वाली स्याये दता के दिगु खवर तिसा पाय बापा जुलंका ।
 कि छिन्धा देश काया धल बल पिकया राम को सुग्रीव का

→ म्वायेनं गायवो बोल छडदिन जिपिं सी धका मती का ॥ २८७ ॥

बाली स्यागव बीलं रघुकुल मरिगनं राज सुग्रीव यातं ।
सीकी सीता ! दिनं जा थुगु लह् जुया रामनं मित्रयातं ॥
जी जा सेवक् व राम्या धनस जिन वया दीत माल्ये धकावो ॥
कोरी कोरी व बानर् दूत जिमि जुजुनं मा हुं सीता धकावो ॥ २८८ ॥
राजा सुग्रीवजियागू वचन । सिर फया मा वनं दसर दिशासं ।
दीतं माले धकावो फुक परवतसं सो जुलं धास धासं ॥
माला जूया चवनं का जिमिगु दल हनं मेव बानर् दनी का ।
बालीया काय अंगर् दनि परवतसं विन्ध्य धायागुली का ॥ २८९ ॥
ज्याना बोलनं जिमी जा अन वक फुकयां जूल धन्दा अधीकं ।
न्याको मा सां मलूया जिमिलन मखनं दी लुईगू सतीकं ॥
सुग्रीवजी व्यूगु ^१ धातं दुल अन हकनं ज्याय मालं जिपिका ।
→ म्वायेनं गायवो बोल छडदिन जिमिं ^२ सी धकावो ^{मती का} ॥ २९० ॥
कुं-चा कां-चा पतीकं फुक परवतसं सोय फू धात कं का ।
माला सोया मलूया दिगु खवा गनं प्राण लेसे मनं का ॥
जाना प्रारोपवैसं उगु परवतसं जीन बैना चवना का ।
फुहुं फौजं लियेतं चवनगु अन स्वया अंगरं खोल ^३ ज्याना ॥

॥ २९१ ॥

① धातं - म्याद, अवाये, धुरगुदु लिख्यने मा. धयागु भासा ।

② ल्यावै गुह मावा जुइ मागु खः । कावेजु लघु मावा दे जाना तल ।

वाली सीमं न्यावो रवल अन अधिकं अंगदं ~~सर्वो~~ ^{मच्छतं} का।
 खेलं हाहा जरायू धक अन सकलें सब वेकं पुकं का॥
 * ताया खोगू सबं अन परवतसं गृध संपाति धाम्दं।
 प्याहां वोया गुफानं, वन अनस, क्या नां जरायू सुका ^७ से॥
 नेना बीजा जरायू हित धक ~~अन~~ ^व सिया क्रोध माना धालं।
 सुनां स्यातं व बीजा गुगु भामिस हनं कं जितं जूग हालं॥
 नेने इच्छा जिके का धडै उगु खवां कं पुकं खं क्यागू।
 अंगदजीनं कनं का गुलितक दु हनं गृधया खं सियागू॥
 सीगू सीया जरायू दाव मिल मननं पेदि संपातिनं का।
 कन्नाचाया कनं का दिगु खवर अनं गृध संपातिनं का॥
 अंगद आदी अनली परवतन बनासागे तीसं का।
 चो जा खेल सुनावो ~~नसकरन~~ ^{नसकरन} पुकं सी मखं मनमनं का॥
 तींगा नूया लि तोया अरणव भुगुनी दहलं ध्योकलं का।
 बाचा ईले ध्यनं का सहरस लि क्या ह्यू जुया सो जिनं का॥
 रावरा नं जी खना का दि दिल विरहनं अक्ल्यनं दी मखं का।
 हे सीना ! जी कना खं रघुकुल मारीया न्या निसें लीतकं का

॥ २९२ ॥

७ मं निमालय पाना सुका (गंका) धयाग अर्थे।

हे सीता ! दि न्यना का लिगु वचन थनं दीत माले धका का ।
 दोयावो सुग्रीवं जी हल थन जित जा लवीक्य मा हं धका का ॥
 दीतं मां मां मल्लया सिय धक सकलं त्याग पाये धुनं का ।
 बोना बोयाव बनर् आमित अन कने दीगु खं जी हनं का ॥ २९३ ॥
 बोयां बोये मज्यूर अति तव धनय सागं चार जि बोया ।
 दोर्थ वोंजा मवं का कामस जि दया नाप ला दीत बोया ॥
 एवरा ह्याई नुत्तं दय दुइत नपं राम आयाव लका ।
 सीता देवी ! दिन न्यो परवत दु दग माल्यवान् धागुनं का ॥ २९४ ॥
 जीमी बो दू अती वीर सुर व चनुर का डेसरी नाम बोया ।
 जीमी मां अंजनी का हनुमत लिगु नां दीं महीकी जि लोया ॥
 वरीनू घाना जिनं का रघुकुल मारीया खं फुकुनं ह्या का ।
 चीन्हं लीका दिसं का दिन रघुवाया दूत जूया वया का ॥ २९५ ॥
 नेना सीतां अनंली सियकल अनसं चिन्हं रामचन्द्र यागू ।
 बेको मीणं मसोसे सनमुल स्वत हं वायुया काय यागू ॥
 राहुं तोता वनेवं गुगु तह जुरे लीमिलाजू वये का ।
 वहुं ख्वालं जुयापो वल अन दकलं जानकी अये का ॥
 अय है का ॥

॥ २९६ ॥

श्री राम लक्ष्मण कुशलन दिल अन अयसां दुं मयानी तमं का ॥

हानं धालं अनंली पवन सुतन जा जानको मां धकावो ।
न्योका बीमे धुनं जीं दित धन धुयकं रामया खं हयावो ॥
जामे मा जीं दु दू ज्या जित धन कन सा या वने जिं वजूलं ।
लयाहां जीनं वनावो खवा जिन कने रामजीयात जूलं ॥ २९० ॥
हे लीता ! जी वबूजा हित असु लिसे लवावनावो द्योका ।
आशाजूया महर्षी पिनिगु अनसजा अंजनी मां जि न्योला ॥
वायू स्वामी द्योका जित धुयकल का कायजी वायुया का ।
वूली न्योकाव हानं पवन सुतन जा याक्य विखास धकाका ॥ २९१ ॥
धालं सीताजियातं रघुनुल मरीयाइत जी वानं का ।
हे देवी ! थो जिके दू दिन पुगु खन ला ~~सम~~ नों नोंगु नं का ॥
अंगुली जीं हया का दित धन बियतं धूगु रामं ख हेका ।
धीजे याना दिसं हीं मन थि जुयका थो कयाती दिक्के का ॥ २९२ ॥
धायू नेनाव सीतां अति मन हरखं वायुया काययातं ।
धन्ये धन्ये धका धा फकत दम्ह वया सागां पायातं ॥
अज्ञानी ला जि स्वामी बल बिल मस्वसें वो धनं द्योयतं का ।
श्री राम लक्ष्मण कुशलन दिल सां दुं मयानी तमं का ॥ २९३ ॥

(१) लयाखं गुरु मात्रा अइ मागु । कवेजुं लघु मात्रा याना तल । धुज्वागु दृष्टान्त
वायु चामय दु । थक कवेजुया कविउ इन्द्र पद्य ज्यायेगु कुतः याना चकगु या दसु
खः ।

भस्मं द्याये मयातं शुगु पुा दकलं दू सिये जिं मगानी ।
 सुक्ती याना दिलं रवै तनमनन हनं लोमनेनं जि म्वानी ॥
 इच्छा याना जुलं का रघुकुल मीतिनं शत्रु हूदेतनं का ।
 इस्तं मिस्तं सहाये बल वन हल रवै देवयाग्र बलं का ॥३७१॥
 याईग्र वं उधारं जित शुगु दुषनं आसनं जीं ^{वसुपुल} रवनं का ।
 हीं हीं दीया सुखं का चन दुष जुवग्र चाइ को ~~वसुपुल~~ वसुपुल का ॥
 सूमीत्राया भात्रया रववा खुन ^{वईला} जी मद्रुसां अनं का ।
 जोना फौजं वलं ला भान ^व हनं मंत्रिनापं चनं का ॥३७२॥
 मुत्रीपं फौज मुंका वइ चनस हनं वा लुसी शाल याना ।
 लक्ष्माजीनं मुन्तं कयदि चनस का वाराणं वेग याना ॥
 आई हानं दैकालं रघुकुल मीतिनं शत्रु अलनं कयेका ।
 रावराया दूल नापं फुकि चन दकलं दहनं दू दैयेका ॥३७३॥
 श्रीराम जूलं पलेत्वां लावमदुषुखुली चोगु यें को चन का ॥
~~वसुपुल~~ वसुपुल या रववा सुवासं वलगु हिसि दुगू ^{गम्कनं} ~~मम्कनं~~ यें अनं का ॥
 त्यागं याना दिलं का चव पाह सहं ताज्य तोता अनं का ॥
 नापं जीतं चनापो सुहसुह मुतिनं काल वनवासनं का

॥३७४॥

धिज्ये वार

शोकं दुं हे मया का भानि भयन मका ~~धिज्ये वार~~ रामजूका ।
 हे वान् दुं यनं थो रघुकुल मणीये ^{सैक्यन} योन् मेपिं मरू का ॥
 मां नो पिंके व मेपिं पाउरुष हनं ^{स्वैकेन} प्रेम मवं का ।
 कावं श्रीरामप्रियागू गन सक यनसं दे न्यने को जिनं का ॥३०३॥
 इच्छा याना ^{वे} सीतां रघुकुल मणीया नेन्य लीला धका का ।
 मुम्बुं दीगू त्वयावो अन पवन सुतं विंति यानाव ^{धा} का ॥
 धूगू चासं दि दीगू ^व रघुकुल जिनं दे मरू होसनं का ।
 मुम्बुं दीगू उकीं का दित यनस तथा थो तवं वामनं का ॥३०४॥
 कोने मानी जिनं ^व यनस दि दु धका सी अले का विं कृतं ।
 वान् भालू व्वनावो लावन लाव यनं भाइ का राम कृतं ॥
 सागा वारां कयेका लाव दक व सुका तां दुना ^{मई} रामं ।
 सहा थार् व लंका निशिचाल पुकं दित योकी ननानां ॥३०५॥
 सोये दे का व राम्या चरण कुमलनं त्वीमिलायेनु यीगू ।
 सोये दे दीसनं का प्रसवन गीसिं राम कायाव दीगू ॥
 नोजन या ला मया ला रघुकुल मारीनं नि ^द दक्ष अन्ननं का ।
 ध्यानं याना दिगू हे दिल मनमननं सुं मसो मेवनं का ॥

॥३०८॥

20/12/22

मच्छा की दुं भुजिं हे सरपत बलनं दुं लि हे नं मका का।
 केवलं ही हे स्वये गू तन मन व दु का रामनं ध्यान या का॥
 धं नं दो हे मरी का भति भति दिलसां दीइ वो गेल गा का।
 सीता सीता धयावो मधुगु वचनं धाइ रामं दना का ॥ ३०९॥
 स्वां सीं दुं हे मिसाया मलगु चिज विजं स्वेवनं शोक याई।
 कासूकालं मयावो आते मन विरुशं हा सीता नुं धाई॥
 हे देवी ! राम चन्द्रं धुगुलि मरुनं यात का ताप नं का।
 माहात्मा रामजीनं दिगुलि खवासं यात वं यत्ननं का॥ ३१०॥
 वाखं नैनाव राम्या मन खुश गुलि भू यात शोकं च्वनां का।
 निर्मलगु त्वीमिलायें आते हिसि दुम्ह वो जानकीं खं न्यना का॥
 वायूया काययातं अन ^{लिसल} ~~दुम्ह~~ बिलं सिधिलागू म्हुतूनं।
 हे वानर सो धनं धा अन रघुवानं दुं मका यो धुगूनं॥
 हिं हिं याताव शोकं दिल धक व कना भं विमज्जा ये मने का॥
 शैश्वर्य भू मन्त्रसां डान सिल नि धका काल दोया च्वने का॥
 कालं योका च्वनं का विपत्तन व चिना सातु साला दुहुं का॥
 जब हे मागू मज्जीके दुम्ह गनन दुला देगु जीनं मरव का॥

॥ ३१२ ॥

सो सो वानर वनं जीं गुलित द्रुव सिलं । म वो लक्ष्मण का ।
 दुंगा सेना समुद्रे कुति वनिगु गये वीर्य चोनं जिनं का ॥
 केना राम पराक्रम गुरुनु जित वनं चो द्रुवं पा याई ।
 गधले जी स्वामि काया निधि च कुलया माकनं नाश याई ॥ ३९३ ॥
 माना रावरा विनाशं शहा द्रुक धुना याइ लेका उजां ।
 दर्शन बीका जितं जा दधि मनुनि बले राम कायाव पां ॥
 आ हे का सा जिनं दे सिइ मखु वनसं धाल धा जी वनं का ।
 आजा दे का किलानं दनि अवादे निला रावरा व्यूगु नं का ॥
 पीडा दुष्टं मयासा वनस विमिखनं ९ दाय धाई धुगू का ।
 दाजू ! यों का गुनतं वनन उम्ह हिला रामयातं बिदे का ॥
 ध्वीकं ध्वीकं कनावो अति विमिखननं धागु वं नं मनं का)
 तोया इच्छा जितं जा यनि मखु वननं रामयातं बिये का ॥ ३९४ ॥
 धालं हान अविन्धं ^{सिलग} ~~मिल गुमह~~ ^{मन व ख.} मंत्रि रावरा जुजूया ।
 मानं याना जवोमं निधि च पतिनं शां कनं वं रं जूया ॥
 योंकी योंकी हवासं जुजु वनन दिनं जानकी राम सोया ।
 जूई का भाशनं दी कुल धुगु नगां धा व राक्षेस वोया ॥

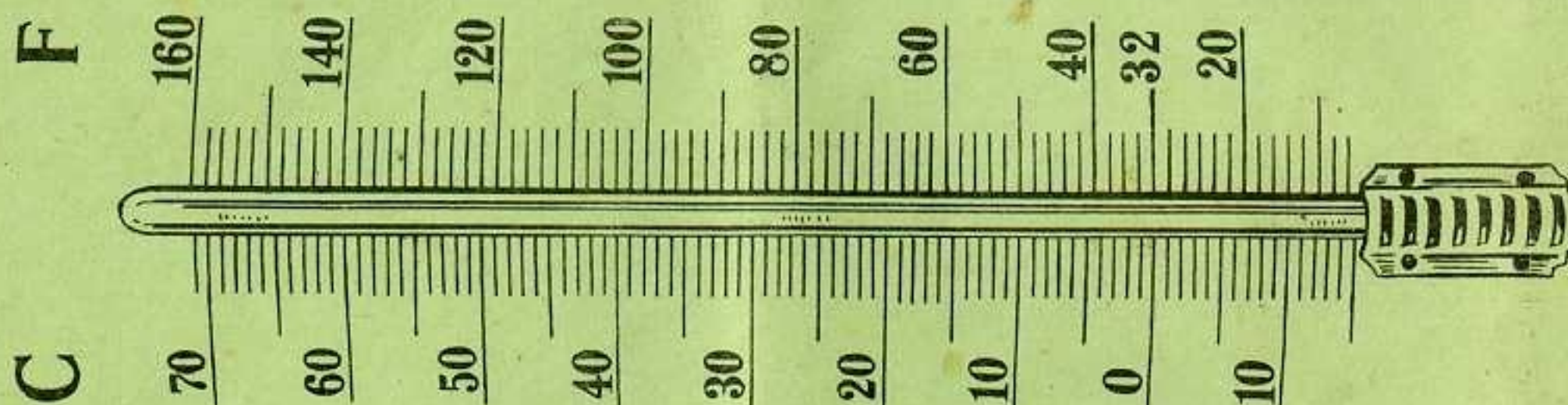
॥ ३९५ ॥

(९) विमिखन (पाण्डु लिपी)

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

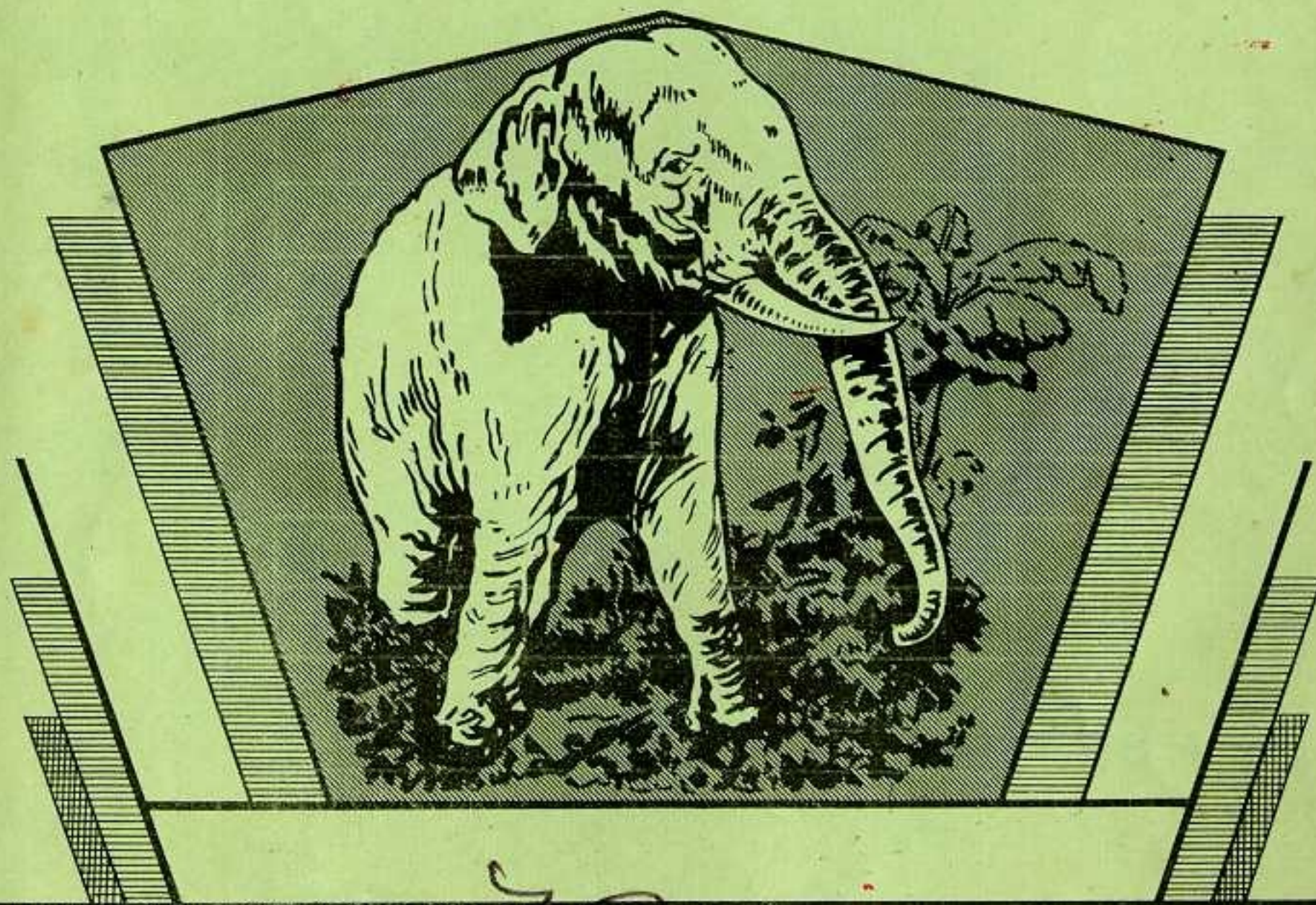
LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

The **ELEPHANT**
EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name जतिना लक्ष्मी Class _____

Subject सिद्धि रामायण (मुद्रा ३।४)

के रावण दुष्टन जा न्हयपनन मता कालया वदय जूया।
 हे वानर श्रेष्ठ आसा जित बनस दु का आइरू रामजूया ॥
 दामे धासा निद्रु जी नुगल बनस जा गूरा वानर राम जूया।
 उत्साहं पौहवं दू बल गुण सकतां तेज दू रामजूया ॥३१७॥
 स्यातं रामं दृक्कलं निश्चिन्त गतं श्रीं व्यदोलं दृचामं।
 सूता श्री राम रवना का मन धर चानं ग्याय म्वाली पुचासे ॥
 हे वानर राम रूपी रवि उदय जुया लंक हासेस रूपी ॥
 गंका दौया बिई का धक अनस धयाको सितां खेय रूपी ॥३१८॥
 पीनां पीये मद्रु मं खवल अन विहं धर्धरं खेबि हाका।
 धालं का अंजनीया पाम प्रिय सुतं आई रामं धका का ॥
 वानर भालू बुकीया फेरुज बनस हया लका कई का नुन्तं।
 हे सीता आ बचैं हे जिन भुगु दुवनं तोदियेके नुन्तं ॥३१९॥
 सीता माता ! दिहं धी लुकुन दियतें सागां पा वीने।
 यो लंका देश दीनं जिन लुकुन दिना रागां नाप येने ॥
 हे सीता ! होम यापिं फुड बिहि जन का इन्द्रया वासनं का।
 तौबे योंके जिन पू प्रसवन गीतं सो नुन्तं दितं का ॥

हे जानकी ! धन दिन खाने का व श्री राम ।
लक्ष्मी साहिब गेय पुके धक जू व पुम धाम ॥
माहाबली रघु पतिं दिन स्वे धका का ।
उत्साहनं दिल अनं प्रसन्न गिरी का ॥ ३२१ ॥
हे सुन्दरी ! धन दिन स्वयं मालिनं का ।
भक्तपत् पुकुं दिने दिनं जिगु जंधुसं का ॥
येना बिये धनन ही रघुनाथ चीकं ।
आकाश मार्गन वना जिन येक दीतं ॥ ३२२ ॥
पां वने जलधिनं जिन पू उचातं ।
लेका पुीस दम्हनं मदु का लि थातं ॥
तीगा नुया वय पुन्हं धन सुं मदू का ।
वेदे हि ! दिं धन खनी जिन तीन नू का ॥ ३२३ ॥
वया गये धन जिनं स्व वये वने का ।
संका तये ^{मन} ~~मने~~ मने मद्रु धका का ॥
विद्वान धार्मिक कपिं अन धा खना का ।
आसुर्य चाल अधिक् अन को सिता का ॥ ३२४ ॥

श्री

धालं अले व हनुमान स्वभाव सीतां ।
बोने गचे ह हनुमान नुभाव ती ती ॥
बोर्ग गचे गुलि व लं स्वयनं ह चीधी ।
लुक्कु दिना जित हनं धननं यनी की ॥ ३२५ ॥
श्रीगामया चाणसं हन धाल यों के ।
पाग्र न्यना अन सीतां हनुमान याके ॥
बोलं मती बुगु धका जित या ~~अनादर~~ अनादर ।
केने जिनं धन हको धल जी सासा ॥ ३२६ ॥
धूली मती अन तया हनुमान शानी ।
हपं क्यनं चव गुरां अनसं चवना नीं ॥
सीताजिया मनस नू उगुली समाणां ।
तीगा नुभाव हनुमान वल का सिमानं ॥ ३२७ ॥
भं भं तवेचिकल नू वन का अनं जा ।
पर्वत सुमेह सम नू वन का वनं जा ॥
दोर्ग मि ये अधिक तेजन धान ला का ।
ह्योने बोना चवन व जानकि नू स्वभा का ॥ ३२८ ॥

परवत सम आकार वायुया कायया का ।
 भयान्नित जुइ खंको को स्वयायो स्व आपा ॥
 उगु वलत स्वयायो अंजन लालनं जा ।
 विनति अनस याग धाल ~~अन~~^{येन} अनं जा ॥ ३२९ ॥
 अतिहिरे दुम्ह सीता ! दू जिके बल हनं का ।
 परवत भुमि देहां धो अताही व लंका ॥
 जिन जुहुन लहोना योयौ ~~के~~ पू का ध्व लंका ।
 खन धक दिन सीकी जी धयागू मनं का ॥ ३३० ॥
 अतित दिगु मनेसं वेडि का का हयासं ।
 रघुकुल माणियागू मोति शोकं बुचासं ॥
 कमल दल सिखायें चोम्ह सीता जिनं जा ।
 पवन मुत तवौ धी जूगु सोचा अनं जा ॥ ३३१ ॥
 मधुन अन धालं हे कपी न्यो घुगू का ।
 बल जिन घन ~~स~~ सी का तेज अइ भूतगू का ॥
 द मवल धक धासा सर वई घूगु लंका ।
 लुकुन जितन दीना यो कयनं पै धनं का ॥ ३३२ ॥

यन छि जितन जी है धाय माग्र पुवासं ।
 मज्जुल जुगति या ज्या जिं स्वया जा हवासं ॥
 द जुल वनिव वेगंठ गो फये वंगु ये का ।
 जित जुइ अन मुछ्या त्रासनं सो अये का ॥ ३३३ ॥
 हुसुसु वानि वेगं मार्ग आकाशनं का ।
 समुदर वनि गाया जी कुती वै अनं का ॥
 लुपुकुकिन दूना सागैसं वनी का ।
 नकर मगा डाया हरबनं नै अमी का ॥ ३३४ ॥
 हनुमत दिन देग्र नाप कोने मखं का ।
 मु वन धनस नारी ब्रह्म जोनी धनं का ॥
 असु गनत व्वां वै ल्हन्यसंतुं जलनं ।
 जिव दव धन खंका रावरां तोति दूतं ॥ ३३५ ॥
 निशिचत दकोलं तिन्हुया वोइ व्वां ।
 म्हायस जित तयावो दीं म दीं वं वनानं ॥
 फइ मरु धन ल्वाये संसये पारा जीव ।
 युपि त्रिशुल गदा दै शस्त्र जोनाव जीव ॥ ३३६ ॥

१) ल्वायें गुरु मात्र जीमाग, ता ल्हन्य मात्रा है यात्रा तल

सहजन धन लवाये मालि जीनं खने का ।
 कुति वरुनि अवश्यें दं लुडुं धी गये का ॥
 मानि हन जित सो न्हां राक्षसं च्वाकु जोना ।
 जित अमिसन साला घोंदि दं खं क जोना ॥ ३३७ ॥
 अमिसन जित काई प्राणा जीरु ध्व हे का ।
 द्रव निशिचा लवाई शास्त्र जोना कुये का ॥
 जित धम्प धनस सीला राक्षसं जोनि खं का ।
 धन जित जुइ आपत् वेर्य दं सोइ लंका ॥ ३३८ ॥
 धन धन फुड राक्षस स्यात धासा द्रकोलं ।
 रघुकुल मणिमागू तेजया ज्या द्रु वोलं ॥
 अमिसन जित जोना शक्यं घोंक्ये फूसं ।
 सुयेरि जित ~~अमिसन~~ अमीसं इन्ध इने जित नूसां ॥ ३३९ ॥
 कपिगा स्वय म्बालं हाक्यं जीं गनं का ।
 जित धन धन यागू युक्ति वेर्य वनं का ॥
 धन नप धन लासा रामचन्द्रं द्रको का ।
 दइ धनस ^व सिधरी कार्ययागू द्रको का ॥ ३४० ॥

बल भति दुम्ह राद को लक्ष्मां यो निम्हेत्यां ।

लि ससम्ह लि जूलं सी व श्री राम जूयां ॥

धरधुर नु मिश्रानं खोवि हार्ड व शोकं ।

दोपेगाल ~~व~~ सुगिक् कोनि सीनाव यो वुं ॥ ३४१ ॥

विय मरवु ग्लिन मेपिं स्वामि तोलाव इच्छां ।

बल दलन दको म्हुं रावणां वील थीया ॥

पर वश जिन लातं वश्य जीगू मद्रू का ।

गुखुवु धन ~~व~~ नाचं स्याइ लंका जुगू का ॥ ३४२ ॥

जिन अन यन धाया काय्य सिध्द जुलं का ।

फइमरवु धन मेवं देवला राक्षसं का ॥

रघुबुल मीगियातं त्याक्य फेनं मरवू का ।

जगत लुकन सीलं राम वानर उगू का ॥ ३४३ ॥

पवन सुत व्वना न्ही यावनं दं धनं का ।

रघुवालि व लक्ष्माण जू व सुगिवनं का ॥

मदिन जुगल जीन शोक याना धनं का ।

जनक सुतन धागू ठिक्क लूया मनं का ॥ ३४४ ॥

पवन सुतन हानं धाल सीताप्रियातं ।
जनक सुत दि नूलं शां दया भीगु यातं ॥
त्रिन दिगुलि स्वभाव धर्म इ का मनेसं ।
थेव पाति जक भापा तोतलं दीं स्व मेवं ॥ ३४२ ॥
रवगु दिन रवं लहातं शान् दया दी धये का ।
जिगु म्हास ग या वो काय दीं धा मये का ॥
रघुव दम्ह वाहेरु मे पिनी म्हं मचीया ।
मदिल दि जिगु म्हेसं थीय जीनं मजीया ॥ ३४३ ॥
मनमन दिन रवं का सत्यसं चोम्ह जूया ।
धामस दिति वोने मेव पैला म्हा का ॥
दुदु दिन थन यातं शो कु वो हय वार्ता ।
रघुदुलमगिनिं जा नेनिका पुकु वार्ता ॥ ३४४ ॥
थन मन वन नाया दी रवनावो जिगु का ।
त्रिन थन उम्ह राम्या हीत यामे बुगु का ॥
थालि मदि दिन जीनं रं हयवो बोध या का ।
पयगु थुगुलि लंका दुर्लभं मेवया का ॥ ३४५ ॥

जिन चनन वये पू तीं न्ह्या सागं का ।
 उकिन जिन धमागु जानकी रू धनं का ॥
 अधिउ जिन दि येया योंक्य आहे धका का ।
 रधुकुल मणिआगु न्ह्योन्य येदे धका का ॥ ३४९ ॥
 जरव जिन मयाना हे सिता न्ह्यो दिनें का ।
 धन जित दलपोलं चिं दु रू वू हनं का ॥
 गुगु चिज जिन बीया सीकि रूवे का धका का ।
 लिसल चनस वोलं धाड रामं रवेवं ~~को~~ (को) ॥ ३५० ॥
 भुलि अन हनुमानं धागु नेना सितारं ।
 अधिउ धरम पूम्हं जानकीं धाल हानं ॥
 तव धनगु दु का जी चिन्ह दन्तं धनेगु ।
 त्रिदुष्ट गिगिस कोनं छागु रवं दू कनेगु ॥ ३५१ ॥
 दन्हु उपवन काया धं दिलं ^३दी मूले का ।
 उगुलि समय सोया को वलं का अले का ॥
 जिगु नुगलस छातं त्वाकं ^३त्वाकं व कोनं ।
 जिन वइत कये का चागलं वो मवोनं ॥ ३५२ ॥

७ संयुक्त आख्या न्ह्योने चंगु कावः नं लघु मात्रा माने धन नगुडी
 सरे अंगु वरारसो संयुक्त वार्तन उर्यागु ड जी ।

गनन मवन कोनं लानये आस नं का ।

तमन जिन केये का बल्ल बल्ल अनं का ॥

कुति वन अनसं गा न्हलनं चाल दीनं ।

पुलु पुलु अक सोया अं न्हिलं का स्व दीनं ॥ ३५३ ॥

दिन न्हिलगु स्वयावे तं वलं अं मद्यालं ।

मद्रुत जिन सने नं स्यागुलिं धा अपालं ॥

शम जुल जितनं जा कोव स्वयां मद्रु का ।

मुलस तल जि राम ~~खि~~^{जी} स्वया अं न्हि का ॥ ३५४ ॥

वल अन जित कोधं यो स्वया राम चन्द्र ।

जित अन मतिनानं हेकलं का उपद्रं ॥

धर धर अन खोबी जी मिरवानं स्व कोलं ।

जित हेकल अले जा खोभि का कोस पोलं ॥ ३५५ ॥

तल जित दिन मानं कोय कोयात कोलं ।

रघुबुल मारीयाके मूलसं न्हल कोलं ॥

अनालि जिन दनावे मूलसं रामयानं ।

उगु अवसर सोया को वलं का व हानं ॥ ३५६ ॥

मुलस जिन दियली न्हेलनं चायकावो ।
 हन हन उम्ह कोनं केपुयावो वणीवो ॥
 आते हुव बिल कोनं कालु काना जितं का ।
 तुलुतुलु हिन कोलं प्वा अपालं गनं का ॥ ३५७ ॥
 जिगु तुगलन ^७ ~~ही~~ वोगर सोय धुंका व रामं ।
 जित दुव जुल सोया कोध या धूम धामं ॥
 बिन गुलिब तक रीसं व्वान व्वानं वने का ।
 उगु जाहने रामं रीस यातं अनं का ॥ ३५८ ॥
 मय मरु जिन सीता स्याय जीनं व को जा ।
 हुकुमं थिले जुयावो सोत ऊखे वुरे जा ।
 जित तुलु तुलु सोया न्वा तु सीही किकावो ।
 जिगु सनमुव जूया चोन जी तुं स्वयावो ॥ ३५९ ॥
 मरकत उम्ह को जा भेष धारी जयन्तं ।
 मय सम ~~व~~ व्वयनं फू च्वाक जूनाव भक्तं ॥
 रिस आधिबु पिकालं कोपनं धूम धामं ।
 कुश दपु चतफूना केउलं व्वावारां ॥ ३६० ॥

लिउ लिउ वन कोया वन्हु शत्रु अनंली ।
वखुनि व हरि ली ये को अनंली तु वं ली ॥
गन गन वन कोनं व्वां वनावो मतोतू ।
यव विवि यव हे लीं देस दूनें मसौकू ॥ ३४१ ॥
वय मदु धन धालं वाम्हु इन्दु वयातं ।
मदल रवें रिवें दग्नं सुं त्रयीनं वयातं ॥
मतल गनन वेतं वन्हु शत्रुं दूद्योनं ।
शरण वन ह्यासं राम सैयाव कोनं ॥ ३४२ ॥
भुह भुह कन कोया न्वाक जूतं वत्रै का ।
रघुवरन ~~व~~ मस्या का धर्म भापा मने का ॥
भुगुहु म्हु म्हु धाना सोयनापं क्कम्हं का ।
रघुकुल मगरीयाग्न न्ह्योन्ये येकं वलं का ॥ ३४३ ॥
हुकुम जुल व रामं कोरवयातं यचे का ।
मिसदल मदु जूये वन्हु शत्रुं ज्वनें का ॥
दनल जिन दु झुके दंगु मेसं दुग्न का ।
बिल अनस ~~व~~ कोनं खुन मिरवाया धग्न ॥ ३४४ ॥

रघुकुल मरिचिन जा कोरवयागू सिनासं ।
कयकल थव शास्त्रं कां जुयेकं दपासं ॥
नयन खवगु वीया ल्यों कलं का व प्राणं ।
मन मन खुसी जू को राम चन्द्र खनानं ॥ ३५५ ॥
रघुकुल मारीयाके वं विदानं कयावो ।
जुजु ~~खुनु~~ व कोनं न्याय लोताव लाको ॥
सन गुरा भाते सोया वम्ह शास्त्रं कयेहू ।
सुमुक सहन याना दाय दीनं दियेगू ॥ ३५६ ॥
जित हल दलपोल्या थासुं राक्षसं का ।
तन मन मन याना याहनं यत्ननं का ॥
जित बिल दलपोलं झां दया या धका का ।
बल जिन एक सीलं दी बुली नुया धका का ॥ ३५७ ॥
छगुलि जगतया दी बीम्ह राजा धका खः ।
आते सुरविर जूया दाय सुम्कं दिया खः ॥
बिशिचर रिपुयातं शास्त्र गबले हईगू ।
पवन सुत स्व दं न्यो राम कारां कईगू ॥ ३५८ ॥

२०

रघुकुल मरिचिनं आ सो जितं मान यासा ।
निहिचा कुलयागू नास यानं मया का ॥
आदीक बल धुलावा दीम्ह लक्ष्मराजिनं का ।
महल धनस वोना दाजुयातं यनं का ॥ ३५९ ॥
बल दु अनि निर्देह्यां इन्द्र व देवतानं ।
फड मरु स्व लुके नं दाय दीगू धिलानं ॥
दत लिमु जुइ जिगु पापं निश्चयेनं अपालं ।
समरथ दुम्ह रामे दाय व्वानं मकालं ॥ ३६० ॥
धुलि जनक जुजूया म्हायनं धागु नेना ।
पवन सुतन धालं सत्यनं धाय लेना ॥
दरसन दिगु याये निम्तिनं राम वन्दं ।
मनन भजन तोता शोक या का उपद्रं ॥ ३६१ ॥
आते बुद्धि~~क~~ जुयावो दाय शोकं दिया ही ।
उगु समयस लक्ष्मरा शोक तोती धया ज्वी ॥
आते हिति दुम्ह सीता भायया रप ध्वनं का ।
धुगु वावतस जीनं यात ही दर्शनं का ॥ ३६२ ॥

महु दिन थन शोकं यागुया नं प्रयोजन ।
 निम्हु दुम्हु अति वीरं युक्ति यातं धमाधम् ॥
 दरसन दिगु याये निम्तिनंया ^७ उद्योगं ।
 धरम दुम्हु दि सीता ! राम भाई स्व वेगं ॥ ३७३ ॥
 निशिचा कुल वो थो देश लंका फुकावो ।
 नगास दिन योंकी कोस पोलं खनावो ॥
 जिन अनस केने का राम जीया न्होवेने ।
 खव पुलि पक छीनं धाय मा का लिबोने ॥ ३७४ ॥
 पुलि अन हनुमानं धाय धुंका हने का ।
 अनलि उम्हु सितानं धाल का खं लुमं का ॥
 करपिनि उपकारं याय न्ह्या धर्मनं का ।
 उम्हु रघुपतियातं न्ह्यो कुशल या खंनं का ॥ ३७५ ॥
 छन अनस धयावू जानकीया खुरं का ।
 भिन भिनगु नहवागू खान मा लोलमं का ॥
 स्वयनप हासे दूषिं वोन होया सोहली ।
 जगत मा गनं हे सीता देला उकेली ॥ ३७६ ॥

⑦ लघु मात्रा हे माने याना तल ।

शिरस वचन मां-बोया ^{त्यावो} निम्हेत्या ।

~~वचन मीस तमा ^{वो} मां व बो वे निम्हेत्या ।~~

रघुकुल मरिगे मापं जी वया न्हां व ~~यो~~ या ।

सुख दुख सह याना चैन बोया बनेसं ।

सुख मिल निमि माजुं काय वूया अनैवुं ॥ ३७७ ॥

धाम अक धयावो सुखख तोता उजाग्र ।

धन जन फुक तोता वास यातं गुयाग्र ॥

स्वयनप आति बाला बुधे ज्ञानं दु बोया ।

रघुव दम्ह बोयें माम ये का जि बोया ॥ ३७८ ॥

रणानिल ^न जुईग्र कीनं दू मसीला ।

अजिपिनिगु व आशा नास याये मजीया ॥

गुलितक निमि बाजुं प्रेम या वं उलीं या ।

जित मिन आति यो का शां दयावो किजाया ॥ ३७९ ॥

गुलि सन वन दुं ज्या सिध्द याये फया का ।

विरह उकिन रामनं बो मद्रुसां मया का ॥

आति भिनगु स्वभावं ज्यास जूये फया का ।

रघुकुल मारीनं वो चौदि यं हे मवो का ॥ ३८० ॥

11

74

1117

10

1999

1976

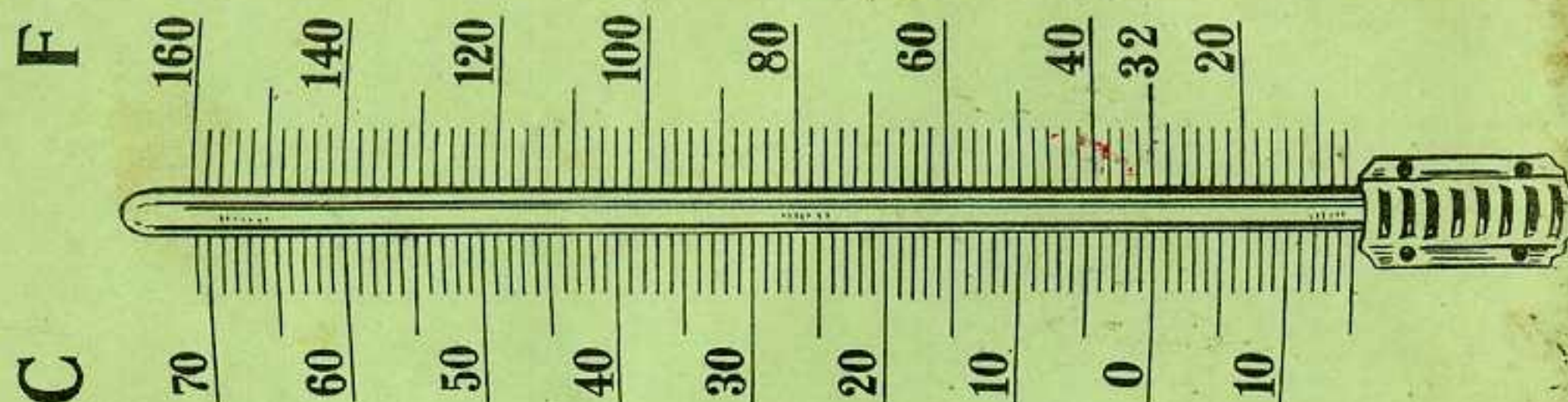
10

1

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

2326

CONVERSION FACTORS

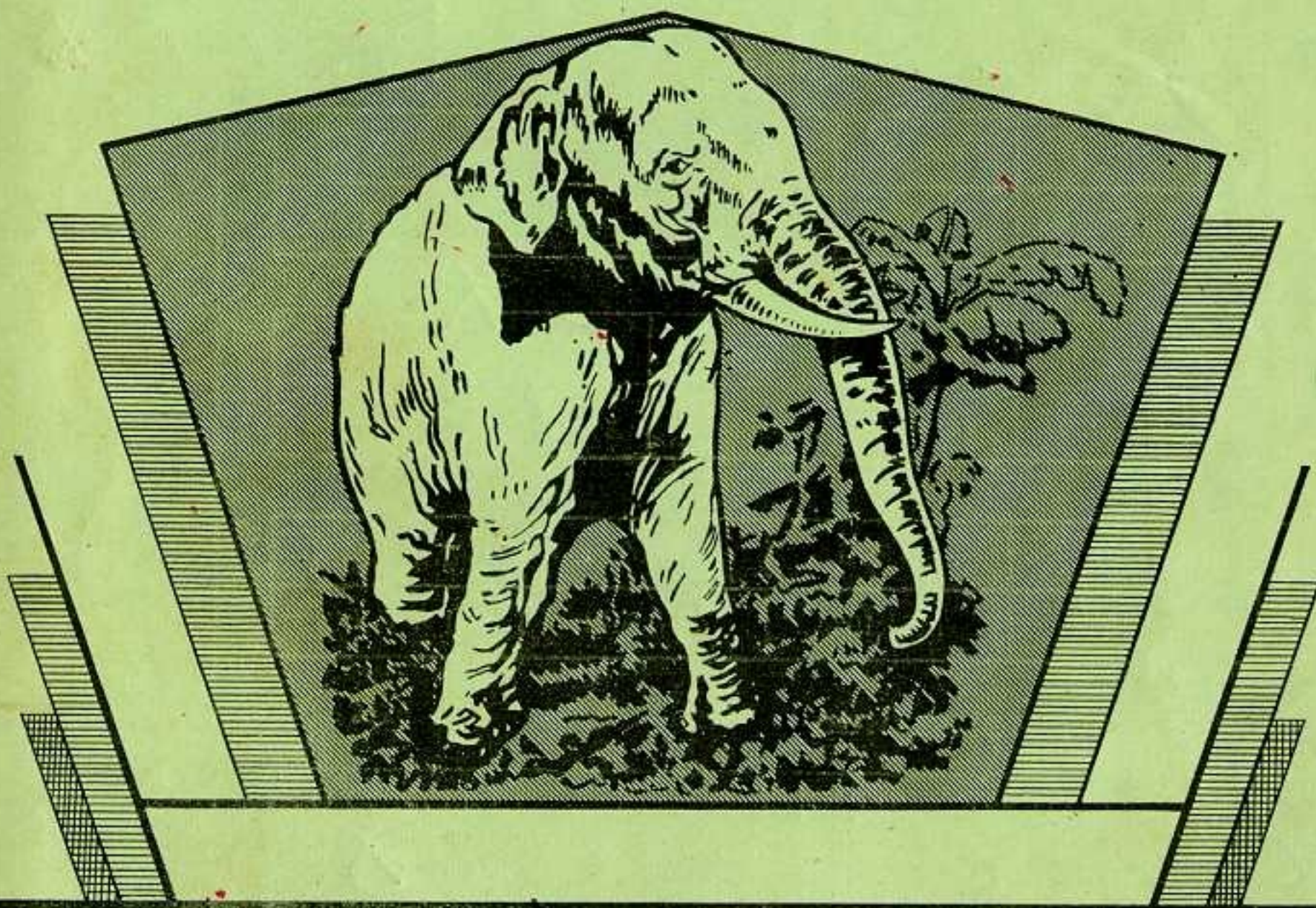
TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

R

The ELEPHANT

EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name अनिल कुमार Class _____

Subject हिंदी रामायण (सुन्दर काण्ड)

६६

21

धन अनस धया व्यू जी कना दोक पू खं ।
 सह दिन जिगु या धा न्याक दासां मरू खं ॥
 जित हाण जुमे हुं न्यो जिनं यय्ये धासां ।
 जिगु डव अलितं कीया कनं धा व हुं सां ॥ ३८१ ॥
 पवन सुत ! व लक्ष्मणायात धा हुं द वीना ।
 गन तक जिन लहाये बंधने सं जु चोना ॥
 सहजन धन याये पू ख दं ज्या जुलंतं ।
 रघुवा जुन याई दं खं नेना व यलंतं ॥ ३८२ ॥
 दशाप जुजुयाम् दं योम्ह काये जि भात ।
 वरूत धन वनायो धा हुं जी म्वाय गात ॥
 धानि लोदि अक जीनं प्राणा लेका च्वेने का ।
 लोदिनलि जिन सत्ये प्राणा तोता बिये का ॥ ३८३ ॥
 पवन सुत ! धनं न्यो जि धयागू लुमं का ।
 हल धन भगवानं ^{पृथ्वी} ~~पृथ्वी~~ ^{नापं} ~~वहोना~~ ^{लक्ष्मणा} का ॥
 जित न धन वयें हे पापे राक्षस दुचासं ।
 रघुवा धन भाया यों दि जी धा हचासं ॥ ३८४ ॥

हल धन भगवानं पृथ्वी नापं लक्ष्मणा का ।

① पृथ्वीन (पाण्डु लिपी)

मरणी वीये तेनं पवन सुतयातं अन हितं ।
हिया मोती पन्ना उडितन युनाग्र उगु तिसां ॥
चिनाको पोका कोप्ते रुधुवा जियातं व्युध्व धका ।
बिलं का सन्मानं पवन सुतयातं मारी धका ॥३८५॥
अले माहावीरं आरि त्रिनगु रत्नं युगु धका ।
मन्नीतं लहातीसं पाचिनस चिनाको व तल का ॥
अती मू वं भापा मारी धक विवाया मनन का ।
स्वचा हूला सीतान मन अन याग मनन का ॥३८६॥
दरेके चीला चीनं अनस हनुमानं सुमुक का ।
मने लूया वोया रुधुवा व लक्ष्मणा अनस का ॥
खुशी जूलं मन मन पवन सुत सीता जक स्वया ।
हनुमान वीनेतं मसुवन चीनं मारी कया ॥३८७॥
मने हरव ताया पवन सुत लेका सहाया ।
गदीया न्ह्योनेसं परषत गयेतं च्वन स्वया ॥
मरणी वी पुंकाको पवन सुतयातं अन हितं ।
सिये वी यानं हे मारी त्रिगु खनेवं लुल हित ॥३८८॥

वना को चीं क्यों दं रघुवलियातं जिंग धका ।
खनेवं रामजीनं लुमानि त्वम्ह्यागू रवै त्व धका ॥
जि वो मां कौशल्या दहाथ जुगू वो त्वम्हसिया ।
जितं व्यूगू माजुं उगू भारी विहाले जित तिया ॥ ३८९ ॥
अहो वानु श्रेष्ठ ! दन चुगुलि ज्यासं मन तया ।
यनावो उद्योगं मागी वियव रामं मन तया ॥
मनं लवाये धाई मागी अन क्यावो खुशि जुया ।
दु यासा लंवे पै जिंग दुव ह्यासं वि जुया ॥ ३९० ॥
सीताजीनं बुलि अन धया दीगु नेना कपीनं ।
बिन्ती जाना तिरन घमनं जानकीया तुतीनं ॥
वोने ल्योगू अग मरवन का हाकनं जानकीनं ।
लीसा काकां मनन हरखं धाल राम्या नकीनं ॥ ३९१ ॥
रामजी लक्ष्मणा निम्हसित दनं जी कुहाल् धा वनावो
दानं मुगिष जुगु व गुलि दू मंत्रि चोपीं क्यावो ॥
धाहुं याकनं जिंग कुहाल् रवै वो क्या ~~चोपीं~~ ^{चोफ} यातं ।
घानं याहुं दन हतपतं कै वना रामयातं ॥ ३९२ ॥

कासं धा हुं रघुकुल मरागी स्वा बले जी स्वयानं ।
 दैगू वाक्ये जिगु खै कनसा याइ उद्योग हानं ॥
 सीतां धागू धुलि अनस तेना ~~जपा~~ लहातनं का ।
 माहावीरं ~~उत्त~~ ^{लिमल} बिल का जानकी यातनं का ॥ ३९३ ॥
 कर्द श्री रघुनाथनं अतिरमं माकुः व भालू जवना ।
 तेका वी दिगु दुरखनं दकलनं जीनं अवश्यं खन ॥
 देत्ये देव मनुष्ये सुं जिन मखं त्याकीम्ह रामजीजिनं ।
 त्याके पै चम को रबी ~~सुपनी~~ ^{सुरपनी} बूई मखं रामजीनं ॥ ३९४ ॥
 त्याकी का दकलं च रावा पुती श्री रामचन्द्रं धये ।
 धाये सत्य वचन न्यनाव कपिया सीतालि दीलं अये ॥
 सोयां सोय मगा लिली अक स्वया सीतालि या खं मव्या ।
 ✓ त्यानूलांदि दूवं दन्तू वन सुला माया बना जिं धया ॥ ३९५ ॥
 ✓ न्ह्येनेसं द दुसा मनी जिमनसं शोकं दूचो निघो ।
 बोने धुंम्ह हनं वईगु गबले आ हे ~~वो~~ ~~घो~~ ~~निघो~~ ॥
 संरवावं जि मने जि म्वाय फडला शोकं पुकी का जितं ॥
 तोता दं वाने का व शोकन दुवं पीडानु याई जितं ॥

॥ ३९६ ॥

→ बोने धुंम्ह हनं वईगु गबले आ हे दूचो घो - निघो ॥

सेखा वं लि मने सहायक दनं माकः व भालू कनं ।
 अहिगू गननं ध्व सागु पुला श्रीराम लक्ष्मण हनं ॥
 वायु के हनुमान् गरुध स्वधू दू जाया वये सागरं ।
 मेपि जीव सु दू बुली बल दुपिं याये सितापी भ ॥३९७॥
 आशा जूयु सितां नैना व हनुमान् कोया भोसा कनं ।
 राजा सुगिब दू अनेक वि दू कोटान कोटी हनं ॥
 लयाये दू गन धाल का अन वना सूरा जुयाको दना ।
 लीचीला गननं वई मखु अपिं लवाये धकावो वना ॥३९८॥
 बल्ला धाला जितं क्याव धन दिं लंका पुरीसं दूको ।
 सुगिब्या सतिवुं लि येनं बल दुपिं आपा स्वना जीं दूको ॥
 लहाना व्याक मरपू वयान अमिगू बल्ला अपिं भं अनी ।
 चीधं ज्यास जुया दूया हल जितं ल्वीका दिसं दी मती ॥३९९॥
 शोकं याये मने उकीं जिन धया माजू सीतान्हां दित ।
 फोजं फोज मुनाव वान धनं तीगा न्हुया वे जिनं ॥
 लंका देश दुने लुबुं जिन दिना वेये स्व राम लक्ष्मां ।
 वारा तोता आमिसं ध्व देश भीसं धूलं मुनी देशनं ॥४००॥

४५

श्री रामं पुष्पिका ध्व रावरा पुरी रावरा समेत बन्धुनं ।
 स्यानाको चमितं यनी दित हनं देशं अजूर्याजुनं ॥
 याना दोसुं दिनं अधीक अधिरजं मंगल जुई का हनं ।
 दर्शन याई दिनं रघूकुलप्रणी होगू मि ये चोम्हनं ॥४०१॥
 राजा मंत्रिनपं व कुल पौवार स्याये पुसेली हनं ।
 शोकं पार जुईगु दिं रवनि अले पत्तागु श्रीरामनं ॥
 रावरास्यात धका रवनी अन दिनं चक्सें दुधाये चनं ।
 शोकं चाये मते सिता दिन धका हेका हनूमान् चनं ॥४०२॥
 यो लेका पुसिं रवने दइ दिनं श्रीराम लक्ष्मण हनं ।
 कोई फौज चनं अती बल दुपिं माकुः व भालू जरां ॥
 चूपीया पलिसा अमी सकसियां ता वो लुसीका हनं ।
 लेकासं रवनि का यपिं वडूगुनं ल्वाये धकावो चनं ॥४०३॥
 तोप्रीकं वडू का ध्व देश दगलीं हाल विस्वरं चनं ।
 रवोये दीन मते मनं अधिरज या तोता दिसं शोकनं ॥
 हे देवी! दिन सो ध्व राक्षस कुले तानं दिये म्वाल का ।
 जी वोना गुरुनू व राघवाजिया न्ह्योने विये रत्न का ॥४०४॥

धूली काल धनं लना दिहें दिनं वानाव शोकं मनं ।
मेना श्री हनुमानया अलि वचन सीता खुसी जू अनं ॥
मवाये जात धका मियेगु मननं मेना जिनं शोकनं ।
वोयावो जित दं विधाव भासा खुसी जुलं जी मनं ॥ ४७५ ॥
यानावो धन दं कृपा जित ~~चा~~ अती या दं उपाये पुगू ।
धर्मात्मा रघुनाथया म्हादि जिनं गोले ~~द~~ धिये दं उगू ॥
हे शानी हनुमान् ! धनं लुमनका ब्यू दं जलनं वना ।
कोया पारा मका ~~य~~ मिवा दगले कां यागू खं कं दं वना ॥ ४७६ ॥
हानं कं जे दको कुती वन सिंह वस्पोल रामं कया ।
मेगू हे सिंहलं तिका दिल जितं धालं धका दं धया ॥
कं हुं राघवयात न्हां दन वना हे वीर ! सो याकनं ।
बल्ला हां रघुनाथ इन्द्र समनं जीं दू हिलं का धनं ॥ ४७७ ॥
पापी रावसानं जितं हल धनं ग्यां ग्यां चवना जी हनं ।
तोपूयाव तया मरागी व ~~म~~ जिनकं न्हिं न्हीं स्वयावो धनं ॥
दिंकावो नुगलं चवना जिन धनं वोगू दये चोनका ।
म्वाइला ~~दि~~ जि धनं व शोक वइ का चोनी लहीनं हका ॥

॥ ४७८ ॥

धुं धुं दी नुगले व राक्षसतसे ध्याचू नकीगू खेनं ।
केने माल जिनं घमीस दुसगुं नापं दृक्पासं हनं ॥
याना जिं सहनं धव दैत निमतीं न्योला हनुमान् हनं ।
लच्छी म्वाय तिनी अनंलि जिन जा म्वाये मरू न्हं चनं ॥४८८॥
पापी रावरा का दया मदु हनं भीगू मसो वं जितं ।
धीलां हं चवनसा जि म्वाइ मरू न्हं का वा गुणनं जितं ॥
खो खो जातकिनं धयाव चवनगू नेना हनुमाननं ।
धालं का अनसं व वायुसुतनं सत्ये धकावो अनं ॥४९०॥
हुं हे ज्या मसनं व राघवजिनं शोकुं अन्धे हे दिलं ।
शोकुं या ० रवनं का व राघवजिनं लक्ष्मणजि तापं दिलं ॥
हे देवी ! दित जी अती कठिननं सोये दुशू का हनं ।
खेले हुं दु मरू व शोक दित न्हं तोता दिसं शोकनं ॥४९१॥
खेनं सिंह समान बल अति दुपिं श्री राम लक्ष्मण निम्हं ।
सो आई दित का मुकी धव वगरी आयाव हे कि निम्हं ॥
राक्षेस रावराया दये दुइ मुकं सहा याना चनं ।
हे देवी ! दलपोल योंकि सहजं देशं अजोय्या हनं ॥४९२॥

श्री राम दक्षलं स्वयेव सिद्धुं चिन्हं विया दो मनं ।
 हनं धागु स्व^{का} जानदिलिनं आसज्य चाया मनं ॥
 आशा जूल हनं विये धुन लिनं चूडा मणी दन्त का ।
 श्रीरामं स्वयवं मराणी लिंग धका सीकी लुलं जी धका ॥४१॥
 हे वीर काना राम चन्दु दक्षलं जूई ^७ पाल्या दं खं नं ।
 सीतां धागु डनाव वायु सुतनं जोना मराणी वं अनं ॥
 कोदूना सेलनं नमो धक मनं यानाव वेने त्येनं ।
 तीगा न्हूय धका विचा मननं यानाव ताकं त्वनं ॥४२॥
 वो सोया जननी सिलाले रक्खल का ही हीलनाको हनं ।
 आशा जूल वये हनुमत धका लीसा कया न्यो हनं ॥
 कं हं जी दुशलं धकाव मनसं श्रीरामयातं वना ।
 रासेसूया पुचले चना दिल धका न्योका खु हां दं वना ॥४३॥
 सीतां लहागु खनं नेमाव हनुमान् संतोख जूया मनं ।
 सीके जा धुन का सिलाले वन का वाकी दनी ज्या हनं ॥
 सोये मानि धपीकु गुली बाले धका याना उपाये वनं ।
 केने माल पाक्रमं ववगुनं याये पुचे जी धनं ॥४४॥

h ७ खड़ी

स्थाना की अग्नि की ~~धक~~ ^{धाक} ~~हकोल~~ ^{हकल} लवाये दिनी का लिपा ।
लवीके मागु सिता लुयेक्य धुन का ध्वो ^{ज्या} मला का लिपा ॥
राक्षेसया बल वो लिगु बल गुली सीकाव ल्याहां बना ।
राजा सुग्रिवयात धाय दतसा ~~विही~~ ^{विही} लिनं जी खना ॥४१॥
उपाये दू यासा लिन वन वयाया फल दर्ई ।
उपाये दू यासा निशिचल लवाये धक वई ॥
गधे वो रावराणं लिगु बल धुली न्हा धक सिई ।
व रावरा ल्या वोसा लिन बल वयागु वन सिई ॥४२॥
वया बल सीकावो वनन लिन वीने मनसुवा ।
मती लू धो खं जी उपवन नि स्योंके मनसुवा ॥
धियागे रावराया धुगु वन अशोक आधिकनं ।
गतावो वोग्र सी मिन नइ गधे का धुगु वन ॥४३॥
बिये जीनं स्योंका पुनुमनु पुयावो धुक सिमा ।
तुयेका गो गो नं फल फिल कुतीका धुक सिमा ॥
धधे संग्र सीका तमन खाने रावरा आधिकनं ।
त्रिगुल बाला जोका विरघेल होया छई हनं ॥४४॥

जिगन्धोने वेवं जुइ धनस संगाम् आधिकनं ।
पराक्रम केनात्रो धनस दक स्थाना बिय हनं ॥
वने मज्जां ल्याहों पुग नगर तोता सुमुकनं ।
सासा सुगिव्या गृहस जिन बोने दकलनं ॥४२१॥
मतीं यो ताक् याना पवन सुतनं जा आति तमं ।
सीमा तोती धूलं कतपल तुलतं यच्छम ॥
अनेकं जातं जात ~~दुख~~ सिमा कोरित कमं ।
उजादं यानाको बिल अन अशोकं धन दंड ॥४२२॥
मचल वनस दहो भिंगु हैं वो सिमातं ।
निमलग्गुरवूया स्थोकलं फुक्क छातं ॥
पावत आते खांला स्थोकलं का चवकानं ।
अल बात व पंदी पीन लंकाव हानं ॥ ४२३ ॥
वन पुक्क जुल संहार ~~महा~~ यो ची ~~कुना~~ का ।
नकल दुम्ह मिसाया गा मदूये वया का ॥
आति हिमि दुग दंतं मातुं तोपुया का ।
स्वयनप आति चक्कं चूरा यानं वूया का ॥४२४॥

धुँत व मृगत पेंदी ज्वागु तालं सना का ।
जुल ~~वन~~स हाला तीग नूया जुया का ॥
जुग फुक अन दें जा लेंहयागू बनेसं ।
डाव हिल वन जन्तू पीनुया जू बनेसं ॥ ४२५ ॥
फुकल वन अशोकं माहवीं दकोलं ।
आति हिमि दुग्ग माक : यच्च जूया दकोलं ॥
गुगु नहून रावरा मं म्वयेकी दकोलं ।
निशि चान व नापं ल्वाय भापा दकोलं ॥ ४२६ ॥
सन अन हनुमानं यच्च जूया बनेसं ।
सुमुकु गल लुवा च्वे तीग नूया ज्केसं ॥
अनलि फुक व पेंदी हागु तायाव वेगं ।
जल व वनस दूने शब्द चानघोर वेगं ॥ ४२७ ॥
हाला जूलं अनली अति ततसलनं पेंदि द्को बनेसं ।
तोतो धूला रिमानं खल बल जुल का वो अशोकं बनेसं ॥
पेंदीतं चास चाया विमि वन अननं वो बने हे पिनेसं ।
ज्याना लंका पुरीया निशिचा फुकया चास ज्कोलं मनेसं ॥ ४२८ ॥

पशूको पंक्षीतं विहीविही वनाको सुलवनं ।
 अनं नौना मेलै भव लिउ वचे या सुलहनं ॥
 जुलं नाना रंगया दुसगुन उचासं आघेकनं ।
 उजोगू कालेसं दन अनस ताक्षेस फुक हनं ॥ ४२९ ॥
 खनं तोली धूगू वनस फुक वृक्षे गाहेतनं ।
 हनं वानर भेळं खन अन वनेसं दुगु हनं ॥
 तपोधी जूयाको परवत समानं रूप जुया ।
५२ ख्याये भाषा निदीयातयातं थुगु जुया ॥ ४३० ॥
 खनको माहावीर पावत समानं तवधिक ।
 सीतायाके नेनं ध्व सु जनन कोम्हं खैं कैं सिक ॥
 जनं कोगू सु हां आघेक तवधीम्हं दुत सुया ।
 दुया नितिं कोगू थुगु बन अशौके वन खुया ॥ ४३१ ॥
 दु खं लहातं हेलं निमित्त फुक कं न्हं दन सीता ।
 मते ज्याये दनं भय बिय मरवू नहा थाने सीता ॥
 सीता माहारानी उम्ह कपि वयावो दि व लिसें ।
 जवा वीलं सीतां दिमिसन सिये मा लि व लिसें ॥ ४३२ ॥

दुया खं लहा वोगू दिमिसन जुये फू रूप हिला ।
मसीया जीनं जा सु वल चन लंका पुरी हिला ॥
सिये मा दिमसं नुं खनि नुति बियागु बिन नु का ।
जिनं ज्या ~~वो~~ वो वोगू सु व चन बनेसं वलगु का ॥ ४३४ ॥
दिमी हे राक्षेसतं वल जुइ व वानर रूप जुया ।
सिताया खं नेना मनस वल धन्दा आने जुया ॥
सिताजीनं धागू उले वचन नेना अनस या ।
निशाचरनं दक्षो शिति मिति कनावो जुल स्था ॥ ४३५ ॥
महुत महुत माहा थो सु वोगू धनं का ।
थक फुक निशिचरनं लीमलाकं जुलं का ॥
दम्ह निम्ह अनसं चोंकं वनं मोपे ~~न~~ का ।
खवर यन व रावरण चोंगु धासं अनं का ॥ ४३६ ॥
फुकल फुकल राजा की अशोकं वगैंचा ।
अन वल दम्ह वानर याय फू भीत लैचा ॥
वनस गुलि सिमा दू तोति धूलाव स्योका ।
फुक धुन अनेदंनं ~~अन~~ वो सिता चोंक ल्योका ॥ ४३७ ॥

मासेल दुदु खं ल्हातं वो सीता नों नुयावो ।
व सुवल चन सीता कं धयानं मधा वों ॥
मनन वन कनेगू नास्ति याहे मया का ।
दुदु रवं जुल निम्हेस्या वं कने हे मधा का ॥४३७॥
हलभुइ चन इन्द्रं दूत याना धवयानं ।
कित हल रुघुनाथं जानकी माल्ययातं ॥
मनसुव जुलि यानावोम्ह माकः ध्वहे का ।
अनन चनन वोसां आ दु याये वहे का ॥४३८॥
फुक फुत फुलवारी म्ही अशोकं जुजू ! सो ।
फुक वन हितु हीला तोयुला वं सिमा सो ॥
फुक वन बिल सेंका भाड तोती युला का ।
चलमल जुयकावो वन फुकं नाश या का ॥४३९॥
गनस चन व सीता वो दूक वं मसेंकू ।
अन दुगु आति भिंगू दें दरवा हे मलेंकू ॥
मधिल गन दु सीता त्यानुयानं मस्यू का ।
जनक सुत मसेंके धोंगू वैके दु ज्यू का ॥४४०॥

उलिमादि बन सेंका दाय लेंकी दक्का ।

महुगु मरु फेहे पू आलपं लेंकुगू का ॥

मचिल अस सीता बोंगु घाये जुया का ।

अकिल गुलि दु बोया जात माकः जुया का ॥ ४४१ ॥

स्वयनप आति बांला सोयनापं ययापू ।

मचिल उगु हिमा जा सिंहपा नाम धागू ॥

मनमन आति ग्याई माकलं खाक रवंको ।

बन फुक वन सेंका यध्य जूया सनं सो ॥ ४४२ ॥

खवर वियत बोया हे उजू रावरां सो ।

हुकुम लिमित बूसा दणु याये चनं सो ॥

हल चन दलपोलं मन वना जानकी का ।

हियधक मन याम्हं नोनई जानकी का ॥ ४४३ ॥

असु गुलि दु लुकुं हा दप्पा हे मुतूनं ।

खन उलित नेना दूत यागू मुतूनं ॥

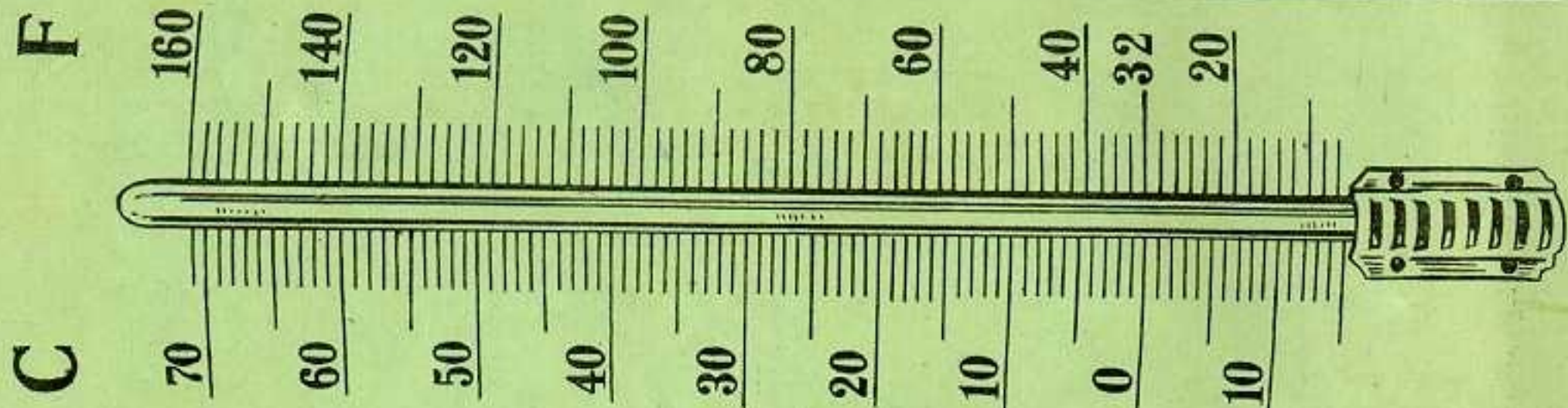
अधिक तमन वालं दोगु मिंघें जुयानं ।

तमन कन मिरवानं रावरां जा स्व हानं ॥ ४४४ ॥

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

2326

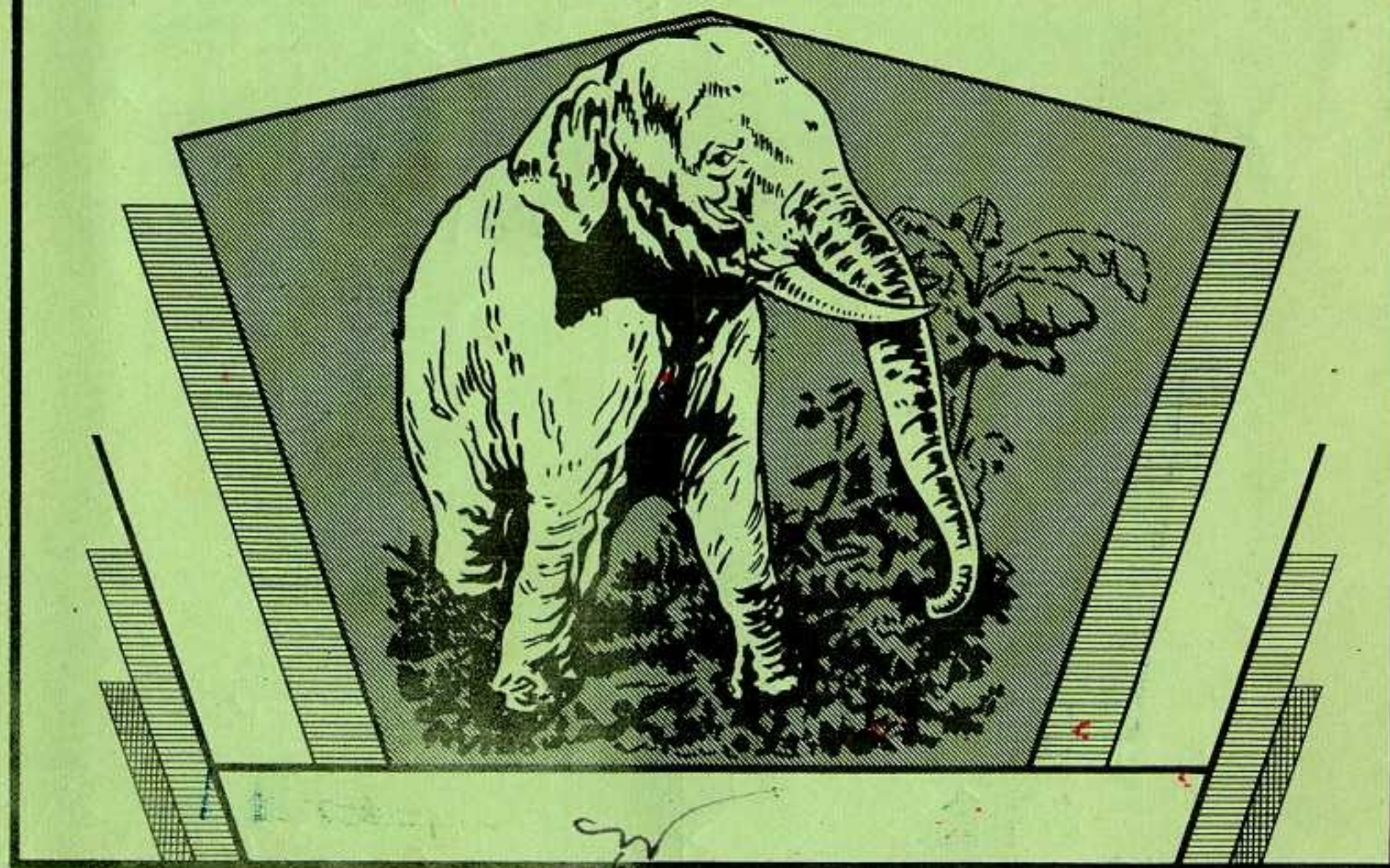
CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

The **ELEPHANT**

EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name अनुराग Class

Subject हिंदी-रामायण (सुन्दर कांड)

कुलि बल स्व मिरवानं खोत्रि धातु जुयानं ।
मतस त्रिकन जूबें कोध त्रोलं दूयानं ॥
बल दुम्ह अति रावरा तेजनं दू अधीकं ।
अति बल हनुमान्जी लाय बापा व ठिठुं ॥४४५॥
थव ति बल दुदूषिं होयतं राक्षसं का ।
हुकुम बिल जुजूनं फौजयातं अनं का ॥
वय दूला वन राक्षस शास्त्र अस्त्रं ज्वना का ।
स्वय न अति गयानक चोंगु गो ये मृजा का ॥
ततग्वल आमि प्वानं ज्वायनं सो तला हा ।
उलि गुलि बल सीके वो लना लीगला का ॥
वन अधिक सुगानं लाय बापा हनुमान् ।
सनमुपक वन फौजं ल्वाय बापा अमी मना ॥४४६॥
वन अन हुक फौजं देश यागूर फिनैसं ।
गन च्वन हनुमानं वोन राक्षस उरैसं ॥
मतस गुगु रितं सो जू वनी की धया का ।
तरह तरहयागूर शास्त्र अस्त्रं ज्वना का ॥४४७॥

॥ १ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ २ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ३ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ४ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ५ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ६ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ७ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ८ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ९ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १० ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ११ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १२ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १३ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १४ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १५ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १६ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १७ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १८ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ १९ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ २० ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

पवन सुतन यातं नाश बोया अकाशे ।
 चुरण अनस यातं दैत्ययातं व काले ॥
 निशिचरन चये दो नाशयातं द्दकोलं ।
 पवनसुत सुरा का मन क्या स्वान होलं ॥ ४५७ ॥
 गलं का तोलं च्वे पवन सुत तिगा अन नुया ।
 ववे जूपिं राक्षस विमिवन अनंली हुतु हुया ॥
 तिगा वंपिं वोनं वृति महु गुलीयां महु लहा ।
 दुधा चा लापिनं दुव मिल अमीसं अनस हा ॥ ४५८ ॥
 लिहा वीना धालं विर विरत सीगू खवरनं ।
 जुजू रावरा ~~हिं~~ ~~न्या~~ युगु गति जुलं का लिमितनं ॥
 थली नेना रावरा अधिक तम चोया अनस का ।
 हनं लवाके द्वैतं रसा भुमि स्वयावो अनस का ॥ ४५९ ॥
 चये दो राक्षसतं फुक बुण यानाव अननं ।
 हनूगाननं धालं मन मन यचे का अन हनं ॥
 फुक सेंका बीया वन उपवनं का लिन वनं ।
 थमी शीया योगः फुक चुरण याये जिन वनो ॥ ४६० ॥

→ हिंन्या

[illegible]

अनी याना वौने जिन चनन सीता जित हनं ।
 थुली मन्तं भाषा अति तवाधिकवो महि हनं ॥
 नन्या ये हा लावो भगभित बिलं का सकसितं ।
 हनुमान हा नेना अन बल व राक्षेसुत अधिकं ॥४३५॥
 बुपी भाला खड्गं गुले दत ^{उली} उलीयां महति म्हती ।
 ज्वनावो व्वां वोलं पवन सुत सोया अन अती ॥
 चलेयातं शस्त्रं हिसि अति दु ची का प्वलललं ।
 अती ची सूर्य ये अमितन वनावो कयकलं ॥४३६॥
 अमी राक्षस फोजं बिल अनस चैरा ^{वड} चैदिगं ।
 गव्हे गंगा कुण्डं च्वनि हिसि दयावो व अधिकं ॥
 दुने लाम्हं वायूसुत अधिक शोभा दत हनं ।
 थुजोश् सोगावो पवन सुत चोथं च्वन हनं ॥४३७॥
 भयानक् रूप याना सन अन अधिकं व तमनं ।
 लुंया देगो सेंका अन वन लिकालं दकलेनी ॥
 ज्वनावो चो गोलं हितुमनुतु हीका च्वन वनं ।
 उग्र चो हीकेवं फुक अन मि चीना दन हनं ॥४३८॥

[illegible]

हनुमान् जा चोनं उग्र समयसं जा युग कथं ।
 वरुं चा चोनीचें च्वन अन व तौलं च्वंस हनं ॥
 कयेका वीलं का पवन सुतयातं आमिसनं ।
 हनं जाम्बू मालीं कयकल वयानं क्रिधु हनं ॥ ४७३ ॥
 हिया धापा न्हासां अति हिसिदतं का उग्र घरी ।
 हनुमान् तेजीलो रवि सम अयावो उग्र घरी ॥
 मचाः स्यागू दुं हे अन अन दु शोभा व अधिकं ।
 हनुमान् या चा दू मनन सहयाना वन जिकं ॥ ४७४ ॥
 अमी न्होने च्वंगू अधिक तवंगू ल्वहै कया ।
 कये का वीलं का गुलि दु फुक राक्षसनु स्वया ॥
 हनं जाम्बू मालीं कयकल क्रिधू वारान अनं ।
 कयेकागू ल्वहं मकवगु रवनावो अन हनं ॥ ४७५ ॥
 डाले माहावीरं अन लित सिमानं व बलनं ।
 ज्वनावो ला हातं फन फनन हीका बिल वनं ॥
 सिमा हीकू सोया कयकल अमीसं अधिकनं ।
 हनुमान् या अंगे जुल अजस वारां जक हनं ॥ ४७६ ॥

[illegible]

महे वारां दंकं इलिलिलि दयानं वन हनं ।
 दिनावो वाकूनं हिक्कल व वेगं परिधनं ॥
 मदोन्मनं जूहं पवन सुतनं जा अन हनं ।
 अती वेगं हीका परिधन कयेका बिल वनं ॥४७७॥
 अले जाम्बूगाली सित अन कयावो नुगलसं ।
 नवूया वैन का रथ रथ व हनं धनुवनं ॥
 बली जाम्बूमाली फुकल अन माहाविरुनं ।
 वता व्राव्ये सीमा सुमिस तुल गोलं अन जुलं ॥४७८॥
 हनं जाम्बूगाली दूल अन वयेगू निशिचां ।
 सिना वगू सीमा दश शिरन तंम्वैकल अनं ॥
 हनं वो रावराणं आति वल दुदूपिं जक कया ।
 न्हयेमं कायेपिं दूत अन वं मेची चवम्हया ॥४७९॥
 निरेयाणा शात्र रथ अन गयावो वल हनं ।
 धनूनं लुंयाग प्वलललन चीका आधिकनं ॥
 मनं ल्वाये भापा वल अन सुरानं आतिज्या ।
 वगे दो राक्षसया ^{सकल} रवल दे दें डव ज्या ॥

4 d Toll

॥ १०८ ॥ कछु मरु का कछु मरु मरु मरु ॥
 ॥ १०९ ॥ मरु मरु मरु मरु मरु मरु मरु ॥
 ॥ ११० ॥ मरु मरु मरु मरु मरु मरु मरु ॥
 ॥ १११ ॥ मरु मरु मरु मरु मरु मरु मरु ॥
 ॥ ११२ ॥ मरु मरु मरु मरु मरु मरु मरु ॥
 ॥ ११३ ॥ मरु मरु मरु मरु मरु मरु मरु ॥
 ॥ ११४ ॥ मरु मरु मरु मरु मरु मरु मरु ॥
 ॥ ११५ ॥ मरु मरु मरु मरु मरु मरु मरु ॥
 ॥ ११६ ॥ मरु मरु मरु मरु मरु मरु मरु ॥
 ॥ ११७ ॥ मरु मरु मरु मरु मरु मरु मरु ॥
 ॥ ११८ ॥ मरु मरु मरु मरु मरु मरु मरु ॥
 ॥ ११९ ॥ मरु मरु मरु मरु मरु मरु मरु ॥
 ॥ १२० ॥ मरु मरु मरु मरु मरु मरु मरु ॥

हिया बा न्यानावो सुगिरी सम बलं का उग घरी ।
 हनं लंका देशं गी जुल व हाला उग घरी ॥
 विसव्यं हाला ज्वी स्वयनप भयानक जुल का ।
 हनूमान् वीरं जा अन वक व राक्षस फुल का ॥ ४८५ ॥
 हनं ल्वोये इच्छां गल अन व धोका चवय हनं ।
 मिलं का शवरानं गीशु थव मंत्री सुत हनं ॥
 मनं ग्यासां गधिलं सुर आति जुगावो सन वनं ।
 विरुपादे आदी निशिचरत दोये धक मनं ॥ ४८६ ॥
 हुकूमं बीयावो दूत अनस जोंकैत हुकैनं ।
 अकीलं यानावो थन हाके व जोना दिमिसनं ॥
 मते हेला याये बनचर व वान धक मनं ।
 थुली यागे फूहं चिकि धनम्ह जीवें मरु वनं ॥ ४८७ ॥
 व जा माकः घासां लिंग मन पत्यां मजुल का ।
 वनं यागू ज्यानं मरुत मरुगू खन व का ॥
 लिनं स्वेवं थो जा सुपातीन दोया हवग थें ।
 फुके गापा भीतं हल हल वनस माकः थुम्ह दु थें ॥ ४८८ ॥

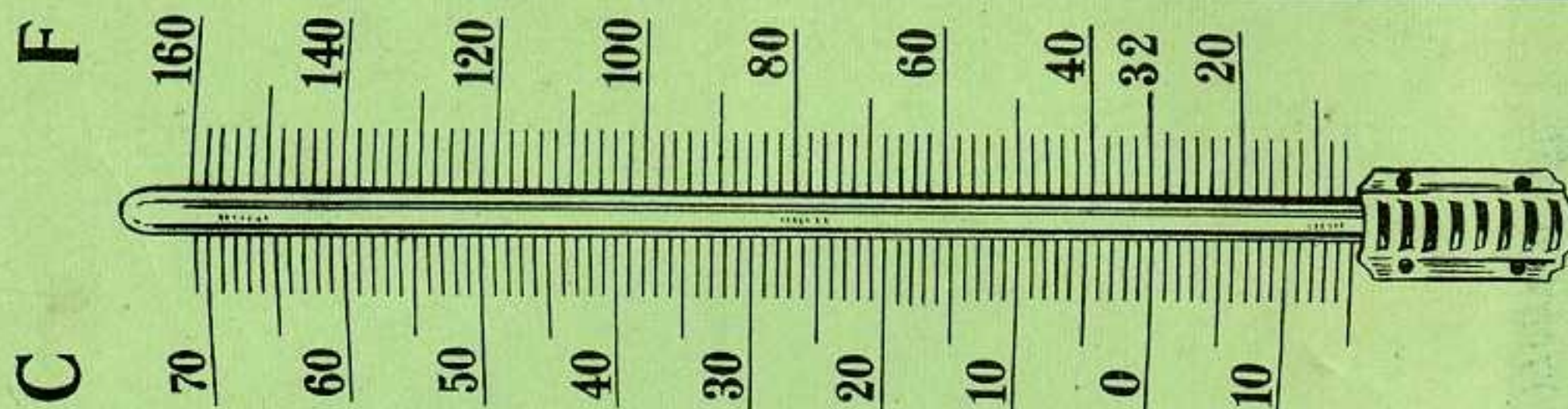
112071

(14051)

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C M S	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

2326

CONVERSION FACTORS

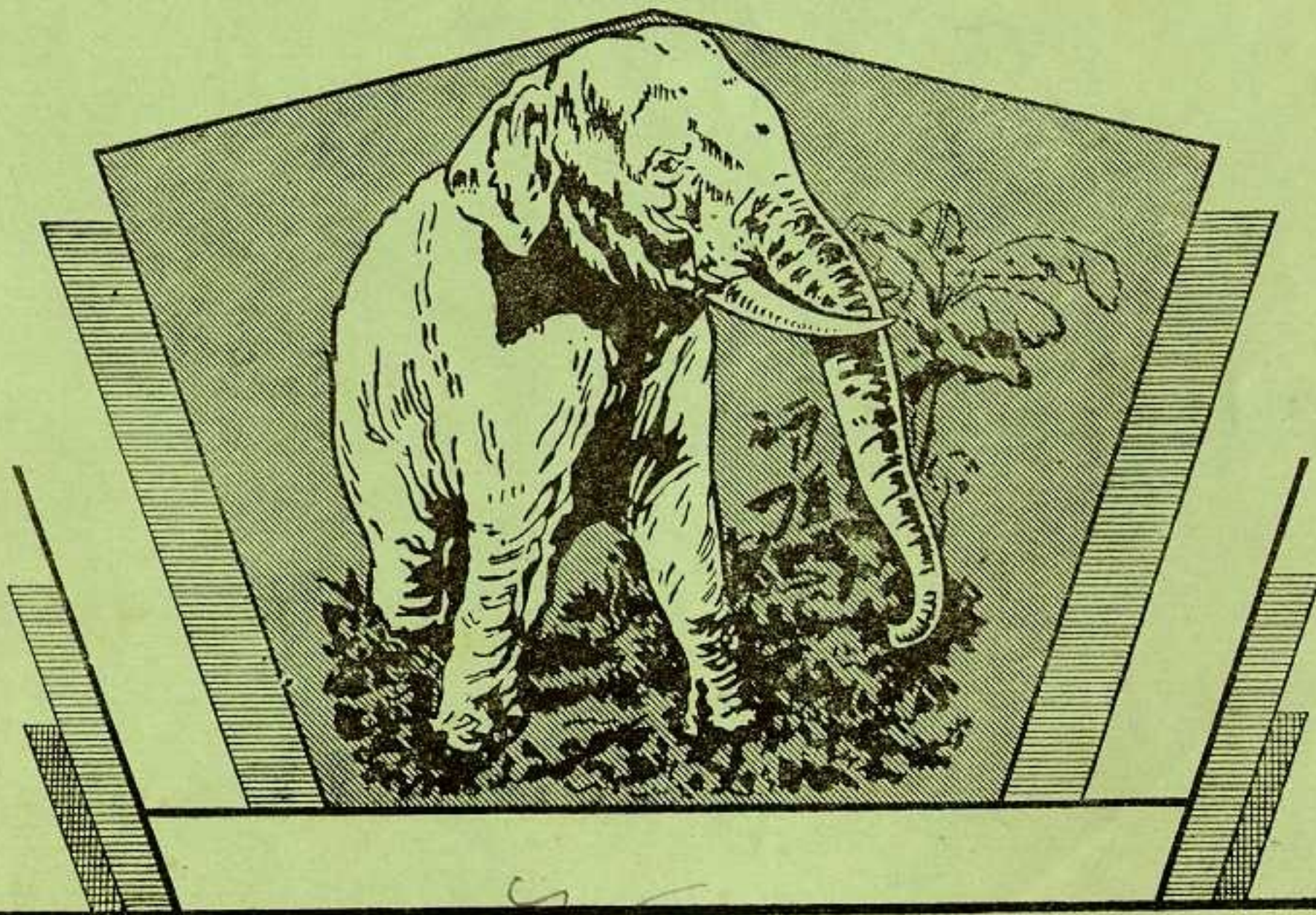
TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

R

The ELEPHANT

EXERCISE BOOK

MADE FROM
ELEPHANT BRAND PAPER
MANUFACTURED IN INDIA BY
THE TITAGHUR PAPER MILLS CO., LTD.
CALCUTTA

Name সদেউল হক Class

Subject ইতিহাস (খ্রিস্টাব্দ ১৮৫০) ২৫

लीवा लस्कर मुनावो रथ अनस गया वोन अक्षे कुमां ।
 देहे वोनं अपीं जा पवन सुत अनं रूप यानाव पां ॥
 वोना वो जा अनं का आधिक स्वत हनं तेजयाना मिरवानं ।
 हानं वो माहवीरं कन अनस मिरवा तदाधिकावो म् हानं ॥५९॥
 सूरज जूगाव वोनं पवन सुत अनं धीर जूया उचासं ।
 जोना वोगू खनं का अक्षयन धनुरवं थो ह्वगावो उचासं ॥
 ल्वाये ल्वाये धकावो मन आधिक वनं त्यानु वोनं मचाः का ।
 लुगा वाजुं तियावो धनुरव फुक लुया वोगू अक्षे कुमां ॥५९०॥
 मोती चाकं सुयावो आति हिहि दयकं गोध्य तीया तिसा का ।
 ल्वातं का वो अक्षे नं पवन सुत लिसे धौरनं युध याका ॥
 ज्वातं का देव दानव अन पवन सुतं युध गोगू खनावो ।
 ल्वाल्वां ल्वाल्वां जुलं का मालिन जुल का सूर्यया तेजया का ॥५९१॥
 खोतं का पर्वतं जा जल निनि सन का चुतु चूला अलेजा ।
 हानं वीलं कयेका आति हिहि दु गुनं वा ॥ सोगू द्यलेजा ॥
 देले लातं व वारां स्वयु अन दकलं वायुया काययातं ।
 म्हनं द्वातं हि वानं तररर मिनकं ही हि जूलं म् द्वातं ॥

[illegible]

नशापं हे लुईम्हं ^{को} रवि सम अधिकं तेज कोलं वयाके ।
 मंत्री सुशीव जियाम्हं दश शिर जुजुया को खना अक्ष काये ॥
 संग्राम भूमी वयाको च्वनगु अन खना हर्ष जू माहवीरं ।
 कोने कोने धकाको मन अधिक वना तदधिकान्-को शरीरं ॥५१॥
 माहावीर्यागु कोपं बध्य जुल अती तेज कोया वलं का ।
 सूर्यया तेजनं येकल निगल मिरवां वं स्वयाको अनंका ॥
 रत्नराया काय अक्षे लसकर गुलि दू याय तेनं स्व भस्मं ।
 वरवी कालं वई येनं भरर मेनकं वोइये सो अकाशं ॥५२॥
 वायूया काय रूपी परवतस अनं वारा वागाकलं का ।
 रावराया काय अक्षे थुगु तरहत अनं तेज यागू खनंका ॥
 हालं का हर्षयाना पवन सुत उले मेघ हाये ध्वकं का ।
 गानाको म्हं अग्नीमान् सुत दश शिरया काय अक्षे अनंका ॥५३॥
 दूष्वां वोनं तमं जा किहि दुनिगु गये धौप संजा वनानं ।
 वोनं न्ह्योने वनाको पवन सुत जुया ^{नोतलं} ~~तेज तलं~~ वारा वनानं ॥
 लाहानूतीत संका म्हं अति तवधिका तीं नुलं का अकाशे ।
 हालं का मेघ हाये पवन सुत उले तीं न्ह्याको अकाशे ॥
 ॥५४॥

[illegible]

वारां तोता हलं का निशिच अक्षनं पो वईधे अनं का ।
 चाचा हीला अकाशे पवन सुत जले मेगु चाये वनं का ॥
 वेधं द्योया बिलं का कयकुगु उलितं वारा दकुओ उचासं ।
 सोया चोनं अकाशे निशिच अक्षनं ल्वायगू हे व आसं ॥ ५१७ ॥
 चामेगु फुति सोया देव वो दानवं ज्या ।
 ध्वस्त चनस तोतां भी मजू का हनं ज्या ॥
 गति गति जक दूसां मीन्या बी अपालं ।
 धनस जिन अव इयं काय का घारा हलं ॥ ५१८ ॥
 मनन चुलि धयावो माहवीरं उचासं ।
 पवन सुत अकाशे चोनमं जा उचासं ॥
 आदिउ हीरी दु बल्ला अक्षयागू रचेसं ।
 प्यनकल दधु वेगं झांह वोया उकेसं ॥ ५१९ ॥
 सुरविर व हनूपाय्या बलं पेकुगूनं ।
 रधाथि फुक सेनं चुरां जू का उगूनं ॥
 सलसिल फुक भूमी गोतुलावो वनं का ।
 उलि जक जुयवं जा अक्ष तीगा न्हूलं का ॥ ५२० ॥

⑨ लघु मात्रा है यानी मल।

विश्व

॥ १ ॥ विष्णु भू भुवः स्वः त्रिगुणेश्वरः ॥
॥ २ ॥ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ ३ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
॥ ४ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ ५ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
॥ ६ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ ७ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
॥ ८ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ ९ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
॥ १० ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ ११ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
॥ १२ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ १३ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
॥ १४ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ १५ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
॥ १६ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ १७ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
॥ १८ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
॥ १९ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
॥ २० ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

पवन सुत गुजाम्दं वीर धाधां स्वया चो ।
आधिक विरम्भ अक्षे स्याय धुंका वजा चो ॥
हवन चवगु धायो तोरेसं वना चो ।
सित धक अन अक्ष रावरां जा सिया चो ॥५२५॥
मनस वलग धिक्क शोकु धिर्ज मान मन हे ।
हुकुम बिल व क्रोधं इन्द्रजीत यात न हे ॥
दश शिर जुननं धा मेघनादं खना वो ।
आधिक बल दु हंके काय जीनं खना वो ॥५२६॥
सुर असुन नाही दंग तेज खना वो ।
द अति बलिग सीया ल्वाय सुं शो मदा सो ॥
धनग बल वयानं जीं कनेनं मफू का ।
गा जिन अति दैतू का यगू मनुस लू का ॥५२७॥
बल सिल फुक लोकं दं जुली दू धका का ।
मनस वल जिके जा त्याइ की ल्वावना का ॥
फुकल वन व अक्षे चैदलं की प्रजानं ।
दति बल आभि दै ला नास जूलं वनानं ॥५२८॥

[illegible]

कमल^{धन} कुसे या लवावनेतं ननानं ।
 बल गुलि दु व का हं याय मालं चताकुं ॥
 लसकान गनेगू मन्त दुं हे प्रयोजन ।
 खुदुरि चुपि व गाला तो धुली का वनं कर ॥ ५२९ ॥
 धुलित बलि धका वों सीक्य फूला हनुमान ।
 मि सम खाने व वानर वीय फूका वनं कर ॥
 सल किंसी यन की हं ~~लो~~ लवावनेतं धव माका ।
 दश शिर जुजुयागू रवं धुलीतं न्यना का ॥ ५३० ॥
 आति सुर मन याना इन्द्र जीतं वनावो ।
 सुमुक चव पिताया वरीसं भोपुयावो ॥
 गमन अनन यातं फौज योंकों जवनावो ।
 कमल दल समानं नेत्र जू खानला वो ॥ ५३१ ॥
 वन अनस हनं का मेघ नार नापनापे ।
 गफद वानिगु तालं वो निहं वो चताकुं ॥
 रच ~~ग~~ल वन भींगू सपि पेहं तयागू ।
 स्वयन आति न्यानगु बैन तेज् वें क्यागू ॥

44224

[illegible]

विष्णु लुल व वारां इन्द्र जीत्यागुनं का ।

गुगु लैन वइ कायू वो लजे वं वनं का ॥

ॐ धन धन धक ~~वामा~~ संख मेरी ^{नगरा} विसब्दं ।

उल अन उकिनं वो तीन्ह्या हा विसब्दं ॥ ५३७ ॥

दमन फुड पिनावो वाणा चोत् माहवीरं ।

हेल वन फुय ~~के~~ वंये मेगुचायेस वीरं ॥

मनमन आमिसं धा वाणा वेचं वनीला ।

गुलित जित वताकं वाणा तोता बियी का ॥ ५३८ ॥

फइ मरवु सहाये मेव जूसा व चोतं ।

आते बलि हनुमानजी मेव सी का व चोतं ॥

कय कल अन वाणां वेचं वोने मद्गूर ।

पवन सुतजे गाते वाणा धौनं मद्गूर ॥ ५३९ ॥

आमिसन अन सोया जूल आसज्य मननं ।

स्वत अन आमिसं जा ध्यान योगं व मननं ॥

रवन अन आमिसं जा ध्याननं ज्ञ युजोगूर ।

फइ मरवु चियगूनं वायुया काय वोगूर ॥ ५४० ॥

। विष्णु लुल व वारां इन्द्र जीत्यागुनं का ।

वीगू

दु दु दलि उपाये वायुया काय-वीगू ।
 मनन आभिसनं जा खोज यातं वं जीगू ॥
 भोगुलि तरु यांना मेघनादं स्वयावो ।
 कयकल उन वं जा प्रभु अलि कयावो ॥ ५४१ ॥
 अधिक् यतन यांना मेघनादं वं पासं ।
 चित उन आति विरुहं वायुया काययातं ॥
 मफत उन सने जा मेघनादं वियेवं ।
 वने उन हनु मार्या ~~वेतन~~ जा कमेसं ॥ ५४२ ॥
 हकन धिरज पेढा-वोन राग्या प्रतापं ।
 मनमन वन सोतं-वोफुगे फेगू पासं ॥
 विधीन वा खियावो तोतुगू पाश सीका ।
 पवन सुतन वोन वो विरं-वीरु सीका ॥ ५४३ ॥
 मफत जिन यनं जा पास चोती फुगेगू ।
 जगतगु विरञ्ची वैगू गान् जी तेयेगू ॥
 सहजिन यन याये दिन् ~~वरी~~ दू हियानं ।
 ७ स्वयजक चित पासं मसगसंका वयानं ॥

७ ॥ ५४४ ॥
 ७ थयक स्वयवले कानुक् पासं चितला धया ये च ॥

[illegible]

मन मन अभिधालं बेन-का ग्रह पासं ।
 मसल बनस कीसं मेगुलीं वी व पासं ॥
 मिश्री-चा मरु बुद्धी ग्रह पास बेनिगू का ।
 विफल ^{१४} जुल स्व पासं मेगुलीं वी मरु का ॥५४॥
 मनस तल उमीजा आ दु याये चिका का ।
 विपतन अन-वीतं ह्योन्य लागू हया का ॥
 पवन सुतज्यातं पासनं तोतसेली ।
 गतिन खल मया का गेगुला अं व देनी ॥५५॥
 मिश्री-चात मुनावो वायुया काय यातं ।
 प्यपु खुप विपतं रहे वीय धुंका वयातं ॥
 धिहिहिहि ~~सि~~ लुगुलूया गों कलं राक्षसं का ।
 परम मरु निशा-चा मोष्य दाया यनं का ॥५५॥
 यन ^{अन} ~~हनु~~ मा ~~रजा~~ मुदि मुकीनि दाया ।
 दश दिा जुजु वोंगू कायसं यं व दाया ॥
 जलक लन चिनावो मेघनादं हलं का ।
 मचित वझा दाये ग्रह पासं हनं का ॥५५॥

[illegible]

[illegible]

धनत अइ स्व माल सत्यनं जी धया का ।
 धनत धनत इन्डं दोग जुया वया ला ॥
 मनस भय तये म्वा सत्यनं तोत्य दंत ।
 कपत रूप जुयावो वानरं रूपनं दं ॥ ५३१ ॥
 दल बल स्वयवं जा माकलं जा मखू का ।
 सुमुक खवगु खं कं तोत्य चीयं मखू का ॥
 मखुगु धन खं कं सा म्वाय गाई धनं का ।
 दश धीर अजुयागु देश लंका धनं का ॥ ५३२ ॥
 सुमुक जित धन धा ज्या दु इ का धनं का ।
~~दश धीर अजुया~~ धुलिअन पर हलत धागु नैनावनं जा ॥
 कुन अन हनुमानं जो अजुयातनं का ।
 जित हल मखु द्योया सुं द्यवं जा धनं का ॥ ५३३ ॥
 निअल गियवि वानर राक्षसं सो वया का ।
 हिंसि दुगु बन सेंका ही अजू स्वे धका का ॥
 कयकल जित वीया वारानं वेगनं का ।
 शरिर जित दु माया स्याय धूनं वकं का ॥ ५३४ ॥

॥ एक गजदे नि गजदे गजदे ॥ १३ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ १४ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ १५ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ १६ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ १७ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ १८ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ १९ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ २० ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ २१ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ २२ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ २३ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ २४ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ २५ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ २६ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ २७ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ २८ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ २९ ॥
 ॥ एक गजदे गजदे गजदे ॥ ३० ॥

सुर असुर सुनानं चै मरु जी विर्येका ।
 विघिन वर विर्यावो प्राप्तं पू चिर्ये का ॥
 वर जित दु विर्य्या विधीया चो विर्यो चीनं का ।
 सुमुकन जिन चीना ही जुजू सोयतं का ॥ ५५ ॥
 खिपतन जित चीना सात सासां अये का ।
 खवगु खं जिन नेके न्यो जुजू आ थये का ॥
 रघुदुल मारीमागू न्या दु हीडे अती का ।
 दश धीर जुजू ही न्यो रामया दूत जी का ॥ ५६ ॥
 उर अतिन मकासें माहवीरं कन का ।
 निगीचा जुजू ही न्यो जी कने का खनं का ॥
 दशाध जुजू दू का कौसलं देशया का ।
 रघुदुल मारी नां काया ययागू वयागू ॥ ५७ ॥
 पितिन बनस वैनं श्री प्यदं का दको का ।
 तन अन बनसं जा जानकीजी हकोका ॥
 बन बन जुल माला जानकीजा मलूका ।
 नृसिमुक गिरिसं जा सुगिवं धाम् लूका ॥ ५८ ॥

दुख कन अन राम सुग्रीव जा न्यन का ।
 रघुकुल मरियोयागू हीत याना मन का ॥
 दूत वन कपि पौजं जानकी माल्यतं का ।
 गुगुलि फडजयाम्हं माकलं का जिनं का ॥ ५६ ॥
 पवन सुत धका नां जानकी मा वया का ।
 अधिष्ठ दुगु लंका पारजीं नू वया का ॥
 धनस जिन हिलावो खंक्य धूनं सिता का ।
 अधिष्ठ धरम खंमं पण्डितं दी धका का ॥ ५७ ॥
 दिगुलि मप बलं का मुंकलं चिज् हया का ।
 करपिनि गृह्णी दीं दाय रक्षया हया का ॥
 पुइन धन दिनं जा दृक्कलं तस्म जूया ।
 साने मखु थुगु जोगू बुधिमानं द जूसा ॥ ५८ ॥
 रघुकुल मरियोयागू वाराया चोतनं मयधुम का ।
 मयधुमदु व सुं हे देव वो दानवं का ॥
 रघुकुल मरियोयाम्ह सत्रुनं सुरवर सिला ।
 तिलत ति दन व सीता राम चन्द्र म्हसी का ॥

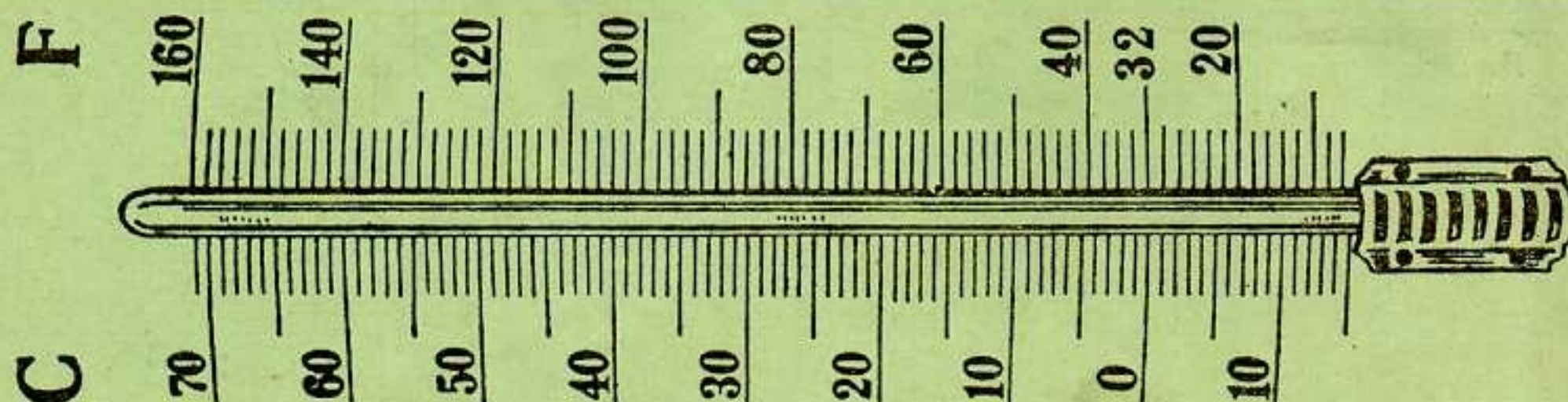
1) 49211

[illegible]

METRIC CONVERSION

INCHES TO CENTIMETRES

INCHES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
CMS	2.540	5.080	7.620	10.160	12.700	15.240	17.780	20.320	22.860	25.400	27.940	30.480

WEIGHTS & MEASURES TO METRIC

AVOIR DUPOIS	1 Ton	10 cwt	5 cwt	1 cwt	1 Stone	1 lb	1 oz
METRIC	1016.05 kg	508.024 kg	254.012 kg	50.802 kg	6.350 kg	0.454 kg	28.350 gm

BAZAR WEIGHTS	1 Maund	20 seers	5 seers	1 seer	1 Pau	1 chatak	1 Tola
METRIC	37.324 kg	18.662 kg	4.665 kg	0.933 kg	233.25 gm	58.313 gm	11.663 gm

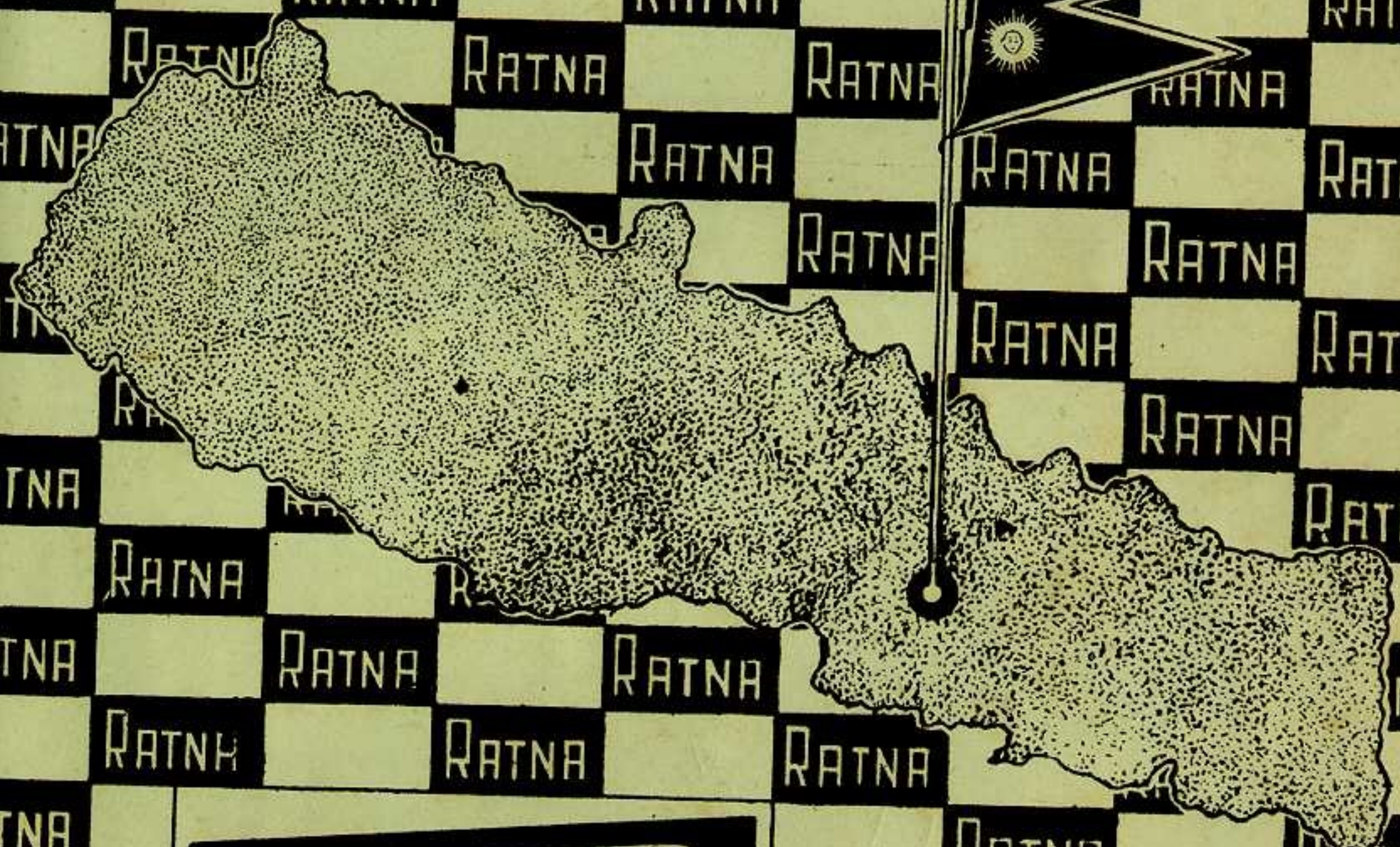
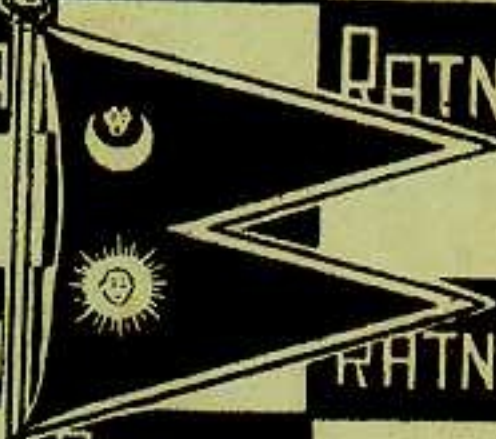
LINEAR MEASURE	1 Mile	1 Flg	1 Yd	1 Ft	1 inch
METRIC	1609.34m	201.17m	0.9144m	0.3048m	0.0254m

CONVERSION FACTORS

TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY	TO CONVERT	TO	MULTIPLY BY
INCHES	CENTIMETRES	2.540	KILOGRAMS	POUNDS	2.20462
CENTIMETRES	INCHES	0.393701	SEERS	KILOGRAMS	0.93310
FEET	METRES	0.3048	KILOGRAMS	SEERS	1.07169
METRES	FEET	3.281	OUNCES	GRAMS	28.349
MILES	KILOMETRES	1.609	GRAMS	OUNCES	0.035274
KILOMETRES	MILES	0.62137	TOLAS	GRAMS	11.6638
POUNDS	KILOGRAMS	0.4535924	GRAMS	TOLAS	0.085735

RATNA

Handwritten text in a box:

१०२७१२३४

१०२७१२३४

५३५१०३

२५

आरति जिगलि नेना तोति सीता द्विनं का।
धनस जिन खना का जानकी माइनं का॥
दिल धनस हितार्जी शोकयाना अधीकं।
माहिल द्विन हितार्जी सर्पनी का ध्व चिह्नु॥५७३॥
ध्वन वन द्विमि देसुं न्यायनं ता कया का।
पक्व मधु व याये देव दैत्य यना का॥
अधिक धरम जाना पाप जूगू धनं का।
पर रहति ॐ धनार्जी नास याई वनं का॥५७४॥
कपि गण पिनि राजा सुग्रीवं जा सियेकी।
रघुकुल मारो जूलं वो मनु का सियेकी॥
धनत पर मबीलं सो विधीनं युगू का।
मगुरवन मधु धनत स्याइगू धा युगू का ॥ ५७५॥
धमन गुलित यागू पाप पुण्य नितायां।
निगुलि फूल नये दे न्यामहसेनं नितायां॥
धुगुलि सहा लंका नास माये जिनं धू।
रघुवरन मधाका स्यो कि लंका धनं हं॥५७६॥
अइ धनस सवारी राम बन्दुं दको का।
मरकत हइ मालू कोटि कोटी दको का॥

पलखन फुकि ~~द्वि~~ पिंजा लाहतीनं यवोग्र ।
जनक सुताजि खंकी सत्यनं काल वोग्र ॥ ५७ ॥
वृणचुरण याना स्यौं डि लंका अग्र का ।
रघुवानप इन्द्रं ल्वाय धाय मरू का ॥
उलि अन हुमानं धागु नेना अग्रनं ।
अधिक तमन धालं ध्वैग पारा काय जूलं ॥ ५८ ॥
हुकुम जुल अग्रया स्याय यौं डि धका का ।
पवन सुत स्वयं वो रावरां क्रोध या का ॥
उलि वचन व नेना धाल बीभीषरां का ।
पवन सुतन धागू दूत जी धा यमं का ॥ ५९ ॥
मनन अनस वोलं सास्तियाये दु मेगू ।
अति मन चिर याना ल्वीकलं सास्ति मेगू ॥
वगु अधिक जूलं वो विभीषाण डिजानं ।
मधु वचन याना हेडलं का व हानं ॥ ६० ॥
अग्र दिन यन या का क्रोध तोता क्षमा का ।
हरष ~~न~~ मनस बेकी यो जिगू खं न्यना का ॥
धरम दुम्ह अग्रनं स्माइ दूतं मरू का ।
सकल निति दिनं स्मू धायमागू मरू का ॥ ६१ ॥

१ मधुरन अन

जरुर बनस बीमा दण्ड वैन दता का।
भुलि अन विभिषणनं विन्ति पागू स्वया का॥
दश शिर जुजूमं धा क्रोध माना अनेगू।
धरम मधु पागू शारा का हे वनेगू॥५८२॥
तय मधु पुम्ह माकः स्याय मा का दकोलं।
अधिक समन पद्ये धागु नेनाव कोलं ॥

~~मधुरन अन हेका धाल विभिषणनं का।~~

मजिल मजिल दाजू! स्याय दूतं चनं का॥५८३॥
अधिक बालिम्ह शत्रुं नाश पातं चनं का।
धरम मखुत दूतं स्यायगू का हनं का॥
दु वरु वइत सास्ती शास्त्रसं जा अनेगू।
महस वरु खुन याना वैगु अंगे सनेगू॥५८४॥
मजिल वइतनं जा स्यायगू जा चनं ~~का~~ जा।
धरम धरम धाम्हं क्रोध तोते मनं जा॥
हुकुम अन कया वो वोम्ह वानर दूत ~~धाल~~ ^{जुलं का}
चन हल व सुनां वो सो अपिं स्या दिनं का॥५८५॥
रिष मखु पुम्ह वानर दूत धालं चनं का।
मजिल मजिल कीसं स्यायगू का चनं का॥

मिश्रिचर जुजु क्षीनं क्षीज इहां अपालं ।
दिगुलि हुकुम जूसा ल्वावने धा तमां ॥ ५८५ ॥
धनस बुकि मुनां क्षी देवता यक्ष नं का ।
सहज बुइ अपीं जा राम को लक्ष्मणा का ॥
अधिक मुस राम लक्ष्मणां धो निम्ह का ।
धमित मिश्रतनं जा हाँक या ल्वायतं का ॥ ५८६ ॥
दिगुलि आधिन लापिं राक्षसं दू कोरी ।
जुजु दिन मन बीना स्यायगू आस तोती ॥
विमिश्रवनन खुली हां व्यूग नेना जुजूनं ।
अधिक हरषयाना धाल का वं चुगू खं ॥ ५८७ ॥
विमिश्रवन दन धागू धा धनं भीगू का खं ।
हलुक मिश्रत याइ छूत सीसा अपालं ॥
दिगुलि वइत देण्डं बीय मा का व कीसं ।
न्हिपन अधिक योगू माकलं छू स्व कीसं ॥ ५८८ ॥
मिन नकि व चताकं वो कपीया न्हिपनं ।
न्हिपन मुरालि याना ल्याँह वोनी धननं ॥
हुकुम जुल जुजुया यायगूनं चुगू का ।
न्हिपनस मितयावो देश चा वीक्यगू का ॥ ५८९ ॥

उकुम उलि जुयेवं वो जुजू रावरां का ।
 निशिनात ह्यासं ह्ये याना दनं का ॥
 अधिक मुरख जामी दैत्यगारु जुया ला ।
 गन गन दन माला देशसं वानु वाला ॥ ५९१ ॥
 कु कु हल व पुलंगर कापतं वो कपाये ।
 निपनस हनुमान्या हीन याना उपाये ॥
 अधिक गनगु सीसं नैगु मीनं गये का ।
 पवन सुत तवोधी जू उलीतं अये का ॥ ५९२ ॥
 चिकन दुत उकीसं योह योह ह्या का ।
 बिय धक अन दण्डं च्याकलं मी ह्या का ॥
 चवन अन हनुमानं दोगु वो जा चिराकं ।
 पुकल अव खवो नं सिद्ध राक्षसगतं ॥ ५९३ ॥
 तमन व हनुमानं देहनं मात तवोधी ।
 खिपतन चित हानं बालुडं व स्त्रो ती ॥
 पवन सुत खनावो ह्ये जू का मिसापि ।
 हिल अनस मचापिं सो स्वकी स्वे मगपिं ॥ ५९४ ॥
 मनस तल अनं का माहवीरं बुगूर का ।
 खिपत धमन जोना पनमनं धा बुगूर का ॥

जित जित गन पासं होस कोनं जिंदे का ।
महुत बल पिकाये जी जिसे लका वये का ॥ ५९५ ॥
दकलन चतफूये ~~वि~~ यो जित च्यूगु बंधन ।
महुमरु जिन पू का राक्षसं स्यायनं भर ॥
रघुकुल मरिषागू हीत सोया जिन का ।
सहर फुक हिलावो सोयगूनं जिन का ॥ ५९६ ॥
आधिक धमिगु हानी याय जिन धुन का ।
फइ मरु बदलानं कायगूनं धन का ॥
धमित चुरन याये जीं दकोलं फुका सो ।
रघुकुल मरिषा खूसी याय मा का धकावो ॥ ५९७ ॥
सह जिन धन याये सातु सासां चिनावो ।
मरवन जिन अले जा रात्रिसं जी हिलावो ॥
अवसर जित वोलं चाहिलेगू धव लंका ।
स्वय जिन फुक देशं हीतु हीला लुमं का ॥ ५९८ ॥
रिनस जिन दको जा सोय मा देश लंका ।
खिपतन जित बीना न्हीपने च्या जिन का ॥
मन मन बुलि भापा चोन दूत रामया का ।
निशिचा अन फौजं चोन चैरा बिया का ॥ ५९९ ॥

खेपत अधिक बल्ला जें नलं का चिना का ।
अधिक हरष याना का लारखसं जा ज्वना का ॥
पवन सुत वनं का देश हीके धका का ।
लसका वन कौजं न्ह्यो व लीडू वरा का ॥ ५०० ॥
धुनुनु धुनुनु मीकं संख भेरी पुया का ।
✓ वन अति अति मज्जां त्वालसं भो व्वना का ॥
फिशु थुगाले लंका नाम याम्हं धया का ।
अनस गुलि दु सोपिं शोक यानं कना का ॥ ५०१ ॥
रघुकुल मारी वती हीकलं देश लंका ।
पवन सुत वनं का योंकु वातं तु लंका ॥
हितु मतु अन हीला सोत लंका पुरी का ।
खन अनस विमानं वान लागू अती का ॥ ५०२ ॥
वन खन आते मीगू वान लागू छैनं का ।
रतन मारी वुनावो लुं वुनावो हनं का ॥
सदक अधिक बाला यध्य जूयं दिनं का ।
अधिक हिंसे दयावो स्वे मगा मन् मनं का ॥ ५०३ ॥
रुं हला स्व स्व व धाई राक्षसं सोकु सेनं ।
इह इह अती दो मी न्हिपने उकेसं ॥

निधीच दम्ह कोना कं वनं का हव्यासं ।
 उरुन्दुधनस वोम्ह जानकी जी दिव्यासं ॥ ६४॥
 यन धनि व चिनावो क्रीपने मी नकावो ।
 सहर सडक गल्ली येन साला यनावो ॥
 थुलि खवर^९ नैनावो जानकी शोक यातं ।
 मनमन अणसं हे अक्रिया ध्यान यातं ॥ ६५॥
 रघुकुल मारीयातं स्वामि भाषागु जूसा ।
 पवन सुत जुयातं सी प्रखु मी न जूसां ॥
 थुलि अनस पितानं पार्चना याय पुंका ।
 धूल जवन तुलावो आग्नि जा हुसिं का ॥ ६६॥
 वल अनस पितानं ख्वाडं ख्वापु वो ये ।
 मफुत जित जव्ये ये तखतं थो मि दो ये ॥
 थक अन हनुमान या वोल शंका मनेसं ।
 ज्वतिन जित वती हे तां मनो का म्हयेसं ॥ ६७॥
 ह्मिनस जित दू ये ख्वापु गोलं दगोलं ।
 भातिन जित मपू का दो मि सोया अधौं ॥
 रघुकुल मारीयातु हीत याना जुयानं ।
 पवन जुल जि पीतां मित्र भावं जुयानं ॥ ६८॥

९ लघु मात्रा हे याना ताल ।

जल निधि गिरी मैनाक यो निर्महंया प्रताप ।
 मयुत जित भिनं जा सीतलं जू जि सापं ॥
 जिगु बलस थमीसं याय पै दुं मरू का ।
 यमितन चन कालं इज्जतं का जिगू का ॥ ६७९ ॥
 यमितन^न जिन काये इज्जतं का हनं का ।
 पुलि मनस लयावो चोपुतं बन्धनं का ॥
 गूल अनस व तीनं शब्द वेका व वेगं ।
 गल अन पुआगू टायागू च्वेयेसं ॥ ६८० ॥
 स्वयन अति त्रयानक पर्वताका याना ।
 पवन सुत पहार्वे तारेका हर्ष याना ॥
 खिपत फुक व पेना वांछुयावो बिलं का ।
 सतिक दुगु नैयागू कल दण्डं वनं जा ॥ ६८१ ॥
 अन गुलि दु निशाचर फोज मुनाव चोपिं ।
 अमित उगुलि दण्डं दाल का स्वेत वोपिं ॥
 फुकसित अन वोको दायवं जा अनं का ।
 हरस मनस वोलं माहसिया हनं का ॥ ६८२ ॥
 गग उगुलि लंका सोत^{का} मन्तया का ।
 दानि दुदु जिन याये मागुनं ज्या धक्का का ॥
 मा

थुगलि नगायागू सेंव दिक्का थका का।

घनस जिन वयावो जानकी मा वया का॥६९३॥

सफल जुइ जितं जा दुरुगु लंका वया या।

हिपनस जिमि दू का वो ज्वनावो जुया का॥

गा थुगन का वो तप्त याये मिया का।

धुलि मनस तयावो वायुया कायया का॥६९४॥

व जुल अनमि जोना दें पतीं तीं न्हया का।

थुग न उगुलि देसं तीं न्हयावो जुया का॥

सन अन हुमानं यद्य याना जुया का।

मिन नकु ~~परहस्तं~~ यागू देसं वना का॥ ६९५॥

विरविर जिनि दें जा मीं नका स्वाह या का।

माविल वन वि ~~मि~~ खन यागू दें जा दसा का॥

आदिद धन दु दूपिं राक्षसं जा लयया का।

पवन सुतन मीनं बोलवें नाश या का॥६९६॥

चवन वन जुजु रावरायागू देसं वना का।

नकल मिन वहे नं आग्नि नं लेज या का॥

रान अक बुनावो ~~लुन~~ देका तवोगू ।

धररर दुन दें जा मीं नयावो उजोगू॥६९७॥

महुत महुत आ जा सो दु जूगू धका का ।
बिहि वन फुक राक्षेस प्रारा जोना ज्वना का ॥
मरकत मरु वोगू आनि रेवं वलं का ।
हनन हनन खोलं राक्षेसं ॥ जा अनं का ॥ ५१८ ॥
मुगुत दुह रिक्कावो मां मचां नो सिना का ।
~~मि~~ ^{मिन} ~~पुत~~ ^{पुत धक} खोलं वो मिसा नो मचा का ॥
हिनि सम वल धाहा मी नया रत्नया का ।
लुं व वर वल नाया देन जोना ज्वया का ॥ ५१९ ॥
खन अन हनुमानं मी नवोगू वया का ।
परवत सम राक्षेस सी व मीन नया का ॥
मुलु दपु रिय गूनं चायनं जा मरू का ।
नकल मिन व लेका बीगु दुं हे मरू का ॥ ५२० ॥
धूल अन मि दकोलं त्याक नं हे जुये का ।
कुं मरु मि जक जूया दें फुकं मी दूये का ॥
सुह सुह बिहि वं पिं फोज मूना ध्व धालं ।
मरकत मरु वो जा काल वोगू ध्व धालं ॥ ५२१ ॥
सल बिहि पशु पंद्दी मी नयावो सिनं का ।
नल अनस हिमातं मी दकोलं हनं का ॥

खल गुलि दि जि का वा मां व बौ नं म्हा का।
पुन पुन पुन मामं सीन का वा धका का ॥५२२॥
जुल अन पु कासी हन हा हां खया का।
सिव सिव धक हा का सीन आ भी धका का॥
निदिचात जुल का हा हां म्हा का।
यमन पुपुगु जोना म्हाय कायें ज्वना का ॥५२३॥
विसिवन गुलि दिजा संपती पुकु तोता।
पिन जन गुलि दीयां प्राण वं हंस तोता ॥
खल अन अधिष्ठं हे थोक थाकं व लेका।
पुगुलि तरहनं जा ~~सु~~^{नाश} यानाव लेका ॥५२४॥
पवन सुतन धालं मन मनं जा पुगु का।
जिन पुक धुन सेंके वो अशोक बन दुगु का॥
रतन जडित लेका मी नफावो पुका का।
युलि अनस धुनेवं रामया नाम का का ॥५२५॥
मनन अनस यातं माहवीरं स्वया का।
अन एक पुक देवं धन्ये धन्ये धका का॥
मह ऋषि गा यज्ञे नाग ~~के~~^{ने} लोक तसे नं।
पवन सुत खनको प्रेम वेकू मनेसं ॥५२६॥

भसम नाग याना माहवीं अले जा ।
हिपन लखस थूनं सागरेसं अले जा ॥
पवन सुतन यागू देवलोकं स्वयावो ।
अदभुत आति जूलं यागू विती खनयो ॥६२॥
निधिवर (हुक) त्रासं पानुयावो जुवागू ।
अधिक दुगु लेका दहलं मी नवोगू ॥
मन मन अन खं का यात चिन्ता कुपीनं ।
मजिल लिमुनी जिगुलि बुद्धी यच्च यानावजीनं ॥६२॥
हुहह बिन दोतं हुहु देसं खलं का ।
अहह बिन दाये या युजोगू यनं का ॥
आधिक जुल व धंये कोथ चीन्हं महात्मां ।
गिस दुम्ह मनुखं जा पाप याई दुआत्मां ॥६२॥
मगुव आधिक ~~के~~ रीसं कां जुयावो चनी का ।
तव धन अन साधूयात बोनं बिधी का ॥
तमन तमन जूपिं ज्ञानि वैतं दु धाये ।
मसिल वन अती हे त्यो मतेवो ख पाये ॥६३॥
विखुलि बिन लिक्काई सो पुलागू हनं का ।
तम वल धक धासां ज्ञानिनं धिर्जनं का ॥

सहन अनसु घाना कोध तोता चक्की का।
अधिक मुख जूया संगु जी चो खनी का॥ ५३१॥
जिन भतिन मया का जानकीया विचां।
मिन नल फुक लेका जीन खं कं अपारं॥
रघुकुल मरिो यागू काल हच्या जिनं का।
नल अइ मिन सीताजीं खये जा चनं का॥ ५३२॥
मुख अति जि जूया नाहके गाल वोगू।
शम फुक वन का जी जीन घाना चवोगू॥
अरु जिन सिताजी पूय भापा मनं का।
तमन जिन नहाके म्वागु संका चनं का॥ ५३३॥
सिइ चन जिन भी सं लयां ह कोनां दु याये।
अल निधिस दुनाको श्री वने ला दु याये॥
जुल अधिक उपो जी म्वागु सं का जिनं चो।
दु धक जिन केने का रामया चासनं सो॥ ५३४॥
मिल वसकुल लोके माकनया स्वभावं।
चन जिन तमनं जा केन माकुः स्वभावं॥
गन वन जिगु बुद्धी बी दु याये जिनं का।
तमन अक जि जूया जानकी लू ममं का॥ ५३५॥

अधिक जुइ विगां जानकी सीगु जूसां ।
सिइ हन रघुनाथनं लक्ष्मणां जीवजूसां ॥
जुल सिइ हन सुग्रीव लुड्डु सी बन्धु की ।
भात व शत्रुघननं सी व सीका व यमनं ॥ ५३३ ॥
रघुकुल मणिधाम् वी कलातं जुया का ।
धियमपु मिन वीतं दुं भतीनं धका का ॥
जितन भाति मपू का रामयागू पतापं ।
जनक सुत लियागू पुण्ययागू प्रभावं ॥ ५३४ ॥
मनल जित मिन जा योध्य दैसां व धीकं ।
रघुवर्जिन यो का जानकी जी अधीकं ॥
हिपनस दुग मीनं दोय का देश लंका ।
जित मपुत दको हे जू हन सीतलं का ॥ ५३५ ॥
मनल जुइ सितानं वी मिन का अनं का ।
दम्प पुष धकावो योन सा स्त्री जनं का ॥
मिनप भसम याये पू मिसानं वनं का ।
पवन सुतन धन्दा जानकी यागु नं का ॥ ५३६ ॥
थुलि रवं अनस नेनं वामां का हनं का ।
अधिक विर हनुमान् नास यातं धव लंका ॥

मवन भिन अनं^{का} जानकी दी गनं का ।
 खवा भनस सीलं चारनं धागुनं का ॥ ५४० ॥
 मन मन खुशी जूका अंजनी कायया जा ।
 मधुत पक व सीता हर्ष जूका वया का ॥
 सफल जुल जिगू ज्या या वयाजू धनं का ।
 दरशन लिन याना वयौह वोने धनं का ॥ ५४१ ॥
 गन दिल व सिताजी चोंगु थासं वना का ।
 अनि वन अन याना धल देवी ! धका का ॥
 लिंग काम बिनावो स्वे दु द्दितं धनं का ।
 विपति दित मजूला दुं हनं जा धनं का ॥ ५४२ ॥
 पवन सुतन धागू जानकीनं न्यना का ।
 रघुकुल भागीया रवै स्नेह जूया वया का ॥
 सुगुड सुनुक जूया थों न्हि खा हं धनं का ।
 चडादि धन लिनपं चोन्य ला सा हनं का ॥ ५४३ ॥
 अति भारी तानि शोकं जी मेनेसं हनं का ।
 लिपतस वइ ईले जी दर्द ला धनं का ॥
 पवन सुत जिठे जा कोल संका मती का ।
 धनस कापे व भालू लवाय पैला अपि का ॥
 ॥ ५४४ ॥

उग्र गहन कोइ पा सागा धनं का ।
प्रम व गरुद नाप कोइपि दं स्वहं का ॥
प्रति प्रजुल ध्व मन् जी कोइगू मैवनं का ।
जिमि जुजु दु व सुगीव वीर वानर वनं का ॥ ५४५ ॥
हृदयन वन धौज कोइ माकत नं का ।
रघुवराज व लक्ष्मण लवायनं भाइवं का ॥
युग युग याना खानलागू ध्व लंका ।
ओमिसन दित यंकी कोसलं देश हनं का ॥ ५४६ ॥
धिरज मनस बेका ही दित न्हं धनं का ।
रघुवर्जिन भाई धौज जोना धनं का ॥
हन हन हनुमानं हेकलं का सिता का ।
धलमल जुयकाको देस लंका लुका का ॥ ५४७ ॥
नमन अनस याना जानकीजी धका का ।
पवन सुतन बोनं लयाह वेय धका का ॥
दरसन रघुनाथया याम मापा मनं का ।
गल अन परवत् जा को अखि हनं का ॥ ५४८ ॥
अधीक देयापू परवत सिमानं लवकु पुया ।
दु का सिंचं व्याघ्रं चवन अनस मज्जा लुका पुया ॥

चवनं काहां कोणा परवतन लंरवं हिंसि दया ।
 मनोहर पाये जा ऋषि गणत चो दू मन तया ॥ ५४९ ॥
 सिताफल दू यो को इलिलिलि सयावो चवनग का ।
 अधीक मेवा का फलफुल उकीया रस दु का ॥
 वयान् न्योके पैला परवतस रंयू लुकुग या ।
 हनुमान चोनं का पावत गयावो अन सुया ॥ ५५० ॥
 हनुमाननं नूया परवत फुडं स्यो^४गु व दुना ।
 अनं तीगा नूया वल वने गनं हे व मनुना ॥
 समुद्रं गायावो मन हरष यांना वन अनं ।
 द्दकोलं दच्छीनं उता वल पो सहजनं ॥ ५५१ ॥
 हनुमान जूयेवं सन अन व पर्वत गुहरुं ।
 सिफल स्वां हालं अनस दुग लुकुं खुहरुं ॥
 विसी वं विद्याधिपिनिम्ह व मिसापिं लुकु अनं ।
 क्यावो लौहंतं शिरस सित सर्प अन हनं ॥ ५५२ ॥
 वनं तोता पर्वत अन दक व विद्याधरान नं ।
 हनुमान नूया नचुल अन पर्वत सहजनं ॥
 सुयेर योजनू जा दुग उग व पर्वत इकलनं ।
 वनं का पाताले देवपस किहि दुं ये व अननं ॥ ५५३ ॥
 ④ भवय दुना (पाण्डुलिपी) । अतिना वने ये ला !

मिले जूलं भूमी सम अन जुया वो दकलनं ।
 हनू मानं वोलं जल निधि स गाया सहजनं ॥
 रवनं जीवाजन्तू कमल अति बालागु अनसं ।
 अकाशेसं रवंका अति हिंसि दुगु मेघ अनसं ॥ ३५४ ॥
 ववं रवंका कालं परवत महेन्द्रं अन वनं ।
 मने हर्षं वीया गाज अति घातं वन अनं ॥
 न हे न्यायें हाला पवन सुत वोनं व अनसं ।
 हद्याये पालीपिं स्वयं धक वयावो व मनसं ॥ ३५५ ॥
 उविसं माकतं मुन हर्षं घाना मन मनं ।
 हनू मान् स्वे भापा चवन अन व मालुन फुकनं ॥
 न हे न्यायें हाला पवन सुत वोग्र अन रवनं ।
 हनू मान् हा ताया बवल मन अमी जा अधिकनं ॥ ३५६ ॥
 हद्याये चालं का अन गुलि दु माकत दकयां ।
 हनू मान् सोयेग्र मन वल ~~अतेनं फुकसियां~~ ^{आतेनं फुकसियां} ॥
 अले जाम्बुवारां सलतल व वानर् अन दकं ।
 हनू मान् हा ताया वल चन लिहोनं वयधकं ॥ ३५७ ॥
 विसब्दं हा स्वे जा सिधल जुई वं ज्या वनग का ।
 मुना वोलं दक्को मरुतत फोजं अबनु का ॥

प्रशं दूखे नहापा स्वय धक्क गलं पर्वत अनं ।
 अलं तीगा न्ह्या मरकत हरकं अधिकनं ॥ ३५७ ॥
 गली दी वृक्षे सं गल स्वय धकावे मनमनं ।
 सुप्राये वोगूये अत अनस हाला अधिकनं ॥
 चवनं विन्ती याना मरकत व भालू छुक्कसिनं ।
 पुजोय काले हे पवन सुत बोया अन दितं ॥ ३५८ ॥
 अष्टिं ती न्ह्या अत वन महेन्द्रं गिरिस का ।
 अत बोना केगं पवन सुतनं जा सुमुकं का ॥
 हनुमान वेवं जा सुन अनस वान छुक्क अनं ।
 खुशी अलं छुक्कं मरकत व भालू गलत नं ॥ ३५९ ॥
 सिता फल खाको जा हल अमिसनं जा छुक्कसिनं ।
 हनुमान् न्ह्योने तल दिव न धकावे सकसिनं ॥
 छलाहल यातं का कपिगाता ती ती अन न्ह्या ।
 सिता तोतो धूला हल अन अमीसं खुशी जुया ॥ ३६० ॥
 हनुमान् चोनं का उकिसनु वनायो सुमुक का ।
 खुशी का माकातं पवन सुत फेकनुत धका ॥
 प्रशामं यातं का पवन सुतनं जा निम्हसितं ।
 बुधाम्हं आम्बुवान् दम्ह हिसे इम्हं अंगदसिनं ॥ ३६१ ॥

हनं जाम्बूवाणां अधिक खुशी जूया पुजन या ।
 हनं अंगदुनं या पुजन हनुमान् या मन तथा ॥
 खुशीयातं हनं पवनसुतयातं कपि गणां ।
 कनं का लीपू खं आमिन अन संक्षेपग खं नं ॥ ३३३ ॥
 वनाको लंकासं वय पुन सिताजी अन स्वया ।
 धुली धागू नेना ज्वन अन व अंगदजिन वया ॥
 वने बोना येना हिमि दुग द्याये अन तथा ।
 त्वतं का नेनाको पवनसुतयाके मन तथा ॥ ३३४ ॥
 कनं का वायूया सुतन आति हर्ष अनस का ।
 सिताजी जीं खं का वय पुन अशोक वनस का ॥
 अती ज्ञानापूर्णि च्वन अन पियाको निशिचरी ।
 सिताजी खोया वीं रघुवा स्वयेतं दारिचरी ॥ ३३५ ॥
 उपासं बोनाको चकित जुल सीताजी अधिकं ।
 हनुमान् सोयाको वन अन खं कंगू फुक स्वया ॥
 खुशी का वानरतं पवनसुतयागू खं-पि स्वया ।
 गुली तीती नूलं किलि किलि गुलि हा अधिकं ॥ ३३६ ॥
 खुशी का कोजं दीं पवनसुत सोया अधिकनं ॥
 गुली लूलं ज्ञापं निपन हिउ हीका हतपतं ।
 अलं चंचल् याना कपि गणा तसे जा चउपतं ॥ ३३७ ॥

(क) चौकया (प्राग्नु लिपी) ।

(क)
पोला

कना वीलं पुहुं अन पुहु रवं ~~मीहिया~~ सुमुकनं ।
पुशी जू अंगरजा पवनसुतयाग्र रवं अनं ॥
हनं धा अंगदनं मयु ह व वावरुधनसं ।
सहाये सुं म्वाकं जल निधिस गायव अनसं ॥ ३३८ ॥
वनायो ल्याहां हं वल जिमित यातं हित हनं ।
वमा चोको फोजं हनत बिल सूवा स्व मननं ॥
जिपिं सीहे त्योंपिं माहित हन याना जुगतिनं ।
दुपा याना हं जा जिमित सुव वीलं स्व अतिनं ॥ ३३९ ॥
हनं तामजूयातं खवा विय मा का अन वना ।
मद्रु ल्हाये हंर अनुल बल बुद्धी जिन वना ॥
सिता देवीयातं हन अन स्वयावो वल मावा ।
वनी दुवं तोता रघुकुल मरागीया धन मावा ॥ ३४० ॥
अनं लीह्यां हानं जा कपि गातसेनं सुमुकनं ।
दयूसं जाम्बूवान् तल हनुमेतं अंगद हनं ॥
हयावो तगोग्र लवैहन अति पोलाग दगलं ।
उडी पेवंतूका न्यन अन अमीसं स्वयकलं ॥ ३४१ ॥
रवडा जूया चोनं सकल कपि फोजं अन स्वया ।
हनमान्जी सोया न्यन अन अमीसं मन तया ॥
न्यनं का लंकाया खवर धका भापा न्यन पुहुं ।
हनं जाम्बूवाणं न्यन अन वयाके रवं-खे पुहुं ॥ ३४२ ॥

हनुमान् ! कं का दं गुगु कचन दीलं अन सीता ।
 दात्मा रावराणं दुदु तकतयातं अनिति जा ॥
 गद्ये लवीका सीता वन दुदु धयाको हल थनं ।
 रघूनाथ्या न्ह्योने अनजक कुने मा दन हनं ॥ ५६३ ॥
 दुदु तोषी मालं दुदु रवैतक उला अन कुने ।
 थुली जाम्बूवानं आति अन कुंगु तल मने ॥
 छदुना हेलं जा कन अन हनुमान विरनं ।
 नमस्कार यानावो जनक जुजुया योम्ह मननं ॥ ५६४ ॥
 विदा जूया कोना जिन थनन कोना सुमुकनं ।
 वनायो लंकासं जिन अधिक माला सकननं ॥
 जुला जूया नहीने जिन सुमुक चांकां अन स्वया ।
 स्वया रावराया दें गन गन वने ज्यू अन गया ॥ ५६५ ॥
 दना सोया हानं उवलज्जु जुलाको अन स्वया ।
 स्वया फेकं तुना मवल अन सीता अन दया ॥
 मने धन्दा वोलं जिन थनन कोना रवै दु कुने ।
 सिंघे का लंखेसं जिन सुमुक दूना मखु वने ॥ ५६६ ॥
 स्वया जिन कोना विरह अति कोया मनमनं ।
 हनं चिर्जे कोया मनस लुल मेगू अन हनं ॥
 सरां कालं उद्योग विफल मखु उद्योग सफल का ।
 हनं माले मेले धक्क वल मनेसं अनस का ॥ ५६७ ॥

अशोक वनेसं

अशोक वनेसं वीना जिन अन सुमूकं मनतया ।
अधीकं वीलागू उगु वन अशोकं जिन स्वया ॥
तीया पायो ~~य~~ न्या जिन अनस तालं हमहमं ।
सिता दू भापावो चिकिधिक जुयावो जिन यमं ॥ ६७ ॥
वरुंचा ये जूया जिन अनस चोना फक सुला ।
सिमा सिंरुपाया हलस जिन चोना अन जुना ॥
सितायातं जीनं खुदुल मणीया हित कथा ।
कनावो वीया का स्वत वन जि पावे ध्व सु धया ॥ ६८ ॥
कना खं रामयागू जिन फुक वयातं मन तया ।
जितं सीलं सीतां तन अनस शोकं भति वया ॥
बिया अंगू जीनं खुवजिया नाम दुगु का ।
विदा जूया ~~जीनं~~ खं-वि फुक व लहाना व दुगु का ॥ ६९ ॥
हनं धालं सीतां कखन जित न्यागू खं कं धका ।
जिगू चीं योका ब्यू धका बिल स्व चूडा मणी धका ॥
पराक्रम सोये मा दश शिर जुजूया धकक जीनं ।
वना हांकं याना बल अमित केना अन जिनं ॥ ७० ॥
बिया स्याना जीनं अन वक निशाचर इकलनं ।
निधीया पासंजी चित अन अभीसं जदतनं ॥
यनं जी शकराया दुतन अन साला बल बलं ।
तलं न्होने योका दश शिर जुजूया अमि बलं ॥ ७१ ॥

जुजु को रावणनं आति तमन धालं जित स्वया ।
मदु ल्योंके चो जा धक्क हुकुम जूलं रिस कया ॥
विभीरवन ~~र~~ धाम् धा रिपु मखुत दूतं ख जुल का ।
मदु चो जा त्याये जुजु धक्क कनाको खखिल का ॥ इट ३ ॥
सजाये यायेरू जित अनस सलहा अमि जुलं ।
न्हिपने मि च्याका जित शहा हीकीगु स्व जुलं ॥
अलेजा मूढात्मा निशिचातसें जा जित अनं ।
हयावो दोलंदो गज अनस कापः अभिसनं ॥ इट ४ ॥
हिनंका न्हिपनेसं जतन अतियाना फुक हनं ।
बिलं च्याका मीनं जित दुख बिथेतं अधिकुनं ॥
निखें वाहाले खिपतन चिनको अभिसनं ।
घनं का जी साला सदकस अमीजा हरखनं ॥ इट ५ ॥
पुया संखं मेरी अधिकु दल मुन्ना जव खवं ।
कनाको त्वात्वाले जुजु अहित याम्दं ख स्व धक्क ॥
स्वया जीनं मज्जां फुक सहा हीला सुमुकनं ।
अधीकुं बाला का जिन थन कनेनं मफु हनं ॥ इट ६ ॥
मती बोलं जीके न्हिपनस मि दोरू जिन कया ।
नकावी मीं यातं थुगु शहा लंका जिन स्वया ॥
जिनं तीगा न्हूया अउसरसलाका विहि वना ।
चताकं चोफूना अमि खिपत वाना जिन वना ॥ इट ७ ॥

पलीसं वानावो धुगुलिन उगूली पलिस का ।
 नका बीया मीनं उग सह लंका सकल का ॥
 नले का मीनं जा उग सह लंका दकलनं ।
 नैके धुंका मीनं लुमन अन सीता दम्ह हनं ॥५८८॥
 स्वये मासे कोलं सित जुइ सीताजी धक मनं ।
 उजोगू बेलासं जित कन व देवं खवानं ॥
 मसीनी सीताजी दन जन खना का अन दनी ।
 धुली धा तायावो धिरज जित कोलं भाति भती ॥५८९॥
 वनावो सोया जी कुशल खन सीताजि अनसं ।
 नमहका यानावो जिन भाति दना का स्व अनसं ॥
 विदाजीने कोना सिधल फुड जी ज्या धन धका ।
 अले धालं सीतां दन धनन कोना अनस का ॥५९०॥
 कना ब्यू रामयातं दुव सिल सितानं अन धका ।
 धुलीनेना जीनं अनन धन कोया सुमुकका ॥
 धुली याना कोया जिन अन वनावो धक कना ।
 धुली दू लंकाया खवा जिन नैका लुमन का ॥५९१॥
 धुली खं नेनावो पवन सुतयागू अमिसनं ।
 अनली अंगदुनं धव मनस लूखे कन हनं ॥
 हनुमान् दं लंका नकत जड कोना वल धनं ।
 सीता खंका कोलं निशियर फुकावो फुड अनं ॥५९२॥

गये लहाये को रपं रघुकुल मरणीया हजुसं ।
 सिता वना कोलं स्व जक दन सोयाव धनसं ॥
 वनेनू आ भीषिं जलि दु धन कोजं एक फुकं ।
 वनाको लंकासं निडीच (फुकाको अन फुकं) ॥ ३९३ ॥
 हयाको सीताजी चरणस मने का प्रभुजिया ।
 चुली धागूनेना अति बुद्धिक भालुं रवें-वि सिया ॥
 कनं जाम्बूवाणं अति अकिल इम्हं अन हनं ।
 धये का अंगद न्यो पवनसुतया ज्या भिन धनं ॥ ३९४ ॥
 रघूनाथ सुग्रीवं हुहुम बुलि भूगू खव ख ला ।
 वनाको चो द्विगसं गन दत सिताजी खवर ना ॥
 धका धागूज्यासं क्रिइसन सिताजी गन येने ।
 रघूनाथ आयाको हइ धन सिताजी मखु वने ॥ ३९५ ॥
 लिहां कोने आ भी लुल धक सिताजी अन कने ।
 रघूनाथ्या न्योने क्रिइफुक वनाको अन दने ॥
 चुली जाम्बूवान्या वचन अन नेना फुकसिनं ।
 खको का भापाको कपि गणत कोजं उगु दिनं ॥ ३९६ ॥
 लिहां कोलं फुकं हररने तींती जक नुया ।
 हनुमान् जाम्बूवान् वल अन व अंगद हुतुहुया ॥
 वया ल्यूल्यू मेपिं मरकतन कोलं चुतुचुया ।
 पना चोनं कोजं मन हरस सीता अन लुया ॥ ३९७ ॥
 अती धावा ज्या दुव सिल व वानरगाण पिसं ।
 पित्त्य को प्यासं जा दुव बिल समीतं फुकसिनं ॥
 रवनं का बोलागू मधुवन दगू जा अभिसनं ॥
 रघुशी जूलं फुकं मधुवन खनाको मन मनं ॥ ३९८ ॥

अनेका अंगद न मधुफल नयेत अनस जा ।
नकी धा जाम्बवान् अदिसर जुयावो अनस का ॥
बजा वर सुग्रीव्या आती जतन घाना तका का ।
उदी पीया चोम्ह दधिमुव धयाम्ह अन दु का ॥ ६९९ ॥
वानर फोज वन का मधु फल नयेत ।
खाना हलं मधु व फल जा फुल जा अनेड ॥
कस्ती नलं सकासिनं फल फुल नलं का ।
पित्या व प्यास फुक लं आमिसं अनं का ॥ ७०० ॥
चाकु धका नल व कास्ति व वानं का ।
कस्ती नका अमित जा फुक दहलं का ॥
धेधे चुला गुलि दिनं चवन गोमुलावो ।
तीं तीं नुयाव गुलि दिं जुल वहां न्हिलावो ॥ ७०१ ॥
रोया चवनं गुलि दिं जा मफया सनेनं ।
गुली दिं जा ज्वलनुला मफका सनेनं ॥
हापो कया गुलि दियां अमितं जुलाया ।
देना चवनं चवनं उकिसनं मदनं तु कया ॥ ७०२ ॥
मधुवन लुत यागू फोज वानर तसें का ।
खन अनस व पाले चोम्ह मावः तसें का ॥
दाधिमुव सलतावो कं वनं ब्यां वनावो ।
मधुवन फुक श्रीगू नाश जातं वनावो ॥ ७०३ ॥
मफुत जिन पने जा फोज इ का अपालं ।
जिमित ख आमिसं जा वांढुतं का ज्वनानं ॥
गुलि खं अमिग नेना सू पलं यो धकावो ।
दाधिमुव तम चाया सू ख कोपिं धकावो ॥ ७०४ ॥

तुनु लित दन क्यो का की वना लवा वने नर ।
धक दधिमुख कोलं दोज बोना वनं का ॥
वन वन तव मागू लोय प्याना सिमानं ।

अमित बुद्धि न दाये बालपा मनुनानं ॥ ७०५ ॥

हवल अमित बोना यो सु कोपिं धकावो ।

मधु फल फुक खाना सू ख नैपिं खुयावो ॥

बुगु वन जुगु सुग्रीवयागु विता धका खः ।

जदत वनस याना दाय दिप्तं सना खः ॥ ७०६ ॥

दधिमुख अन हागू तायवं जा दकोलं ।

मनमन खुदी जूपिं वानं जा दफोजं ॥

फुफु ति बल हयावो ल्यात का सो निदोजं ।

अधिक अनस ल्यात अंगरादी दफोजं ॥ ७०७ ॥

तुनुतुक अन दालं अंगरादी कपीनं ।

दधिमुख विसि वोनं ययै संका अमीसं ॥

मूस फुक कचि द्या का ही वलं का म्दयेसं ।

वन अनन दिलादं सुग्रीवं चोंग देशं ॥ ७०८ ॥

थव कतक मुनारवो वं वनं का हयासं ।

मधुवन लुत मातं माकुलं दोज वयानं ॥

लितन बुलित या^० चोतं लि दे सो हि बोया ।

खवा बुलि विमेतं जी^० ~~न जा वर~~ वान बोया ॥ ७०९ ॥

खुदीजुल लि वनं धा सुग्रीवं जा महिला का ।

मधुवन लुतयापिं जी^० हिलं सो धका का ॥

पवन सुतन लैका या उलावोंग खै का ।

लुल्ल जुइ अन सीताजी मने वी थयै का ॥ ७१० ॥

मधुवन लुत यागू हर्ष कोया मने का ।
दाधिमाव धन धर्यं ध्यान कोना बचे धा ॥
महिल जिन दिमीतं जीं पनेगू थनं का ।
विनाती सकल चाके मायु धा धा जिनं का ॥ ७११ ॥

- क) मधुवन लुत याकी हं पने म्वा अमीतं ।
ग) हुकुम जुल व सुग्रीव राज यागू दिमीतं ॥
२६) रघुबुल मरिग्या स्त्री लीकलं ज्वी अमीतं ।
घ) हतपतन वनाको धा हं हं नहां अमीतं ॥ ७१२ ॥

मधुवन लुत यागू कं वयानं दुयाये ।
रुहि जुल जुमु हं जा आ जिनं जा दु याये ॥

दाधिमाव वन ल्याहां विर्ज याना मनेसं ।
पवन सुत दु याये जी पुतं का थुंकेसं ॥ ७१३ ॥

दाधिमाव अन कोया धागु तेना पुली खं ।
रुहि जुल अन चोंक अंगरादी अधीकं ॥

वल अनन अपिं जा हारां गो पयै चें ।
मदित गनन अंगद कोन कोया वने चें ॥ ७१४ ॥

कोलं हला विसब्धं अन पवन सुतं अंगरादी कपीतं ।
दिखिन्धा देश यागू रथन निकतसनं सुग्रीवं पं अमीतं ॥

कोया हर्ष मनेसं हिपननु सनका चोन सुग्रीव उक्तासं । ७१५ ॥
कोया चोनं हनुमान् कामिगाता सकलें रामजू स्वेगु आसं ॥ ७१६ ॥

छाहा कोलं अकासे वरपुन वईगुचें अंगरादी हनुमान् ।
श्रीराम सुग्रीव दु चासं वल अन सतिवुं कोज मूना धमाधमा ॥

हापां न्ह्योने वपाको पवन सुतन जा विजि याना अनीया ।
धालं वं राम यात आति मन हरसं जर कुशल जानकीया ॥ ७१७ ॥

धायेवं वायुपुत्रं पुलि रवै व मधुं हर्षे जू रामलक्ष्मण॥
सुग्रीव्यातं स्वतं का अति मन हरसं खुशी जूया व लक्ष्मण॥
मानेयातं अधीकं रघुकुल मणिनं अंजनी पुत्रयातं॥
मुंजा वोनं अनेली प्रशवने गीसि हर्षयाना उचातं॥७१॥
माहावि आरि अंगद उग वनस वना रामया या प्रणामं॥
हानं सुग्रीवजियातं अमि फुकसिन को अंगदं या प्रणामं॥
न्योने अंगद तयाको पवन सुतने ^{जा} रवै कनं जानकीया॥
सीतायातं देनाको दहाही अजुनं का तलं वल्ल सीया॥७२॥
हक्का जी का वयातं अति तन सलनं ~~राक्षसी~~ ^{राक्षसी} वयाका॥
रामजी धी के दु माया जिन अनस तना दात सोया सिताया॥
लब्धी त्वानं सिताजी दहाही अजुयातं मज्जसा कलातं॥
स्याना दोये धकाको दहाहीन हनं धाल सीताजियातं॥७३॥
पुलि वन कापे कोजं रामया न्योने वोना॥
कुहाल अन सिताजी बोलकं धागु नेना॥
रघुकुल मणिनं जा उतां ब्यू हनं का॥
कापेगाणा हिमिसं कं जानकी वोगुनं का॥७४॥
जि व पवन ^{घन} हानं नाप लाई गनं का॥
जित फुक घन खं वं रवै लूमं का लूमं का॥
कापेगाणा फुकसेनं रवै न्यना रामयागू॥
पवन सुत डोवं मूं जानकीया कै मागू॥७५॥
चनु अधिड जूमूं अंजनी लाल यानं॥
दादिन दिग व सीतायात याना प्रणामं॥ ~~लाहनीसं~~
गनस खन व सीता यायतेनं वधानं॥
मनि बिल रघुनाथया ~~लाहनीसं~~ तयानं॥७६॥

कन अन हनुमानं एवं लुमेका लुमेका ।

रघुवल्लिन केना जानकी माल्यते का ॥

हिनुमनुहिलाको मा जुया का जिन का ।

मल्ल जन सीता जीं स्वयं जा मन का ॥ ७२३ ॥

दोहन जल बिधि तीरे नास्ती दू का व लेका ।

निशिवा जुजुयाग्र देश जूल व लेका ॥

दुलदिल अन याना मा जुया जीं सित का ।

खन लिन अन सीता दीग दुखं सिया का ॥ ७२४ ॥

रघुदुल मणीयाग्र एवं कना वंशया का ।

अन तिति जित सीतां स्वास विस्वास या का ॥

रघुवल्लिव सुग्रीव मेल जूग कना का ।

अधिक खुशी व सीता एवं जितून नयना का ॥ ७२५ ॥

महिल जित व सीतां बोलकं हे उभासं ।

मुाव दुव जित सीतां ~~व्यत~~ का नहां उभासं ॥

कन जित अन जूग एवं हयापो दुखं का ।

खिल जित मणी विन्हं रत्न दीतं हनं का ॥ ७२६ ॥

खिल जिन अन विन्हं कोवनं न्यागुनं का ।

जिन अनसुधया का जिं लुङ् दी दितं का ॥

अधिक दुव सियापो दू दिये दीं यनं का ।

रघुदुल मणीयाग्र न्याय्य बंदे जिनं का ॥ ७२७ ॥

मुलि एवं लिंग व नेना जानकिं धा हनं का ।

रघुदुल मणी वाहेदु मेव सीला जिनं का ॥

धाम दुइ स्व जीग मेव सी वं जिनं का ।

दुजठ यनन बोना वं लिख एवं अनं का ॥ ७२८ ॥

रघुकुल मणी दीगु अति यानाके व सीता ।
दिनदि अन ~~उपासि~~ ~~उपासि~~ ध्यानलानाव दीका ॥
सपल मधुत सीता हाकुसे चवं ~~मयेत~~ ~~मयेत~~ मये लं ।
दिनदि आधिक रघोईकुने का वयेसं ॥ ७२९ ॥

व पतक जिन पोसा हाकन आय धाई ।
कीने धक अति सीता काई धनरा तैं लहाई ॥
इन जिन अति हेरु जानकी यातन का ।
रघुकुल मणी काई फौज मुंका धन का ॥ ७३० ॥

भुलि रव जिगु व नेना जानकी धा हन का ।
इन रुन जित भालू माकल व धन का ॥
रघुव नि व लइमात फौज वानत न का ।
धनस जलधि गाय भाय पैला हन का ॥ ७३१ ॥

प्रय व गौर हं वो गाय हू सागा का ।
मफुन मफुन मेव ~~का~~ ~~का~~ यामरुका धन का ॥
इन जित युगु रव धा भेद कं बोलके का ।
प्रवत सुत ह जा वी बोल लेका धन का ॥ ७३२ ॥

मफुनन व भालू फौज हू आपल का ।
बल मरु अरमे ती जी बल दुपि जी हिन का ॥
हल जित धन होया ज्वा ख वीधं धका का ।
बल अति दुदु पिं वें लाव स्ता जुया का ॥ ७३३ ॥

दिन रवनि लुहि नानं माकुलया दुगु का ।
भुगलि सहा लेका दकुल संकिगु का ॥
रघुकुल मणि दी मेदि देस अयोध्या ।
भुलि धक अन सीतागत हेका व नेया ॥ ७३४ ॥

रघुकुल मणि दीगु अति यानाके व सीता ।
दिनदि अन ~~उपासि~~ ~~उपासि~~ ध्यानलानाव दीका ॥
सपल मधुत सीता हाकुसे चवं ~~मयेत~~ ~~मयेत~~ मये लं ।
दिनदि आधिक रघोईकुने का वयेसं ॥ ७२९ ॥
व पतक जिन पोसा हाकन आय धाई ।
कीने धक अति सीता काई धनरा तैं लहाई ॥
इन जिन अति हेरु जानकी यातन का ।
रघुकुल मणी काई फौज मुंका धन का ॥ ७३० ॥
भुलि रव जिगु व नेना जानकी धा हन का ।
इन रुन जित भालू माकल व धन का ॥
रघुव नि व लइमात फौज वानत न का ।
धनस जलधि गाय भाय पैला हन का ॥ ७३१ ॥
प्रय व गौर हं वो गाय हू सागा का ।
मफुन मफुन मेव ~~का~~ ~~का~~ यामरुका धन का ॥
इन जित युगु रव धा भेद कं बोलके का ।
प्रवत सुत ह जा वी बोल लेका धन का ॥ ७३२ ॥
मफुनन व भालू फौज हू आपल का ।
बल मरु अरमे ती जी बल दुपि जी हिन का ॥
हल जित धन होया ज्वा ख वीधं धका का ।
बल अति दुदु पिं वें लाव स्ता जुया का ॥ ७३३ ॥
दिन रवनि लुहि नानं माकुलया दुगु का ।
भुगलि सहा लेका दकुल संकिगु का ॥
रघुकुल मणि दी मेदि देस अयोध्या ।
भुलि धक अन सीतागत हेका व नेया ॥ ७३४ ॥

१०५५.४.३३
रघुकुल मणि दीगु अति यानाके व सीता ।
दिनदि अन ~~उपासि~~ ~~उपासि~~ ध्यानलानाव दीका ॥
सपल मधुत सीता हाकुसे चवं ~~मयेत~~ ~~मयेत~~ मये लं ।
दिनदि आधिक रघोईकुने का वयेसं ॥ ७२९ ॥
व पतक जिन पोसा हाकन आय धाई ।
कीने धक अति सीता काई धनरा तैं लहाई ॥
इन जिन अति हेरु जानकी यातन का ।
रघुकुल मणी काई फौज मुंका धन का ॥ ७३० ॥
भुलि रव जिगु व नेना जानकी धा हन का ।
इन रुन जित भालू माकल व धन का ॥
रघुव नि व लइमात फौज वानत न का ।
धनस जलधि गाय भाय पैला हन का ॥ ७३१ ॥
प्रय व गौर हं वो गाय हू सागा का ।
मफुन मफुन मेव ~~का~~ ~~का~~ यामरुका धन का ॥
इन जित युगु रव धा भेद कं बोलके का ।
प्रवत सुत ह जा वी बोल लेका धन का ॥ ७३२ ॥
मफुनन व भालू फौज हू आपल का ।
बल मरु अरमे ती जी बल दुपि जी हिन का ॥
हल जित धन होया ज्वा ख वीधं धका का ।
बल अति दुदु पिं वें लाव स्ता जुया का ॥ ७३३ ॥
दिन रवनि लुहि नानं माकुलया दुगु का ।
भुगलि सहा लेका दकुल संकिगु का ॥
रघुकुल मणि दी मेदि देस अयोध्या ।
भुलि धक अन सीतागत हेका व नेया ॥ ७३४ ॥

टाइम टेबुल

दिन	१	२	३	४	५	६	७
आइतबार							
सोमबार							
मंगलबार							
बुधबार							
बिहिबार							
शुक्रबार							
शनिबार							

(शिक्षक र विद्यार्थीवर्गलाई उपयोगी)

संक्षिप्त नेपाली कोश (अजिल्द)

१०/

” ” (सजिल्द)

१२/

कुस्लेज एंग्लो-नेपाली डिक्शनरी

३/

हिन्दी-नेपाली शिक्षक

३/

श्री ५ को सरकार शिक्षाविभागद्वारा स्वीकृत प्रथम कक्षादेखि उच्च कक्षा तथा विश्वविद्यालयसम्म का पाठ्य-पुस्तक र नेपाली, नेपाल भाषा, हिन्दी अनि अंग्रेजी भाषामा कथा-कहानी, उपन्यास आदि सबै किसिमका उत्कृष्ट साहित्यको लागि ।

रत्न पुस्तक भण्डार

पो. ब. नं. : ९८

भोटाहिटी, काठमाडौं

फोन नं. : ११८१८

शाखा—

रत्न पुस्तक भण्डार
लोहारपट्टी मार्केट, बीरगञ्ज

रत्न पुस्तक भण्डार
रंगेलीरोड, विराटनगर

रत्न पुस्तक भण्डार
ए २/२० गायघाट, वाराणसी

मुद्रक—भार्गव भूषण प्रेस, गायघाट, वाराणसी ।